

ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง
Thai singing practice set for developing the potential of singers

วิทยา ศรีผ่อง

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ชื่องานวิจัย ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง
ชื่อผู้วิจัย นายวิทยา ศรีผ่อง
คำสำคัญ ชุดฝึก, การขับร้องเพลงไทย, พัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง
ปีงบประมาณ ๒๕๖๓

งานวิจัย เรื่อง ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทย และเพื่อสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง ใช้ระเบียบวิธีเชิงวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ จากการสัมภาษณ์ และการลงภาคสนาม และการประเมินคุณภาพของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการศึกษา พบว่า แต่เดิมเริ่มต้นด้วยเพลงดับตันเพลงฉิ่งเป็นปฐมบท จากนั้นจึงให้เรียนรู้เพลงอื่น ๆ ตามที่หลักสูตรได้บรรจุไว้ หรืออาจฝึกฝนโดยนำบทเพลงที่บรรจุไว้ในเกณฑ์ ทบวงมหาวิทยาลัยมาใช้ฝึกฝน ผู้ที่ผ่านกระบวนการฝึกด้วยชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องทั้ง 3 ชุด จะสามารถขับร้องได้อย่างตรงระดับเสียง จึงเกิดความไพเราะ ประกอบกับเมื่อนำเพลงเหาะ 7 เสียงเข้ามาใช้ทดสอบศักยภาพของผู้เรียน จะทำให้สามารถร้องได้ทุก ระดับเสียง ซึ่งส่งผลให้ใช้ขับร้องร่วมกับวงดนตรีได้ทั้งวงเครื่องสายปี่ชวา วงปี่พาทย์ไม้แข็ง วงปี่พาทย์ ไม้ نرم วงเครื่องสาย และวงมโหรี เนื่องจาก แต่ละวงดนตรีใช้ระดับเสียงต่างกัน เช่น ทางนอก ทางใน ทางกลาง ทางแหบ ทางขวา เพียงออล่าง เพียงอบบน เป็นการพัฒนาทักษะด้านพละกำลังในการขับ ร้องไม่ให้เกิดการเพี้ยนเสียง ส่งผลให้สามารถขับร้องได้จนจบเพลงโดยยังคงรักษาคุณภาพของระดับ เสียงที่ดีไว้ได้ รวมถึงยังเป็นการฝึกการควบคุมลมหายใจในการขับร้อง และขับร้องได้ถูกต้องตาม จังหวะช่องไฟของเพลง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำชุดฝึกดังกล่าวไปฝึกฝนด้วยตนเองได้ทุกที่

Research Title	Thai singing practice set for developing the potential of singers
Researcher	Mr.Wttaya Sripong
Key Words	Training set ,Thai singing, Develop the potential of the singer
Fiscal Year	2020

The research title Thai Singing Practice Set for Developing The Potential of Singers had objectives to study Thai Singing Practice set and to create Thai Singing Practice set for developing the potential of singers by taking research and development methodology through data collecting from Academic documents, interviewing and taking field study by evaluate quality of research method tools from all honorable specialists.

The finding found that the starting time began by Pleng Tab Ton Pleng Ching be primary song the later on let's learn the others song as included in the curriculum or may practice through the songs of University Bureaucracy's standard. Learners who passed Thai Singing Practice set for developing the potential of singers for all of 3 sets, could sing correctly on music pitch then getting the nice melodic also taking Pleng Hoh 7 sounds to test the learners' potential then they could sing all levels of music pitch that could ensemble sing in all bands of KruengsaiPli Java band , Pli Path Mai Kaeng band, Pli Path Mai Nuam band, Kruengsai band,, Mahori band due to each band used the different music pitch such as Nok way, Nai way, Middle way, Hab way, Java way, lower Piang-Oor, and upper Piang-Oor which be the developing in the power of singing without any distorted sound until got the ability to sing all the song with the most potential in sound keeping including be the best controlling breathing in vocal practicing and could sing correctly on music tempo by learners could take this practice set as mentioned to be the self-practicing set in singing as in anywhere.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความเมตตากรุณาจากผู้มีอุปการะคุณหลายท่าน ดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่สนับสนุนเงินงบประมาณสำหรับการทำวิจัย ฉบับนี้ จนกระทั่งดำเนินการได้สำเร็จตามเจตจำนงค์

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา สายทองคำ คณบดีคณะศิลปนาฏดุริยางค์ อาจารย์กิตติ อັถถาผล ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้วิจัย ทุกด้าน ทำให้งานวิจัยดำเนินการได้อย่างราบรื่น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์บุญช่วย ไสว้ตร ดร.สุระชัย สืบบุผา ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษยา ชิตท้วม ศาสตราจารย์ ดร. คณพล จันทน์หอม และอาจารย์จินตนา สืบสงัด ที่ให้ความกรุณาสละเวลาอันมีค่ามาช่วยวิพากษ์ผลงานวิจัยฉบับนี้ กระทั่งสำเร็จลุล่วงตามเจตนารมณ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ไชยยะ ทางมีศรี อาจารย์กัลยา เพิ่มลาก อาจารย์กรณัรวรรณ พันธ์ไพศาล อาจารย์สุชาดา ไสว้ตร อาจารย์มนตรี สุขกลัด และอาจารย์ปิยาภรณ์ มีมั่งคั่ง ที่ให้ความกรุณามอบข้อมูลอันเป็นประโยชน์กับผลงานวิจัยฉบับนี้จนเนื้อหา มีความสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณบิดา และดวงวิญญาณของมารดา ที่ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจ และมุ่งมั่นในการดำเนินงานวิจัยให้สำเร็จ

ขอขอบใจนายเลอศักดิ์ เอี่ยมจินดา นางสาวสโรชา สระทองสง นางสาวกัลยรัตน์ เหลืองอมรศักดิ์ และนายพนรร์ชัย แยมบุญมี ผู้เป็นศิษย์ที่ช่วยดำเนินการจัดพิมพ์และบันทึกข้อมูลให้กับงานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบใจอาสาสมัครทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือกับงานวิจัยฉบับนี้เป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอพลาญภาพแห่งปวงเทพเทวาทุกสารทิศ จงช่วยอวยพรมงคลแด่ผู้มีพระคุณที่เอ่ยนามข้างต้น ให้ได้รับความเจริญก้าวหน้า พบแต่ความสุข ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งมวล และมีชีวิตที่สมบูรณ์งดงามตลอดไป

ผู้วิจัย

นายวิทยา ศรีผ่อง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.4 เป้าหมายการวิจัย.....	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	3
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	4
2.1 แนวคิดและทฤษฎี.....	4
2.2 สารัตถะ.....	9
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	29
3.1 วิธีดำเนินการวิจัย.....	29
3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลการวิจัย.....	30
3.3 การตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสังเคราะห์ข้อมูล.....	35
บทที่ 4 การศึกษาชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทย.....	37
4.1 ดับตันเพลงฉิ่ง.....	37
4.2 ดับลมพัดชายเขา.....	50
4.3 ดับระบำสี่บท.....	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	
การสร้างชุดฝึกสำหรับเสริมศักยภาพของนักศึกษาในการขับร้องเพลงไทย...	81
5.1 ชุดฝึกการขับร้อง ชุดที่ 1.....	81
5.2 ชุดฝึกการขับร้อง ชุดที่ 2.....	110
5.3 ชุดฝึกการขับร้อง ชุดที่ 3.....	140
5.4 ชุดฝึกการขับร้อง เพลงเหาะ 7 เสียง.....	147
บทที่ 6	
บทวิพากษ์.....	154
6.1 ข้อคิดเห็นจากการวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ.....	154
6.2 ผลการประเมินชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพ.....	158
ของผู้ขับร้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	
บทที่ 7	
บทสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	161
7.1 สรุปผลการวิจัย.....	161
7.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	163
7.3 ข้อเสนอแนะ.....	166
บรรณานุกรม	167
บุคลากรกรม	170
ภาคผนวก	171
ประวัติผู้วิจัย	189

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สัมภาษณ์อาจารย์มนตรี สุขกลัด.....	173
2	สัมภาษณ์ ดร. สุระชัย สีบุบผา.....	173
3	สัมภาษณ์อาจารย์กัลยา เพิ่มลาภ.....	174
4	สัมภาษณ์อาจารย์ปิยาภรณ์ มีมั่งคั่ง.....	174
5	สัมภาษณ์อาจารย์กรณ์วรัญญ์ พันไพศาล.....	175
6	สัมภาษณ์ ดร. สุชาดา โสวัตร.....	175
7	สัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพคุณ สุดประเสริฐ.....	176
8	สัมภาษณ์อาจารย์ไวยยะ ทางมีศรี.....	176
9	อาสาสมัครผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย.....	177
10	อาสาสมัครผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย.....	177
11	การวิพากษ์ผลงานชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง..... โดยอาจารย์บุญช่วย โสวัตร	179
12	การวิพากษ์ผลงานชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง..... โดย ดร.สุระชัย สีบุบผา	179
13	การวิพากษ์ผลงานชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง..... โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุษยา ชิตท้วม	180
14	การวิพากษ์ผลงานชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง..... โดยศาสตราจารย์ ดร.คนพล จันทน์หอม	180
15	การวิพากษ์ผลงานชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง..... โดยอาจารย์อาจารย์จินตนา สีบสงัด	181
16	ผู้วิจัยและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ.....	181

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตารางแสดงแบบประเมินคุณภาพชุดฝึกขับร้องเพลงไทย..... เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง	32
3.2 ตารางแสดงรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมิน..... การทดสอบทักษะการปฏิบัติ	33
6.1 ผลการประเมินคุณภาพชุดฝึกการขับร้องเพลงไทย..... เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง	158

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำวิจัย

มนุษย์เรียนรู้ดนตรีตั้งแต่อยูในครรภ์โดยรับรู้จังหวะการเต้นของหัวใจมารดาทั้งช้าและเร็ว หากมารดารู้สึกผ่อนคลาย จังหวะการเต้นของหัวใจจะมีความราบเรียบสม่ำเสมอเป็นจังหวะที่คงที่ แต่หากมารดาได้รับความตื่นเต้นหรือตกใจ อาจทำให้หัวใจเต้นเร็วขึ้นได้ ทั้งนี้ทารกสามารถเรียนรู้และซึมซับ “จังหวะ” มาโดยตลอดและต่อเนื่อง ครั้นเมื่อได้รับการคลอดมาสู่โลกภายนอก ทารกน้อย ๆ เรียนรู้ดนตรีครั้งแรกจากเสียงร้องไห้ของตนเอง อาจเกิดความตกใจ หวาดกลัว ร้อน หนาว หรือหิว จึงเปล่งเสียงเพื่อบอกความรู้สึกและความต้องการของตนเมื่อทารกเจริญวัยขึ้นจนเข้าศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลเป็นต้นมา สถานศึกษาแต่ละแห่งมักมีกิจกรรมการ “ร้องเพลง” ทั้งในการเรียนการสอน และกิจกรรมเพื่อบันเทิงจิตใจต่าง ๆ การขับร้องเพลงไทย ถือเป็นการออกเสียงร้องเพื่อสื่อความหมายด้วยรูปแบบเป็นทั้งบทกลอน เป็นทำนอง เป็นคำร้อง ฯลฯ ทั้งนี้ยังไม่พบเอกสารตำราหรือบทความ ที่บันทึกว่ามีแบบฝึกการขับร้องเพลงไทยแต่อย่างใด

ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถานศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิตมืออาชีพโดยสร้างความรอบรู้ทั้งด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติให้กับผู้ที่เข้ามารับการศึกษาด้าน “คีตศิลป์” มาอย่างต่อเนื่อง การรับนักศึกษาจากระดับมัธยมเพื่อเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาพบปัญหาการขับร้องเพลงไทยของผู้เรียนที่มีศักยภาพไม่เพียงพอ ทำให้ไม่เกิดความไพเราะในการขับร้องเพราะการร้องเพลงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีพื้นฐานของจังหวะ ของทำนอง ของระดับเสียง ของการกำหนดลมหายใจ และของพลังกำลังที่แข็งแรงมั่นคงจึงจะส่งผลให้ต่อยอดเพิ่มพูนศักยภาพได้รวดเร็วยิ่งขึ้นจึงนำมาสู่การสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องสำหรับนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบกับสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีศิลปินแห่งชาติและผู้เชี่ยวชาญด้านการขับร้องเพลงไทยเป็นจำนวนมาก แต่ละท่านมากด้วยประสบการณ์และความรู้ความสามารถด้านการขับร้องเพลงไทยสามารถให้แนวทางและให้ข้อมูลความรู้เพื่อเป็นฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้สำคัญที่สามารถนำไปเผยแพร่และบริการวิชาการให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษาในสังกัดของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ รวมถึงกลุ่มนักเรียนนักศึกษา และเยาวชนในสถานศึกษาต่าง ๆ จะได้มีแนวทาง มีคู่มือและมีวิธีการในการฝึกฝนทักษะของตนเองให้ก้าวหน้าและ

เข้มแข็งยิ่งขึ้นเพราะแต่เดิมการเรียนการสอนขับร้องไม่มีชุดฝึก ใช้วิธีศึกษาคือเรียนรู้กับอาจารย์ผู้สอน และผู้สอนจะให้เรียนรู้ทำนองเพลงเพียงด้านเดียวโดยไม่มีชุดฝึกใด ๆ แต่หากมีชุดฝึกจะช่วยแก้ปัญหาได้เพราะชุดฝึกอาจจะสามารถใช้ฝึกฝนตนเองได้นอกเวลาเรียนด้วย

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า “ชุดการฝึกขับร้องเพลงไทย” จะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ “ลัดสั้น” และมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยสามารถนำพาให้ผู้ขับร้องที่ใช้ชุดฝึกนี้เป็นเครื่องมือให้เกิดศักยภาพแห่งตน รวมถึงเกิดแรงจูงใจเพื่อมุ่งหมายไปสู่การขับร้องให้ไพเราะ รวมถึงมีความเข้าใจในทักษะการขับร้องเพลงไทยที่ถูกต้องวิธี สามารถการพัฒนาตนเองให้เข้มแข็งเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพได้อย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทย

1.2.2 เพื่อสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

สร้างชุดฝึกสำหรับเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียน/นักศึกษาที่เรียนการขับร้องเพลงไทยของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในภาคการศึกษาที่ 1

1.4 เป้าหมายการวิจัย

การสร้างชุดฝึกเพื่อพัฒนาศักยภาพการขับร้องเพลงไทยเป็นการตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศและการกิจของหน่วยงานโดยสร้างเสริมศักยภาพของนักศึกษา พร้อมกันนี้นำไปสู่การเกิดงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องแบบฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องเพื่อที่จะพัฒนาศาสตร์ด้านคีตศิลป์สำหรับต่อยอดไปสู่มิติอื่น ประกอบกับจะสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษาในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาภายนอก เพื่อใช้พัฒนาดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง เป็นแนวทางขั้นต้นสำหรับการพัฒนาผู้ขับร้องให้เกิดศักยภาพกับตนเองได้

1.5.2 ช่วยให้ผู้เรียนมีเครื่องมือสำหรับฝึกฝนทักษะปฏิบัติของตนเองให้ก้าวหน้าได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และนำไปสู่การก่อเกิดประโยชน์ด้านความไพเราะจากการขับร้องเป็นอันมาก

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.6.1. ผู้วิจัยใช้การบันทึกโน้ต ทำนองของการขับร้องด้วยโน้ตไทย (ด ร ม ฟ)

1.6.2. ผู้วิจัยใช้อาสาสมัครเพื่อเข้ารับการฝึกด้วยชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของวิทยาลัยนาฏศิลป์ และใช้อาสาสมัครในระดับปริญญาตรีของคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทย หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับใช้พัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง มีจำนวน 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 เป็นการนำการเอื้อนมาเป็นแบบฝึก มีจำนวน 40 แบบ ชุดที่ 2 การเพิ่มระดับความยากของทำนองเอื้อนให้มีความซับซ้อนทั้งนี้ยังคงรักษาการฝึกไล่ระดับเสียง ตั้งแต่เสียงต่ำไปจนถึงเสียงสูง และจากระดับเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ มีจำนวนทั้งหมด 40 แบบ และชุดที่ 3 เป็นการนำการเอื้อนและคำร้องมาผสมผสาน เป็นแบบฝึก มีจำนวน 20 แบบ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะดนตรีไทย

2.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะในการศึกษา

2.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางดนตรี

2.2 สารัตถะ

2.2.1 ความหมายของแบบฝึก

2.2.2 หลักการสร้างแบบฝึก

2.2.3 ลักษณะของแบบฝึกซ้ำร้อง

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

ในการวิจัยเรื่อง “ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะดนตรีไทย

ประสิทธิ์ ถาวร (2562 : 82) ได้กล่าวถึงว่าการเรียนดนตรีนั้นต้องผ่านการเรียนรู้และฝึกหัดอย่างมีระบบที่เป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของดนตรีไทย เครื่องดนตรีแต่ละชิ้นมีเสียงที่สื่อความหมายได้ จึงกล่าวได้ว่า “ดนตรีก็มีภาษา” แค่เฉพาะระนาดเอกเพียงเครื่องมือเดียว ก็สามารถประดิษฐ์เสียงได้มากกว่า 20 เสียง โดยแต่ละเสียงล้วนมีความหมายแตกต่างกัน เช่น เสียงกลม กรอกริก กรุป ปริบ โปรย รัว ร่อน โขยก สะบัด เป็นต้น ซึ่งผู้ที่จะประดิษฐ์เสียงเหล่านี้ได้ ต้องผ่านการเรียนรู้และฝึกหัดเป็นขั้นตอน เปรียบเหมือนการเรียนรู้หนังสือ ที่ต้องเริ่มฝึกอ่านให้ถูก อ่านให้ชัดเจน รู้จักจังหวะ วรรคตอน และใช้น้ำเสียงให้เหมาะสม

สิริชัยชาญ พักจำรูญ (2539 : 61) กล่าวถึงวิวัฒนาการ การเรียนการสอนดนตรีไว้ว่า “การเรียนควรจะมีแนวทางในการเรียนตั้งแต่เริ่มฝึกหัดเป็นลำดับขั้นเรื่อยมาและควรมีแบบฝึกหัดในการฝึกทักษะแต่ละเครื่องมือโดยเฉพาะ”

กระทรวงศึกษาธิการ (2534: 77 - 79) ได้อธิบายหลักการและขั้นตอนการฝึกหัดดนตรีไทยไว้ 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก หลักแห่งความคุ้นเคย และขั้นการทำความรู้จัก คือ การเปิดโอกาสให้เด็กได้ดู และฟังเพลงไทย รวมถึงได้แสดงออกทางดนตรีไทยให้มาก

ประการที่ 2 หลักแห่งการฝึกฝนและขั้นการฝึกหัด โดยฝึกเป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่อง ด้วยความตั้งใจจริงทั้งนี้ต้องมีการให้เวลาในการฝึก และหาเวทีให้แสดงเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์

ประการที่ 3 หลักแห่งการค้นพบและขั้นของการค้นเพลง เป็นขั้นตอนสุดท้ายอดปรารถนาของการจัดกิจกรรมส่งเสริมดนตรีทุกอย่างในโลก เพราะหากได้ค้นพบด้วยตนเองว่าการเรียงระดับเสียงสูงต่ำ สั้นยาว หนักเบา อย่างไรแล้วก่อให้เกิดความไพเราะหรือลาลีใหม่ ทำนองใหม่ อาจเรียกว่า “ค้นเพลงเป็น” และส่วนที่ต้องการให้เด็กไทยค้นพบอย่างยิ่งคือ การค้นพบคุณค่าของดนตรีไทย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะดนตรีไทย จะเห็นว่ามีความสอดคล้องกันคือการฝึกทักษะดนตรีไทยมีกระบวนการฝึกหัดที่เป็นลำดับขั้น เริ่มจากง่ายไปหายากคือ การสร้างความคุ้นเคยกับดนตรีให้แก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ดูได้ฟัง และสร้างโอกาสให้ได้แสดงออกเมื่อผู้เรียนเริ่มเกิดความคุ้นเคยจำเป็นต้องมีการฝึกฝนเป็นประจำและทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพราะดนตรีเป็นศิลปะที่ต้องอาศัยทักษะความชำนาญจึงจะสามารถสร้างผลงานให้ประณีตและงดงาม ซึ่งแบบฝึกทักษะดนตรีไทยมีความจำเป็นในการวางรากฐานและพื้นฐานที่ดีให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปสู่ระดับสูงต่อไป และในการสร้างแบบฝึกทักษะดนตรีไทยนั้นควรจะแยกเป็นแบบฝึกแต่ละเครื่องดนตรีโดยเฉพาะ เพื่อให้ผู้ใช้แบบฝึกนั้นประสบความสำเร็จตามเป้าหมายในการเรียนของแต่ละเครื่องมือ

2.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะในการศึกษา

ธอร์นไดค์ (Edward L.Thorndike) (อ้างถึงในพรณี (ชูทัย) เจนจิต. 2528 : 53 - 54) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยง (Connection Theory) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งกระตุ้น (Stimulus) กับการตอบสนอง (Response) ที่มีความเหมาะสมกันจากแนวความคิดที่ว่า การเรียนรู้เริ่มด้วยแรงจูงใจที่อยากจะเรียนรู้ ตามด้วยการแก้ปัญหาหรือมีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นให้ต้องแก้ไข โดยในทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงนั้นสามารถอธิบายเป็นขั้นตอนการเรียนรู้จากการสัมพันธ์เชื่อมโยงหรือการเรียนรู้จากการลองผิดลองถูก โดยธอร์นไดค์ได้ศึกษาตัวอย่างจากพฤติกรรมของแมวไว้ดังนี้

- 1) มีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเกิดขึ้น (แมวที่กำลังหิวถูกขังไว้ในกล่องกล ทำอย่างไร ประตูกล่องกลจึงจะเปิดออก เพื่อออกไปกินอาหารในจานที่วางอยู่นอกกล่องกลให้ได้)
- 2) อินทรีย์จะตอบสนองหลาย ๆ วิธีเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (แมวเอาหัวมุดออกไปทางช่องระหว่างซี่ลูกกรง ใช้มือและเท้ายื่นออกไปเขี่ยจานอาหาร ฯลฯ)
- 3) ปฏิกริยาตอบสนองที่ไม่ทำให้อินทรีย์ได้รับความพึงพอใจจะถูกตัดทิ้งไป
- 4) ค้นพบวิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้องหรือแก้ปัญหาได้ (แมวขึ้นไปยืนบนแผ่นไม้ ประตูก็เปิดออกแมวจึงออกจากกล่องกลมากินอาหารได้ อินทรีย์จะใช้วิธีการตอบสนองที่ทำให้ตนเองได้รับความพึงพอใจเพียงวิธีเดียว เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาลักษณะเดิม)

จากทฤษฎีข้างต้น แมวจะสามารถเรียนรู้การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยการกระทำหลาย ๆ ครั้ง จนสำเร็จซึ่งถือเป็นกฎของการฝึกฝน ทั้งนี้แรงจูงใจที่อยากจะประสบผลสำเร็จจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการอยากเรียนรู้และเรียนรู้ด้วยการกระทำซ้ำ ๆ จนพบเป้าหมายหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแบบที่ตั้งใจไว้ และจากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษากระบวนการสร้างแบบฝึกทักษะ ซึ่งสุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย์ (2538: 65 - 73) ได้อธิบายถึงการสร้างแบบฝึกไว้ว่า ต้องยึดหลักทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาแบ่งเป็น 6 ทฤษฎี ได้แก่

ทฤษฎีที่ 1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual Difference) ผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้ความถนัด ความสามารถและความสนใจแตกต่างกัน ควรมีการทดสอบความสามารถของผู้เรียนก่อน เพื่อจัดการเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

ทฤษฎีที่ 2 การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) ผู้เรียนจะสามารถมีทักษะที่คล่องแคล่วชำนาญได้จากประสบการณ์ตรง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และฝึกฝนด้วยตนเอง

ทฤษฎีที่ 3 การเรียนจากการฝึกฝน (Law of Exercise) จะเกิดผลดีต่อเมื่อได้ฝึกฝนหรือกระทำซ้ำ ผู้เรียนจะมีทักษะที่ดี มีความความเข้าใจและเกิดทัศนคติที่ดีจากการฝึกฝน

ทฤษฎีที่ 4 กฎแห่งผล (Law of Effect) เมื่อผู้เรียนได้เรียนแล้ว ย่อมต้องการทราบผลของตนว่าเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นเมื่อมีงานให้ผู้เรียนทำ ต้องสรุปผลการเรียนโดยเร็ว ผู้เรียนจะพอใจที่ทราบผลการเรียน

ทฤษฎีที่ 5 กฎการใช้และไม่ใช้ (Law of Use and Disuse) ทักษะต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอจึงจะคล่องแคล่วและชำนาญ แต่หากไม่ใช้นาน ๆ ความสามารถก็จะลดลงหรือเกิดการลืมได้

ทฤษฎีที่ 6 แรงจูงใจ (Motivation) เป็นสิ่งสำคัญ ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจในฝึกฝนและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2553 : 203 - 204) ได้อธิบายถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่ควรนำมาสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้

ประการแรก ผู้เรียนมีแรงจูงใจภายในและความอยากรู้อยากเห็น ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนมีความมั่นใจในการกระทำด้วยตนเอง

ประการที่ 2 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงสร้างของบทเรียนให้เหมาะสมกับวัยและธรรมชาติของบทเรียนแต่ละหน่วย

ประการที่ 3 จัดตามความยากง่ายของบทเรียน

ประการที่ 4 เสริมแรงด้วยตนเอง ครูควรให้ผลย้อนกลับแก่ผู้เรียนว่าทำถูกหรือผิด และควรสอนให้ผู้เรียนคาดหวังในสิ่งที่เป็นไปได้

พรรณี (ชูทัย) เจนจิต (2528 : 169 - 186) ได้อธิบายแนวคิดทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้

กฎแห่งผล แบบฝึกที่สร้างขึ้นผู้เรียนจะต้องปฏิบัติได้ดีและมีแนวทางให้ผู้เรียน

การฝึกหัด การเรียนรู้เกิดจากการฝึกหัดและทำให้จำได้คงทน ดังนั้นจึงควรให้มีการกระทำซ้ำบ่อย ๆ จนเกิดทักษะ

การเสริมแรง ควรให้กำลังใจแก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดความภูมิใจในตนเองและมีความรู้ประสบความสำเร็จในงานที่ทำ ผู้เรียนจะมีแนวโน้มในการทำกิจกรรมนั้นอีก

แรงจูงใจ ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัว อยากรู้อยากเรียน ซึ่งแบบฝึกที่มีความน่าสนใจ จะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนอยากทำ อยากฝึกซ้อม

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าได้ว่าหลักและแนวคิดในการสร้างแบบฝึกมีความสอดคล้องกันในเรื่องของ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่กระตุ้น เพื่อให้ผู้เรียนต้องการฝึกฝนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และเกิดการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จะฝึกฝนจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายจะมีระยะเวลาที่ต่างกัน

2.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางดนตรี

สุกรี เจริญสุข (2541 : 75 - 80) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ โดยแบ่งออกเป็นประเด็น ได้แก่

หลักความเหมือน คือมี “แม่แบบ” เป็นแบบอย่างให้เด็กเรียนรู้ การเลียนแบบ เป็นกระบวนการที่เด็กจะต้องได้ยินเสียงดนตรีได้เห็นและได้สัมผัส แล้วอาศัยการเลียนแบบเพื่อลอกเลียนให้เหมือนแบบสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเลียนแบบ คือแบบที่ดี เด็กมีโอกาสดูฟัง ได้เห็น ได้สัมผัส เสียงดนตรีที่ดี ครูหรือนักดนตรีที่ดีเป็นตัวอย่างและแบบอย่างที่ดีกฎเกณฑ์ที่เกิดในใจของ

เด็กที่เรียนรู้ว่าการกระทำให้เหมือนแบบนั้นถูกต้องและการกระทำที่แตกต่างไปจากแบบนั้นไม่ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น การสอนดนตรีโดยวิธี “ต่อเพลง” ครูเป็นผู้สอนปฏิบัติเล่นให้เด็กฟังก่อน เมื่อครูเล่นจบก็ให้เด็กปฏิบัติตาม วรรณคดีวรรณกรรมประทับใจในแบบอย่างที่ดีจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการจำได้ฝังใจ นำมาลอกเลียนแบบ ทำตามในรูปของการร้องเพลง เล่นดนตรีหรือทำท่าทางประกอบ เป็นต้น

การทำซ้ำ เป็นการย้ำทักกะเพื่อให้เกิดความแม่นยำ การฝึกซ้อมบทเพลงโดยการทำซ้ำ ๆ เป็นร้อยเที่ยว พันเที่ยว จนขึ้นใจ หลับตาทำก็ได้ เมื่อแสดงบนเวทีเพียงครั้งเดียวก็มีความมั่นใจที่จะแสดง หลักการฝึกฝน คือการทำซ้ำ ทำให้ทุกอย่างมีความสมบูรณ์ ทำซ้ำจนกระทั่ง ทำอีกก็ครั้งก็ไม่ผิด

การแหกคอก เกิดจากการทำซ้ำจนท่องจำขึ้นใจแล้ว มีความรู้สึกที่ต้องการการเปลี่ยนแปลง ต้องการที่จะแหกคอกออกมาต้องการความแตกต่าง ต้องการบรรยากาศใหม่กล่าวคือการปฏิเสธต่อรูปแบบและวิถีทางดั้งเดิมที่มีอยู่แต่ก็มีการแสวงหาและการสร้างแนวทางขึ้นมาใหม่ ดังนี้

การดันตามแบบ “ร้อยเนื้อทำนองเดียว” โดยการดันเนื้อแต่อาศัยทำนองเดิมยังมีส่วนหนึ่งส่วนใดของเพลงคงอยู่และสามารถดันได้ในบางส่วน เช่น ยังคงรักษาทำนองเพลงไว้เปลี่ยนแปลงเฉพาะเนื้อร้อง ตัวอย่าง “ลามะลีลา” ลามะลีลาขึ้นต้นต้นอะไรก็ได้แต่ขอลงท้ายด้วยสระอา เป็นต้น อาศัยทำนองเดิมแต่เนื้อร้องเปลี่ยนไปได้เรื่อย ๆ เพลงไทยเดิม เป็นการยึดทำนองเพลงดั้งเดิมเอาไว้ แล้วนำมาใส่เนื้อร้องใหม่ โดยนำเอาคำร้องมาจากวรรณคดีตอนหนึ่งตอนใดที่ประทับใจ ซึ่งอาจจะไม่เกี่ยวกับทำนองเพลงก็ได้

การยึดลูกตกในเพลง (เสียงเดิม) แล้วสร้างทำนองระหว่างกลางของลูกตกขึ้นมาใหม่ ในรูปแบบของดนตรีไทยหรือการยึดคอร์ด (Chord) ของดนตรีสากล แล้วสร้างทำนองให้ตกเสียงที่อยู่ ในคอร์ดนั้น ๆ อย่างเช่น ดนตรีแจ๊ส

ทางเทวดา เป็นทางที่สมบูรณ์ในการสร้างผลงานออกมาให้มีทักษะที่สมบูรณ์ มีความถูกต้องและแม่นยำ การเป็นตัวของตัวเอง สร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่จนกระทั่งมุดโตแตกหรือดันได้ซึ่งคำว่า “มุดโต” หมายถึง ปฏิภาณและไหวพริบทางดนตรี การที่แม่เพลงพ่อเพลงสามารถโต้ตอบกันได้อย่างว่องไวและแตกฉาน ก็เพราะว่ามุดโตได้ ผู้ที่สามารถมุดโตได้จนชำนาญ เรียกกันว่า “มุดโตแตก” หมายถึง ความแตกฉานและมีความแม่นยำในตัวเอง ส่วนการดัน (Improvisation) ในภาษาแขกเรียกว่า “คิดปฏิภาณ”หรือ“ดริยปฏิภาณ” หมายถึง ความสามารถในการดันเพลงได้อย่างฉับพลันทันใด โดยอาศัยความชำนาญ

หลักความเป็นฉันทน์ เป็นรากเหง้าของวัฒนธรรมทางศิลปะ ความสมบูรณ์ลงตัวของศิลปะและดนตรีจะต้องตั้งอยู่บนความเป็นฉันทน์ อดความเป็นฉันทน์ ซึ่งวัฒนธรรมทางศิลปะมีอยู่ ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นสังคมภายใน สิ่งที่เป็นครูอยู่ภายในการเก็บสั่งสมความรู้ความสามารถทั้บถมเอาไว้ภายใน เป็นคุณสมบัติทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ เมื่อมีโอกาสสิ่งเหล่านั้นจะไหลออกมาภายในรูปแบบของ

งานศิลปะแสดงถึงความเป็นฉัน และวัฒนธรรมที่เป็นของสังคมภายนอก อันเป็นเป้าหมายให้คนในชุมชนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความรู้สึกนึกคิดคล้ายกัน รับรู้ว่าเป็นวัฒนธรรมของกันและกัน เช่น เพลงที่แสดงความเป็นเชื้อชาติ มอญ ลาว เขมร พม่า ญวน มาเลย์ ไทยข่า ฝรั่ง เป็นต้น

จากข้อมูลข้างต้นพิจารณาได้ว่า การที่ผู้เรียนดนตรีจะสามารถพัฒนาศักยภาพทางดนตรีของตนเองได้นั้น จะต้องมีการบูรณาการเป็นลำดับขั้น คือ การเลียนแบบจากแม่แบบเป็นกระบวนการที่เกิดจากการพบหรือประสบด้วยตัวของผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การฝึกฝน ทำซ้ำจนเกิดความชำนาญ และสามารถควบคุม กำกับ และเล่นเครื่องดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในกระบวนการเรียนดนตรีจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกด้วยการทำซ้ำ เพื่อทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการทำซ้ำมีเป้าหมาย คือ การทำให้ท่องจำขึ้นใจ และเมื่อทำซ้ำจนรู้สึกเบื่อจะเกิดความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงจากความจำเจของสิ่งที่เบือนอยู่ในชีวิตประจำวัน ความต้องการสิ่งใหม่ ๆ เพื่อความมีชีวิตชีวา ท้นกับเหตุการณ์และอย่างน้อยที่สุดก็เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงให้เกิดความแตกต่างจะเกิดการคิดหนทางใหม่หรือที่เรียกว่า “แหกคอก” ผ่านการฝึกค้นหา ลองผิดลองถูกจนเกิดความแตกต่างที่เรียกว่า “มุดโตแตก” สามารถคิดหรือประดิษฐ์ทางให้ออกมาได้โดยไม่จนทางกระบวนการเหล่านี้จะทำให้เกิดการพัฒนาแก่ผู้เรียน ซึ่งยังคงรักษาเอกลักษณ์รากเหง้าที่บ่งบอกถึงความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี

2.2 สารัตถะ

2.2.1 ความหมายของแบบฝึก

แบบฝึกทักษะมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น ชุดการฝึก แบบฝึก แบบฝึกหัด และแบบฝึกทักษะ เป็นต้น มีผู้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

Good. 1973: 224 (อ้างถึงใน พรณี ช.เจนจิต, 2528: 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “แบบฝึกทักษะ หมายถึงงานหรือการบ้านที่ผู้สอนมอบให้ผู้เรียนทำหรือปฏิบัติ เพื่อเป็นการทบทวนความรู้และเป็นการพัฒนาทักษะที่เรียนไป”

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542:106) กล่าวว่า “แบบฝึกทักษะ หมายถึง การจัดประสบการณ์ฝึกหัดเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องหลากหลาย และแปลกใหม่”

สุกิจ ศรีพรหม (2541:68) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ชุดการฝึกหรือแบบฝึก หมายถึง การนำสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของวิชามาใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ”

ถวัลย์ มาศจรัส (2546: 18) ได้อธิบายว่า แบบฝึกหัด หมายถึง กิจกรรมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีความหลากหลายสามารถตรวจสอบและ

พัฒนาทักษะกระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ สามารถทำให้ผู้เรียนสรุปความคิดรวบยอดรวมทั้งทำให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนได้ด้วยตนเอง

น้ำอ้อย อริยสุขสกุล (2546: 45) ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า “แบบฝึกคือสื่อการเรียนการสอนแบบหนึ่งที่จะทำให้การสอนของครูประสบผลสำเร็จ ซึ่งสามารถฝึกทักษะได้ทุกด้าน ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้อย่างถูกต้อง ทุ่นเวลาในการสอน ตลอดจนเป็นการวัดผลการเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง”

ยุวรัตน์ คนหาญ (2549: 6) ได้อธิบายว่า “ชุดการฝึกแบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ เป็นคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน คือ งานหรือกิจกรรมที่ครูผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนทำเพื่อฝึกทักษะและทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญถูกต้อง คล่องแคล่ว จนสามารถนำทักษะความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้โดยอัตโนมัติ”

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่ามีคามหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกันกล่าวคือ แบบฝึกทักษะ เป็นกิจกรรมหรือสื่อการสอนที่สร้างขึ้นควบคู่กับการเรียนการสอนในทักษะต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะ และแก้ไขข้อบกพร่องในทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนด้วยตนเอง ตลอดจนเพิ่มพูนทักษะความรู้ในด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2.2.2 หลักการสร้างแบบฝึก

Haress (อ้างถึงใน อังศุมาลิน เพิ่มผล. 2542: 14 -15) ได้อธิบายหลักในการสร้างแบบฝึกไว้ว่า การสร้างแบบฝึกจะต้องใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนและควรยึดหลักจิตวิทยาในการแก้ปัญหา และการตอบสนอง เริ่มจากการสร้างแบบฝึกหลากหลายชนิดเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ โดยแบบฝึกแต่ละชนิดต้องสามารถทำให้ผู้เรียนพิจารณาได้ด้วยตนเองว่าต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างไร เมื่อปฏิบัติแล้วผู้เรียนสามารถนำทักษะจากการฝึกไปใช้ได้ตรงตามเป้าหมายของแบบฝึก ด้วยการแสดงความสามารถและความเข้าใจในการฝึก ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนถึงความต้องการว่าจะให้ผู้เรียนทำสิ่งใดในแบบฝึกแต่ละรูปแบบ

Billow (อ้างถึงใน ถวัลย์ มาศจรัส. 2546: 62) กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกให้มีคุณภาพไว้ว่า แบบฝึกที่ดีนั้นจะต้องดึงดูดความสนใจและสมาธิของผู้เรียนเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนเฉพาะอย่าง ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับภาวะของผู้เรียน วัฒนธรรมและภูมิหลังทางภาษาของผู้เรียน โดยต้องเป็นแบบฝึกสำหรับผู้เรียนที่เก่งและซ่อมเสริมสนับสนุนผู้เรียนที่อ่อนในขณะเดียวกัน นอกจากนี้ยังต้องมีหลากหลายรูปแบบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในแบบฝึก

Barnet (อ้างถึงใน ถวัลย์ มาศจรัส 2546: 62) กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกให้มีคุณภาพไว้ว่า ในการสร้างแบบฝึกควรมีข้อเสนอแนะในการใช้ ทักษะที่ใช้ฝึกควรมีการจำกัด คำสั่งหรือกิจกรรมควร

มีความชัดเจนสามารถทำความเข้าใจได้ไม่ยากเกินไป หากต้องการให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองควรมีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งในแต่ละรูปแบบต้องมีความหมายและประโยชน์เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วย

River (อ้างถึงใน ถวัลย์ มาศจรส. 2546: 54 - 55) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกไว้ ดังนี้

- ประการแรก ต้องมีการฝึกฝนผู้เรียนให้ชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- ประการที่ 2 แบบฝึกควรใช้ประโยคเพียงรูปแบบเดียวเท่านั้น
- ประการที่ 3 ฝึกโครงสร้างใหม่ กับสิ่งที่เรียนรู้มาแล้ว
- ประการที่ 4 ประโยคที่ใช้ควรทำให้มีการเข้าใจได้ง่าย
- ประการที่ 5 ควรเป็นการฝึกทักษะในแบบประโยคสั้น ๆ แตกต่างรูปแบบกันไป
- ประการที่ 6 เป็นแบบฝึกที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติหรือใช้ความคิดของผู้เรียน
- ประการที่ 7 ควรมีแบบฝึกหลาย ๆ แบบเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดการเบื่อหน่าย
- ประการที่ 8 ควรฝึกให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะที่ได้ไปใช้ในการทำงาน

สมศักดิ์ สีนธระเวช (2542: 126) ได้อธิบายถึงหลักการสร้างแบบฝึกไว้ ดังนี้

แบบฝึกแต่ละแบบฝึกควรใช้หลักจิตวิทยาเข้ามาช่วย เช่น มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจและมีกำลังใจในการฝึก โดยในการสร้างแบบฝึกแต่ละครั้งควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแบบฝึก เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้อง ใกล้ชิดและมีความหมายกับผู้เรียนเพื่อที่สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะในชีวิตประจำวันได้ ทั้งยังสามารถรับรู้ถึงปัญหาของผู้เรียนได้ตรงจุดด้วยคำสั่งหรือตัวอย่างที่เข้าใจง่าย

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า หลักในการสร้างแบบฝึกของแต่ละท่านมีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน คือ หลักการและทฤษฎีต้องยึดโยงกันตามหลักจิตวิทยาของผู้เรียน กล่าวคือ ต้องตรงตามความต้องการของผู้เรียนโดยคำนึงถึงการพัฒนาทักษะในชีวิตประจำวันและสิ่งที่คุณเรียนจะได้รับจากการปฏิบัติตามแบบฝึกซึ่งผู้เรียนต้องสามารถทำความเข้าใจในแบบฝึกได้ด้วยตนเอง ในแบบฝึกทักษะจำเป็นต้องมีคำสั่งหรือกิจกรรมที่สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย กิจกรรมในแบบฝึกต้องตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของทักษะที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา มีความหลากหลายเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการฝึก อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของการฝึกฝนได้รวดเร็วยิ่งขึ้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาต่อไปอีกพบว่า ทิศนา ขัมมณี (2545: 47 - 48) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

- 1) แบบฝึกเป็นส่วนที่เพิ่มหรือเสริมในการเรียนด้านทักษะ
- 2) ช่วยส่งเสริมด้านทักษะให้ทักษะเกิดการพัฒนาให้ดีขึ้น
- 3) แบบฝึกที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้เร็วยิ่งขึ้น
- 4) แบบฝึกสามารถส่งเสริมทักษะให้คงทน
- 5) ใช้เป็นเครื่องมือวัดผล

- 6) ใช้ให้มองเห็นปัญหาข้อบกพร่องหรือจุดเด่น เพื่อนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไข
- 7) ช่วยประหยัดแรงงาน เวลา และลดภาระ
- 8) สามารถเก็บไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนตนเองต่อไป
- 9) แบบฝึกจัดขึ้นนอกเหนือจากบทเรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้มากขึ้น
- 10) ประหยัดงบประมาณ ค่าใช้จ่าย และเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ

จะเห็นว่าจากประโยชน์ของแบบฝึกข้างต้นมีความสอดคล้องกับหลักในการสร้างแบบฝึก ที่สามารถพัฒนาทักษะของผู้เรียนและเป็นประโยชน์ในการลดภาระของผู้สอนรวมถึงงบประมาณ และค่าใช้จ่าย ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมทักษะให้มีความคงทน เช่น การทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง การเน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในทักษะนั้น ๆ

2.2.3 ลักษณะของแบบฝึกซ้ำร้อง

ลักษณะของแบบฝึกจะมีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับทักษะที่ต้องการฝึกเพื่อให้เกิดการพัฒนา ซึ่งได้มีผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกซ้ำร้องไว้ดังแสดงต่อไปนี้

อรรพรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ (2546 : 213 - 217) ได้อธิบายถึงการเรียนซ้ำร้องในสมัยโบราณไว้ว่า ในสมัยโบราณ ผู้เรียนซ้ำร้องหรือเรียนดนตรีไทยจะได้รับการถ่ายทอดความรู้จากบ้านของครูดนตรีที่มีการสืบทอดกันมานานโดยใช้วิธีการท่องจำที่ไม่มีโน้ต จนหลังจากการจัดตั้งโรงเรียนนาฏศิลป์ กรมศิลปากรขึ้นจึงมีการถ่ายทอดในโรงเรียนครั้งแรก ซึ่งวิธีการเรียนร้องเพลงแต่โบราณนั้น ครูจะต่อด้วยการร้องให้ฟังทีละวรรค และให้ผู้เรียนท่องจำปากเปล่าด้วยการร้องตามซ้ำไปมาจนกว่าจะสามารถจำได้ เมื่อผู้เรียนร้องได้จึงต่อวรรคต่อไป โดยมีการสอดแทรกการร้องที่มีการตกแต่งทำนองเพื่อให้ไพเราะยิ่งขึ้น ทั้งนี้ครูจะสังเกตความสามารถของผู้เรียน และสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคลไป หลังจากต่อเพลงกับครูแล้วผู้เรียนจำเป็นต้องฝึกซ้อมร้องทุกวันกับครู เพื่อให้ครูถ่ายทอดลีลาและแบบอย่างจากครูได้ถูกต้อง เหตุที่สามารถซ้อมกับครูได้ทุกวันนี้ เพราะผู้เรียนอยู่ในตระกูลนักดนตรี ส่วนผู้ที่ไม่ได้อยู่ในตระกูลนักดนตรีก็จะมาขออยู่กับครูที่บ้าน เพื่อฝึกร้องกับครูเมื่อผู้เรียนสามารถร้องเพลงจนเป็นที่ยอมรับของครูแล้ว ครูจึงจะให้ไปงานแสดงต่าง ๆ นอกจากการสอนให้ร้องเพลงได้ถูกต้องแล้ว ครูจะสอนให้ผู้เรียนมีกิริยามารยาทในการขับร้องที่สุภาพ เรียบร้อย ในการขับร้องจะต้องนั่งตัวตรง ใบหน้าสงบ มีสมาธิในขณะที่ขับร้อง โดยแสดงอารมณ์เพลงผ่านทางเสียงร้องเท่านั้น

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การเรียนซ้ำร้องในสมัยโบราณนั้นมีวิธีการที่เน้นหนักไปในการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ กลไกสำคัญในการท่องจำให้สามารถจดจำได้เร็วและคงอยู่ยาวนานนั้น ต้องอาศัยการทำซ้ำไปมาจนขึ้นใจ โดยการทำเช่นนี้เป็นการฝึกให้สมองและอวัยวะในร่างกายเกิด

ความคุ้นชินกับกิจกรรมที่ปฏิบัติ นอกจากนี้การทำให้ซ้ำไม่เพียงใช้ได้ดีกับการฝึกขับร้อง แต่ยังสามารถนำไปใช้กับการฝึกอื่น ๆ ได้ทุกประเภทอีกด้วย

สำเร็จ คำโหม่ง (2551) ได้อธิบายถึงภาษาและเนื้อร้องเพลงไทยไว้ว่า เพลงไทยนอกจากทำนองดนตรีที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีแล้ว การขับร้องก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งมีวิธีการขับร้องประกอบเข้ากับทำนองเพลงหลายลักษณะ โดยการขับร้องเพลงไทย ใช้เนื้อร้องที่มีรูปแบบคำประพันธ์ได้ทั้งโคลง ฉันท์ กาพย์ ร่าย และกลอน คำประพันธ์ประเภท “กลอน” ได้รับความนิยมมากที่สุด เพราะมีการแบ่งวรรคระดับ รับ ร้อง ส่ง โดยในการขับร้องเพลงไทยจะแบ่งและเรียกว่า “คำ” ในคำหนึ่งมี 2 วรรคคำกลอน ดังนั้น ในหนึ่งบทกลอนจึงมี 2 คำ บทกลอนมีทั้งกลอนสุภาพ หรือกลอนแปด และกลอนบทละคร นอกเหนือจากกลอนบทละครแล้ว ในการขับร้องเพลงที่เรียกว่าการร้องส่ง นั้น นิยมนำบทกลอนมาจากวรรณคดีที่ศิลปินต่าง ๆ นิยมกัน มีความหมายของเนื้อหาที่ถ่ายทอดเข้ากับอารมณ์เพลงมาใช้ขับร้อง เรื่องที่นิยมกันมาก เช่น ขุนช้างขุนแผน อิเหนา เป็นต้น รวมทั้งอาจมีการประพันธ์เนื้อร้องขึ้นใหม่ตามความประสงค์ของนักแต่งเพลง หรือแต่งให้ดำเนินเนื้อหาไปตามสถานการณ์

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า การขับร้องเพลงไทยมีหลายลักษณะ มีการใช้รูปแบบคำประพันธ์ของเนื้อร้องที่มาจากโคลง ฉันท์ กาพย์ ร่าย และกลอน โดยนิยมนำบทกลอนมาจากวรรณคดีต่าง ๆ มาใช้ขับร้อง และมีการประพันธ์บทร้องขึ้นใหม่ให้เหมาะกับทำนองเพลงและโอกาสที่ใช้ในการขับร้อง ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับประเภทการขับร้องเพลงไทย มีข้อมูลดังต่อไปนี้

สมพงษ์ กาญจนผลิน (2552) ได้อธิบายถึงประเภทของการขับร้องเพลงไทยไว้ว่า การขับร้องเพลงแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ประเภทแรก การร้องอิสระ คือการร้องโดยไม่มีดนตรีบรรเลงรับหรือบรรเลงประกอบแต่อย่างใด จะยึดเสียงมาตรฐานของเครื่องดนตรีหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องรักษาระดับเสียงของตนเองให้ถูกต้อง เครื่องดนตรีอาจมีบ้างก็เป็นเพียงเครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่งหรือกรับเท่านั้น

ประเภทที่ 2 การร้องประกอบดนตรีคือการร้องโดยมีวงดนตรีไทยบรรเลงรับหรือบรรเลงไปพร้อมกันในขณะขับร้อง ไม่ว่าจะเป็นวงปี่พาทย์วงเครื่องสายวงมโหรี หรือวงดนตรีไทยใด ๆ ในการขับร้องเช่นนี้ จะต้องยึดถือระดับเสียงของเครื่องดนตรีเป็นสำคัญ ซึ่งในการร้องประกอบดนตรีแบ่งย่อยออกเป็น การร้องรับ หรือที่นิยมเรียกว่า “ร้องส่ง” การร้องสอดดนตรี และการร้องพร้อมดนตรี ที่มีการจำแนกลักษณะออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

- 1) การร้องคลอ โดยผู้ขับร้องและผู้บรรเลงดนตรีจะต้องดำเนินทำนองอย่างเดียวกันไม่ควรพลิกแพลงทำนองเป็นอย่างอื่น

- 2) การร้องเคล้า คือ ผู้ขับร้องก็ดำเนินในทางร้อง ดนตรีก็ดำเนินไปในทางของดนตรี แต่จังหวะและเสียงที่ตกจังหวะต้องเท่ากัน

3) ลาลอง คือ ผู้ขับร้องก็ร้องไปทางหนึ่ง ส่วนผู้บรรเลงก็บรรเลงไปอีกทางหนึ่ง แต่ต้องมีระดับเสียงและทำนองที่สัมพันธ์กลมกลืนกัน ส่วนเสียงที่ลงจังหวะตกจะตกเสียงเดียวกัน หรือไม่มีได้คำนี้ถึง

4) การร้องประสานเสียง คือ การร้องและบรรเลงเพลงเดียวกันแต่การดำเนินทำนองและระดับเสียงไปคนละอย่าง แต่ให้เสียงที่ตกนั้นประสานกัน โดยอาศัยหลักการประสานเสียงของดุริยางค์สากล

ประเภทที่ 3 การร้องประกอบการแสดงคือการร้องประกอบท่ารำ โดยให้ความสำคัญในเรื่องของการใส่อารมณ์ ตามลักษณะของบท ได้แก่ บทชมธรรมชาติ บทที่เป็นการเล่า และบทที่เป็นคำพูดของตัวละคร

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าการขับร้องเพลงไทยมีการแบ่งประเภทไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งสำคัญของการขับร้องเพลงไทยทุกประเภทรูปแบบนั้น คือ การรักษาระดับเสียงของตนเองให้ถูกต้อง หรือที่เรียกว่า “ร้องไม่เพี้ยน” ผู้วิจัยจึงทำการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมในเรื่องหลักการขับร้องแต่ละประเภทพบว่ากระทรวงศึกษาธิการ (2506) ได้อธิบายถึงหลักวิธีการขับร้องเพลงไทย และลักษณะบทกวีที่ใช้ในการร้องเพลงไทยไว้ดังนี้

หลักวิธีขับร้องเพลงไทย แบ่งตามลักษณะของการขับร้อง ซึ่งได้แก่

หลักการร้องประกอบดนตรี คือการขับร้องแล้วคลอหรือรับด้วยดนตรี ผู้ขับร้องต้องระวังรักษาจังหวะให้สม่ำเสมอ รักษาเสียงสูงต่ำให้เข้าระดับกับเสียงดนตรี ตามจังหวะฉิ่ง และหน้าทับ

หลักการร้องประกอบรำ คือ การขับร้องโดยดูท่ารำของตัวแสดงประกอบเป็นสำคัญ ช้า-เร็ว หรือใส่ความรู้สึกให้ตรงกับกิริยา อารมณ์ของตัวแสดงนั้นด้วย จะร้องตามใจหรือตามจังหวะโดยสม่ำเสมอได้

หลักการร้องโดยลำพัง คือร้องโดยไม่ต้องกังวลกับระดับเสียงของดนตรีและการรำ การร้องชนิดนี้สามารถเลือกตั้งระดับเสียงให้เหมาะสมกับเสียงของตนได้ การสอนร้องเพลงในโรงเรียนคือการร้องประเภทนี้ ความสำเร็จจะต้องระวัง คือ จังหวะ ทำนอง คำถูกต้องชัดเจน การแบ่งลักษณะตามบทกวี

ลักษณะบทกวีที่ใช้ในการร้องเพลงไทย จำเป็นต้องมีการแบ่งคำโดยยึดทำนอง และบทประพันธ์เป็นหลัก คือ

กลอน ในการแบ่งคำกลอนสำหรับเพลง นิยมแบ่ง เป็นวรรค ๆ ละ 3 วรรค 1-2-3 แล้วใส่ทำนองและคำให้ตรงตามประโยคเพลงดังนี้

ศิลปกรรม นำใจ ให้สร้างโคก

1

2

3

โคลง ในการแบ่งลักษณะของโคลงต้องแบ่งเป็นบาท ๆ ละ 3 ดังนี้

เสียงลือ	เสียงเล่าอ้าง	อันใด พี่เอย
เสียงย่อมยอ	ยศใคร	ทั่วหล้า
สองเชื้อ	พี่หลับไหล	ลืมนั่น ฤพี่
สองพี่คิด	เองอ้า	อย่าได้ถามเฝ้า

ฉันทการแบ่งคำตามลักษณะของฉันท มีลักษณะดังนี้

อิลาแล	กระแสนไส	สำราญในมนโสม-
-ทราบ	จะผ่อนอุณห์	อุทกอาบพระอินทรีย์

กาพย์ มีลักษณะการแบ่งดังนี้

อ้างอิง	พระพนศ	บดี
อีกองค์	พระศรี	พรหมรักษ์ฤทธิริน

จากข้อมูลข้างต้นพิจารณาได้ว่า นอกจากประเภทของการขับร้องเพลงไทยดังกล่าวการขับร้องเพลงไทยสามารถแบ่งออกได้เป็นหมวดใหญ่ ๆ ได้แก่ การขับร้องเดี่ยวที่ผู้ขับร้องสามารถตกแต่งทำนองให้ไพเราะขึ้น ตามความสามารถ และนำเสียงของตนเองได้อย่างอิสระ และการขับร้องหมู่ (ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป) ที่ต้องคำนึงถึงความพร้อมเพรียง โดยจะตกแต่งให้ทำนองหรือลีลาแตกต่างกันจากที่กำหนดไว้ไม่ได้ การแบ่งถ้อยคำวรรคตอน ตลอดจนการหลบเสียงสูงต่ำการเอื้อนต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันทุกคน ซึ่งการขับร้องเพลงไทยแต่ละลักษณะ จำเป็นต้องมีการฝึกฝนให้เกิดความเชี่ยวชาญ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการขับร้องเพลงไทยทุกลักษณะ โดยผู้ขับร้องต้องมีความเข้าใจในเรื่องบทประพันธ์ของไทย รูปแบบฉันทลักษณ์ต่าง ๆ สามารถแบ่งวรรคคำในการขับร้องได้ถูกต้องสมบูรณ์ ทั้งผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลในเรื่องของวิธีการขับร้องซึ่งพบข้อมูลของ เรณู โกศินานนท์ (2519) ที่อธิบายถึงวิธีการขับร้องการใส่ความรู้สึก และอารมณ์ในการร้อง รวมถึงหลักการสอนวิชาขับร้อง ไว้ดังนี้

การขับร้องที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกคล้อยตาม โดยผู้ขับร้องจำเป็นต้องรู้วิธีการใช้ถ้อยคำ และทำนองให้สนิทสนมกลมกลืนกัน ดังนี้

ประการแรก การนำถ้อยคำเข้าสู่ทำนอง โดยเลือกถ้อยคำที่มีเนื้อความใกล้เคียงกับความหมายในทำนองและชื่อเพลงนั้น ๆ ก่อน เมื่อได้ถ้อยคำหรือบทกวีแล้ว จึงนำมาใส่ลงในทำนอง โดยควรระวังรักษาวรรคตอนของบทกวี กับวรรคตอนของทำนองเพลงให้พอเหมาะได้สัดส่วนกัน สิ่งสำคัญ คือ ถ้อยคำที่อยู่ท้ายวรรค จำเป็นที่จะต้องให้ตกอยู่ในจังหวะหนัก กล่าวคือ จังหวะสุดท้ายของหน้าทับหรือกึ่งกลางหน้าทับเป็นต้น ส่วนบทร้องที่เป็นคำประพันธ์ชนิดอื่น ก็อนุโลมเทียบเคียงกันกับกลอนดังที่กล่าวแล้ว

ประการที่ 2 การนำทำนองเข้าสู่ถ้อยคำ ในการนี้เป็นการตรงข้าม คือ ถ้ามีถ้อยคำอยู่แล้ว การที่จะนำทำนองเข้าไปประกอบ ก็ต้องพิจารณาถึงทำนองอันมีความหมายใกล้เคียงกับถ้อยคำหรือชื่อเพลงให้เหมาะสมกับถ้อยคำนั้น ๆ แต่ถ้าหากบรรจุถ้อยคำลงในทำนองก่อนแล้วการที่จะนำทำนองเข้าดัดแปลงถ้อยคำนั้น จะต้องระวังการวางเสียงให้อยู่ในเสียงที่สมควร ทำนองเป็นเครื่องประดับของถ้อยคำ ดังนั้นจำเป็นต้องมีสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้ถ้อยคำนั้นเด่นชัดสละสลวยขึ้น และต้องระวังรักษาเสียงแห่งเนื้อเพลงไว้ ไม่ให้ผิดแผกไปจากเนื้อเพลงเดิม

การใส่อารมณ์ตามบทร้องมีหลายลักษณะ ได้แก่ ในบทที่เป็นการชมธรรมชาติ ไม่ต้องใส่อารมณ์ใด ๆ เพียงแต่ร้องให้ไพเราะเท่านั้น ส่วนบทที่เป็นการเล่าเรื่อง ควรใส่อารมณ์ลงไปตามความสมควรแก่เรื่องที่เล่า เช่น บทเศร้า ต้องใส่อารมณ์เศร้า บทโกรธ ต้องใส่อารมณ์โกรธ เป็นต้น และในส่วนที่เป็นบทพูดของตัวละครในเรื่อง ต้องใส่อารมณ์ให้เต็มความรู้สึก บางกรณีที่มีใช้คำพูด แต่เป็นการแสดงความนึกคิดของตัวละคร ก็จำเป็นต้องใส่อารมณ์ ให้เต็มความรู้สึกเช่นกัน

หลักการสอนขับร้องเพลงไทย มีหลักการเช่นเดียวกับการสอนวิชาอื่น ๆ คือสอนจากง่ายไปหายาก ซึ่งมีมาแต่โบราณ โดยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เลือกเพลงร้องที่ง่าย และทำนองสั้น ๆ ในการเริ่มสอน

ขั้นที่ 2 สอนให้รู้จักวิธีการเอื้อน โดยเวลาเอื้อนให้ใช้เสียงตรงออกจากลำคอเป็นเสียง “เออ” ไม่ใช่ “โอ” หรือ “โอย”

ขั้นที่ 3 สอนให้รู้วิธีผ่อน และถอนลมหายใจ

ขั้นที่ 4 สอนให้รู้จักแต่งเสียงให้ตรงตามระดับเสียงของดนตรี โดยไม่ผิดเพี้ยน

ขั้นที่ 5 สอนให้ขับร้องได้ตรงจังหวะ

ขั้นที่ 6 สอนให้เข้าใจว่าในขณะที่ร้องต้องไม่ขึ้นเสียงสูงแล้วหลบลงต่ำทันที หรือลงต่ำแล้วหักขึ้นสูงทันที

ขั้นที่ 7 สอนให้รู้จักการใช้เสียงหนัก และเบาตามอารมณ์ของเพลง ไม่ใช่ร้องเท่ากันไปหมดทั้งเพลง โดยทั่วไปเมื่อขึ้นจังหวะนั้นควรใช้เสียงเบา แล้วจึงค่อยดังขึ้นที่ละน้อยจนเต็มเสียง เมื่อขึ้นจังหวะใหม่จึงควรเริ่มตั้งต้นเบาไปใหม่ และเมื่อบรรจุคำร้อง ก็ควรใช้เสียงหนักเบาตามลักษณะของคำร้องด้วย

ขั้นที่ 8 สอนให้รู้จักการรักษาระดับเสียงทุกเสียงให้คงที่

ขั้นที่ 9 สอนการใช้หางเสียง โดยเฉพาะหางคำร้องควรให้เบาหายไปอย่าให้เกิดเสียง “ฮือ” หรือ “แฮ”

ขั้นที่ 10 สอนให้ร้องอย่างชัดถ้อยชัดคำ

ขั้นที่ 11 คำร้องที่มีหลายพยางค์ ควรให้ร้องรวมให้เป็นคำเดียวกัน เว้นแต่เมื่อจำเป็นซึ่งขัดกับทำนองเพลงจริง ๆ จึงค่อยแยกออกจากกัน

ขั้นที่ 12 คำร้องที่บรรจุลงในทำนองเพลงภาษาต่าง ๆ นั้น อนุโลมให้ร้องไปตามทำนองไม่ต้องร้องให้ชัดเหมือนทำนองไทยแท้ เพราะหากขึ้นร้องไม่ชัดก็จะเกิดขัดกับทำนองเพลงอย่างรุนแรง ทำให้หมดความไพเราะไป เช่น ข้อยมาเว้ารักเจ้าสาวคำดวง อย่างนี้อาจจะต้องร้องเป็นข้อยมาเว้า เพื่อให้เข้ากับทำนองเพลงสำเนียงลาว

ขั้นที่ 13 สอนให้รู้จักใส่ความรู้สึกเข้าไปในบทเพลงนั้น ๆ ตามสมควร

ขั้นที่ 14 สอนให้วางท่าทางการร้องให้สง่าผ่าเผย ไม่ประหม่า

ขั้นที่ 15 สอนให้รู้จักเป็นผู้มีมรรยาท ซึ่งควรจะต้องคอยแนะนำอยู่ตลอดเวลา โดยมุ่งให้มีความสุภาพเป็นใหญ่

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่าการใส่ความรู้สึก และอารมณ์ในการร้องเป็นหลักสำคัญในการขับร้อง ซึ่งก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกแก่ผู้ฟังเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของบทประพันธ์นั้น ๆ หากเราต้องการให้คำพูดเกิดความรู้สึกแก่ผู้ฟัง เราต้องนำอารมณ์นั้น ๆ มาใส่ โดยพิจารณาบทร้องนั้นก่อนว่าไปในทำนองหรืออารมณ์ไหน และแบ่งใส่อารมณ์ตามบทนั้นให้เหมาะสม ในส่วนของ การสอนขับร้องเพลงไทย มีหลักการสอนไล่ระดับจากง่ายไปหายาก ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาต่อไปอีก พบข้อมูลเกี่ยวกับหลักการสอนขับร้องเพลงไทย ดังนี้

ท้าว ประสิทธิกุล (2535: 121) ได้กล่าวถึงหลักการสอนขับร้องเพลงไทยไว้ว่า การสอนในสมัยโบราณ โดยเมื่อเริ่มสอนครูให้รู้ว่า ชื่อเพลงอย่างนี้จะมีทำนองอย่างไร มีกี่ชั้น จากนั้นจึงเริ่มหัดออกเสียง ให้ผู้เรียนรู้เรื่องระดับเสียง ว่าเสียงลูกตกมาตรฐาน ในขั้นนี้ควรแทรกกลวิธีต่าง ๆ ให้ผู้เรียนด้วย เมื่อสอนให้รู้แล้วต้องมีการทำให้แม่นยำคล่องแคล่ว จนชำนาญดี ครูจึงจะดำเนินการสอนขั้นต่อไปคือ การผสม หมายถึง การหัดผู้เรียนร้องเข้ากับดนตรี เช่น วงปี่พาทย์ เครื่องสาย วงมโหรี ฯลฯ และควรซ้อมทบทวนสิ่งที่ครูสอน เพื่อฝึกความชำนาญ และสามารถถ่ายทอดให้ผู้ฟังได้อย่างสมบูรณ์

จากข้อมูลดังกล่าวพิจารณาได้ว่า ในการสอนขับร้องครูจะเป็นผู้นำ โดยให้นักเรียนทำตามเหมือนกับครูทุกประการ ซึ่งเพลงที่นำมาสอนครูจะเลือกตามความเหมาะสมเมื่อผู้เรียนร้องผิดครูจะให้หยุดเพื่อแก้ไขทันที วิธีสอนแบบนี้หากผู้เรียนเอาใจใส่อย่างดีแล้วจะได้ผลเป็นอันมาก นอกจากนี้ครูต้องนำหลักทฤษฎีการขับร้องเทคนิค กลเม็ด และกลวิธีมาสอดแทรกให้ผู้เรียน เพื่อเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในการเรียนขับร้อง และร้องได้ดียิ่งขึ้น โดยหลังจากการเรียนกับครูผู้เรียนต้องนำสิ่งที่ครูสอนมาทบทวนฝึกซ้อมอยู่เป็นประจำ เพื่อให้เกิดความชำนาญ และเตรียมพร้อมสำหรับการขับร้องเพลงไทยอยู่เสมอ

สุดใจ ทศพร (2551) ได้กล่าวว่า การฝึกขับร้องเพลงไทยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นแรกการฝึกหายใจและการออกเสียง เพื่อให้อวัยวะที่เกี่ยวข้องกับระบบการหายใจสามารถทำงานได้อย่างคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการสูดลมหายใจเข้าทางจมูกให้

มากที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ เมื่อลมหายใจเข้าไปในปอดท้องจะป่องเล็กน้อยให้กักลมไว้ให้มากที่สุด จากนั้นค่อย ๆ ระบายลมออกมาทางปากช้า ๆ จนหมด แล้วจึงสูดลมเข้าไปใหม่การจะกักลมหายใจให้ได้มากและระบายลมออกมาอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลานานนั้น ควรนั่งหรือยืนตัวตรงศีรษะตั้งตรง เมื่อฝึกการหายใจเข้า และกักลมไว้ได้มากแล้ว ขั้นต่อไปให้ระบายลมออกช้า ๆ พร้อมกับออกเสียงมาด้วย ให้เสียงต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ และยาวที่สุดเท่าที่จะทำได้ เสียงที่ออกมาอาจใช้เสียง เออ อา การระบายลมพร้อมกับการออกเสียงนั้น ควรเคาะจังหวะหรือนับไปด้วย เช่น

ออกเสียง อา

เคาะจังหวะ 1 2 3 4 _ _ _ _ _

ขั้นที่สองการฝึกออกเสียงสูงต่ำ เพื่อให้สามารถออกเสียงได้ชัดเจนตรงตามตัวโน้ตของทำนองเพลง อย่างมีคุณภาพ การฝึกออกเสียงควรใช้เสียงของเครื่องดนตรีประกอบในการฝึก หรือฝึกโดยการออกเสียงให้เท่ากับเสียงของเครื่องดนตรีที่บรรเลง ซึ่งดนตรีไทยควรใช้เสียงของระนาด ซอด้วง หรือซอหลู่ ดนตรีสากลควรใช้เสียงของเปียโน อิเล็กโทรน หรือรีคอร์เดอร์ การฝึกออกเสียงนี้ ควรฝึกตั้งแต่เสียงยาวจนถึงเสียงสั้น คือ 4 จังหวะ 3 จังหวะ 2 จังหวะ และ 1 จังหวะ นอกจากนี้ยังมีการฝึกร้องเพลงในลักษณะต่าง ๆ อีก คือฝึกการเอื้อนแบบต่าง ๆ (สำหรับเพลงไทย) เช่น ออกเสียง อือ เออ เอย เป็นต้นฝึกร้องเพลงที่ละวรรคหรือที่ละบรรทัดโดยต้องฝึกร้องให้ถูกต้องทั้งคำร้อง และทำนอง แล้วจึงร้องต่อเนื่องจนจบทั้งเพลง และฝึกร้องทั้งเพลงโดยการร้องคลอไปกับเพลงที่เปิดจากวิทยุหรือเครื่องเล่นเทปเพื่อเป็นการฝึกไปพร้อมกับจังหวะของเพลง

คุณพล จันทน์หอม (2539: 28 - 29) ได้อธิบายถึงขั้นตอนในการฝึกขับร้องเพลงไทยไว้ดังนี้

ขั้นแรก เมื่อเริ่มฝึก ไม่ควรฝึกร้องเกินกว่าวันละ 3 ครั้ง ครั้งหนึ่งไม่ควรจะนานเกินกว่า 3 นาที และระดับเสียงเริ่มตกล ควรจะเลิกฝึกหัดทันที เมื่อเห็นว่าศิษย์เหนื่อย เมื่อหัดจนระดับเสียงคงที่แล้ว จึงค่อย ๆ เพิ่มเวลาหัดขึ้นไปตามลำดับ

ขั้นที่ 2 ฝึกร้องอย่างสง่าผ่าเผย โดยนั่งตัวตรงในท่าพับเพียบวางสี่หน้าให้เป็นปกติ

ขั้นที่ 3 เริ่มฝึกเพลงที่มีเอื้อนน้อย ๆ เช่น เพลงเร็ว หรือเพลงเนื้อเต็มเสียก่อน เมื่อร้องได้แล้วจึงให้ขับร้องเพลงที่มีอัตราจังหวะ 2 ชั้น และเพลงที่อัตราจังหวะ 3 ชั้น ตามลำดับ

ขั้นที่ 4 ฝึกร้องเพลงให้ลงจังหวะอย่างเข้มงวด โดยขั้นแรก ใช้มือหรือไม้เคาะจังหวะในเวลาขับร้อง แล้วจึงเปลี่ยนเป็นการตีฉิ่ง และสอนให้รู้จังหวะหน้าทับของเครื่องหนัง เพื่อใช้ตรวจสอบว่าร้องขาดหรือเกินจังหวะหรือไม่

ขั้นที่ 5 ฝึกให้ร้องตรงระดับเสียง และรู้จักหาวิธีหลบเสียงหรือหักเสียงตามธรรมชาติ

ขั้นที่ 6 ฝึกเอื้อนโดยใช้เสียงตรงจากลำคอเป็นเสียงเออ

ขั้นที่ 7 ไม่ขึ้นเสียงสูงแล้วหลบลงต่ำ หรือลงต่ำแล้วหักขึ้นสูงกลางวรรคใดวรรคหนึ่ง

ขั้นที่ 8 ฝึกวิธีการผ่อนและถอนลมหายใจ รู้ตำแหน่งหายใจในบทเพลง

- ขั้นที่ 9 ฝึกการใช้เสียงหนักเบาให้ถูกต้องตามความหมาย และการออกเสียงของคำ
- ขั้นที่ 10 ฝึกการรักษาระดับเสียงทุกเสียงให้คงที่ ไม่ให้เลื่อนไหลไป
- ขั้นที่ 11 ฝึกการใช้หางเสียง โดยเฉพาะหางคำร้องควรเบาหายไป
- ขั้นที่ 12 ต้องร้องให้ชัดเจน ไม่คลุมเครือ ออกเสียงถูกต้อง ทั้งเสียงสั้น และเสียงยาว
- ขั้นที่ 13 แบ่งคำร้องให้ถูกต้องตรงกับความหมาย
- ขั้นที่ 14 คำร้องที่บรรจุลงในเพลงภาษา อนุโลมให้ร้องไปตามทำนองได้

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 339 - 356) ได้อธิบายถึงพื้นฐานการขับร้องเพลงไทยไว้ว่า การขับร้องเพลงไทยมีพื้นฐาน คือวิธีการขับร้อง การเปล่งเสียงกลุ่มคำที่ทำให้เกิดทางเอื้อน คุณภาพเสียง และรส ความแม่นยำของทำนองหลักซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วิธีการขับร้อง ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่

ส่วนที่ 1 ถ้อยคำ หมายถึง บทประพันธ์ โดยแบ่งถ้อยคำในแต่ละตอนให้ถูกต้องกับวิธีการขับร้อง รวมทั้งคำควบกล้ำ ร, ล ตามลำดับ ขั้นตอน ต้องขับร้องโดยประดิษฐ์ถ้อยคำ ใช้เสียงได้อย่างเหมาะสม และประณีตด้วยการเน้นเสียง ประคบเสียง และกล่อมเสียง

ส่วนที่ 2 การเปล่งเสียง หมายถึง การออกเสียงจาก ลำคอ ทรวงอก ท้อง และนาสิกได้ถูกต้องเต็มเสียง อย่าง สม่ำเสมอ และรักษาระดับเสียงได้คงที่ ตรงกับเสียงดนตรีที่ต้องการตามลำดับดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 เปล่งเสียงไล่ระดับเสียงขึ้นลง ตามระดับเสียงดนตรีไทย

ลำดับที่ 2 เปล่งเสียงไต่ยาว 1 ช่วง ของจังหวะฉิ่งฉับ ในอัตราสองชั้น และหายใจระหว่างการ เปลี่ยนแต่ละระดับเสียง ภายหลังจังหวะฉับ

ลำดับที่ 3 ไล่ระดับเสียงขึ้นลงตามระดับเสียงดนตรีไทยหนึ่งช่วงเสียงโดยไม่หายใจ

ลำดับที่ 4 เปล่งเสียงไต่ยาว 1 ช่วงของจังหวะฉิ่งฉับในอัตราสามชั้น และหายใจระหว่างการ เปลี่ยนแต่ละระดับเสียง ภายหลังจังหวะฉับ

ลำดับที่ 5 เปล่งเสียงยาวได้ความดังคงที่หนึ่งช่วงลมหายใจ

ลำดับที่ 6 ไล่ระดับเสียงขึ้นหรือลง ได้เกิน 1 ช่วงเสียงโดยไม่หายใจ

ลำดับที่ 7 เปล่งเสียงได้ตรงตามเสียงเครื่องดนตรี หรือ เสียงร้องนำ

ลำดับที่ 8 ออกเสียงเออโดยไล่เสียงจากต่ำไปหาสูงในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ จากทรวงอก (เสียงระดับต่ำ) จากลำคอ (เสียงระดับกลาง) จากนาสิก (เสียงระดับสูง)

ลำดับที่ 9 เอื้อนตามทำนองของเพลงได้ชัดเจน โดยไม่เอื้อนเสียงเป็นช่วง

ลำดับที่ 10 เสียงครุ่น

ลำดับที่ 11 เสียงกระทบคู่ 2

ลำดับที่ 12 เสียงกระทบคู่ 3

ลำดับที่ 13 หลบเสียงจากสูงลงมาหาเสียงต่ำ หรือจากเสียงต่ำขึ้นไปหา

เสียงสูงได้เหมาะสม

ลำดับที่ 14 เน้นเสียง ประคบเสียง และกล่อมเสียง

ลำดับที่ 15 เน้นเสียง ประคบเสียง และกล่อมเสียง ได้ถูกต้องตามหลักการ
ขับร้องเพลงไทย โดยระบุข้อกลวิธีการขับร้องที่สาธิตไว้ในตัวอย่างได้ถูกต้อง และถูกตำแหน่ง

ลำดับที่ 16 แสดงการออกเสียงตามวิธีการในชั้นต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์

ได้แก่	การกลิ้งเสียง	การกลิ้งเสียง
	การเกลือกเสียง	การกลืนเสียง
	การขึ้นและลงเสียงจากนาสิกต่อกับเสียงแท้ได้กลมกลืน (ขยักขย่อน)	
	การทำเสียงครวญ	การคร่อมจังหวะ (คร่อมจังหวะโดยเจตนา)
	การควงเสียง (ควงสูง - ต่ำ)	การซ้อนเสียง
	การปั่นเสียง	การทำเสียงปรับ
	การทำเสียงโปรย	การผ่านเสียง
	การผันเสียง	การผ่อนเสียง
	การม้วนเสียง	การม้วนคำ
	การโยกเสียง	การโยนเสียง
	การรวบเสียง	การทำเสียงร่อนผิวลม
	การลักจังหวะ	การย่อจังหวะ
	การเลื่อนไหลขึ้น - ลง	การทำเสียงสะดุด
	การทำเสียงหนัก-เบา	การทำหางเสียง
	การเหินเสียง	การโหนเสียง
	การใช้เสียงลอย	การใช้เสียงอาศัย (เสียงผี)

ทั้งนี้ การขับร้องเพลงไทยที่ใช้กลวิธีขับร้องในข้อดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิด
คุณภาพเสียงที่อาจเรียกได้ว่าการขับร้องอย่าง “มีเมืงพราย”

ส่วนที่ 3 การหายใจ หมายถึง การหายใจได้ถูกที่ ถูกต้องตามวรรคตอนของการ
เอื้อนทำนอง และคำร้องโดยไม่ขัดกับลีลาของเพลง โดยหลักและวิธีการ คือ

1) พยายามหายใจเข้าให้ลึกที่สุด โดยหายใจเข้าทางจมูกลอยไม่เกิดเสียง

2) ค่อย ๆ ผ่อนลมให้ออกจากปากขณะที่ขับร้อง เมื่อฝึกให้ชำนาญจะช่วยให้ผู้
ขับร้องสามารถผ่อนลมออกจากปอดได้นาน ทำให้สามารถร้องได้ยาวในแต่ละช่วงการหายใจ

3) หายใจให้ถูกต้องตามวรรคตอนของท่านอง และเนื้อเพลง

4) การลักหายใจ หมายถึง การหายใจสั้น ๆ แทรกระหว่างการเอื้อนที่ยาว ๆ โดยผู้ฟังไม่อาจสังเกตได้ เพื่อให้ได้ลมหายใจเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้การขับร้อง ไม่สะดุด และไม่ขาดทางเสียง

การเปล่งเสียงกลุ่มคำที่ทำให้เกิดทางเอื้อน ซึ่งผู้ขับร้องจะต้องเอื้อนท่านองโดยใช้เสียง เออ เอย อี อือ เอ้ย เออะ เฮอ ฮือ ฮี หือ เอิงเงอ และเอิงเงย ดังวิธีการเปล่งเสียงต่าง ๆ ต่อไปนี้

วิธีการทำเสียง เออ

ใช้น้ำหนักเสียงลึกลงอยู่ที่โคนลิ้น บังคับคอให้แข็ง เพยอริมฝีปากเล็กน้อย แล้วเปล่งเสียงออกจากลำคอโดยตรง โดยไม่ขยับคาง และไม่หุบปาก ซึ่งการทำเสียงเออ สามารถไล่เสียงจากต่ำไปหาสูงได้ ดังนี้ เสียงต่ำเกิดจากทรวงอก เสียงกลางเกิดจากลำคอ และเสียงสูงเกิดจากนาสิก

วิธีการทำเสียง เอย

มีวิธีการเช่นเดียวกับวิธีการทำเสียง “เออ” จนเมื่อจะออกเสียง “เอย” ให้ขยับ โคนลิ้นกระดกขึ้นหาเพดานปากเล็กน้อยให้ขอบลิ้นสองข้างกระทบเพดานปาก แล้วแยกมุมปากออกเล็กน้อยให้เกิดเป็นเสียง “อี” ที่ไม่ชัดเจนนัก เมื่อสุดทางเสียงควบกล้ำตามเสียง เออ ออกมารวมด้วย นิยมใช้เมื่อสิ้นสุดการเอื้อนก่อนถึงคำร้อง

วิธีการทำเสียง อือ

เพยอริมฝีปากออกจากกันเล็กน้อย เปล่งเสียงออกจากคอโดยตรง บังคับคางไว้ให้นิ่ง แล้วยกโคนลิ้นขึ้นเล็กน้อย เพื่อเปลี่ยนทางลมให้ มากระทบเพดานปาก และเปล่งเสียงให้ขึ้นนาสิก และทางปาก

วิธีการทำเสียง อี

หลักการเหมือนวิธีการทำเสียง “อือ” แต่ทำให้สะดุดสั้นลง มักใช้ในการกล้ำกับคำเสียงอื่น โดยไม่เปล่งออกมาชัดเจน เหมือนการทำเสียง “เอย” แต่ผันเสียงให้สูงขึ้นโดยไม่หุบปาก

วิธีการทำเสียง เอย

เปลี่ยนน้ำหนักเสียงในช่วงทางเสียงให้ไปอยู่ที่จมูก

วิธีการทำเสียง เออะ

เปล่งเหมือนเสียง “เออ” แต่สะดุดเสียงให้สั้น

วิธีการทำเสียง เฮอ	ต้องเปล่งเสียงออกจากลำคอ บังคับให้น้ำหนักเสียงมาอยู่ที่เพดาน และขึ้นนาสิก เปล่งเสียงให้กระทบทั้ง 2 ทาง แต่ผ่านทางปากมากกว่า ทางจมูก
วิธีการทำเสียง ฮือ	ใช้วิธีการเปล่งเสียง “เฮอ” แต่ต้องออกเสียงให้มีน้ำหนักเสียง ขึ้นนาสิกแรงกว่าปกติ โดยยกลิ้นกระดกขึ้นหาเพดานปากแต่ ไม่ชิด เมื่อตามด้วยเสียงเออ มักจะมีเสียง “ง” ติดออกมาด้วย อันเป็นลักษณะการเอื้อนอย่างหนึ่งของไทย แต่ถ้าใช้เสียง “เออ” คู่กับเสียง “ฮือ” จะไม่มีเสียง “ง” ติดมา
วิธีการทำเสียง ฮี	หลักการเหมือนการเปล่งเสียง “ฮือ” แต่ทำให้เสียงสะดุดสั้นลง
วิธีการทำเสียง หือ	เพยอริมฝีปากเล็กน้อย เปล่งเสียง “ฮือ” ผ่านออกมาช้า ๆ พร้อมกับผันเสียงขึ้นสูงให้เสียงออกทางจมูก การเปล่งเสียงจะออกคำ ไม่ชัดเจน เมื่อจวนสุดเสียงต้องค่อย ๆ ลดกำลังเสียงลงทีละน้อย จนสุดทางเสียงใช้ปนในบางช่วงของการเอื้อน
วิธีการทำเสียง เอิงเออ	เริ่มต้นด้วยการเปล่งเสียง “เออ” แล้วกระดกโคนลิ้นขึ้นไปสัมผัสชิดเพดานปาก เสียงจะออกทางจมูก และเกิดเสียง “เอิง” แล้วเปล่ง เสียงต่อเหมือน “เออ” โดยติดเสียง “ง” มาด้วย
วิธีการทำเสียง เอิงเอย	เริ่มต้นด้วยการเปล่งเสียง “เออ” แล้วกระดกโคนลิ้นขึ้นไปสัมผัสชิดเพดานปาก เสียงจะออกทางจมูก และเกิดเสียง “เอิง” แล้วเปล่ง เสียงต่อเหมือน “เออย” โดยติดเสียง “ง” มาด้วย

คุณภาพเสียง หมายถึง เสียงที่มีความดังชัดเจน ซึ่งเกิดจากการร้องเต็มเสียงที่ไม่ใช่การตะเบ็ง ระดับเสียงต้องไม่เพี้ยนมีความสม่ำเสมอ มีเสียงแจ่มใส ชัดเจน ไม่แตกพร่า หรือแหบทั้งในทางขึ้นสูง และทางลงต่ำ

รส หมายถึง ผลลัพธ์การขับร้องด้วยกลวิธีของการขับร้องต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์

ความแม่นยำของท่านองหลัก หมายถึง ความสามารถในการท่องจำท่านองหลักของฆ้องวงใหญ่ได้ถูกต้อง ทั้งนี้ ยกเว้นเพลงที่แต่งขึ้นโดยเฉพาะ อย่างที่ไม่ได้สัมพันธ์กับท่านองหลักของฆ้องวงใหญ่ เช่น เพลงละครบางเพลง ได้แก่ เพลงช้างปี ไอ้ปี เห่เชิดฉิ่ง เป็นต้น ซึ่งเป็นความแม่นยำ

ในการขับร้องตามทำนองทางร้อง โดยมีการกำหนดการประเมินลักษณะความแม่นยำไว้ คือความแม่นยำในการขับร้องตามทำนองทางร้อง ความแม่นยำในแนวการดำเนินทำนอง และความแม่นยำของจังหวะ

จากข้อมูลข้างต้น อธิบายได้ว่า การฝึกขับร้องเพลงไทยมีลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายากในทุก ๆ ขั้นตอนมีรายละเอียดที่ผู้เรียนจำเป็นต้องฝึกฝน ย้ำคิด ย้ำทำ ทั้งด้านการใช้ถ้อยคำ การเปล่งเสียง และการหายใจในขณะที่ขับร้อง เนื่องจากการขับร้องเพลงไทยมีการดำเนินทำนองอยู่ที่การเอื้อน ดังนั้น ในการเอื้อนที่ไพเราะ เหมาะสม ผู้ร้องจะต้องหายใจให้ถูกที่ รวมทั้งฝึกการเปลี่ยนเอื้อนเป็นคำต่าง ๆ ให้เกิดความชำนาญ และแม่นยำในสิ่งที่ครูสอน ทั้งนี้เมื่อเรียนแล้วต้องมีการประเมินผลการเรียนว่า การขับร้องถูกต้องครบถ้วน มีความสม่ำเสมอของเสียง ตรงตามลักษณะของบทร้อง ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ผู้ประพันธ์กำหนดไว้ขับร้องไม่พลาดจังหวะ และครบถ้วนตามจังหวะหน้าทับของเพลง เพื่อประเมินผลด้านพัฒนาการทักษะในการขับร้อง ส่งผลให้การขับร้องเพลงไทยมีความสมบูรณ์ และมีคุณภาพนอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลในเรื่องของการฝึกขับร้องเพลงไทยต่อไปอีก พบว่า ท้วม ประสิทธิ์กุล (2535: 121 - 128) ได้อธิบายหลักวิธีการฝึกหัดขับร้องเพลงไทยไว้ดังต่อไปนี้

การเลือกเพลงที่จะสอนเบื้องต้น ตามหลักสูตรของการเรียนวิชาขับร้องอันเป็นวิชาเอกทางสายอาชีพ แตกต่างจากการสอนวิชาขับร้องโดยทั่วไป กล่าวคือการสอนขับร้องโดยทั่วไปนั้น สอนด้วยการเลือกเพลงสั้น ๆ ง่าย ๆ แต่การเรียนขับร้องเป็นวิชาหลักโดยเฉพาะที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ จะสอนเพลงเบื้องต้น โดยใช้ดับตันเพลงฉิ่ง อันประกอบด้วยเพลง ดันเพลงฉิ่ง จระเข้หางยาว ดวงพระธาตุ และเพลงนกขมิ้น ซึ่งทุก ๆ เพลงในดับตันเพลงฉิ่ง เป็นเพลงในอัตราสามชั้น เหตุที่เลือกเพลงอัตราสามชั้น คือ เด็กที่ยังไม่เคยต่อเพลงใด ๆ มาเลย แสดงว่าเด็กยังไม่รู้ ฉะนั้นเมื่อครูจะต่อเพลงที่ยากหรือเพลงที่ง่ายให้กับเด็กในเบื้องต้น จึงมีความยาก และง่ายพอ ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กชินกับการเอื้อนมาก ๆ เสียก่อน เมื่อเด็กเอื้อนทำนองยาก ๆ ได้แล้ว เพลงที่จะต่อให้เด็กในลำดับต่อไปก็จะเป็นการยาก อีกประการหนึ่งเพลงดับตันเพลงฉิ่ง เป็นเพลงที่มีระดับเสียงตรงไปตรงมา ไม่มีการโอดพันแต่ประการใด โดยดับตันเพลงฉิ่งสามชั้นมีบทร้องดังนี้

ดับเพลงตันฉิ่ง สามชั้น

เพลงตันเพลงฉิ่ง

กาภิป้องปัตสลักร
เหตุไฉนโยจึงอาจอหังการ

ชายเนตรคมค้อนให้ปักษา
มาเอื้อนอรรธวานาทุกสิ่งอัน

เพลงจระเข้หางยาว

ไม่เกรงองค์รินทรปิ่นนเรศร์ อันเรื่องเดชเกรียงไกรมไหศวรรย์
 มาณพจบเจนสภาพนั้น ใครหมายมั่นมุ่งมาดให้มามี
 เธอก็เป็นพญาครุฑอุดมเดช วิสัยเพศพงศ์ราชปักษี
 เนาว์สถานพิมานฉิมพลี เพราะบารมีอบรมสร้างสมมา

เพลงดวงพระธาตุ

พญาครุฑพิกุลสุสดสวาท ประคองนาฏรับขวัญนิษฐา
 เจ้างามคมสมศรีสุนทรา ทั้งวาจาจัดแจ่มเมื่อแย้มพราย

เพลงนกขมิ้น

เจ้านกขมิ้นเหลืองอ่อน ค่ำลงแล้วเจ้าจะนอนที่รังไหน
 นอนไหนก็นอนได้ สุมทุมพุ่มไม้ที่เคยนอน
 ลมพัดมาอ่อนอ่อน เจ้าก็ร่อนไปตามลมเอ๋ย
 ดอกเอ๋ย เจ้าดอกขจร
 นกขมิ้นเหลืองอ่อน แล้วจะนอนไหนเอ๋ย

(กาเก็กาลอน เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แต่ง)

วิธีเอื้อน และระยະหายใจ ให้ถูกต้องกับทำนองของเพลงนั้น ๆ เนื่องจากเพลงไทยเป็นเพลงที่มีทำนองเอื้อนมาก และยืดยาว หากผู้เรียนร้องเพลงและหายใจไม่ถูกที่ จะทำให้เพลงมีความไพเราะน้อยลง ทั้งยังทำให้เหนื่อยโดยใช้เหตุ ฉะนั้นผู้ขับร้องควรฝึกให้รู้จักขั้นตอนการหายใจที่ถูกต้อง และฝึกไม่ให้เกิดเสียงหายใจดัง พยายามให้เป็นธรรมชาติ โดยครูต้องชี้แจงให้ผู้ขับร้องไม่ต้องระวังเรื่องการหายใจมากเกินไป จะเป็นเหตุทำให้เพลงขาดความอ่อนโยน และความไพเราะลงไป

วิธีแต่งเสียง และระดับเสียงให้เข้ากับดนตรี คือ การรักษาระดับเสียงให้เข้ากับเสียงดนตรีอยู่เสมอ โดยครูผู้สอนให้เด็กเข้าใจในเรื่องระดับเสียงเป็นอย่างดี ฝึกหัดการจำเสียงดนตรีให้แก่เด็กในเวลาเข้าวงซ้อม ในการเริ่มสอนเพลงให้แก่ผู้เรียนแต่ละเพลง โดยเฉพาะตอนขึ้นต้นเพลง ถ้าเสียงถูกต้องแล้ว ผู้เรียนจะร้องไม่ผิดเสียง และครูต้องคอยอธิบายฝึกหัดให้เด็กคอยสังเกตเสียงร้องของเพลงแต่ละเพลงด้วย เป็นต้น

วิธีแบ่งวรรคตอน และการใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องตามแบบแผนคำประพันธ์ และลักษณะของบทกวี เช่น กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ เป็นต้น แต่จะแบ่งตามความเหมาะสมโดยรักษาลักษณะของบทกวีนั้นไว้ให้คงอยู่

จังหวะ หมายถึง เป็นสิ่งสำคัญของการขับร้อง และการบรรเลงดนตรี ที่ทำให้ทั้งการร้อง และการดนตรีนั้นพร้อมเพรียงกัน นอกจากนั้น ยังเป็นหลักในการตรวจเพลงต่าง ๆ ทำให้รู้ได้ว่า

เพลงนั้น ๆ มีกี่จังหวะ ขาดหรือเกินอย่างไร เรียกว่า “จังหวะหน้าทับ” โดยแบ่งออกเป็นอัตราสามชั้น อัตราสองชั้น และอัตราชั้นเดียว เป็นต้น

การใส่อารมณ์ และความรู้สึกในบทเพลง เป็นสิ่งสำคัญมากในการร้องเพลง เพราะจะเป็นการช่วยให้บทเพลงนั้น ๆ เกิดความไพเราะ ซึ่งเกิดจากการสอดแทรกอารมณ์ของผู้ร้องเป็นมูลเหตุ การร้องเพลงให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจแก่ผู้ฟัง โดยเฉพาะการร้องประกอบการแสดง ต้องร้องให้เหมาะสมกับบทบาทของการแสดง ผู้ขับร้องต้องใส่อารมณ์เข้าไปในทำนองเพลง และบทร้องด้วย

ศัพท์สঙ্গัด และประวัติเพลง ผู้เรียนจำเป็นต้องเข้าใจความหมายของคำแต่ละคำที่ใช้ในการขับร้อง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ขับร้องให้ดียิ่งขึ้น ถือเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งในการขับร้อง และการดนตรีในภาคทฤษฎี ส่วนในภาคปฏิบัติ ครูต้องนำศัพท์สั้งัดมาใช้ให้เหมาะสมในขณะสอน ส่วนที่มาหรือประวัติความเป็นมาของเพลง เป็นสิ่งที่ทำให้ทราบจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง และความหมายของทำนองเพลง

การนั่งขับร้องเพลงไทย ถือเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างหนึ่ง การยึดตัวตรงหน้าตรง จะช่วยให้การเปล่งเสียงมีกำลังดี และผลพลอยได้คือทำให้เป็นผู้มีบุคลิกดีไปด้วย

จะเห็นว่าวิธีการฝึกหัดขับร้องเพลงไทยดังกล่าว เป็นการฝึกหัดสำหรับเรียนวิชาเอกขับร้องในสายวิชาชีพ ซึ่งมีความเข้มข้นในการฝึก คือ เพลงสำหรับการฝึกเบื้องต้น โดยใช้เพลงที่ความยาว และมีอัตราสามชั้น เพื่อเป็นการฝึกพัฒนาในเรื่องของความจำ ความอดทนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการเรียนดนตรีไทยที่ต้องมีการต่อเพลงสาธิตก่อนเป็นลำดับแรก เพื่อฝึกฝนการควบคุมมือ และฝึกความจำของผู้เรียน เป็นต้น ทั้งนี้ในการฝึกขับร้องยังมีเรื่องของความควบคุมการหายใจให้ถูกที่ เพื่อให้สามารถขับร้องได้อย่างต่อเนื่องไม่ติดขัด การแต่งเสียงหรือควบคุมเสียงให้ตรงกับเสียงดนตรี การแบ่งวรรคตอนในการใช้คำ การควบคุมจังหวะให้คงที่การใส่อารมณ์ความรู้สึกในการขับร้อง การรู้จักคำศัพท์ที่ใช้ในการขับร้อง และประวัติความเป็นมาของเพลง เพื่อให้สามารถสื่อสารเข้าใจในเรื่องเดียวกันระหว่างครูกับศิษย์ สามารถสื่ออารมณ์ความรู้สึกของเพลงตามความมุ่งหมายของผู้ประพันธ์ ให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ถูกต้อง การใช้ท่าทางในขณะที่ขับร้องเพลงไทย ที่ต้องนั่งพับเพียบตัวตรง หน้าตรง เพื่อให้สามารถเปล่งเสียงออกจากลำคอได้สะดวก ทั้งนี้ในการขับร้องเพลงไทยปัจจุบันในบางครั้งต้องมีการนั่งเก้าอี้ ซึ่งผู้ขับร้องเพลงไทยต้องยึดถือกิริยาท่าทางที่สุภาพเรียบร้อยเป็นสำคัญ

เรณู โกศินานนท์ (2519) ได้อธิบายการวัดผล และหลักเกณฑ์การให้คะแนนการขับร้องเพลงไทยไว้ว่า การสอนที่ดีควรมีการทดสอบความรู้ โดยเฉพาะการเรียนวิชาขับร้องนี้ต้องอาศัยความจำ ความสนใจ ความโน้มเอียงของจิตใจ โดยการวัดผลนี้ มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

ประการแรก เพื่อมุ่งหมายให้ครูได้ทราบถึงการสอนของตน

ประการที่ 2 เพื่อเป็นการเร้าให้นักเรียนตื่นตัวกระฉับกระเฉงขึ้น

ประการที่ 3 เพื่อเป็นการทบทวนความจำให้นักเรียน

ประการที่ 4 ให้นักเรียนได้ภาคภูมิใจในความสามารถของตน รู้ข้อบกพร่องบางประการ และพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น

ประการที่ 5 เพื่อให้ครูได้เห็นความสามารถของเด็กต่าง ๆ ขั้นต้น เป็นโอกาสให้ครูได้คัดเลือกเด็กเพื่อประโยชน์ในการจัดการแสดงอีกด้วย

เกณฑ์การให้คะแนนขับร้องเพลงไทย มีดังนี้

ข้อ 1 ร้องถูกต้องตามทำนองเพลง

ข้อ 2 ร้องชัดถ้อยคำเสียงสูงต่ำ แจ่มใส

ข้อ 3 มีจังหวะถูกต้องสม่ำเสมอ

ข้อ 4 วิธีการขับร้อง การเอื้อน การทอดเสียง หลบเสียงตามบทร้องและเมื่อดพราย

ข้อ 5 ท่าทางไม่สะทกสะท้าน มรรยาทงาม ท่าทางประกอบบทร้องเหมาะสม

สำหรับคะแนนแต่ละหัวข้อนั้น จะแบ่งออกเป็นข้อละเท่าไร ขึ้นอยู่กับความต้องการว่าผู้ประเมินว่าจะยึดข้อไหนสำคัญมากน้อยกว่ากัน

จากข้อมูลเรื่องวิธีการวัดผล และหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังกล่าวมา แสดงให้เห็นว่าการวัดผลหรือการประเมินผลในการฝึก ทำให้ผู้สร้างแบบฝึกสามารถรับรู้ถึงปัญหา และข้อบกพร่องของการฝึก และผู้เรียนสามารถรับรู้ถึงข้อบกพร่องที่ตนยังขาดไป และสามารถนำไปแก้ไขสิ่งที่บกพร่องให้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการสร้างความภูมิใจในตนเองให้กับผู้เรียนที่สามารถปฏิบัติออกมาได้ดี เหล่านี้เป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และมีกำลังใจในการทำแบบฝึกต่อไปได้ นอกจากนี้การวัดผลยังสามารถทำได้อีกหลายวิธี เช่น การสังเกตความสนใจในการร้อง ความชื่นชม และความรักในการร้องเพลง การมีมรรยาทในการฟัง มีความมั่นใจในการแสดงออก หรือการใช้ท่าทางประกอบการร้อง และเมื่อวัดผลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หากพบข้อบกพร่อง การนำมาแก้ไขนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ผู้วิจัยจึงทำการค้นคว้าต่อไปอีก พบว่า มีผู้อธิบายวิธีการแก้เสียงในการขับร้องเพลงไว้

ท้วม ประสิทธิกุล (2535: 129) ได้อธิบายถึงหลักการแก้เสียงในการขับร้องเพลงไทยไว้ว่า วิธีการแก้เสียงมีหลายวิธีได้แก่การแก้ด้วยการบังคับเสียงให้ตรงกับเสียงลูกฆ้องที่เป็นมาตรฐานลูกใดลูกหนึ่ง แล้วให้เปล่งเสียงออกมาให้ตรงกับเสียงฆ้องลูกที่ครูเป็นผู้กำหนด และให้ยืนเสียงอยู่เฉพาะเสียงนั้น สังเกตให้มีความรู้สึกได้ว่าเสียงตนเองนั้นต่างกับเสียงลูกฆ้องหรือไม่ หากไม่ตรงกับเสียงดนตรี ถือว่าเสียงเพี้ยน

จะเห็นได้ว่า การขับร้องเพลงไทยนั้น ผู้ขับร้องจะต้องมีความเข้าใจในเสียงของตนเอง และเสียงของเครื่องดนตรีเป็นอย่างดี หากทำตามความเคยชินของตน เสียงที่เปล่งออกมาในบางเสียงอาจไม่ตรงกับเสียงดนตรี แม้เป็นเพียงความต่างเล็กน้อย ก็เรียกว่าร้องเพลงเพี้ยนกล่าวคือ เสียงร้องที่เปล่งออกมาจะผิดไปจากเสียงดนตรี โดยมีเสียงสูงเลยเสียงดนตรี หรือต่ำกว่าเสียงดนตรี ซึ่งผู้ร้อง

มักจะไม่รู้ตัว จึงแก้ได้ยาก ดังนั้นจึงต้องบังคับเสียงที่เพี้ยนสูงหรือต่ำให้ตรงกับเสียงดนตรี ซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยครูผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดวิธีการฝึกเพื่อแก้ไข ทั้งยังเป็นผู้สังเกต และประเมินการขับร้อง เพื่อให้การขับร้องมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักวิชาซีพดนตรีไทย

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดนตรี พูลสวัสดิ์ และพงศ์จักร ยามสุข (2558: 78 - 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกหัดวงใหญ่เพื่อการบรรเลงเพลงเดี่ยว พบว่า การสร้างแบบฝึกทักษะหัดวงใหญ่เพื่อการบรรเลงเพลงเดี่ยว มีแนวทางการสร้างแบบฝึกทักษะที่มุ่งเน้นในด้านทักษะการบรรเลงเดี่ยวของหัดวงใหญ่ 3 ส่วน คือ ความคล่องแคล่ว ความแม่นยำในการบรรเลง และสามารถสร้างพลังกำลังให้กับผู้เรียนซึ่งการฝึกทักษะต่าง ๆ ของหัดวงใหญ่ให้เกิดความชำนาญ เช่น การบังคับให้เกิดเสียงหนีบ หนีบ หนอด โหน่ง และการบรรเลงไขว้มือ เป็นต้น โดยจะต้องจัดลำดับความยากง่าย ให้มีความต่อเนื่อง จากระดับง่ายไปหาระดับยาก โดยสิ่งสำคัญของการสร้างแบบฝึกทักษะหัดวงใหญ่เพื่อการบรรเลงเพลงเดี่ยว คือ ผู้ปฏิบัติสามารถนำเทคนิคจากแบบฝึกทักษะไปประโยชน์ และประยุกต์ใช้ ทำให้เกิดทักษะที่มีความคล่องแคล่ว แม่นยำ และมีพลังกำลังในการบรรเลงเพลงเดี่ยวมากยิ่งขึ้น

ธีรศักดิ์ คชสาร เบญจวรรณ วงษ์จันทร์ และวศิน สุระสัจจะ (2555: 133 - 144) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการขับร้องเพลงไทยเบื้องต้นในวิทยาลัยนาฏศิลป์ เขตภาคกลาง พบว่า กระบวนการถ่ายทอดการขับร้องเพลงไทยเบื้องต้นในวิทยาลัยนาฏศิลป์ เขตภาคกลางนั้น ยึดหลักเกณฑ์ของครูท่อม ประสิทธิ์กุล ซึ่งใช้เพลงเป็นแบบในการฝึก ได้แก่ เพลงดับตันเพลงฉิ่ง 3 ชั้น มีการให้นักเรียนฝึกเอื้อนตามเสียงของขลุ่ยเพียงออ โดยไล่เสียงจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง และจากเสียงสูงลงมาเสียงต่ำตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการสอน

กิตตินันท์ ชินสำราญ (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง งานสร้างสรรค์การแสดงขับร้อง บทเพลงร้องศิลป์ไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิจัยสร้างสรรค์หลัก และวิธีบูรณาการเทคนิคการขับร้องแบบตะวันตก และหลักการขับร้องตามขนบแบบไทยให้มีความวิจิตรหลากหลายลีลา โดยนำเทคนิคการขับร้องของตะวันตกมาสังเคราะห์ จากบทเพลงร้องศิลป์ตั้งแต่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการจนถึงยุคปัจจุบัน ซึ่งแบ่งตามกระบวนการกำเนิดเสียงร้องทั้ง 4 กระบวนการ คือ กระบวนการหายใจ กระบวนการเปล่งเสียงร้อง กระบวนการสร้างเสียงกังวาน และกระบวนการออกเสียงคำร้อง รวมทั้งศึกษาวิธีการตีความบทเพลงจากการเทคนิคการประพันธ์ระบายนวศิลป์คำร้องมาทำการวิเคราะห์ ให้ได้แนวคิด และองค์ความรู้มาใช้เป็นพื้นฐาน และต่อยอดข้อมูล โดยนำมาประยุกต์ร่วมกับหลักการขับร้องตามขนบของบทเพลงร้องศิลป์ไทย 4 ลีลา ได้แก่ บทเพลงร้องศิลป์ไทยลีลาดนตรีไทยสากล บทเพลงร้องศิลป์ไทยลีลาลูกทุ่งพื้นบ้าน บทเพลงร้องศิลป์ไทยลีลาคลาสสิก และบทเพลงรักชาติ และบทเพลงร้องศิลป์ไทยลีลาแจ๊ส

ที่มีการศึกษา และรวบรวมข้อมูลผ่านบทประพันธ์ และบทเรียบเรียงดนตรีของศิลปินรางวัลศิลปาธร 6 คน จนก่อเกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการสร้างแนวทางการขับร้องของตนเอง และก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านวิชาการ ศิลปะ สุนทรียศาสตร์ การอนุรักษ์ และการสืบสานการขับร้อง บทเพลงร้องศิลป์ไทยตามชนบทที่ดั่งาม เพื่อการอ้างอิง และต่อยอดในอนาคต

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทย และเพื่อสร้างชุดฝึกสำหรับเสริมศักยภาพของนักศึกษาในการขับร้องเพลงไทย มีขั้นตอนสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์รวมถึงรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ เช่น ตำรา วิจัย หนังสือ เป็นต้น ทั้งนี้ นำเสนอขั้นตอนในการวิจัยดังแสดงต่อไปนี้

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัย และพัฒนามีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม คือ ผู้วิจัยจะศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนของแนวคิดและทฤษฎี ส่วนของสารัตถะ และส่วนของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จะค้นคว้าข้อมูลจาก เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย ตำรา หนังสือ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการศึกษาชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากแหล่งข้อมูล เช่น หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นต้น

ประกอบกับผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในด้านด้านคีตศิลป์ไทย และด้านดุริยางค์ไทย เช่น ดร. สุชาดา โสวัตร (อาจารย์ประจำคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์) อาจารย์ไชยยะ ทางมีศรี (ผู้เชี่ยวชาญด้านดุริยางค์ไทย กลุ่มดุริยางค์ไทย สำนักการสังคีต กรมศิลปากร) อาจารย์กัลยา เพิ่มลาภ (ข้าราชการบำนาญวิทยาลัยนาฏศิลป์) อาจารย์บุญช่วย โสวัตร (ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) รองศาสตราจารย์ ดร.จตุพร สีม่วง (อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น) ศาสตราจารย์ ดร. คณพล จันทน์หอม (ผู้ช่วยอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุษยา ชิตท้วม (อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพคุณ สุดประเสริฐ (รองคณบดี คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์) อาจารย์จินตนา สืบสงัด (หัวหน้ากลุ่มคีตศิลป์ไทย ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์) อาจารย์กรณัฏฐ์ พนัไพศาล (ข้าราชการ

บ้านาญวิทยาลัยนาฏศิลป์) อาจารย์มนตรี สุขกลัด (อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง) อาจารย์ปิยาภรณ์ มีมั่งคั่ง (อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี) ดร. สุระชัย สีบุบผา (รองผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี) ทั้งนี้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จะนำไปสู่การได้มาของข้อมูลเพื่อตอบจุดประสงค์ในการวิจัย

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลวิจัย ดังแสดงต่อไปนี้

3.2.1 ผู้วิจัยจะศึกษาเอกสาร, เอกสารทางวิชาการ, งานวิจัย, ตำรา โดยกำหนดข้อมูลที่ต้องการเพื่อเป็นเครื่องมือในงานวิจัยฉบับนี้

3.2.2 ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบของเครื่องมือวิจัย คือ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการทดสอบทักษะปฏิบัติ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค โดยกำหนดเกณฑ์คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ 1, 2, 3, 4, และ 5 ซึ่งมีรายละเอียดของเกณฑ์การประเมินผลคะแนนรวมดังแสดงต่อไปนี้

21 ถึง 25 คะแนน หรือร้อยละ 84 ถึง 100 หมายถึง ดีมาก

16 ถึง 20 คะแนน หรือร้อยละ 64 ถึง 80 หมายถึง ดี

11 ถึง 15 คะแนน หรือร้อยละ 44 ถึง 60 หมายถึง ปานกลาง

6 ถึง 10 คะแนน หรือร้อยละ 24 ถึง 40 หมายถึง ควรปรับปรุง

3.2.3 ผู้วิจัยจะสร้างแบบประเมินการทดสอบทักษะปฏิบัติการขับร้องโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค เพื่อนำแบบประเมินการทดสอบทักษะปฏิบัติการขับร้องไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดังแสดงต่อไปนี้

**แบบประเมินชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
คำชี้แจง**

แบบประเมินคุณภาพชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง แบ่ง
ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 แบบประเมินคุณภาพชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ประเมิน

คำชี้แจง โปรดกรอรายละเอียดหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของท่าน

ชื่อ - นามสกุล

ตำแหน่ง

ระดับการศึกษา ☐ปริญญาเอก ☐ปริญญาโท ☐ปริญญาตรี ☐อื่น ๆ

ตอนที่ 2 แบบประเมินคุณภาพชุดฝึกขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความเห็นของท่านที่มีต่อชุดฝึกขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนา
ศักยภาพของผู้ขับร้อง โดยใช้เกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

ระดับความเห็น 5	หมายถึง	ประเด็นดังกล่าวมีคุณภาพระดับดีมาก
ระดับความเห็น 4	หมายถึง	ประเด็นดังกล่าวมีคุณภาพระดับดี
ระดับความเห็น 3	หมายถึง	ประเด็นดังกล่าวมีคุณภาพระดับปานกลาง
ระดับความเห็น 2	หมายถึง	ประเด็นดังกล่าวมีคุณภาพระดับพอใช้
ระดับความเห็น 1	หมายถึง	ประเด็นดังกล่าวควรปรับปรุง

ตารางที่ 3.1 ตารางแสดงแบบประเมินคุณภาพชุดฝึกซ้อมเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

รายการประเมิน	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
1. เนื้อหาของชุดฝึกมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2. เนื้อหาของชุดฝึกมีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย					
3. เนื้อหาสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการออกเสียงขับร้องได้อย่างชัดเจน					
4. การเรียงลำดับของเนื้อหาเหมาะสม					
5. ปริมาณของเนื้อหาเหมาะสม					
6. บทเพลงที่นำมาใช้ในชุดฝึกการขับร้องมีความเหมาะสม					
7. ชุดฝึกที่สร้างขึ้นใหม่เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องได้ดี					
8. ระยะเวลาในการทดลองใช้ชุดฝึกการขับร้องมีความเหมาะสม					
9. ผลการนำไปใช้แสดงให้เห็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้เป็นรูปธรรม					
10. ภาพรวมความสมบูรณ์ของชุดฝึกการขับร้องมีความสมบูรณ์					

ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ _____

(.....)

วันที่ ____/_____/_____

3.2.4 ผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินการทดสอบทักษะการปฏิบัติ โดยสร้างตารางรายละเอียดของเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อใช้สำหรับทดสอบทักษะปฏิบัติการขับร้องของอาสาสมัคร ดังแสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินการทดสอบทักษะการปฏิบัติ

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	๕ (ดีมาก)	๔ (ดี)	๓ (ปานกลาง)	๒ (พอใช้)	๑ (ควรปรับปรุง)
ความถูกต้องของวิธีการขับร้อง	สามารถขับร้องตามวิธีการขับร้องได้อย่างสมบูรณ์	สามารถขับร้องตามวิธีการขับร้องได้เกือบสมบูรณ์ มีผิดพลาดไม่ถึง ๑๐ ครั้ง	สามารถขับร้องตามวิธีการขับร้องได้เกือบสมบูรณ์ มีผิดพลาดมากกว่า ๑๐ ครั้ง	สามารถขับร้องตามวิธีการขับร้องได้ไม่สมบูรณ์ มีผิดพลาดตลอดทั้งเพลง	ขับร้องไม่ถูกต้องตามวิธีการขับร้อง
คุณภาพเสียง	ขับร้องได้ตรงกับระดับเสียงของเครื่องดนตรี และมีคุณภาพเสียงที่สมบูรณ์ทุกครั้งในการขับร้อง	ขับร้องได้ตรงกับระดับเสียงของเครื่องดนตรี และมีคุณภาพเสียงที่สมบูรณ์บางครั้ง	ขับร้องได้ตรงกับระดับเสียงของเครื่องดนตรี แต่ขาดคุณภาพเสียงที่สมบูรณ์ เป็นบางครั้ง	ขับร้องได้ตรงกับระดับเสียงของเครื่องดนตรี แต่ขาดคุณภาพเสียงที่สมบูรณ์ทุกครั้ง	ขับร้องไม่ตรงกับระดับเสียงของเครื่องดนตรีทุกครั้ง และไม่มีคุณภาพเสียงที่สมบูรณ์
ความถูกต้องของจังหวะ	สามารถขับร้องได้ถูกต้องตามจังหวะของไฟทุกครั้ง	สามารถขับร้องได้ถูกต้องตามจังหวะของไฟ แต่มีการขับร้องผิดจังหวะในบางครั้ง	สามารถขับร้องได้ถูกต้องตามจังหวะของไฟ แต่มีการขับร้องผิดจังหวะมากกว่า ๕ แห่ง	สามารถขับร้องได้ถูกต้องตามจังหวะของไฟ แต่มีการขับร้องผิดจังหวะมากกว่า ๑๐ แห่ง	ขับร้องไม่ถูกต้องตามจังหวะของไฟทุกครั้ง
ความถูกต้องของทำนองในการขับร้อง	สามารถขับร้องตามทำนองของเพลงและชุดฝึกได้อย่างถูกต้องทุกครั้ง	สามารถขับร้องได้ถูกต้องตามทำนอง แต่มีการขับร้องผิดทำนองของเพลงและชุดฝึกในบางครั้ง	สามารถขับร้องได้ถูกต้องตามทำนอง แต่มีการขับร้องผิดทำนองของเพลงและชุดฝึกมากกว่า ๕ แห่ง	สามารถขับร้องได้ถูกต้องตามทำนอง แต่มีการขับร้องผิดทำนองของเพลงและชุดฝึกมากกว่า ๑๐ แห่ง	ขับร้องไม่ถูกต้องตามทำนองของเพลงและชุดฝึก

3.2.5 จัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับชุดฝึกการขับร้อง เป็นลักษณะปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสสำหรับผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นในการตอบคำถาม ทั้งนี้ แนวคำถามในการสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และนำแบบสอบถามมาจัดปรับแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ และนำไปใช้ โดยมีลำดับดังนี้

ลำดับที่ 1 เปิดรับสมัครอาสาสมัครเพื่อเข้ารับการพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องด้วยชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ อาสาสมัครกลุ่มที่ 1 เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ และอาสาสมัครกลุ่มที่ 2 เป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ลำดับที่ 2 ให้อาสาสมัครลงชื่อในเอกสารยินยอมเพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย

ลำดับที่ 3 ผู้วิจัยทดสอบทักษะการการขับร้องก่อนเรียนของอาสาสมัคร จากนั้นให้คะแนนการขับร้องของอาสาสมัครตามเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการทดสอบทักษะปฏิบัติ

ลำดับที่ 4 ผู้วิจัยทดลองใช้ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องโดยใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติจำนวน 1 ภาคการศึกษา

ลำดับที่ 5 ผู้วิจัยทดสอบทักษะปฏิบัติการขับร้องในแต่ละลำดับขั้น หลังจากการใช้ชุดฝึกการขับร้อง จากนั้นให้คะแนนการขับร้องของอาสาสมัครตามเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินการทดสอบทักษะปฏิบัติการขับร้อง

ลำดับที่ 6 แสดงผลการการพัฒนาศักยภาพในการขับร้องหลังจากการทดลองใช้ชุดฝึกการขับร้องโดยใช้ตารางเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน

3.2.6 การวิพากษ์ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในการวิพากษ์ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการทดลองชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องให้กับผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการวิพากษ์ผลการทดลองชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

ขั้นตอนที่ 3 นำผลการวิพากษ์ผลการทดลองใช้ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องเป็นเอกสารงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน

3.2.7 การวิเคราะห์ทางสถิติครั้งที่ 1 จะประเมินศักยภาพผู้ขับร้องก่อนเข้ารับการถ่ายทอดชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง และการวิเคราะห์ทางสถิติครั้งที่ 2 จะประเมินศักยภาพผู้ขับร้องหลังจากเข้ารับการถ่ายทอดชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

3.2.8 ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการที่จะปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมวิจัยมีเอกสารชี้แจงโดยระบุวิธีปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมโครงการ ตามแบบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

3.2.9 ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาที่อาสาสมัครแต่ละคนจะต้องอยู่ในโครงการวิจัย คือ 1 ภาคการศึกษา

3.2.10 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจำแนกการบันทึกข้อมูลไว้ดังแสดงต่อไปนี้

- 1) การจดบันทึกข้อมูล เป็นการบันทึกข้อมูลจากการทำงานสนาม ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตของผู้วิจัย เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นระหว่างการทำงานสนาม
- 2) การบันทึกเสียงสัมภาษณ์ด้วยเครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้ในการตรวจสอบข้อมูลการจดบันทึกของผู้วิจัย เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) การบันทึกภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวสำหรับการได้มาของข้อมูลวิจัย

3.3 การตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสังเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นการตรวจสอบที่ 1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล ซึ่งพิจารณาจากความเที่ยงตรงของข้อมูลจากแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน เพื่อตรวจสอบความ

แน่นอนของข้อมูล โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แต่ละบุคคลมาจัดกลุ่มเพื่อตรวจสอบข้อมูล นำไปสู่การตั้งประเด็น และหาข้อสรุป

ประเด็นการตรวจสอบที่ 2 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี โดยตรวจสอบจากการใช้ข้อมูลเดียวกัน แต่วิเคราะห์ด้วยมุมมองทฤษฎีอื่น เพื่อตรวจสอบการวิเคราะห์ข้อมูลในหลากหลายมิติ

ประเด็นการตรวจสอบที่ 3 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ซึ่งอาจจะใช้ทั้งวิธีสังเกตควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์

3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลเอกสารแล้ว ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ตามประเด็นในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทต่อไปนี้

บทที่ 4 การศึกษาชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

บทที่ 5 การสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

3.3.3 การสังเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเชื่อมโยงกับแนวคิดและทฤษฎีโดยใช้กรอบแนวคิดช่วยในการสังเคราะห์ เพื่อสะท้อนให้เห็นกระบวนการของชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

บทที่ 4

การศึกษาชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทย

การศึกษาชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทย ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทยที่ใช้ฝึกเป็นขั้นพื้นฐานของการเรียนขับร้อง ได้แก่ ดับตันเพลงฉิ่ง ดับลมพัดชายเขา และดับระบำสี่บท ซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษาชุดฝึก โดยนำเพลงที่มีอยู่ในชุดฝึกมาวิเคราะห์ทีละท่อน เพื่อชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการนำมาใช้เป็นชุดฝึกขับร้อง ดังนี้

4.1 ดับตันเพลงฉิ่ง

ดับตันเพลงฉิ่ง ประกอบด้วยเพลงที่มีอัตรา 3 ชั้น จำนวน 4 เพลง ได้แก่ เพลงต้นเพลงฉิ่ง เพลงจระเข้หางยาว เพลงดวงพระธาตุ และเพลงนกขมิ้น โดยมีรายละเอียดของการขับร้องดังแสดงต่อไปนี้

เพลงต้นเพลงฉิ่ง 3 ชั้น

ท่อน 1 เที้ยวแรก

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----
----	---	- เอ้อเฮอเออ	--- ก็	----	---	อือฮือ อือ	-- ปิดอือ
----	---	- ร - ซฟ	--- ซ	----	---	ซลซฟซล	--- ลดี
----	---	เออ	เอ้อเออ เอ้อ	----	---	เอ้อเออ	เออเฮอเออ เอ้อ
----	---	- ร	มรดี - รมี	----	---	- ซมี	รมี-มี
-- เออเออ	---	เออเฮอเออ	--- ก็	----	---	อือฮือ อือ	-- ปิดอือ
-- รดี	---	ร - ซฟ	--- ซ	----	---	ซลซฟซล	--- ลดี
----	---	เออเออเอ้อ	- เออ - เอ้อ	-- ฮือเออ	เออเฮอเออ เอ้อ	เออเออ ฮือเออ	เออเฮอเออ เอ้อ
----	---	ซฟซล	- ดี - ร	-- ฟีร	ดีรดี - ร	ดีล - ดีล	ซลซล ล
-- เออเออ	---	- ฮือเออ	เอ้อเออ ฮือเออ	เอ้อเออ เอ้อ	เออเออ สลัด	อือฮืออือ	--- กร
-- ซฟ	---	- ดีซ	ลซ - ดีซ	ลซฟ - ซ	ฟร - ฟร	ฟ - ลซ	--- ซ

จากการขับร้องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 3 ชั้น ท่อน 1 ข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีความยาว 6 ประโยค หรือ 3 จังหวะหน้าทับปรบไก่ โดยในหนึ่งหน้าทับปรบไก่ จะมีความยาวเท่ากับการตีฉิ่งฉาบ 4 คู่ ในส่วนของทำนองเอื้อนมีความยาว เนื่องจากในท่อนนี้มีการร้องซ้ำคำร้อง คือคำว่า “กากิป้อง ปัด” ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกความจำ ทั้งยังช่วยฝึกการหายใจ การใช้พลังกำลังในการขับร้องให้ถูกต้อง เพื่อให้สามารถร้องเอื้อนได้ครบถ้วน ประกอบกับมีกลวิธีการขับร้องเพลงไทย คือ การกระหนบเสียง ซึ่งต้องเปล่งให้ชัดเจน ถูกต้อง และตรงกับระดับเสียงของเครื่องดนตรีเพื่อให้ร้องเพี้ยนเสียง

ท่อน 2

----	---เออ	อะเออ ฮีเออ	เฮ้อเออ เฮ้อ	เอ้อ ฮีเออ	เออเอ้อ เอ้ย	---ชาย	---เนตร
----	---รี	มีรี - ชรี	มีรีดี - รี	ดีล - ดีล	ชม - ชล	---มี	---มี

เอ้อ อะเออ	---เอ้อ	เฮ้อเอ้อ เอ้อ	- ฮี - เออ	----	---คม	เฮ้อเอ้อ เฮ้อ	--ค้อน
รีดี - มีรี	---มี	รีดี - รมี	- ชี - รี	----	---รี	มีมีรีดีรี	ดี - ดีรี

เออเอ้อ	---เออ	เออเอ้อเอ้อ	- เออ - เอ้อ	--ฮีเออ	เอออะเออ เฮ้อ	เออเอ้อ ฮีเออ	เอออะเออ เฮ้อ
--ดีล	---ล	ชฟชล	- ดี - รี	--ฟรี	ดีรีดี - รี	ดีล - ดีล	ชลช ล

--เออเอ้อ	---เออ	--ฮีเออ	เฮ้อเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ้อ เฮ้อ	เอ้ย ให้ปีก	อื้ออะอื้อ	---ชา
--ชฟ	---ล	--ดีช	ลช - ดีช	ลชฟ - ช	ฟร - ฟร	ฟ - ลช	---ล

--ฮี อื้อ	
--ดี ช	

จากการขับร้องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 3 ชั้น ท่อน 2 ข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความยาว 4 ประโยค ในท่อนนี้ทำนองมีความยาว 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ ลักษณะของการขับร้องส่วนใหญ่เป็นทำนองเอื้อนเกือบทุกห้อง โดยจะมีคำร้องแทรกอยู่ในวรรคหลังของประโยคเท่านั้น ซึ่งการที่มีเอื้อนเป็นจำนวนมากเช่นนี้ ผู้ขับร้องจะต้องใช้ความจำ และมีสติอยู่ตลอดเวลาในขณะที่ขับร้อง นอกจากนี้ยังต้องควบคุมระดับเสียง การหายใจ และจังหวะช่องไฟให้ถูก จะสังเกตได้ว่าการเอื้อนเพิ่มมาจากบรรทัดสุดท้ายอีก 1 ห้อง ที่เป็นลักษณะการร้องย้อยจังหวะในห้องสุดท้ายของประโยคที่ 4 เนื่องจากคำสุดท้ายของท่อนมีเสียงไม่ตรงกับลูกตกของทำนองเพลง จึงต้องเอื้อนเพื่อให้เสียงตรงกับลูกตกดังกล่าว

ท่อน 1 เทียบกลับ

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----
----	--- เหตุ	อือ ฮะอือ	-- ไฉน	-- ฮี อือ	--- ไย	ฮือฮือ อือ	-- จิงอาจ
----	-- พร	ร - ขฟ	-- ซล	-- ตั ซ	--- ล	ลขฟซล	- ตั- ล
--- อือ	--- เออ	--- เออ	เฮ้อเออ เอ้อ	----	--- เออ	เฮ้อเออ	เออฮะเออ เฮ้อ
--- ตั	--- ตั	--- รื	มืรื ตั - รื	----	--- มื	-- ซ่มื	รืมืรื-มื
----	--- เหตุ	อือ ฮะอือ	-- ไฉน	-- ฮี อือ	--- ไย	ฮือฮือ อือ	-- จิงอาจ
----	-- พร	ร - ขฟ	-- ซล	-- ตั ซ	--- ล	ลขฟซล	- ตั- ล
--- อือ	--- เออ	เออเอ้อเอ้อ	- เออ - เอ้อ	-- ฮีเออ	เออฮะเออ เฮ้อ	เออเอ้อ ฮีเออ	เออฮะเออ เฮ้อ
--- ตั	--- ล	ขฟซล	- ตั - รื	-- ฟืรื	ตืรื ตั - รื	ตัล - ตัล	ซลซล ล
-- เออเออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เฮ้อเออ ฮีเออ	เฮ้อเออ เฮ้อ	เอย อหัง	ฮี - ฮะอือ	--- การ์
-- ขฟ	--- ล	-- ตัซ	ลซ - ตัซ	ลขฟ - ซ	พร - ฟฟ	ท ฟ - ลซ	--- ซ

จากการขับร้องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 3 ชั้น ท่อน 1 เทียบกลับข้างต้น พิจารณาได้ว่า ทำนองร้องมีความยาวเท่ากับท่อน 1 เทียบแรก มีการร้องซ้ำคำร้องระหว่างประโยคที่ 1 กับประโยคที่ 3 เช่นเดียวกันกับเทียบแรก ในส่วนของการเอื้อนมีความแตกต่างจากเทียบแรก คือการวางตำแหน่ง และลักษณะของคำที่ใช้เอื้อน เช่น เทียบแรก ใช้คำว่า “เออ” ส่วนเทียบกลับใช้คำว่า “อือ” เป็นต้น ซึ่งยังคงมีการเอื้อนที่ต่อเนื่อง และมีความยาว เพื่อฝึกความจำ ฝึกควบคุมการหายใจ การเว้นจังหวะ ช่อ่งไฟให้มีความถูกต้อง ออกเสียงคำควบกล้ำให้มีความชัดเจนถูกต้อง และการรักษาระดับเสียงในการขับร้องให้คงที่ไม่เกิดการร้องเพี้ยนเสียง

ท่อน 2 เทียบกลับ

----	--- เออ	ฮะเออ ฮีเออ	เฮ้อเออ เฮ้อ	เอ้อ ฮีเออ	เออเออ เอ้ย	มา เอื้อน	-- ธรรมดา
----	--- รื	มืรื - ซื	มืรื ตั - รื	ตล - ตล	ซม - ซล	- มื - มื	รืตล - ตั
--- อือ	--- เอ้อ	เฮ้อเอ้อ เอ้อ	- ฮี - เอย	----	--- วัจ	ฮือฮือฮือ	- (จะ)นา
--- รื	--- มื	รืตล - รื	- ซ - รื	----	--- รื	รื - รื	-- ตั
ฮือฮือ อือ	--- เออ	เออเอ้อเอ้อ	- เออ - เอ้อ	-- ฮีเออ	เออฮะเออ เฮ้อ	เออเอ้อ ฮีเออ	เออฮะเออ เฮ้อ
ตื - ตล	--- ล	ขฟซล	- ตั - รื	-- ฟืรื	ตืรื - รื	ตล-ตล	ซลซล ล

-- เออเอ๋อ	--- เออ	-- ฮีเออ	เฮ้อเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เฮ้อ	เออ ทุกสิ่ง	ฮือ ฮะฮือ	--- อัน
-- ซฟ	--- ล	-- คัซ	ลซ - คัซ	ลซฟ - ซ	ฟร - ชร	ฟ - ลซ	--- ซ

จากการขับร้องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 3 ชั้น ท่อน 2 เทียบกลับข้างต้น พิจารณาได้ว่า มีลักษณะการเอื้อน วิธีการเอื้อน และระดับเสียงที่ใช้เหมือนกับเที่ยวแรก โดยมีความยาว 4 ประโยค หรือ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ ทั้งนี้ จะสังเกตได้ว่าทำนองสุดท้ายในเที่ยวกลับ ไม่มีการย้อยจังหวะเหมือนกับเที่ยวแรก เนื่องจากคำร้องสุดท้ายนั้นสามารถร้องให้ตรงกับลูกตกของทำนองเพลงได้

เพลงจะเข้หางยาว 3 ชั้น

ท่อน 1

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----
----	- ไม่ - เกรง	--- ฮือ	ฮือ -- องค์กร	ฮือฮือ ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เฮ้ย	----	นรินทร์
----	- รัด - รี่	--- รีมี่	รัด --- คั	คัคคัคคัค	ชม ซล	----	-- มี่รี
----	--- เฮ้อ	- เอ๋อ - เอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เออ	ฮะเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เฮ้อ
----	--- มี่	- รัด - รีมี่	-- ซรี่	----	--- รี่	มี่รี -- ซรี่	มี่รัด-คั
เออเอ๋อ ฮีเออ	เออฮะเออ เฮ้อ	--- เออ	เฮ้อเอ๋อ เฮ้ย	----	--- ฮี	--- ปั่น	-- ทรศ
รัดคัคคั	ซลซ - ลคั	--- รี่	มี่รัดมี่	----	--- ซี่	--- คั	-- รี่รี
ฮือ - ฮะฮือ	คัล-คั						

จากการขับร้องเพลงจะเข้หางยาว 3 ชั้น ท่อน 1 ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในท่อนนี้มีความยาว 4 ประโยค หรือ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ โดยจะเริ่มขับร้องที่ประโยคที่ 2 หรือครึ่งหลังของจังหวะหน้าทับแรก เนื่องจากประโยคแรกเป็นทำนองเท่าส่งร้องของคนตรี จึงไม่มีการขับร้องในประโยคนี้ ในส่วนของการเอื้อน มีลักษณะการเอื้อนที่เป็นช่วงสั้น ๆ ไม่ยาวมากนัก เพื่อช่วยฝึกในเริ่มของการเว้นจังหวะช่องไฟ และการหายใจของผู้ขับร้องให้ถูกต้องเหมาะสม และส่วนทำนองที่เกินมาอีก 1 ห้องคือทำนองเอื้อน เพื่อต้องการให้เสียงตรงร้องตรงกับเสียงลูกตกของคนตรี

จากการขับร้องเพลงจระเข้หางยาว 3 ชั้น ท่อน 3 ข้างต้น พบว่า ทำนองขับร้องมีความยาว 4 ประโยค หรือ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ มีการเอื้อนเกือบทุกห้องในลักษณะที่ไม่ซับซ้อน ซึ่งเป็นการขับร้องที่มีการเว้นจังหวะช่องไฟในการหายใจ การควบคุมระดับเสียง และการใช้หางเสียงในการขับร้อง

ท่อน 1 เทียบกลับ

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----

----	--- เรอ	--- อื้อ	อื้อ - ก็เป็น	อื้ออื้อ ฮีเออ	เฮ้อเอ่อ เอ้ย	-- พญา	--- ครุฑ
----	--- รี่	--- รีมี่	รึดัดลัด	ดึดัดลัด	ซม ซล	-- มิมี่	-- ซิมรี่

----	--- เฮ้อ	- เอ่อ - เอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เออ	ฮะเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ่อ เฮ้อ
----	--- มี่	- รึด - รีมี่	-- ซිරี่	----	--- รี่	มรี่ - - ซිරี่	มรี่ดัด - ดัด

เออเอ่อ ฮีเออ	เออฮะเออ เอ้อ	--- เออ	เฮ้อเอ่อ เอ้ย	----	--- ฮี	--- อุดม	-- เดช อื้อ
รึดัดลัด	ซลซ - ลัด	--- รี่	มรี่ด้อม	----	--- ซิ	-- รිරี่	-- ด้อม

อื้อ อื้ออื้อ	
- มี่-รึด	

จากการขับร้องเพลงจระเข้หางยาว 3 ชั้น ท่อน 1 เทียบกลับ มีความยาวของทำนองดนตรี 4 ประโยค หรือ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ แต่ทำนองขับร้องจะมีความยาว 3 ประโยค เนื่องจากในประโยคแรก เป็นทำนองเท่าส่งร้องของดนตรี จึงไม่มีการขับร้องในประโยคนี้ แต่ในการฝึกขับร้องเพียงคนเดียวผู้ขับร้องสามารถร้องทำนองเท่าดังกล่าวเพื่อให้เพลงมีจังหวะที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ในท่อนนี้มีการเอื้อนที่ไม่ยาวมากนัก มีการเว้นจังหวะช่องไฟในการเอื้อนแต่ละวรรคอย่างชัดเจน ทำให้ผู้ขับร้องสามารถใช้ในการฝึกเพื่อพัฒนาการออกเสียงเอื้อนให้ชัดเจน และแบ่งจังหวะช่องไฟในการขับร้องให้ดียิ่งขึ้นได้ ทั้งยังมีทำนองเอื้อนเพิ่มมาอีก 1 ห้อง เพื่อให้ลงเสียงตกของทำนองดนตรี คือ เสียงโด

ท่อน 2 เทียบกลับ

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----

----	- วิ - สัย	-- ฮีเออ	เออ - เพศ	--- เออ	เฮ้อเอ่อ เอ้ย	ฮี - พงศ์	--- ราช
----	- ล - ล	-- ดัด ล	ซลซซซฟ	--- ซ	ลซฟ - ซ	ดัด - - ล	--- ดัดซ

เอ๋อเอ๋อ - เออ	--- เอ๋อ	อะเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เฮ้อ	-- เออเอ๋อ	--- เออ	-- ฮีเออ	เอออะเออ เฮ้อ
พล - ตั	--- รี่	มั่วซั่ว	มั่วตั่ว	-- ตั่ว	--- ล	-- ตั่ว	ชลช - ล

เอ๋อ อะเออ	เฮ้อเอ๋อ เอ๋อ	--- เออ	เฮ้อเอ๋อ เอ้ย	----	--- ฮี	-- (อะ)ปัก	--- ซี
ชฟ - ชฟ	มั่วตั่ว	--- ช	ลชฟชล	----	--- ตั	-- ชฟ	-- ชล

-- ฮีเออ
-- ตั ช

จากการขับร้องเพลงจะเข้าหางยาว 3 ชั้น ท่อน 2 เทียบกลับ มีความยาวของทำนองดนตรี 4 ประโยค ส่วนความยาวของทำนองร้องนั้นมี 3 ประโยค เนื่องจากประโยคแรกเป็นทำนองเท่าที่บรรเลง เฉพาะดนตรีเท่านั้น การขับร้องจึงเริ่มขับร้องที่ประโยคที่ 2 โดยลักษณะของการขับร้อง มีการเอื้อน ลักษณะเดียวกับท่อน 2 เทียบแรก กล่าวคือ มีการเอื้อนที่ไม่ยาวมากนัก และใช้ระดับเสียงที่ตรงไปตรงมา ทั้งยังมีการเว้นช่องไฟในการขับร้อง เพื่อให้ผู้ขับร้องได้ฝึกฝนทักษะด้านการเอื้อน การควบคุมจังหวะช่องไฟในการหายใจ และการรักษาระดับเสียงให้ไม่เกิดการเพี้ยน

ท่อน 3 เทียบกลับ

----	--- เนา	--- อือ	ฮือ - สดาน	ฮีเออ เอ๋อเอ๋อ	- ฮี - เออ	อะเออ วิ	--- มาน
----	--- ฟ	--- ร	ชฟ - ชล	ตัชฟ - ชล	- ตั - ช	ลช - ช	--- ฟ

ฮือฮือ ฮีเออ	เอออะเออ เอ๋อ	- เอ๋อ - เอ๋อ	- เออ - เอ๋อ	- อะ - เออ	เอออะเออ	--- นิม	ฮี - พลี
ชฟร - ฟรี่	ตั่วตั่ว - ล	- ชฟ - ชล	- ตั - รี่	- ฟ - รี่	- ตั - รี่	-- ชล	ตั - ตัช

----	- พระบาร	-- (ระ)มี	--- เออ	เฮ้อเอ๋อ - เอ๋อ	- ฮี - เออ	อะเออ - อบ	-- รม อือ
----	- ตั - ล	-- ลล	--- ช	ลชฟชล	- ตั - ช	ลช - ฟร	-- ฟ ช

ฮือฮือ เฮ้อเออ	เอออะเออ เอ๋อ	--- เออ	เฮ้อเอ๋อ เอ้ย	----	--- ฮี	- สร้าง สม	ฮี -- มา
ฟร - ฟร	- ตรด - รฟ	--- ช	ลชฟ - ชล	----	--- ตั	- ชฟ - ช	ตั -- ช

- ฮือฮือฮือ
- ชลชฟ

จากการขับร้องเพลงจะเข้าทางยาว 3 ชั้น ท่อน 3 เทียบกลับ จะเห็นว่าทำนองขับร้องมีความยาว 4 ประโยค หรือ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ มีการเอื้อนเกือบทุกห้อง โดยมีทั้งการเอื้อน และคำร้องสลับกับการเอื้อนแบบต่อเนื่อง ซึ่งต้องมีการเว้นจังหวะช่องไฟในการหายใจ และการควบคุมระดับเสียง รวมทั้งการใช้หางเสียงในการขับร้องให้ถูกต้อง

เพลงดวงพระธาตุ 3 ชั้น

ท่อน 1

----	---เออ	--- เอื้อ	เอออะเออ เงอ	--- เอื้อ	--- เออ	- เออ - เอื้อ	เออ อะเอ็งเงย
----	--- รี้	--- มี่	รี้มรี่ - รี้	--- ตี้	--- รี้	- ตี้ - มี่	รี้ - มรี่
----	--- พญา	--- ฮื้อ	ฮื้อ ครุฑ	ฮื้อฮื้อ ฮื้อ	----	--- ฟัง	--- นุช
----	--- รี้	--- มี่	รี้ตี - ตี้	ตี้ - ตี้	----	--- ตี้	รี้ตี้
ฮื้อ -- เออ	อะเออ - เอื้อ	--- เออ	--- เออ	----	--- เออ	-- ฮื้อเออ	- เออ - เอื้อ
ตี้ -- ฟ	ซฟ - ร	--- ฟ	--- ซ	----	--- ล	--- ตี้ซ	- ล - ตี้
---	เอื้อ	เอื้อเอื้อ เอื้อ	-- เอื้อเออ	เอออะเออ เอื้อ	-- เออเออ	----	--- สุด
---	ฟ	ซฟ - ซล	-- ตี้	ซลซ- ล	-- ซฟ	----	--- ซ
---	ฮื้อ	---	---	---	---	---	---
---	ล	---	---	---	---	---	---

จากการขับร้องเพลงดวงพระธาตุ 3 ชั้น ท่อน 1 พิจารณาได้ว่า ทำนองร้องมีความ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ หรือ 4 ประโยค โดยในท่อนนี้จะพบคำร้องในประโยคที่ 2 และ 4 เท่านั้น ส่วนประโยคที่เหลือจะเป็นการเอื้อนเพียงอย่างเดียว ซึ่งพบการเอื้อนได้เกือบทุกห้อง โดยมีลักษณะของการเอื้อนที่ไม่ซับซ้อนและยาวมาก มีระดับเสียงที่ตรงไปตรงมา สามารถพัฒนาการควบคุมระดับเสียง และจังหวะในการขับร้องของผู้ขับร้องได้เป็นอย่างดี

ท่อน 2

----	---เออ	--- เอื้อ	เอออะเออ เงอ	--- เอื้อ	--- เออ	- เออ - เอื้อ	เออ อะเอ็งเงย
----	--- ฟ	--- ซ	ฟซฟ ฟ	--- ร	--- ฟ	- ร - ซ	ฟซฟ - ฟ
----	- ประคอง	-- ฮื้อฮื้อ	ฮื้ออะฮื้อ นาฏ	ฮื้อฮื้อ - ฮื้อ	อะฮื้อ --	--- รับ	--- ขวัญ
----	- ล - ล	--- ตี้	ซลซ - ซ	ฟร - ฟ	ซฟ -	--- ฟซ	--- ฟซ

--- ซี	--- เออ	--- เออ	เฮ้อเออ เอ้อ	--- เอ้อ	-- ซีเออ	อะเออ เอ้อ	-- ซีเออ
--- ดี	--- ฟ	--- ช	ลชฟชล	--- รี่	-- ฟัด	รัด - ล	-- ดช

-- ซีเออ	เออะเออ เอ้อ	เออเอ้อ - เออ	เฮ้อเอ้อ เอ้ย	----	--- ซี	-- ขนิษ	อือ -- ฐา
--- ดัล	ชลช - ล	ชฟ -- ช	ลชฟ - ชล	----	--- ดี	-- ช ล	ฟ -- ช

-- ซีอือ	อือ อืออือ
-- ดช	- ล - ชฟ

จากการขับร้องเพลงดวงพระธาตุ 3 ชั้น ท่อน 2 พิจารณาได้ว่า ทำนองขับร้องท่อนนี้มีความยาว 4 ประโยค หรือ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ โดยมีการเอื้อนที่ต่อเนื่อง มีระดับเสียงที่ตรงไปตรงมาเป็นส่วนที่ช่วยฝึกให้สามารถควบคุมระดับเสียงได้คงที่ และเข้าใจการเว้นจังหวะช่องไฟในการหายใจ นอกจากนี้ยังมีการเอื้อนเพิ่มมาจากประโยคที่ 4 จำนวน 2 ท้อง ในลักษณะของการย้อยจังหวะ

ท่อน 1 เทียบกลับ

----	-- เออ	--- เฮ้อ	เออะเออ เออ	--- เอ้อ	--- เออ	- เออ - เฮ้อ	เออ อะเอ็งเงย
----	--- รี่	--- มี่	รุ่มรี่ - รี่	--- ดี	--- รี่	- ดี - มี่	รี่ - มี่รี่

----	-- เจ้า งาม	--- อือ	อือ คม	อืออือ อือ	----	--- สม	ซี -- ศรี
----	-- ดัลดี	--- มี่	รัด - ดี	ดรี - ดัล	----	--- รี่	ฟ -- รี่

อือ -- เออ	อะเออ - เอ้อ	--- เออ	--- เออ	----	--- เออ	-- ซีเออ	- เออ - เอ้อ
ฟัด -- ฟ	ชฟ - ร	--- ฟ	--- ช	----	--- ล	--- ดช	- ล - ดี

--- เอ้อ	เฮ้อเอ้อ เอ้อ	-- เฮ้อเออ	เออะเออ เอ้อ	-- เออเอย	----	--- สุน	-- ทรา
--- ฟ	ชฟ - ชล	-- ดัล	ชลช - ล	-- ชฟ	----	--- ช	-- ล ล

จากการขับร้องเพลงดวงพระธาตุ 3 ชั้น ท่อน 1 เทียบกลับ จะเห็นได้ว่า มีความยาว 4 ประโยค หรือ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ มีลักษณะเอื้อนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีคำร้องอยู่ในประโยคที่ 2 และ 4 เท่านั้น ซึ่งการเอื้อนในท่อนนี้เป็นการเอื้อนที่ไม่ยาวมากนัก มีจุดให้เว้นจังหวะในการหายใจ โดยผู้ขับร้องจะต้องเข้าใจว่าควรหายใจตรงไหนจึงจะไพเราะและเหมาะสม

ท่อน 2 เทียบกลับ

----	-- -เออ	--- เซ้อ	เอออะเออ เงอ	--- เอ้อ	--- เออ	- เออ - เซ้อ	เออ อะเอ็งเงย
----	--- ฟ	--- ช	ฟชฟ ฟ	--- ร	--- ฟ	- ร - ช	ฟชฟ - ฟ

----	- หัง วา	-- ฮีฮือ	ฮืออะฮือ จา	--- ฮือ	ฮือฮือ --	--- จัด	--- แจ่ม
----	- ล - ล	--- คัล	ชลช - ช	--- ล	ชฟ- -	--- รฟ	--- ร

--- ฮือ	--- เออ	--- เออ	เฮ้อเอ้อ เอ้อ	--- เอ้อ	-- ฮีเออ	อะเออ เอ้อ	-- ฮีเออ
--- ฟ	--- ฟ	--- ช	ลชฟชล	--- ร์	-- ฟัด	รัด - ล	-- คช

-- ฮีเออ	เอออะเออ เซ้อ	เออเอ้อ - เออ	เฮ้อเอ้อ เอ้ย	-----	--- ฮี	- เม้อ แยม	ฮือ -- ฐา
--- คัล	ชลช - ล	ชฟ - - ช	ลชฟ - ชล	-----	--- ค	- ชฟชล	ฟ - - ช

ฮือ ฮือฮือ
ล - ชฟ

จากการขับร้องเพลงดวงพระธาตุ 3 ชั้น ท่อน 2 เทียบกลับ จะเห็นว่า ทำนองร้องมีความยาว 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ หรือ 4 ประโยค โดยมีการเอื้อนเพิ่มจากประโยคที่ 4 อีก 1 ห้อง เนื่องจากเสียงสุดท้ายในประโยคที่ 4 นั้นยังไม่ใช่เสียงลูกตกของทำนองดนตรี จึงต้องมีการเพิ่มเอื้อนเพื่อให้เสียงกลับมาตรงกับลูกตกของทำนองดนตรี

เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

ท่อน 1

----	--- เจ้า	-- เออเออ	ฮือฮืออะฮือนก	ฮือ- - เออ	อะเออ เอย	ฮือ- - ช	--- มั่น
----	--- ช	-- ดร	มรชมช	ม - - ช	ลช - - ม	ช - - ร	--- ชร

อะฮือ --	--- เอ้อ	--- เออ	เฮ้อเอ้อ เอ้ย	-----	-- เหลือง	ฮือฮือ อะฮือ	-- อ่อน
ดลรด - -	--- ด	--- ร์	มรด รม	-----	--- ช	คช - ลช	-- ช ม

-- ฮีฮือ	ฮือ อะฮือเออ	--- ฮือ	เอออะเอ็ง เออ	--- เออ	--- เออ	- เอ้อ - เซ้อ	เอออะเอ็ง เอย
-- ชม	รด - มรร	--- ม	มร - ร	--- ด	--- ร	- ด - ม	มร - ร

----	--- คำ	ฮือ ---	- ลง - แล้ว	ฮือ ---	--- เจ้า	-- เอ้อเออ	อะฮือ จะนอน
----	--- ด	ท - - -	- ด - ร์	ด - - -	--- ค	-- ชล	ทลรท ทท

----	--- เออ	อะเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ้อ เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	เฮ้อเอ้อ เอ้อ	- เอ้อ - เออ
----	--- ล	ทล - ร์ล	ทลช - ล	-- ชม	- ช - ม	รท - รม	- ช - ล

-- สะอื่อ	ฮื่อฮื่อ	เออสะเออเฮ้อ	เออเอ้อ - เออ	เฮ้อเอ้อ เฮ้ย	--- ฮี่	-- ที่รัง	-- ไท่น
-- ทล	-- รืท	ลทล ลท	ลช - ล	ทลช ลท	--- ร	-- ล ช	--- ล

-- ฮื่อฮื่อ	ฮื่อ ฮื่อฮื่อ
-- รืล	-- ทลช

จากการขับร้องเพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ท่อน 1 จะเห็นว่า ทำนองร้องมีความยาว 6 ประโยค หรือ 3 จังหวะหน้าทับปรบไก่ โดยมีทำนองร้องเพิ่มมาจากประโยคที่ 6 เนื่องจากลูกตกสุดท้ายของทำนอง ร้องไม่ตรงกับทำนองดนตรี จึงต้องมีการเอื้อนเพื่อให้ลูกตกตรงกับทำนองดนตรี

ท่อน 2

----	--- เออ	สะเออ เอ้อ	--- เออ	----	--- นอน	- ฮื่อ - ฮื่อ	--- ไท่น
----	--- ตื	รืตื - ท	--- ตื	----	--- รี่	รืตื - รืมิ	--- มิ

-- ฮื่อฮื่อ	--- เออ	สะเออ เอ้อ	--- เออ	----	- ก็ - นอน	--- ฮื่อ	ฮื่อสะฮื่อได้
-- ฮี่รี	--- ตื	รืตื - ท	--- ตื	----	- รืตื - รี่	--- ช	ลทลทท ท

ฮื่อฮื่อ ฮื่อ	--- สุ่ม	-- ฮื่อฮื่อ	ฮื่อฮื่อฮื่อหุ้ม	เฮ้อเอ้อ สะฮื่อ	- ฮื่อ - เฮ้ย	- หุ้ม -	ไม้ฮื่อฮื่อ
- ลช - ลท	--- ล	-- รืล	ทลช - ช	ลชม - ชม	รท รม	- ชม -	ลท - - ชล

-- ฮื่อฮื่อ	เออสะเออ เฮ้อ	เออเอ้อ เออ	เออเฮ้อเอ้อ เฮ้ย	----	--- ฮี่	- ที่ - เคย	--- นอน
-- รืท	ลทล - ล	ทลช - ล	ทลช ลท	----	--- รี่	- ลช - ล	--- ล

ฮื่อฮื่อฮื่อ
-- ทลช

จากการขับร้องเพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ท่อน 2 จะเห็นได้ว่า ในท่อนนี้มีความยาวของทำนองร้อง 4 ประโยค หรือ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ ซึ่งมีลักษณะของการเอื้อนที่ยาว มีการเว้นจังหวะช่องไฟ และมีการเอื้อนย่อยจังหวะเพิ่มมาจากประโยคที่ 4 เนื่องจากลูกตกสุดท้ายของทำนองร้องไม่ตรงกับ ลูกตกของทำนองดนตรี จึงต้องมีการเอื้อนเพื่อให้เสียงกลับมาตรงกับทำนองดนตรี

ท่อน 3

----	--- เออ	อะเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ้อ เฮ้อ	เออเอ้อ ฮีเออ	เฮ้อเอ้อ เอ้ย	--- ลม	--- พัด
----	--- ล	ทล-รืล	ทลช-ล	ชม-ชม	มรท-รม	--- ล	--- ลท
---	---	เออเอ้อ เอ็ง	-- ฮีเอย	----	- มา-อ่อน	เออ เฮ้อ	เออเอ้อ อ่อน
---	---	ทลช-ลท	- รื-ล	----	- ล-ช	- ล-ท	ลช-ช
-- ฮีฮือ	ฮือฮือ-เจ้า	อู---	ก็-ร้อน	ฮือ อะฮือ	--- ไป	--- ตาม	----
-- ชล	ชม-- รื	ต้---	รืต้-รืต้	ม่ชมม่รื	--- รืท	--- ล	----
-- ฮีฮือ	เอออะเออ เฮ้อ	เออเอ้อ เออ	เออเฮ้อเอ้อ เอ้ย	----	--- ฮี	--- ลม	--- เอย
-- รืท	ลทล-ล	ทลช-ล	ทลช ลท	----	--- รื	--- ล	--- ล
ฮือฮือฮือ	--- เออ	อะเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ้อ เฮ้อ	เออเอ้อ ฮีเออ	เฮ้อเอ้อ เอ้ย	--- ลม	--- เอย
-- ทลช	--- ล	ทล-รืล	ทลช-ล	ชม-ชม	มรท-รม	--- ล	--- ล
---	---	-- ฮีเออ	-- เออเอ้อ	อะเอ็งเอย	--- ดอก	ฮือฮือฮือ	-- ขจร
---	---	-- รืต้	-- ทล	- ทลล	--- ช	ลลชม ชล	-- ลล
----	--- นก	--- ฮือ	ฮือฮือฮือ ชม้น	ฮือฮือ --	--- เหลือง	ฮี---	--- อ่อน
----	-- ลท	--- ล	ชม ชลล ล	ชม--	--- ลท	รื---	--- ช
----	คำ-แล้ว	อู---	- จะ-นอน	----	--- ไหน	- ฮี-เออ	เออเอ้อ เออ
----	ชม-ล	ท---	- ช-ล	----	--- ล	- รื-ล	ชม-ช

จากการขับร้องเพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ท่อน 3 จะเห็นได้ว่า มีความยาวของทำนองร้อง 8 ประโยค หรือ 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ ซึ่งเป็นการขับร้องที่ค่อนข้างยาว และมีการเอื้อนเกือบตลอดทั้งท่อน มีระดับเสียงที่ตรงไปตรงมา เพื่อฝึกให้ผู้ขับร้องใช้ความจำในการทำนองร้องที่มีความยาว และฝึกการควบคุมจังหวะ การหายใจ ทั้งยังฝึกการรักษาระดับเสียงไม่ให้เสียงตกเมื่อต้องขับร้องต่อเนื่องในทำนองที่มีความยาว

จากการศึกษาการขับร้องดัตันเพลงฉิ่งข้างตันพบว่า ดัตันเพลงฉิ่ง ประกอบด้วย 4 เพลง โดยแต่ละเพลงจะมีจำนวนท่อนและความยาวดังนี้

เพลงแรก เพลงตันเพลงฉิ่ง 3 ชั้น มีจำนวน 2 ท่อน เป็นการร้องแบบ 2 เที้ยวกลับ คือ เมื่อร้องจบท่อน 1 และท่อน 2 แล้วจะกลับตัน โดยทำนองร้องในท่อน 1 ยาว 5 ประโยค และท่อน 2 ยาว 4 ประโยค

เพลงที่ 2 เพลงจระเข้หางยาว 3 ชั้น มี 3 ท่อน โดยร้องแบบ 2 เที้ยวกลับ ทำนองร้อง
ท่อนแรกยาว 3 ประโยค ท่อน 2 ยาว 3 ประโยค และท่อน 3 ยาว 4 ประโยค

เพลงที่ 3 เพลงดวงพระธาตุ 3 ชั้น มี 2 ท่อน ทำนองร้องมีความยาวท่อนละ 4 ประโยค
เป็นการร้องแบบ 2 เที้ยวกลับ

เพลงที่ 4 เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น มี 3 ท่อน โดยท่อนแรกยาว 6 ประโยค ท่อน 2 ยาว 4
ประโยค และท่อน 3 ยาว 8 ประโยค ในเพลงนี้จะต่างจากเพลงอื่น ๆ คือ มีการร้องเพียงเที้ยวเดียว
โดยไม่กลับต้น

สาระสำคัญของการนำเพลงดับต้นเพลงฉิ่งมาใช้เป็นเพลงพื้นฐานในการฝึกขับร้องเพลงไทย
ชั้นพื้นฐาน เนื่องจากผู้ที่เริ่มเรียน หรือยังไม่เคยฝึกร้องเพลงไทยมาก่อนการต่อเพลงที่สั้นหรือยาว
จึงเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้ซึ่งดับต้นเพลงฉิ่งนี้ช่วยฝึกในเรื่องของการเอื้อน ดังคำกล่าวของ

กรณ์วรัญญู พันไพศาล (8 มิถุนายน 2563, สัมภาษณ์) ที่อธิบายถึงความสำคัญของดับต้น
เพลงฉิ่งไว้ว่า “การเรียนขับร้องเพลงไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์ รับการถ่ายทอดการขับร้องเพลงไทยมา
จากแนววิธีของครูท้วม ประสิทธิ์กุล ลำดับแรกทุกคนต้องผ่านการต่อดับต้นเพลงฉิ่ง เพราะเป็นเพลง
พื้นฐานของการขับร้อง เหมือนในทางละครที่มีการต่อรำแม่บท เพราะการเอื้อนต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมี
อยู่ในดับต้นเพลงฉิ่ง”

สุระชัย สิบบุผา (7 ตุลาคม 2562, สัมภาษณ์) ได้อธิบายถึงเพลงดับต้นเพลงฉิ่ง ไว้ว่า “เหตุที่
นำดับต้นเพลงฉิ่งมาเป็นเพลงแรกในการสอน เพราะว่า เพลงดับต้นเพลงฉิ่งมีลักษณะ และ
กระบวนการเอื้อนหรือถ้อยคำในการขับร้องที่ไม่ยุ่งยาก และไม่สับสน โดยเป็นการเอื้อนตรงไปตรงมา
ไม่มีความซับซ้อน ซึ่งง่ายต่อการจำของนักเรียนในระดับเบื้องต้น”

จะเห็นได้ว่าการนำดับต้นเพลงฉิ่งมาใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนขับร้องเพลงไทย ซึ่งช่วย
พัฒนาทักษะของผู้เรียนตั้งแต่การเปล่งคำต่าง ๆ ให้มีความชัดเจนโดยการฝึกใช้ความจำควบคู่ไป
ในขณะฝึกร้อง ด้วยทำนองเพลงที่ไม่ซับซ้อนและง่ายต่อการจำ ทั้งยังเป็นการพัฒนาทักษะด้านการ
เอื้อน การหายใจ และการเว้นระยะช่องไฟให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อพร้อมสำหรับการต่อเพลง
อื่น ๆ ในการเรียนขับร้อง เนื่องจากในดับต้นเพลงฉิ่งมีกลวิธีการขับร้องที่สามารถนำไปใช้กับเพลง
อื่น ๆ ได้หลากหลาย

4.2 ตับลมพัดชายเขา

ตับลมพัดชายเขา ประกอบด้วยเพลงอัตรา 3 ชั้น จำนวน 4 เพลง ได้แก่ เพลงลมพัดชายเขา เพลงแถมมอญบางช้าง เพลงลมหวน และเพลงเทราเล่นน้ำ โดยมีรายละเอียดของการขับร้องดังแสดงต่อไปน้

เพลงลมพัดชายเขา 3 ชั้น

ท่อน 1

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----

----	- เว - ลา	--- ฮือ	ฮือฮือ - ตึก	- เออ ฮือเออ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้ย	--- เตือน	--- ตก
----	- รี่ - รี่	--- มี่	รึดี้ - - ช	- ล - ริ้ล	ทลช ลต	--- รี่	--- ต่ร

--- เออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้อ	--- เออ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้ย	-- ฮือเออ	เออชะเออเออ	-- เฮ้อเออ	เออชะเออเออ
--- ล	ทลช ลท	--- รี่	ม่วร่วม่ว	-- ชม	รุ่มรี่ - ต	-- รึดี้	ทล ทลล

-- ฮือเออ	เออชะเออเฮ้อ	เออเฮ้อ เออ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้ย	-- ฮือฮือ	ฮือฮือฮือ ชะฮือ	ฮือ -- นก	--- ร้อง
-- ร่วท	ลทล ลท	ลช -- ล	ทลช ลต	-- ต่ร	ต่วต่วต่ว	ช -- ช	--- ช่วร

--- ฮือ	--- เออ	--- เอ้อ	ฮือฮือฮือ ฮือ	----	--- เออ	-- ฮือเออ	เออชะเออ เฮ้อ
--- รี่	--- รี่	--- มี่	พ่ม่วม่ว	----	--- พ	-- ล่พ	ม่วพ่ม่ว - พ

-- เออเออ	- ระ - วัง	--- ฮือ	ฮือฮือ-ไพ	เอ็งฮือ เออ	เฮ้อเฮ้อ เออ	--- ไก่	--- ก้อง
-- ม่วรี่	- รี่ - รี่	--- ร่ม่ว	รึดี้ - - ท	- ลรี่ - ล	ทลช ลต	--- ต	--- รึดี้

ชะฮือ - เออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้อ	--- เออ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้ย	-- ฮือเออ	เออชะเออเออ	-- เฮ้อเออ	เออชะเออเออ
ม่วรี่ - - ล	ทลช ลท	--- รี่	ม่วร่วม่ว	-- ช่ม่ว	รุ่มรี่ - ต	-- รึดี้	ทล ทลล

-- ฮือเออ	เออชะเออเฮ้อ	เออเฮ้อ เออ	เฮ้อเฮ้อ เออ	----	--- ฮือ	-- กระชั้น	ฮือ - ชั้น
-- ร่วท	ลทล ลท	ลช -- ล	ทลช ลท	----	--- รี่	-- ลท	ช -- ล

-- ฮือฮือ	- ฮือ ฮือฮือ
-- รี่ ล	- ท -ลช

จากการขับร้องเพลงลมพัดชายเขา 3 ชั้น ท่อน 1 ข้างต้น จะเห็นว่าทำนองดนตรีมีความยาว 8 ประโยค หรือ 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ ส่วนทำนองร้องมีความยาว 7 ประโยค โดยทำนองร้องจะเริ่มในประโยคที่ 2 ของทำนองดนตรี เนื่องจากประโยคแรกเป็นทำนองเท่า จึงไม่มีการขับร้องในประโยคนี้ ในท่อนนี้มีการเอื้อนที่มีความยาว ซึ่งช่วยฝึกทักษะทางด้านการผ่อนลมหายใจ และใช้ลมยาว เพื่อให้สามารถเอื้อนได้ชัดเจนด้วยระดับเสียงที่คงที่ ไม่หย่อน หรือสูงกว่าเสียงดนตรี จะสังเกตได้ว่ามีทำนองร้องเพิ่มมาจำนวน 2 ห้อง เนื่องจากลูกตกสุดท้ายของประโยคที่ 8 ไม่ตรงกับลูกตกของทำนองดนตรี จึงต้องมีการเอื้อนย่อยจังหวะเพื่อให้ลูกตกของทำนองร้องและทำนองดนตรีตรงกัน

ท่อน 2

----	----	----	----	----	-----	----	----
----	----	----	-----	----	-----	----	----

----	--- เสียง	-- ฮี้อือ	เฮ้อเอ๋อ ดูเหว่า	-- ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เอ้ย	--- ไร่	--- เรียก
----	--- ล	-- ริ้ล	ทลช- ชม	-- ชม	มรท รม	--- ลท	--- ลช

-- ฮี้อือ	--- เออ	ฮะเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เอ้อ	เออเอ๋อ ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เอ้ย	--- เออ	--- เออ
-- ทล	--- ล	ทล - ริ้ล	ทลช - ล	ชม -ชม	มรท-รม	--- ช	--- ล

----	--- เออ	--- ฮีเออ	เออฮะเออ เอ้อ	- -เออเอ้ย	-----	--- ทา	ฮี้อือ - กัน
----	--- ท	--- รัท	ลทล ท	-- ลช	-----	--- ไร่	มรื - -ท

----	-- ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เออ	- เออ - เอ้อ	-----	--- เออ	- ฮี - เออ	เฮ้อเอ๋อ ฮะเอ็งงย
----	-- ริ้ล	ทลช ล	- ท - ไร่	-----	--- ไร่	- ม - ไร่	ดัทดัท

----	--- ฟัง	--- ฮีอ	ฮือฮือ - ห้วน	-- ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เอ้ย	--- ว่า	--- เสียง
----	--- ล	--- ท	ลช - ชม	-- ชม	- รท - รม	--- ลช	--- ท

-- ฮี้อือ	--- เออ	ฮะเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เอ้อ	เออเอ๋อ ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เอ้อ	--- เออ	--- เออ
-- -รล	--- ล	ทล - รล	ทลช - ล	ชม -ชม	มรท -รม	--- ช	--- ล

--- เอ้อ	-- ฮีเออ	ฮะเออ - ฮีเออ	เฮ้อเอ๋อ เอ้อ	-- เออเอ้ย	-----	--- ทราม	--- วัย
--- ฟ	-- ลัม	ฟัม - ลัม	ฟัมไร่ - ไร่	-- ดัม	-----	--- ม	--- ม

จากการขับร้องเพลงลมพัดชายเขา 3 ชั้น ท่อน 2 ข้างต้น จะเห็นว่าทำนองดนตรีมีความยาว 8 ประโยค ส่วนทำนองร้องมีความยาว 7 ประโยค โดยทำนองร้องจะเริ่มในประโยคที่ 2 ของทำนองดนตรี เนื่องจากประโยคแรกเป็นทำนองเท่าส่งร้อง จึงไม่มีการขับร้องในประโยคนี้ ในท่อนนี้มีการเอื้อนที่มีความยาว เป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาทักษะด้านการควบคุมลมหายใจ การใช้ลมยาว และการรักษาระดับเสียงให้คงที่ เพื่อให้การขับร้องมีความไพเราะ ต่อเนื่อง และสามารถทำให้ผู้ฟังรับรู้ถึงอารมณ์ของเพลงได้ง่ายยิ่งขึ้น

ท่อน 1 เทียบกลับ

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----

----	--- พระ	-- อือฮือ	อือฮือ ลูกขึ้น	- เออ ฮีเออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	-- เหลียว	ฮี้ -- แล
----	--- มี่	-- ร่มี่	ร่มี่ - รืซ	- ล - รืล	ทลซ ลตี่	--- มี่	ซี้ -- รี่

--- เออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	--- เออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	-- ฮีเออ	เออฮะเออเออ	-- เฮ้อเออ	เออฮะเออเออ
--- ล	ทลซ ลท	--- รี่	ร่มี่ร่มี่	-- ซุ่มี่	ร่มี่ร่มี่ - ตี่	-- รี่ตี่	ทล ทลล

-- ฮีเออ	เออฮะเออเฮ้อ	เออเฮ้อ เออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	-- อือฮือ	อือฮืออือ ฮะฮือ	ฮี้ - ซะแง้	อือ - หา
-- รืท	ลทล ลท	ลซ -- ล	ทลซ ลตี่	-- ตี่รื	ตี่ทตี่รื	ซี้ - ฟืซ	มี่ -- ซุ่มี่

-- ฮีฮือ	--- เออ	--- เอ้อ	ฮือฮือฮือ ฮือ	----	--- เออ	-- ฮีเออ	เออฮะเออ เฮ้อ
-- ซี่รื	--- รี่	--- มี่	ฟุ่มี่ฟุ่มี่	----	--- ฟี่	-- ลี่ฟี่	มี่ฟุ่มี่ - ฟี่

-- เออเออ	- เจ้า - ตาม	--- ฮือ	ฮือฮือ - มา	เอ็งฮี เออ	เฮ้อเฮ้อ เออ	--- ร้อง	ฮือ -- เรียก
-- มี่รื	- รี่ตี่ - รี่	--- ร่มี่	ร่มี่ -- ท	- ลรื - ล	ทลซ ลตี่	--- รี่	มี่ -- ตี่รื

ฮะฮือ - เออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	--- เออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	-- ฮีเออ	เออฮะเออเออ	-- เฮ้อเออ	เออฮะเออเออ
มี่รื -- ล	ทลซ ลท	--- รี่	ร่มี่ร่มี่	-- ซุ่มี่	ร่มี่ร่มี่ - ตี่	-- รี่ตี่	ทล ทลล

-- ฮีเออ	เออฮะเออเฮ้อ	เออเฮ้อ เออ	เฮ้อเฮ้อ เออ	----	--- ฮี	-- หรือ	ฮี้ - ฉโน
-- รืท	ลทล ลท	ลซ -- ล	ทลซ ลท	----	--- รี่	-- ล	รี่ - ลล

-- ฮีฮือ	- ฮือ ฮีฮือ
-- รี่ ล	- ท -ลซ

จากการขับร้องเพลงลมพัดชายเขา 3 ชั้น ท่อน 1 เทียบกลับข้างต้น พิจารณาได้ว่าทำนองดนตรีมีความยาว 8 ประโยค ส่วนทำนองร้องมีความยาว 7 ประโยค เช่นเดียวกันกับเที่ยวแรก เนื่องจากประโยคแรกเป็นทำนองเท่า จึงเริ่มขับร้องในประโยคที่ 2 โดยในท่อนนี้มีทำนองร้องเพิ่มมาจำนวน 2 ห้อง เนื่องจากลูกตกสุดท้ายของประโยคที่ 8 ไม่ตรงกับลูกตกของทำนองดนตรี จึงต้องมีการเอื้อนย้อยจังหวะเพื่อให้ลูกตกของทำนองร้อง และทำนองดนตรีตรงกัน

ท่อน 2 เทียบกลับ

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----
----	--- ลม	-- อือ	เฮ้อเฮ้อ ขวย	ฮือฮือ ฮีเออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	--- รวย	--- รส
----	--- ล	-- ล	ทลช- ชล	ชม - ชม	มรท- รม	--- ล	--- ลท
-- อือ	--- เออ	ฮะเออ ฮีเออ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้อ	เออเอ้อ ฮีเออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้อ	--- เออ	--- เออ
-- ล	--- ล	ทล - รล	ทลช - ล	ชม -ชม	มรท-รม	--- ช	--- ล
----	--- เออ	--- ฮีเออ	เออฮะเออ เฮ้อ	- -เออเอ้ย	----	--- สุมา	--- ลัย
----	--- ท	--- รืท	ลทล ท	-- ลช	----	-- ท ท	--- ท
----	-- ฮีเออ	เฮ้อเฮ้อ เออ	- เออ - เอ้อ	----	--- เออ	- ฮี - เออ	เฮ้อเฮ้อ ฮะเอ็งย
----	-- รืล	ทลช ล	- ท - รื	----	-- -รื	- มื - รื	ดืท ดทท
----	--- หอม	-- ฮีฮือ	ฮือฮือ เหมือน	ฮือฮือ ฮีเออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	-- กลิ่น	-- สไป
----	--- ล	-- รืล	ทลช - ช	ลชม ชม	- รท - รม	--- ช	-- ล ล
----	--- เออ	ฮะเออ ฮีเออ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้อ	เออเอ้อ ฮีเออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้อ	--- เออ	--- เออ
----	--- ล	ทล - รืล	ทลช - ล	ชม -ชม	มรท-รม	--- ช	--- ล
--- เอ้อ	-- ฮีเออ	ฮะเออ - ฮีเออ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้อ	-- เออเอ้ย	----	--- บัง	--- อร
--- ฟิ	-- ลัม	ฟัม - ลัม	ฟัมรื - รื	-- ดืท	----	--- มื	--- มื

จากการขับร้องเพลงลมพัดชายเขา 3 ชั้น ท่อน 2 เทียบกลับข้างต้น มีความยาวเท่ากับเที่ยวแรก คือทำนองดนตรียาว 8 ประโยค ส่วนทำนองร้องยาว 7 ประโยค เนื่องจากประโยคแรกเป็นทำนองเท่าส่งร้อง จึงไม่มีการขับร้องในประโยคแรก

เพลงแกมมอญบางช้าง 3 ชั้น

ท่อน 1

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----

----	- นิจ - จา	--- ฮือ	ฮือฮือ - เจ้า	- เออ ฮือเออ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้ย	--- วัน	--- ทอง
----	- มี่ - รี่	--- มี่	รึดี้ - - ซ	- ล - ริ้ล	ทลซ ลตี้	--- รี่	--- รี่

----	--- เออ	-- ฮือเออ	เออฮะเออ เฮ้อ	เออเอ่อ ฮือเออ	เออฮะเออ เฮ้อ	--- เออ	เฮ้อเอ่อ เอ้อ
----	--- มี่	--- ซ่มี่	รุ่มี่ รี่ รุ่มี่	รึดี้ - ติ้ล	ซลซ ลตี้	--- รี่	มี่รึดี้รุ่มี่

--- เออ	--- เออ	-- ฮือเออ	เออฮะเออ เฮ้อ	เออเอ่ย -	--- ฮือ	- น่อง - ฟี่	--- อา
--- ซ	--- ล	-- ติ้ล	ซลซ - ล	ซม - ---	--- ซ	- มี่ - รึดี้	--- รี่

- ฮือฮือฮือ	- ฟี่ - จ่า	-- ฮือฮือ	ฮือฮะฮือหน้า	--- ฮือ	--- เน้อ	--- น่อง	--- ฮือ
- มี่ รึดี้	- ซึดี้ - มี่	-- ซ่มี่	รุ่มี่ รี่ - รี่	ติ้ล - รึดี้	--- ท	--- ซ	--- ล

-- ฮือเออ	เออฮะเออเฮ้อ	เออเอ่อ เออ	เฮ้อเอ่อ เอ่ย	----	--- ฮือ	--- ได้	- ทุกแห่ง
-- รี่ ท	ลทล ลท	ลซ - - ล	ทลซ ลท	----	--- รี่	--- ลซ	- ท - ซ

--- ฮือ	- ฮือ ฮือฮือ
--- ล	- ท - ลซ

จากการขับร้องเพลงแกมมอญบางช้าง 3 ชั้น ท่อน 1 ข้างต้น พบว่ามีความยาว 3 จังหวะหน้าทับปรบไก่ หรือ 6 ประโยค โดยทำนองร้องจะมีความยาว 5 ประโยค เนื่องจากประโยคแรกเป็นทำนองเท่าของดนตรี และไม่มีการขับร้อง ทำนองร้องจึงเริ่มที่ประโยคที่ 2 หรือครึ่งหลังของหน้าทับแรก จะสังเกตได้ว่าการร้องในท่อนนี้มีลักษณะของคำร้องที่สลับกับการเอื้อนที่ยาว เพื่อช่วยฝึกด้านพลังกำลังของผู้ขับร้อง ให้สามารถรักษาระดับเสียงให้คงที่ไว้ได้

ท่อน 2

----	--- เอ้อ	เออเอ่อ เออ	ฮะเออ ฮะเอ็งเออ	----	----	- นิจ - จา	--- ใจ
----	--- ท	- ลซ - ล	ทล รี่ทท	----	----	- รี่ - ท	--- ท

-- ฮือเออ	เออเอ่อ เอ้อ	--- เออ	เฮ้อเอ่อ เฮ้ย	----	--- ฮือ	--- ซ่าง	กระไร
-- รี่ ท	ลซ - ลท	--- รี่	มี่รี่ท - รุ่มี่	----	--- ซี่	--- รี่ท	- รี่-รี่

----	--- เออ	--- ฮีเออ	เอออะเออ เอ้อ	เออเอ้อ ฮีเอ้อ	เอออะเออ เอ้อ	--- เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ
----	--- ท	-- รื ท	ลทล ทท	ลช - ชม	รมร - มช	--- ล	ทลช - ลท

--- เออ	--- เอ้อ	-- ฮีเอ้อ	เอออะเออ เอ้อ	-- เออเอ้อ	- มา - แปลก	ฮือฮือฮือ ฮือ	อะฮือ - แปลง
--- รื	--- มื	-- ช่ม	รืมืรืมื	-- รืท	- ล - ช	ลตลชฟ	ลช - ช

----	----	- ฮือ - ฮือ	ฮืออะฮือ เงย	----	- เอา - มือ	- เออ - เออ	อะฮือ คล้า
----	----	- ช - ล	ชล - ชช	----	- ท - ท	- ช - ล	รืท - ท

--- เออ	--- เอ้อ	อะเออ ฮีเออ	เอ้อเออ เอ้อ	เออฮี เออ	เอ้อเอ้อ เอ้ย	--- แล้ว	- ยังแคลง
--- ตื	--- รื	มืรื - ชรื	มืรืตื - ท	ลรื - ล	ทลช ลตื	--- รืมื	-- ตืรื

----	----	- เอา - มือ	--- คล้า	--- แล้ว	----	- เอ้อ - เออ	อะฮือ ยังแคลง
----	----	- ช - ช	---- ช	--- รื	----	- ช - ล	ทลรืท ท

--- เออ	--- เอ้อ	-- ฮีเอ้อ	เอออะเออ เอ้อ	-- เออเอ้อ	--- ฮี	-- อยู่กลับ	-- คล้าย
--- รื	--- มื	-- ช่ม	รืมืรืมื	-- รื ท	--- รื	ลช - ลท	--- ลท

--- ฮือ	- ฮือ ฮีฮือ
--- ล	- ท - ลช

จากการขับร้องเพลงแขกมอญบางช้าง 3 ชั้น ท่อน 2 พิจารณาได้ว่า ทำนองขับร้องมีความยาว 8 ประโยค หรือ 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ โดยมีทำนองร้องเพิ่มมาอีก 2 ห้อง เนื่องจากลูกตก ทำนองร้องของประโยคที่ 8 ยังไม่ตรงกับลูกตกทำนองดนตรี จึงต้องมีการเอื้อนเพื่อให้ลูกตกตรงกัน

ท่อน 3

----	--- เอ้อ	--- เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ	-- ฮีเออ	เอออะเออ เอ้อ	อะเออ เจ้าลิ้ม	--- นอน
----	--- ฟ	--- ช	ลชฟชล	-- ตื ล	ชลช - ฟ	ลช ชต ร	--- ร

-- ฮีฮือ	เอออะเออ เอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเอ้อ เอ้ย	--- ฮือ	ฮือฮือฮือ อะฮือ	ฮี - ช่อน	--- พุ่ม
-- ชม	รมร รม	รด - - ร	มรด - รฟ	--- ช	พมฟชฟ	ตื - - ชฟ	--- ช

-- อะฮือ	----	- ฮือ - ฮือ	ฮืออะเออ เงย	- ฮี - เออ	เอออะเออ เอ้อ	- อะ - เออ	ฮือเออ เอ็งเงอ
-- ลช	----	- ช - ล	ชลช - ช	- ตื - ล	ชลช - ฟ	- ช - ฟ	มร มรร

-- ฮีฮือ	เอออะเออ เอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเอ้อ เอ้ย	--- ฮือ	ฮือฮือฮือ อะฮือ	ฮี - กระพุ่ม	--- ต้า
-- ชม	รมร รม	รด - - ร	มรด - รฟ	--- ช	พมฟชฟ	ตื - ล ตืช	--- ฟ

-- อะฮือ	----	--- เต็ด	- ใบ - บอน	----	--- ช่อน	--- น้ำ	--- ฮือ
-- ลช	----	--- ช	- ล - ล	----	--- ลตื	--- ลตื	--- ช

--- เอ่อ	--- เออ	อะเออ ฮีเออ	เฮ้อเออ เอ่อ	เออ - ฮีเออ	เฮ้อเออ เอ้ย	- ที่ - ไร	--- ฝ่าย
--- ฟ	--- ช	ลช - คีช	ลชฟ - ม	ร - - ชร	มรด - รฟ	ชฟชฟ	--- ชฟ

-- ฮะฮือ
-- ลช

จากการขับร้องเพลงแขกมอญบางซำ 3 ชั้น ท่อน 3 จะเห็นว่า ทำนองร้องมีความยาว 6 ประโยค หรือ 3 จังหวะหน้าทับ โดยมีทำนองร้องเพิ่มมา 1 ห้อง เนื่องจากลูกตกทำนองร้องกับ ทำนองดนตรีในประโยคที่ 8 ไม่ตรงกัน จึงต้องเพิ่มเอื้อนเพื่อให้ทำนองร้องตรงกับทำนองดนตรี

เพลงลมหวาน 3 ชั้น

ท่อน 1

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----

----	--- ลม	- ฮือฮือฮือ	--- หวน	ฮือฮือ เออฮีเออ	เฮ้อเออ เอ้ย	--- อวล	--- กลิ่น
----	--- รี่	-- มีรื๋	--- คี	รื๋คี่ - ลรื๋	ทลช - ลคี่	--- รื๋คี่	--- รี่

--- ฮือ	--- เออ	-- ฮีเออ	เอออะเออ เอ้อ	เออเอ่อ เอ่อ	-- เออเอื้อ	เฮ้อ เออ	เออเอ่อ อะเอ็งเงอ
-- มีรื๋	--- มี	--- ชมี	มีมีรื๋มี	รื๋คี่ - ช	-- ลคี่	- รี่ - คี	ทล ทลล

--- เออ	- ฮึง - เออ	อะเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ่อ เอ้ย	--- ฮือ	ฮือ ฮือฮือ	อะฮือ สุมาลย์	--- มา
--- ท	- รี่ - ล	ทล - รล	ทลช - ล	--- ท	ลช ลคี่	มีรื๋ - ล ล	--- ล

----	--- เออ	--- ฮีเออ	เอออะเออ เอ้อ	เออเอ่อ ฮีฮือ	เอออะเออ เอ้อ	ฮี ระคน	--- กับ
----	--- ท	-- รี่ ท	ลทล ลท	ลช - ชม	รมร - มช	รี่ - ท ท	-- ลท

-- ฮีเออ	เอออะเออเอ้อ	เออเอ่อ เออ	เฮ้อเอ่อ เอ้ย	-- ฮือฮือ	ฮือฮือฮือ อะฮือ	ฮี - กลิ่น	--- ผ้า
-- รื๋ท	ลทล ลท	ลช -- ล	ทลช ลคี่	-- คี่รื๋	คี่ทคี่รื๋	ชี - คี	--- รื๋คี่

-- ฮะฮือ	--- เออ	-- ฮีเออ	เอออะเออ เอ้อ	เออเอ่อ ฮีเออ	เอออะเออ เอ้อ	--- เออ	เฮ้อเอ่อ เอ้อ
-- มีรื๋	--- มี	--- ชมี	มีมีรื๋มี	รื๋คี่ - คีล	ชลช ลคี่	--- รี่	มีรื๋คี่มี

--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เอออะเออ เอ้อ	เออเอ่ย -	--- ฮี	-- สไป	--- คีรี
--- ช	--- ล	-- คีล	ชลช - ล	ชม ---	--- ช	-- ร ร	--- ร

-- ฮีฮือ	ฮือฮือฮือ เออ	-- ฮีเออ	เอออะเออ เอ้อ	เออเอ่อ --	--- เออ	เฮ้อ เออ	เอออะเอ็งเงอ
-- ชร	มรด- ม	--- ชม	รมร รม	รคี่ --	--- คี	- รี่ - คี	ทล ทลล

-- ฮีเออ	เออฮะเออเฮ้อ	เออเอ่อ เออ	เฮ้อเอ่อ เอย	----	--- ฮี	หนา น่อง	--- เอย
-- รืท	ลทล ลท	ลช -- ล	ทลช ลท	----	--- รื	ลรื - ท	--- ล

-- อือ	ฮือ - อือฮือ
-- ล	ท - ลช

จากการขับร้องเพลงลมหวน 3 ชั้น ท่อน 1 พบว่า ทำนองดนตรีมีความยาว 10 ประโยค หรือ 5 จังหวะหน้าทับปรบไก่ โดยประโยคแรกเป็นทำนองเท่าของดนตรีที่ไม่มีการร้อง ดังนั้นทำนองร้องจึงเริ่มที่ประโยคที่ 2 ทำให้มีความยาว 9 ประโยค มีการเพิ่มทำนองร้องมาอีก 2 ห้อง เพื่อให้ลูกตกของทำนองร้องตรงกับทำนองดนตรี

ท่อน 2

----	--- หอม	-- ฮีเออ	เฮ้อเอ่อ ตลบ	-- ฮีเออ	เฮ้อเอ่อ เอย	--- อบ	--- ทั่ว
----	--- ล	-- รล	ทลช- ชม	--- ชม	มรท-รม	--- ช	--- ลช

-- ฮะเออ	--- เอ้อ	เออเอ่อ เอิง	-- ฮีเอย	----	--- อิน	-- อือฮือ	ฮือฮือ - ทรี
-- ทล	--- ท	ทลช-ลท	- ร - ล	----	--- ล	-- ลท	ลช - ช

--- เอ้อ	-- เออเอ่อ	- แต่ - ฝ้า	--- ตม	ฮือฮือฮือฮือฮือ	ฮะฮือ - ห่ม	--- คลี	ฮือฮือ ฮือ
--- ล	-- ชม	- ตั - รื	-- ตัรื	มืรืตั ทตั	มืรื - รืล	--- ท	- ลช - ล

-- ฮีเออ	เออฮะเออเฮ้อ	เออเอ่อ เออ	เฮ้อเอ่อ เอย	----	--- ฮี	--- คลุม	--- องค์กร
-- รืท	ลทล ลท	ลช -- ล	ทลช ลท	----	--- รื	--- ล	--- ล

-- อือ	ฮือ - อือฮือ
-- ล	ท - ลช

จากการขับร้องเพลงลมหวน 3 ชั้น ท่อน 2 พบว่า ทำนองร้องมีความยาว 4 ประโยค หรือ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ โดยมีการเพิ่มทำนองเอื้อนอีก 2 ห้อง จากประโยคที่ 4 เพื่อให้ลูกตกของทำนองร้องตรงกับลูกตกของทำนองดนตรี

ท่อน 1 เทียบกลับ

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----

----	--- ไอ้	- ฮือฮือฮือ	--- ว่า	--- เอฮือเอ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้ย	--- ดวง	-- ยีหาว
----	--- รัด	- ร่ม - รัด	-- รัดซู่	--- ลรล	ทลช - ลด	--- ร	- ดรัม

-- ฮี ฮือ	--- เอ	-- ฮีเอ	เออะเอะ เอ้อ	เออเอ้อ เอ้อ	-- เออเอ้อ	เฮ้อ เอ	เออเอ้อ อะเอ็งเงอ
-- ซู่รี	--- ม	--- ซ่ม	ร่มรุ่ม	รัด - ซ	-- ลด	- ร - ด	ทล ทลล

--- เอ	- ฮึง - เอ	อะเอะ ฮีเอ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้ย	--- ฮือ	ฮือ ฮือฮือ	อะฮือ ของพี	-- เอ้ย
--- ท	- ร - ล	ทล - รล	ทลช - ล	--- ท	ลช ลด	มรี ท รี่	--- ท

-- ฮีเอ	--- เอ	--- ฮีเอ	เออะเอะ เอ้อ	เออเอ้อ ฮีฮือ	เออะเอะ เอ้อ	ฮี กระไร	--- เลย
-- รี่ล	--- ท	-- รี่ท	ลทล ลท	ลช - ซม	รรม - มช	รี่ - ท ท	-- ท

-- ฮีเอ	เออะเอะเอ้อ	เออเอ้อ เอ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้ย	-- ฮือฮือ	ฮือฮือฮือ อะฮือ	ฮี - จะ	-- ได้ซม
-- รี่ท	ลทล ลท	ลช - - ล	ทลช ลด	-- ดรัม	ดรัมดรัม	ซ - ด	-- รี่รี

-- อะฮือ	--- เอ	-- ฮีเอ	เออะเอะ เอ้อ	เออเอ้อ ฮีเอ	เออะเอะ เอ้อ	--- เอ	เฮ้อเฮ้อ เอ้อ
-- มรี	--- ม	--- ซ่ม	ร่มรุ่ม	รัด - ดล	ซลช ลด	--- ร	มรีดรัม

--- เอ	--- เอ	-- ฮีเอ	เออะเอะ เอ้อ	เออเอ้อ -	--- ฮี	--- สม	-- ประสงค์
--- ซ	--- ล	-- ดล	ซลช - ล	ซม - -	--- ซ	--- รี่	-- รี่รี

-- ฮีฮือ	ฮือฮือฮือ เอ	-- ฮีเอ	เออะเอะ เอ้อ	เออเอ้อ -	--- เอ	เฮ้อ เอ	เออะเอะเอ็งเงอ
-- ซู่รี	มรีด - ม	--- ซ่ม	ร่มรุ่ม	รัด - -	--- ด	- ร - ด	ทล ทลล

-- ฮีเอ	เออะเอะเอ้อ	เออเอ้อ เอ	เฮ้อเฮ้อ เฮ้ย	----	--- ฮี	หนา นอง	--- เอย
-- รี่ท	ลทล ลท	ลช - - ล	ทลช ลท	----	--- ร	ลรี - ทช	--- ล

-- ฮือ	ฮือ - ฮือฮือ
-- ล	ท - ลช

จากการขับร้องเพลงลมहन 3 ชั้น ท่อน 1 เทียบกลับ พบว่า ทำนองร้องมีความยาว 10 ประโยค หรือ 5 จังหวะหน้าทับปรบไก่ ซึ่งต่างจากเที่ยวแรกที่ทำนองร้องเริ่มที่ประโยคที่ 2 ทำให้มีความยาว 9 ประโยค เนื่องจากประโยคแรกของเที่ยวแรกเป็นทำนองเท่าจึงไม่มีการขับร้อง โดยในเที่ยวนี้มีการเพิ่มทำนองร้องมาอีก 2 ห้อง เพื่อให้ลูกตกของทำนองร้องตรงกับทำนองดนตรีเหมือนกับเที่ยวแรก

ท่อน 2 เทียบกลับ

----	--- รำน	--- เออ	เฮ้อเฮ้อ ร้อน	อือ - ฮีเออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	--- รัญ	--- จวญ
----	--- ลซ	--- ล	ทลซ - ซล	ซม - ซม	มรท-รม	--- ล	--- ล

----	--- เอ้อ	เออเอ้อ เอ็ง	-- ฮีเอย	----	- ถึง - นวล	-- อือฮือ	อือฮืออนงค์
----	--- ท	ทลซ-ลท	- รี่ - ล	----	- ลรี่ - ล	-- ลท	ลซ - ซซ

--- เข็	-- เออเอ้อ	--- รำ	--- พัง	ฮือฮือฮือฮือฮือ	ฮะฮือ ตะลึง	--- หลง	- ฮี - ฮือ
--- ล	-- ซม	--- รี่	-- -รี่	มรืต๋ ทต๋	มรื - ทท	--- ท	- รี่ - ล

-- ฮีเออ	เออฮะเออเฮ้อ	เออเอ้อ เออ	เฮ้อเฮ้อ เอย	----	--- ฮี	- จน - หลับ	--- ไป
-- รืท	ลทล ลท	ลซ -- ล	ทลซ ลท	----	--- รี่	- ล - ซ	--- ล

-- ฮือ	ฮือ - ฮือฮือ
-- ล	ท - ลซ

จากการขับร้องเพลงลมหวน 3 ชั้น ท่อน 2 เทียบกลับ พบว่า ทำนองร้องมีความยาว 4 ประโยค หรือ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ โดยมีการเพิ่มทำนองเอื้อนอีก 2 ห้อง เนื่องจากลูกตกของ ทำนองร้องประโยคที่ 4 ไม่ตรงกับลูกตกของทำนองดนตรี จึงต้องเพิ่มทำนองเอื้อนเพื่อให้ลูกตกของ ทำนองร้องตรงกับลูกตกของทำนองดนตรี

เพลงเหราเล่นน้ำ 3 ชั้น

เทียบแรก

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----

----	- ลง - เล่น	ฮือฮือฮือฮือ	--- น้ำ	--- เออฮีเออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	--- คำ	--- ต้น
----	- รี่ - รืต๋	- รี่มี่ - รืต๋	--- ท	--- ลรืล	ทลซ - ลต๋	--- รี่	--- ต๋

ฮือ - เออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้อ	--- เออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	--- เออ	ฮะเอ็ง เข็	เออเอ้อ เอ็ง	-- ฮีเออ
รี่ -- ล	ทลซ ลท	--- รี่	มรืทรมี่	--- ล	ทล ลท	ลซ -- มี่	-- ซรี่

----	--- เออ	--- เออ	เฮ้อเฮ้อ เอ้ย	----	--- ฮี	- อ - โน	--- ดาด
----	--- ซ	--- ล	ทลซ -ลท	----	--- รี่	- ล- ล	--- ซ

ฮือฮือ ฮือฮือ	--- เอ้อ	เออเอ้อ - เอ้อ	- เออ - เอ้อ	--- เออ	ฮะเอ็ง เข็	เออเอ้อ เอ็ง	-- ฮีเออ
ลท - ลซ	--- ท	ลซ - ลท	- รี่ - มี่	--- ล	ทล ลท	ลซ -- มี่	-- ซรี่

----	----	---ใส่	อะอือ สะอาด	อือ -- เอื้อ	อะเอิง เอย	ฮี้ - เขือก	--- เย็น
----	----	--- รี่	มรี - ทล	ท -- รี่	มรี - ท	รี่ - ลช	--- ล

อือฮือ อือฮือ	--- เออ	เออเอ่อ - เอื้อ	- เออ - เอื้อ	เฮ้อเออเอ่อ เอื้อ	- อีเออ	อะเออ ฮีเออ	เฮ้อเอ่อ เฮื้อ
ลทลช	--- ม	รท - รม	- ช - ล	ทลช - ลท	- - รี่ล	ทล - รี่ล	ทลช - ล

-- เออเอ่อ	--- เอื้อ	-- ฮีเออ	เอออะเอิง เอื้อ	เออเอ้ย --	----	- เป็น - นัก	--- หนา
-- ชม	--- มี่	-- ช่ม	ร่มรี่ - มี่	รืท- -	----	- มี่ - ชี่	--- มี่

-- ฮีเออ
-- ชี่รี่

จากการขับร้องเพลงเหราเล่นน้ำ 3 ชั้น เทียบแรก พบว่า ทำนองดนตรีมีความ 8 ประโยค หรือ 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ โดยในประโยคแรกไม่มีการขับร้องเนื่องจากเป็นทำนองเท่าของดนตรี ดังนั้นทำนองร้องจึงมีความยาว 7 ประโยค จะสังเกตได้ว่ามีทำนองเอื้อนเพิ่มจากประโยคที่ 8 มา 1 ห้อง เนื่องจากลูกตกของทำนองร้องกับทำนองดนตรีไม่ตรงกัน จึงต้องเพิ่มเอื้อนของทำนองร้องเพื่อให้มีลูกตกตรงกับทำนองดนตรี

เทียบกลับ

----	----	----	----	----	----	----	----
----	----	----	----	----	----	----	----

----	--- หมู	อือฮืออือฮือ	-- มังกร	--- เออฮีเออ	เฮ้อเอ่อ เอ้ย	--- ล่อ	--- แก้ว
----	--- ต่	- ร่มี่ - รี่ต่	-- ต่ ท	--- ลรล	ทลช - ลต่	--- รี่	--- ต่

อือ - เออ	เฮ้อเอ่อ เอื้อ	--- เออ	เฮ้อเอ่อ เอ้ย	--- เออ	อะเอิง เอื้อ	เออเอ่อ เอิง	-- ฮีเออ
รี่ - - ล	ทลช ลท	--- รี่	มรีทรมี่	--- ล	ทล ลท	ลช - - มี่	-- ชี่รี่

----	--- เออ	--- เออ	เฮ้อเอ่อ เอ้ย	----	--- ฮี	แพรวพราว	--- ตา
----	--- ช	--- ล	ทลช -ลท	----	--- รี่	- ล - ล	--- ล

อือฮือ อือฮือ	--- เอื้อ	เออเอ่อ - เอื้อ	- เออ - เอื้อ	--- เออ	อะเอิง เอื้อ	เออเอ่อ เอิง	-- ฮีเออ
ลท - ลช	--- ท	ลช - ลท	- รี่ - มี่	--- ล	ทล ลท	ลช - - มี่	-- ชี่รี่

----	----	--- ทศ	(ศะ) - นา	--- เอื้อ	อะเอิง เอย	ฮี้ - ร้า	--- ลัก
----	----	--- รี่	- ท - ท	--- รี่	มรี - ท	รี่ - - ล	--- ลท

อืออ้อ อืออ้อ	--- เออ	เออเอ่อ - เอ้อ	- เออ - เอ้อ	เอ้อเออเอ่อ เอ้อ	-- อือเออ	ฮะเออ ฮือเออ	เอ้อเอ่อ เอ้อ
ลท - ลช	--- ม	รท - รม	- ช - ล	ทลช - ลท	-- ร็ล	ทล -ร็ล	ทลช - ล

-- เออเอ่อ	--- เอ้อ	-- ฮือเออ	เออฮะเอ็ง เอ้อ	เออเอ้ย --	----	--- ถึง	-- วันทอง
-- ชม	--- ม	-- ชม	ร็มร - ม	รท--	----	-- มช	-- ร็ร

จากการขับร้องเพลงเหราเล่นน้ำ 3 ชั้น เทียบกลับ พบว่า ทำนองดนตรีมีความยาว 8 ประโยค หรือ 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ ส่วนทำนองร้องมีความยาว 7 ประโยค เช่นเดียวกับเที่ยวแรก

จากการศึกษาการขับร้องตำบลพัตขายเขา พบว่า ตำบลพัตขายเขา ประกอบด้วยเพลงอัตรา 3 ชั้น จำนวน 4 เพลง คือ เพลงลมพัตขายเขา เพลงแขกมอญบางช้าง เพลงลมहन และเพลงเหรา เล่นน้ำ โดยแต่ละเพลงมีจำนวนท่อนและความยาว ดังนี้

เพลงลมพัตขายเขา 3 ชั้น มี 2 ท่อน แต่ละท่อนมีความยาว 8 ประโยค หรือ 4 จังหวะหน้า ทับปรบไก่ โดยขับร้องแบบ 2 เทียบกลับ กล่าวคือ ร้องท่อน 1 ท่อน 2 แล้วร้องเทียบกลับท่อน 1 ท่อน 2 อีกครั้ง ซึ่งแต่ละท่อนจะเริ่มร้องในประโยคที่ 2 เนื่องจากประโยคแรกเป็นทำนองเท่าของดนตรี จึงไม่มีการขับร้อง

เพลงแขกมอญบางช้าง 3 ชั้น มี 3 ท่อน ทำนองเพลงท่อน 1 ยาว 6 ประโยค หรือ 3 จังหวะ หน้าทับปรบไก่ โดยประโยคแรกจะเป็นทำนองเท่าส่งร้อง ส่วนทำนองร้องจะเริ่มที่ประโยคต่อไป ท่อน 2 ยาว 8 ประโยค หรือ 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ และท่อน 3 ยาว 6 ประโยค หรือ 3 จังหวะหน้าทับ ปรบไก่ ซึ่งในเพลงนี้เป็นการร้องท่อนละ 1 เทียบเท่านั้น

เพลงลมहन 3 ชั้น มี 2 ท่อน ทำนองดนตรีท่อน 1 มีความยาว 10 ประโยค หรือ 5 จังหวะ หน้าทับปรบไก่ โดยทำนองร้องจะเริ่มในประโยคที่ 2 ส่วนท่อน 2 มีความยาว 4 ประโยค หรือ 2 จังหวะหน้าทับปรบไก่ ซึ่งในเพลงนี้ใช้การร้องแบบ 2 เทียบกลับ

เพลงเหราเล่นน้ำ 3 ชั้น เป็นเพลงเที่ยวเดียว ใช้การขับร้องแบบ 2 เทียบกลับ ซึ่งในแต่ละ เทียบมีความยาวเที่ยวละ 8 ประโยค หรือ 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ ในการขับร้องจะเริ่มร้องใน ประโยคที่ 2 เนื่องจากประโยคแรกเป็นทำนองเท่าส่งร้องของดนตรี จึงไม่มีการขับร้องในประโยคนี้

นอกจากรายละเอียดของตำบลพัตขายเขาดังกล่าวมา การขับร้องตำบลพัตขายเขายังมีส่วน ช่วยฝึกพัฒนาการทางด้านทักษะของผู้ขับร้อง ดังคำกล่าวของบุษยา ชิตท้วม (5 ตุลาคม 2563: สัมภาษณ์) ที่อธิบายถึงประโยชน์จากการฝึกขับร้องตำบลพัตขายเขาไว้ว่า “ตำบลพัตขายเขา ช่วยฝึก เรื่องพลังกำลังของผู้ขับร้อง เนื่องจากเพลงมีความยาว มีช่วงเสียงในการร้องที่ครบ ได้แก่ สูง กลาง

และต่ำ สามารถนำมาใช้ฝึกขับร้องเพื่อช่วยแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ทั้งผู้ที่ไม่ถนัดเสียงสูง และไม่ถนัดเสียงต่ำ ตำบลมพัตชายเขานี้บรรจุอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพดนตรีไทย ของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งใช้ฝึกผู้ขับร้องตามลำดับขั้น จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ฝึกผู้ขับร้องให้มีศักยภาพ ”

4.3 ตั้บระบำสี่บท

ตั้บระบำสี่บท ประกอบด้วยเพลง 4 เพลง ได้แก่ เพลงพระทอง เพลงเบ้าหลุด เพลงสระบุหรง เพลงบลั้ม ช่วยฝึกในเรื่องพละกำลังการใช้เสียงกลาง และเสียงสูง ผู้วิจัยได้นำทำนองร้องตั้บระบำสี่บท มาวิเคราะห์ให้เห็นถึงกลวิธีที่ช่วยเสริมพัฒนาการของผู้ขับร้องทีละท่อน ดังนี้

เพลงพระทอง

เทียวกี่ 1

----	----	----	----	----	----	---เมื่อ	---เออ
----	----	----	----	----	----	---ชม	---ม

--อื่ออ	เฮ้อเฮอเฮ้อ เฮ้อ	-เอ้อ -เฮ้อ	เออเฮเอิง เงย	----	---เมื่อ	---เอ้ย	ฮือฮือฮือ นั้น
--ช ม	มรท - รม	-ร -ช	มชม - ม	----	---ช	---ลท	รืทล - ลท

---เออ	เฮเอิง เงย	---เฮ้อ	เออเฮเอิง เงย	เฮ้อเฮอเฮ้อ เงย	--ฮือ เฮย	--เฮเอย	-เจ้า -เฮย
---ช	ทล - ล	---ท	ลทล - ล	ทลช - ทล	--รืล	--ทล	-ชม - ช

----	ฮือ เอ้อเอ้ย	----	---ฮือ	---หนา	---น้อง	---เออ	เฮเอิง เงย
----	ทล - ช ลท	----	---รื	---ลรี	---ท	---ช	ทล - ล

----	---ฝ่าย	---ฮือ	เฮฮือ - ผุง	--ฮือฮือ	----	เอ้ย -- เท	---วา
----	---ช	---ช	ทล - ท	--รืล	----	ทรี -- ล	---ล

----	---เออ	---เอ้อ	เฮเอย ทุกข์	--ฮือฮือ	ฮือฮือ - รา	---ฮือ	เฮฮือ ศรี
----	---ล	---ท	รืท - ลท	--ลท	ลช -- ล	---ช	ทล - ลท

---เอ้อ	---เออ	เฮเออฮือเออ	เฮ้อเฮเอิงเออ	---เอ้อ	-เอ้อ -เออ	--ฮือเออ	เออเฮเอิง เงย
---ช	---ล	ทล - รืล	ทลช - ช	---ท	-ล - ท	--รืท	ลทล - ล

----	----	---เอ้อ	---เออ	เอิงฮิงเออ	เฮ้อเฮเอิงเออ	--เฮเอย	-เจ้า -เฮย
----	----	---ช	---ล	-ท รืล	ทลช - ช	--ล ช	-ชม - ช

จากการขับร้องเพลงพระทอง เทียบที่ 1 จะเห็นได้ว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค โดยลักษณะของการเอื้อนมีความยาว มีการเว้นจังหวะช่องไฟในการขับร้อง ทั้งยังมีระดับเสียงส่วนใหญ่ไปทางเสียงสูง ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะทางด้านพละกำลัง และการควบคุมระดับเสียงของผู้ขับร้อง

เทียบที่ 2

----	--- ทั้ง	--- อื้อ	อะอือเทพ	ฮืออืออือ เอ็ง	-- ฮีเอย	- (พะ) ธิ	---- ดา
----	--- ลท	--- ช	ทล - ลช	ทลช - ลท	-- รืล	- ช - ล	--- ช

--- ฮือ	ฮืออือ - เออ	-- ฮีเออ	- เอออะเออ	-- เออเอ้ย	--- นา	--- เอ้ย	ฮืออืออือ รื
--- ล	ชม - ม	-- ชม	-- ร่มร	-- ม ช	--- ท	--- ลท	รืทล - ล

--- เออ	อะเอ็ง เงอ	--- เอื้อ	เอออะเอ็ง เงอ	เอื้อเออเออ เอ็ง	-- ฮี เอย	-- อะเอย	เจ้า - เอย
--- ช	ทล - ล	--- ท	ลทล - ล	ทลช - ทล	-- รืล	-- ทล	- ชม - ช

----	ฮือ เอื้อเอ้ย	----	--- ฮี	--- หนา	--- น่อง	--- เออ	อะเอ็ง เงย
----	ทล - ช ลท	----	--- รื	--- ลรื	--- ท	--- ช	ทล - ล

----	--- สุข	--- อื้อ	อะอือ เกษม	-- ฮีอือ	----	เอ้ย เปรม	---- ปรี
----	--- ช	--- ช	ทล - ลท	-- รืล	----	ทรื - - ล	--- ล

----	--- เออ	--- เอื้อ	อะเอย - เป็น	-- ฮือฮือ	ฮืออือ - สุด	--- เอ้ย	ฮืออือ - คัด
----	--- ล	--- ท	รืท - ล	-- ลท	ลช - - ล	--- ท	รืท - ลท

--- เอื้อ	--- เออ	อะเออฮือเออ	เอื้อเออเอ็งเออ	--- เอื้อ	- เอื้อ - เออ	-- ฮีเออ	เอออะเอ็ง เงอ
--- ช	--- ล	ทล - รืล	ทลช - ช	--- ท	- ล - ท	-- รืท	ลทล - ล

----	----	--- เอื้อ	--- เออ	- เอ็งฮือเออ	เอื้อเออเอ็งเออ	-- อะเอย	- เจ้า - เอย
----	----	--- ช	--- ล	- ท รื ล	ทลช - ช	-- ล ช	- ชม - ช

จากการขับร้องเพลงพระทอง เทียบที่ 2 จะเห็นได้ว่า ทำนองร้องมีความยาวเท่ากับเทียบที่ 1 คือยาว 8 ประโยค มีลักษณะของการเอื้อนที่ยาว มีการเว้นจังหวะช่องไฟในการขับร้อง ทั้งยังมีระดับเสียงส่วนใหญ่ไปทางเสียงสูง ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะทางด้านพละกำลัง และการควบคุมระดับเสียงของผู้ขับร้อง

เที่ยวที่ 3

----	--- เทพ	--- อื้อ	ชะอือบุตร	ชื้ออื้ออื้อ เอ็ง	-- ชีเอย	--- จับ	-- ระเบิด
----	--- ลช	--- ช	ทล - ลช	ทลช - ลท	-- รืล	--- ม	-- ชช
---	อื้ออื้อ - เออ	-- ชีเออ	- เออชะเออ	-- เออเอ้ย	--- ทำ	--- เอ้ย	ชีอื้ออื้อ ทำ
---	ล	ชม - ม	-- ชม	-- รมร	-- ม ช	--- ท	--- ลท
---	เออ	ชะเอ็ง เงอ	--- เอ้อ	เออชะเอ็ง เงอ	เอ้อเออเอ้อ เอ็ง	-- ชี เอย	-- ชะเอย
---	ช	ทล - ล	---	ท	ลทล - ล	ทลช - ทล	-- รืล
---	ชื้อ เอ้อเอ้ย	---	---	ชี	--- หนา	--- น่อง	--- เออ
---	ทล - ช ลท	---	---	รื	---	ลรื	---
---	นาง	--- อื้อ	ชะอื้อ - ฟ้า	-- -อื้อ	---	เอ้ย -- ร้า	---
---	ล	---	ช	ทล - ลท	---	ล	---
---	เออ	--- เอ้อ	ชะเอย อ่อน	-- อื้ออื้อ	อื้ออื้อ - จะ	--- เอ้ย	ชีอื้อ - ริต
---	ล	---	ท	รืท - ลช	-- ลท	ลช -- ลท	---
---	เอ่อ	---	เออ	ชะเออชีเออ	เอ้อเออเอ็งเงอ	---	เอ้อ
---	ช	---	ล	ทล - รืล	ทลช - ช	---	ท
---	---	---	เอ่อ	---	เออ	เอ็งเอ็งเออ	เอ้อเออเอ็งเงอ
---	---	---	ช	---	ล	- ท ร ล	ทลช - ช

จากการขับร้องเพลงพระทอง เที่ยวที่ 3 จะเห็นว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค ซึ่งมีความยาว และวิธีการขับร้องเหมือนกันกับเที่ยวที่ 1 และ 2 โดยลักษณะของการเอื้อนมีความยาว มีการเว้นจังหวะช่องไฟในการขับร้อง ทั้งยังมีระดับเสียงส่วนใหญ่ไปทางเสียงสูง ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะทางด้านพละกำลัง และการควบคุมระดับเสียงของผู้ขับร้อง

เที่ยวที่ 4

----	--- ร้า	--- อื้อ	ชะอื้อเรียง	ชื้ออื้ออื้อ เอ็ง	-- ชีเอย	--- เคียง	--- เข้า
----	---	ล	---	ช	ทล - ล	ทลช - ลท	-- รืล
---	อื้ออื้อ - เออ	-- ชีเออ	- เออชะเออ	-- เออเอ้ย	-- ไปให้	--- เอ้ย	ชีอื้ออื้อ ชิด
---	ช ล	ชม - ม	-- ชม	-- รมร	-- ม ช	- ท ทลช	---

--- เออ	อะเอิง เงอ	--- เอ้อ	เอออะเอิง เงอ	เอ้อเออเอ้อ เอิง	-- ฮี เอย	-- อะเอย	- เจ้า - เอย
--- ช	ทล - ล	--- ท	ลทล - ล	ทลช - ทล	-- รืล	-- ทล	- ชม - ช

----	ฮือ เอ้อเอ้ย	----	--- ฮี	--- หนา	--- น่อง	--- เออ	อะเอิง เงย
----	ทล - ช ลท	----	--- รื	--- ลรื	--- ท	--- ช	ทล - ล

----	--- ทอด	--- อือ	อะฮือ สนิท	----	----	เอ้ย -- ดิด	--- พัน
----	-- ลช	--- ช	ทล ล ลช	----	----	ทรี -- ช	--- ล

----	--- เออ	--- เอ้อ	อะเอย - กัล	-- ฮือฮือ	ฮือฮือ - ละ	--- เอ้ย	ฮือฮือ - ยา
----	--- ล	--- ท	รืท - ล	-- ลท	ลช -- รื	--- ท	รืท - ลล

--- เอ้อ	--- เออ	อะเออฮือเออ	เอ้อเออเอิงเออ	--- เอ้อ	- เอ้อ - เออ	-- ฮือเออ	เอออะเอิง เงอ
--- ช	--- ล	ทล - รืล	ทลช - ช	--- ท	- ล - ท	-- รืท	ลทล - ล

----	----	--- เอ้อ	--- เออ	- เอิงฮือเออ	เอ้อเออเอิงเออ	-- อะเอย	- เจ้า - เอย
----	----	--- ช	--- ล	- ท รืล	ทลช - ช	-- ล ช	- ชม - ช

จากการขับร้องเพลงพระทอง เทียวที่ 4 จะเห็นได้ว่า ทำนองร้องมีความยาวเท่ากับเทียวที่ 1 2 และ 3 โดยมีความยาว 8 ประโยค โดยลักษณะของการเอื้อนมีความยาว มีการเว้นจังหวะช่องไฟในการขับร้อง ทั้งยังมีระดับเสียงส่วนใหญ่ไปทางเสียงสูง ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะทางด้านพละกำลัง และการควบคุมระดับเสียงให้คงที่เหมือนกับเทียวที่ 1 2 และ 3

เทียวที่ 5

----	--- แล้ว	--- อือ	อะฮือตี	ฮือฮือฮือ เอิง	-- ฮีเอย	--- วง	--- เวียน
----	--- ลท	--- ช	ทล - ล	ทลช - ลท	-- รืล	--- ช	--- ช

--- ฮือ	ฮือฮือ - เออ	-- ฮือเออ	- เอออะเอ้อ	-- เออเอ้ย	-- เปลี่ยน	--- เอ้ย	ฮือฮือฮือ ซ้าย
--- ล	ชม - ม	-- ชม	-- รมร	-- ม ช	--- ล	--- ท	รืทล - ลท

--- เออ	อะเอิง เงอ	--- เอ้อ	เอออะเอิง เงอ	เอ้อเออเอ้อ เอิง	-- ฮี เอย	-- อะเอย	- เจ้า - เอย
--- ช	ทล - ล	--- ท	ลทล - ล	ทลช - ทล	-- รืล	-- ทล	- ชม - ช

----	ฮือ เอ้อเอ้ย	----	--- ฮี	--- หนา	--- น่อง	--- เออ	อะเอิง เงย
----	ทล - ช ลท	----	--- รื	--- ลรื	--- ท	--- ช	ทล - ล

----	--- ไล้	--- อือ	อะฮือ - ดี	----	----	เอ้ย -- วง	--- เวียน
----	--- ลช	--- ช	ทล - ล	----	----	ทรี -- ล	--- ล

----	---เออ	---เอื้อ	ฮือเออ เอื้อเอื้อ	--เออเอื้อ	--เปลี่ยน	---เอัย	ฮือฮือ ขวา
----	---ล	---ท	รืท - ลท	--ลช	--ลท	---ท	รืท - ลทรี

---เอื้อ	---เออ	ฮะเออฮือเออ	เอื้อเออเอิงเออ	---เอื้อ	-เอื้อ - เออ	--ฮือเออ	เออฮะเอิง เออ
---ช	---ล	ทล - รืล	ทลช - ช	---ท	-ล - ท	--รืท	ลทล - ล

----	----	---เอื้อ	---เออ	-เอิงฮือเออ	เอื้อเออเอิงเออ	--ฮะเอย	-เจ้า - เอย
----	----	---ช	---ล	-ท รืล	ทลช - ช	--ลช	-ชม - ช

จากการขับร้องเพลงพระทอง เทียวที่ 5 จะเห็นได้ว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค ซึ่งยาวเท่ากับเทียวที่ 1 2 3 และ 4 โดยลักษณะของการเอื้อนมีความยาว มีการเว้นจังหวะช่องไฟในการขับร้อง ทั้งยังมีระดับเสียงส่วนใหญ่ไปทางเสียงสูง ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะทางด้านพละกำลัง และการควบคุมระดับเสียงให้คงที่โดยไม่เพี้ยนเสียง

เทียวที่ 6

----	---ตลป	---ฮือ	ฮะฮือหลัง	ฮือฮือ ฮือเอิง	--ฮือเอย	---ลค	--เลี้ยว
----	---ลช	---ช	ทล - ลท	รืล - ชท	--รืล	--ชล	--ชล

--ฮือฮือ	ฮือฮือ - เออ	--ฮือเออ	-เออฮะเอื้อ	--เออเอัย	---ลง	---เอัย	ฮือฮือฮือ มา
--ชล	ชม - ม	--ชม	--รมร	--มช	---ท	---ลท	รืทล - ลล

+---เออ	ฮะเอิง เออ	---เอื้อ	เออฮะเอิง เออ	เอื้อเออเอื้อ เอิง	--ฮือเอย	--ฮะเอย	-เจ้า - เอย
---ช	ทล - ล	---ท	ลทล - ล	ทลช - ทล	--รืล	--ทล	-ชม - ช

----	ฮือ เอื้อเอัย	----	---ฮือ	---หนา	---น้อง	---เออ	ฮะเอิง เอย
----	ทล - ช ลท	----	---รื	---ลรี	---ท	---ช	ทล - ล

----	---เท	---ฮือ	ฮะฮือ - วัน	----	----	เอัย -- กัล	-(ละ) ยา
----	---ล	---ช	ทล - ล	----	----	ทรี -- ล	---ล

----	---เออ	---เอื้อ	ฮะเอย - ลำ	-ฮือฮือฮือ	ฮือฮือ ราญ	---เอัย	ฮือฮือ - ใจ
----	---ล	---ท	รืท - ล	-รืลท	ลช - -ล	---ท	รืท - ลล

---เอื้อ	---เออ	ฮะเออฮือเออ	เอื้อเออเอิงเออ	---เอื้อ	-เอื้อ - เออ	--ฮือเออ	เออฮะเอิง เออ
---ช	---ล	ทล - รืล	ทลช - ช	---ท	-ล - ท	--รืท	ลทล - ล

----	----	--- เอ๋อ	--- เออ	- เอ็งฮึงเออ	เฮ้อเออเอ็งเงอ	-- ฮะเอย	- เจ้า - เอย
----	----	--- ฮ	--- ล	- ท รื ล	ทลช - ฮ	-- ล ฮ	- ชม - ฮ

จากการขับร้องเพลงพระทอง เทียวที่ 6 พิจารณาได้ว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค ซึ่งยาวเท่ากับเทียวที่ 1 2 3 4 และ 5 โดยลักษณะของการเอื้อนมีความยาว มีการเว้นจังหวะช่องไฟในการขับร้อง ทั้งยังมีระดับเสียงส่วนใหญ่ไปทางเสียงสูง ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะทางด้านพละกำลัง และการควบคุมระดับเสียงให้คงที่โดยไม่เพี้ยนเสียง

เพลงบัวหลุด

เทียวที่ 1

----	----	----	----	----	----	--- เมื่อ	--- เอย
----	----	----	----	----	----	--- ฮฟ	-- ซล ล
-- ฮีเออ	เออฮะเออ เอ๋อ	- เอ๋อ เอื้อ	เออเอื้อ ฮีเอย	----	--- เมื่อ	- อื้อ - อื้อ	ฮะฮื้อ นั้น
-- คื ล	ซลช ลคื	- ล - รื	- คืล - คืช	----	--- ฮฟ	- ฟ- ล	คืล- ซล
- อื้อ - ฮื้อ	ฮื้อฮื้อ เออ	--- เออ	เฮ้อเออเอ๋อ เอื้อ	----	----	-- ฮีเออ	เออฮะเอ็ง เอื้อ
- ฮ - ล	ฮฟ -- ฟ	--- ฮ	ลชฟ - ซล	----	----	-- คืล	ซลช - ซล
- เออ เอ๋ย	--- นาง	--- ฮื้อ	ฮะฮื้อ เทพ	----	----	-- (พะ)อัป	--- สร
-- ฮ ฟ	--- ฮ	--- ฟ	ลช - ฮฟ	----	----	-- ฮ ฟ	--- ซล
--- ฮีฮื้อ	--- เออ	--- เอื้อ	--- เออ	----	----	-- ฮีเออ	- เออ เอื้อ
--- คช	--- ฟ	--- ฟ	--- ฮ	----	----	-- คื ล	- ฮ - ฟ
-- เอื้อเออ	เออฮะเออ เอื้อ	-- ฮีเออ	เออฮะเอ็งเอื้อ	- เออ เอ๋ย	--- ฮี	-- ฮีฮื้อ	ฮื้อ -- ไส
-- ฮ ฟ	มร มร - ล	-- คื ล	ซลช - ซล	-- ฮ ฟ	--- ล	-- คื ล	ฮฟซล - ล
----	----	ฮี ฮื้อ ฮื้อ เอื้อ	--- เออ	----	----	-- ฮีเออ	- เออ เอื้อ
----	----	คื ล ฮ ฟ	--- ฮ	----	----	-- คื ล	- ฮ - ฟ
-- ฮีเออ	เออฮะเอ็ง เงอ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออฮะเอ็ง เงอ	-- ฮะเอย	- เจ้า - เอย
-- ฮ ฟ	มร มร - ร	--- ร	--- ฟ	-- ฮ ฟ	มร - มร - ร	-- ม ร	- รค - ร

จากการขับร้องเพลงบ้าหลุด เทียวที่ 1 ข้างต้น พิจารณาได้ว่า ทำนองร้องในเทียวนี้มีความยาว 8 ประโยค ในส่วนของการเอื้อนมีลักษณะของการเว้นจังหวะช่องไฟ สลับกับการเอื้อนที่ต่อเนื่องกัน เป็นการช่วยฝึกการเอื้อน และจังหวะให้กับผู้ขับร้อง

เทียวที่ 2

----	---รำ	---ฮือ	ฮือฮือฮือ ล่อ	ฮือ ฮือฮือ	--- เท	--- ฮือ	ฮือฮือฮือ วา
----	--- ล	--- ล	ซฟซล - ดัซ	- ฟ - ซล	--- ล	--- ล	ซฟซล - ล

-- ฮือเออ	เออฮือเออ เอ้อ	- เอ้อ ฮือ	เออเอ้อ ฮือเออ	----	--- สุรา	- ฮือ - ฮือ	ฮือเออ ลัย
-- ดั ล	ซลซลลัด	- ล - รี่	- ดัล - ดัซ	----	--- ซซ	- ฟ- ล	ดัล- ซ

- ฮือ - ฮือ	ฮือฮือ เออ	--- เออ	ฮือเออเอ้อ เอ้อ	----	----	-- ฮือเออ	เออฮือเออ ฮือ
- ซ - ล	ซฟ -- ฟ	--- ซ	ลซฟ - ซล	----	----	-- ดัล	ซลซ - ซล

- เออ เออ	--- ท่วง	--- ฮือ	ฮือเออ ที	----	----	--- หนี	--- โล้
-- ซ ฟ	--- ซ	--- ฟ	ลซ - ซ	----	----	--- ล ดั	-- ดัซฟ

--- ฮือฮือ	--- เออ	--- เอ้อ	--- เออ	----	----	-- ฮือเออ	- เออ เอ้อ
--- ลซ	--- ฟ	--- ฟ	--- ซ	----	----	-- ดั ล	- ซ - ฟ

-- ฮือเออ	เออฮือเออเอ้อ	-- ฮือเออ	เออฮือเออ พอ	-- ฮือฮือฮือ	--- โล้	--- ฮือ	ฮือฮือฮือ กัน
-- ซ ฟ	มร มร - ล	-- ดั ล	ซลซ -- ซ	-- ล ซ ฟ	--- ซฟ	--- ล	ซฟซล - ล

----	----	ฮือ ฮือ ฮือ เอ้อ	--- เออ	----	----	-- ฮือเออ	- เออ เอ้อ
----	----	ดั ล ซ ฟ	--- ซ	----	----	-- ดั ล	- ซ - ฟ

-- ฮือเออ	เออฮือเออ เออ	--- เออ	--- เออ	-- ฮือเออ	เออฮือเออ เออ	-- ฮือเออ	- เออ - เออ
-- ซ ฟ	มร มร - ร	--- ร	--- ฟ	-- ซ ฟ	มร - มร - ร	-- มร	- รด - ร

จากการขับร้องเพลงบ้าหลุด เทียวที่ 2 ข้างต้น พิจารณาได้ว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค ซึ่งยาวเท่ากับเทียวที่ 1 ในส่วนของการเอื้อนมีลักษณะของการเว้นจังหวะช่องไฟ สลับกับการเอื้อนที่ต่อเนื่องกัน เป็นการช่วยฝึกการเอื้อน และจังหวะให้กับผู้ขับร้อง

เที่ยวที่ 3

----	--- เทพ	-- อือฮือ	อือฮือฮือ บุตร	--- อือ	--- ดุต	--- ฮือ	อือฮือฮือ ฉวย
----	--- ชฟ	-- ช ล	ชฟชล - ลล	--- ล	--- ช	--- ล	ชฟชล - ลล

-- ฮือเอ	เออะเอะ เอ้อ	- เอ้อ เอ้อ	เออเอ้อ ฮือเอ	----	--- ชาย	- อือ - ฮือ	ฮือฮือ สไบ
-- คื ล	ชลช ลคื	- ล - ร	- คืล-คืช	----	--- ช	- ฟ- ล	คืล- ช ช

- อือ - ฮือ	อือฮือ เอ	--- เอ	เอ้อเอ้อเอ้อ เอ้อ	----	----	-- ฮือเอ	เออะเอะ เอ้อ
- ช - ล	ชฟ -- ฟ	--- ช	ลชฟ - ชล	----	----	-- คืล	ชลช - ชล

- เอ อ่อย	-- นางบัต	--- อือ	ฮือฮือ กร	----	----	--- ค้อน	--- ให้
-- ช ฟ	-- ช ฟ	--- ฟ	ลช - ช	----	----	--- ชลฟ	--- ชฟ

--- ฮือฮือ	--- เอ	--- เอ้อ	--- เอ	----	----	-- ฮือเอ	- เอ อ่อย
--- ลช	--- ฟ	--- ฟ	--- ช	----	----	-- คืล	- ช - ฟ

-- เอ้อเอ	เออะเอะ เอ้อ	-- ฮือเอ	เออะเอะ แล้ว	อือฮือฮือฮือ	--- ผิน	-- ฮือฮือ	อือฮือฮือ ผัน
-- ช ฟ	มร มร - ล	-- คื ล	ชลช - ชล	ช ล ช ฟ	--- ลคื	-- คืล	ชฟชล ล

--- ฮือ	----	ฮือ ฮือ ฮือ เอ้อ	--- เอ	----	----	-- ฮือเอ	- เอ อ่อย
--- คื	----	คื ล ช ฟ	--- ช	----	----	-- คืล	- ช - ฟ

-- ฮือเอ	เออะเอะ เอ	--- เอ	--- เอ	-- ฮือเอ	เออะเอะ เอ	-- ฮือเอ	- เจ้า - เอ
-- ช ฟ	มร มร - ร	--- ร	--- ฟ	-- ช ฟ	มร - มร ร	-- ม ร	- รค - ร

จากการขับร้องเพลงบัวหลุด เที่ยวที่ 3 ข้างต้น จะเห็นว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค เท่ากับเที่ยวที่ 1 และเที่ยวที่ 2 ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะด้านการเอื้อน จังหวะช่องไฟในการขับร้อง การหายใจ และการควบคุมระดับเสียงให้คงที่โดยไม่เพี้ยน

เที่ยวที่ 4

----	--- หลีก	-- อือฮือ	อือฮือฮือ หลบ	--- อือ	--- ลค	--- ฮือ	อือฮือฮือ เลี้ยว
----	--- ช	-- ช ล	ชฟชล - ลช	--- ล	--- คื	--- ล	ชฟล-คืล

-- ฮือเอ	เออะเอะ เอ้อ	- เอ้อ เอ้อ	เออเอ้อ ฮือเอ	----	--- เกี้ยว	- อือ - ฮือ	ฮือฮือ พัน
-- คื ล	ชลช ลคื	- ล - ร	- คืล - คืช	----	--- ฟ	- ฟ- ล	คืล- ช

- อือ - ฮือ	อือฮือ เอ	--- เอ	เอ้อเอ้อเอ้อ เอ้อ	----	----	-- ฮือเอ	เออะเอะ เอ้อ
- ช - ล	ชฟ -- ฟ	--- ช	ลชฟ - ชล	----	----	-- คืล	ชลช - ชล

- เออ เอ๋	--- เทียน	-- ฮี้อ	ฮะฮือ หัน	----	--- ฮี	--- มา	--- ขวา
-- ซ ฟ	--- ซ	-- คื ฟ	ลซ - ซ	----	--- คื	--- ซ	--- ซล

--- ฮี้อ	--- เออ	--- เอ๋	--- เออ	----	----	-- ฮีเออ	- เออ เอ๋
--- คืซ	--- ฟ	--- ฟ	--- ซ	----	----	-- คื ล	- ซ - ฟ

-- เอ้อเออ	เออฮะเออ เอ๋	-- ฮีเออ	เออฮะเออ ทำ	ฮือฮือฮือฮือ	--- ทำ	-- ฮือฮือ	ฮือฮือฮือ ทาง
-- ซ ฟ	มร มร - ล	-- คื ล	ซลซ - - ซ	ซ ล ซ ฟ	--- ซฟ	-- ซ ล	ซฟซล ล

----	----	ฮี ฮือ ฮือ เอ๋	--- เออ	----	----	-- ฮีเออ	- เออ เอ๋
----	----	คื ล ซ ฟ	--- ซ	----	----	-- คื ล	- ซ - ฟ

-- ฮีเออ	เออฮะเอ็ง เอ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออฮะเอ็ง เอ	-- ฮะเอย	- เจ้า - เอย
-- ซ ฟ	มร มร - ร	--- ร	--- ฟ	-- ซ ฟ	มร - มร ร	-- มร	- รค - ร

จากการขับร้องเพลงเข้าหูลุด ที่ยวที่ 4 จะเห็นว่า ทำนองเพลงมีความยาว 8 ประโยค ซึ่งเท่ากันกับที่ยวที่ 1 ที่ยวที่ 2 และที่ยวที่ 3 ข้างต้น ทำนองร้องมีความยาว และมีการเอื้อนสลับกับ คำร้องตลอดทั้งที่ยว ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะด้านการเอื้อน และพละกำลังของการขับร้องให้กับผู้ขับร้อง ได้เป็นอย่างดี

ที่ยวที่ 5

----	--- ครั้น	-- ฮือฮือ	ฮือฮือฮือ เทพ	-- ฮือฮือ	--- เท	--- ฮือ	ฮือฮือฮือ วัน
----	--- คื	-- ล ล	ซฟซล - คืซ	--- ฟซล	--- ล	--- ล	ซฟซล - ล

-- ฮีเออ	เออฮะเออ เอ๋	- เอ๋ เอ้อ	เออเอ๋ ฮีเอย	----	-- กระชั้น	- ฮือ - ฮือ	ฮะฮือ ไ่
-- คื ล	ซลซ ลคื	- ล - ร	- คืล - คืซ	----	--- ซล	- ฟ- ล	คืล- ซฟ

- ฮือ - ฮือ	ฮือฮือ เออ	--- เออ	ฮือเออเอ๋ เอ๋	----	----	-- ฮีเออ	เออฮะเอ็ง เอ๋
- ซ - ล	ซฟ - - ฟ	--- ซ	ลซฟ - ซล	----	----	-- คืล	ซลซ - ซล

- เออ เอ๋	-- นาง	--- ฮือ	ฮะฮือ ซม้อย	----	----	--- ถอย	--- ไป
-- ซ ฟ	--- ซ	--- ฟ	ลซ - ซลซ	----	----	--- ลคื	--- ซ

--- ฮี้อ	--- เออ	--- เอ๋	--- เออ	----	----	-- ฮีเออ	- เออ เอ๋
--- ลซ	--- ฟ	--- ฟ	--- ซ	----	----	-- คื ล	- ซ - ฟ

-- เอื้อเออ	เอออะเออ เอื้อ	-- ฮีเออ	เอออะเออ เอื้อ	อื้อฮื้ออื้ออื้อ	--- ให้	- อื้อฮื้อ	อื้ออื้ออื้อ ท่าง
-- ช ฟ	มร มร - ล	-- คื ล	ชลช - - ช	ดช ล ช ฟ	--- ชฟ	-- ชล	ชฟชลชล
----	----	ฮี อื้อ อื้อ เอื้อ	--- เออ	----	----	-- ฮีเออ	- เออ เอื้อ
----	----	คื ล ช ฟ	--- ช	----	----	-- คื ล	- ช - ฟ
-- ฮีเออ	เอออะเออ เออ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เอออะเออ เออ	-- อะเออ	- เจ้า - เออ
-- ช ฟ	มร มร - ร	--- ร	--- ฟ	-- ช ฟ	มร - มร - ร	-- ม ร	- รค - ร

จากการขับร้องเพลงเข้าหูลุด เทียวที่ 5 อธิบายได้ว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค และมีรูปแบบการเอื้อนเหมือนกับเทียวที่ 1 เทียวที่ 2 เทียวที่ 3 และเทียวที่ 4 คือทำนองร้องมีความยาวและการเอื้อนสลับกับคำร้องตลอดทั้งเทียว ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะด้านการเอื้อน และพลังกำลังของการขับร้องให้สามารถขับร้องได้ตลอดทั้งเพลงโดยไม่เหนื่อยเสียง

เทียวที่ 6

----	--- เวียน	-- อื้อฮื้อ	อื้อฮื้ออื้อฮื้อวัน	----	--- หัน	-- ฮีฮื้อ	อื้อฮื้ออื้อฮื้อ วง
----	--- ล	-- ช ล	ชฟชล - ลล	----	--- ล	-- คล	ชฟชล - ล
-- ฮีเออ	เอออะเออ เอื้อ	- เอื้อ เอื้อ	เออเอื้อ ฮีเออ	----	-- อยู่ตรง	- อื้อ - อื้อ	อะฮื้อ กลาง
-- คื ล	ชลช ลคื	- ล - ร	- คืล - คืช	----	--- ชฟ ช	- ฟ- ล	คืล- ช
- อื้อ - ฮื้อ	อื้อฮื้อ เออ	--- เออ	เอื้อเออเอื้อ เอื้อ	----	----	-- ฮีเออ	เอออะเออ เอื้อ
- ช - ล	ชฟ - - ฟ	--- ช	ลชฟ - ชล	----	----	-- คืล	ชลช - ชล
- เออ เอื้อ	--- ฟุง	-- ฮีฮื้อ	อะฮื้อ นาง	----	----	--- นา	--- ร
-- ช ฟ	--- ช	-- คื ฟ	ลช - ช	----	----	--- ช	--- ช
--- ฮีฮื้อ	--- เออ	--- เอื้อ	--- เออ	----	----	-- ฮีเออ	- เออ เอื้อ
--- ลช	--- ฟ	--- ฟ	--- ช	----	----	-- คื ล	- ช - ฟ
-- เอื้อเออ	เอออะเออ เอื้อ	-- ฮีเออ	เอออะเออ ก็	อื้อฮื้ออื้ออื้อ	--- ปรี	--- ฮื้อ	อื้อฮื้ออื้อ ดา
-- ช ฟ	มร มร - ล	-- คื ล	ชลช - ชฟ	ช ล ช ฟ	--- ล	--- ล	ชฟชล - ล
----	----	ฮี อื้อ อื้อ เอื้อ	--- เออ	----	----	-- ฮีเออ	- เออ เอื้อ
----	----	คื ล ช ฟ	--- ช	----	----	-- คื ล	- ช - ฟ
-- ฮีเออ	เอออะเออ เออ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เอออะเออ เออ	-- อะเออ	- เจ้า - เออ
-- ช ฟ	มร มร - ร	--- ร	--- ฟ	-- ช ฟ	มร - มร ร	-- ม ร	- รค - ร

จากการขับร้องเพลงเข้าหูลุด เที้ยวที่ 6 จะเห็นว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค และมีรูปแบบการเอื้อนเหมือนกับอีก 5 เที้ยวก่อนหน้า โดยทำนองร้องมีความยาว และมีการเอื้อนสลับกับคำร้องตลอดทั้งเที้ยว ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะด้านการเอื้อน และพละกำลังในการขับร้อง

เพลงสระบุหรง

เที้ยวที่ 1

----	----	----	----	----	----	--- เมื่อ	---เอย
----	----	----	----	----	----	--- ลช	--- ล

----	--- เออ	อะเออ ฮีเออ	เฮ้อเออเอ้อ เอ้อ	เออเอ้อ ฮีงเออ	เออเอ้อ เอ้อ	--- เอ้อ	--- เออ
----	--- ล	ทล - รล	ทลช - ล	ชม - ชม	รท - รม	--- ช	--- ล

อะเออ ฮีเอ้อ	เฮ้อเอ้อ เอ้อ	เออเอ้อ เอ็ง	- ฮีง - เอย	----	--- เมื่อ	--- อ้อ	อะอ้อ นัน
ทล - รช	ลช - ท	ลช - ลท	- ร - ล	----	--- ชม	--- ม	ลช - ชล

--- อ้อ	--- เออ	-- เอ้ย	ฮี - ฝ่าย	--- อ้อ	อะอ้อ สูง	-- ฮีงเออ	เอออะ เอ็ง
--- ช	--- ช	-- ลท	- ร - ลท	--- ช	ทล - ลท	-- รท	ลท - ล

----	----	- เอ้อ เอ้อ	เอออะเอ็ง งอ	อะเออ ฮีเอ้ย	--- เทพ	--- อ้อ	อะอ้อ (พะ)โท
----	----	- ช - ท	ลท - ลล	ทล - รช	--- ลช	--- ช	ทล - ลล

--- อ้อ	อะเอ็ง เอ้อ	----	-- เออเอ้อ	เออเอ้อเออ	ฮีเออ เออเอ้อ	เออเอย เจ้า	--- เอย
--- ช	ทล - ลท	----	-- ลช	- ทลท	รท- ลท	ลช- ชร	--- ม

เอ็งฮีงเออ	เฮ้อเออเอ็ง เอ้อ	เออเอ้อ เอ้อ	- เออ เอ้อ	-- ฮีงเออ	เออเอ้อ เอ้ย	--- ถ้วน	--- หน้า
- พ ลม	พมร - ท	ลช - ลท	- ร - ม	-- ชม	รท - รม	-- ลช	---ลช

-- อะอ้อ	----	อะเออ เออเอ้อ	--- เออ	----	----	เอ็งฮีงเออ	เฮ้อเออเอ็ง เอ้อ
-- ทล	----	ทล - ชม	--- ช	----	----	- ทรล	ทลช - ล

เออเอ้อ ฮีเออ	เออเอ้อ เอ้อ	--- เอ้อ	--- เออ	- ฮี เออ	เอออะเออ เอ้อ	เออเอ้อ เออ	เฮ้อเอ้อ เอ้ย
ชม - ชม	รท - รม	--- ช	--- ล	- ร - ท	ลทล - ท	ลช - ล	ทลช - ลท

จากการขับร้องเพลงสระบุหรง เที้ยวที่ 1 ข้างต้น อธิบายได้ว่า ทำนองร้องมีความยาว 9 ประโยค ช่วยฝึกในเรื่องการเอื้อน และการแบ่งระยะช่องไฟในการขับร้อง

เที่ยวที่ 2

----	--- ร้า	-- อื้ออื้อ	ชะอื้อ เรียง	----	--- เคียง	-- อื้ออื้อ	ชะอื้อ คั่น
----	--- ท	-- ชล	ทลร้ท ท	----	--- ท	-- ชล	ทลร้ท ท

อื้ออื้อ ฮีเอ่อ	เออชะเอ็งเงอ	ชะเออ ฮีงเออ	แฮ้อเออแฮ้อ แฮ้อ	เออเอ่อ ฮีงเออ	เออเอ่อ แฮ้อ	--- เอ่อ	--- เออ
ชท - ร้ท	ลทลล	ทล - ร้ล	ทลช - ล	ชม - ชม	รท - รม	--- ช	--- ล

ชะเออ ฮีเอ่อ	แฮ้อเอ่อ แฮ้อ	เออเอ่อ เอ็ง	- ฮีง - เอย	----	--- กัล	--- อื้อ	ชะอื้อ(ละ)ยา
ทล - ร้ช	ลช - ท	ลช - ลท	- ร้ - ล	----	--- ช	--- ม	ลช - ชช

----	--- เออ	-- แฮ้ย	ฮี - เลี้ยว	--- อื้อ	ชะอื้อ โล่	อื้อ - ฮีงเออ	เออชะ เอ็ง
----	--- ช	-- ลท	- ร้ - ร้ท	--- ช	ทล ทลช	ท - ร้ท	ลท - ล

----	----	- แฮ้อ แฮ้อ	เออชะเอ็ง เงอ	ชะเออ ฮีเอ้ย	--- ไหว่	--- อื้อ	ชะอื้อ คว่า
----	----	- ช - ท	ลท - ลล	ทล - ร้ช	--- ช	--- ช	ทล - ลท

--- อื้อ	ชะเอ็ง แฮ้อ	----	-- เออเอ่อ	เออเอ่อเออ	ฮีเออ เออแฮ้อ	เออเอ้ย เจ้า	--- เอย
--- ช	ทล - ลท	----	-- ลช	- ทลท	ร้ท- ลท	ลช- ชร	--- ม

เอ็งฮีงเออ	แฮ้อเออเอ็ง แฮ้อ	เออเอ่อ แฮ้อ	- เออ แฮ้อ	-- ฮีงเออ	เออเอ่อ แฮ้ย	-- เป็นแยบ	--- คาย
- ฟ ลม	ฟมร - ท	ลช - ลท	- ร - ม	-- ชม	รท - รม	-- ลลช	--- ล

----	----	ชะเออ เออเอ่อ	--- เออ	----	----	เอ็งฮีงเออ	แฮ้อเออเอ็ง แฮ้อ
----	----	ทล - ชม	--- ช	----	----	- ทร้ล	ทลช - ล

เออเอ่อ ฮีเออ	เออเอ่อ แฮ้อ	--- เอ่อ	--- เออ	- ฮี เออ	เออชะเออ แฮ้อ	เออเอ่อ เออ	แฮ้อเอ่อ แฮ้ย
ชม - ชม	รท - รม	--- ช	--- ล	- ร้ -ท	ลทล - ท	ลช - ล	ทลช - ลท

จากการขับร้องเพลงสระบุหรง เที่ยวที่ 2 จะเห็นว่า ทำนองร้องมีความยาว 9 ประโยคเท่ากับเที่ยวที่ 1 ส่วนรูปแบบการเอื้อนมีลักษณะเหมือนกับเที่ยวที่ 1 โดยทำนองร้องมีความยาว และมีการเอื้อนสลับกับคำร้องตลอดทั้งเที่ยว มีการเว้นจังหวะช่องไฟ ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะด้านการเอื้อน และพละกำลังในการขับร้อง

เที่ยวที่ 3

----	--- เทพ	-- อื้ออื้อ	ชะอือ (พะ)บุตร	----	--- หยด	-- อื้ออื้อ	ชะอือ ยืน
----	--- รี่	-- ชล	ทลรืท ทลท	----	--- ท	-- ชล	ทลรืท ท

อื้ออื้อ ชีเออ	เออชะเอิงเงอ	ชะเออ ชีงเออ	แฮ้อเออแฮ้อ แฮ้อ	เออแฮ้อ ชีงเออ	เออแฮ้อ แฮ้อ	--- แฮ้อ	--- เออ
ชท - รืท	ลทลล	ทล - รืล	ทลช - ล	ชม - ชม	รท - รรม	--- ช	--- ล

ชะเออ ชีเออ	แฮ้อแฮ้อ แฮ้อ	เออแฮ้อ เอิง	- ชีง - เอย	----	--- จับ	--- อื้อ	ชะอือระบำ
ทล - รืช	ลช - ท	ลช - ลท	- รี่ - ล	----	--- ชม	--- ม	ลช - ชช

----	--- เออ	-- แฮ้ย	ชี - นาง	--- อื้อ	ชะอือ ฟ้า	อื้อ - ชีงเออ	เออชะ เอิง
----	--- ช	-- ลท	- รี่ - ท	--- ช	ทล - รี่	ท - รืท	ลท - ล

----	----	- แฮ้อ แฮ้อ	เออชะเอิง เงอ	ชะเออ ชีเออ	--- ฟ้อน	--- อื้อ	ชะอือ รำ
----	----	- ช - ท	ลท - ลล	ทล - รืช	--- ลท	--- ช	ทล - ล

--- อื้อ	ชะเอิง แฮ้อ	----	-- เออแฮ้อ	เออแฮ้อเออ	ชีเออ เออแฮ้อ	เออแฮ้อย เจ้า	--- เอย
--- ช	ทล - ลท	----	-- ลช	- ทลท	รืท- ลท	ลช- ชร	--- ม

เอิงชีงเออ	แฮ้อเออเอิง แฮ้อ	เออแฮ้อ แฮ้อ	- เออ แฮ้อ	-- ชีงเออ	เออแฮ้อ แฮ้ย	--- ทำ	-- ดุยฉาย
- ฟ ลม	ฟมร - ท	ลช - ลท	- ร - ม	-- ชม	รท - รรม	--- ล	- ลทลล

-- ชะอือ	----	ชะเออ เออแฮ้อ	--- เออ	----	----	เอิงชีงเออ	แฮ้อเออเอิง แฮ้อ
-- ทล	----	ทล - ชม	--- ช	----	----	- ทลล	ทลช - ล

เออแฮ้อ ชีเออ	เออแฮ้อ แฮ้อ	--- แฮ้อ	--- เออ	- ชี เออ	เออชะเออ แฮ้อ	เออแฮ้อ เออ	แฮ้อแฮ้อ แฮ้ย
ชม - ชม	รท - รรม	--- ช	--- ล	- รี่ - ท	ลทล - ท	ลช - ล	ทลช - ลท

จากการขับร้องเพลงสระบุหร่ง เที่ยวที่ 3 ข้างต้นพิจารณาได้ว่า ทำนองร้องมีความยาว 9 ประโยค และมีรูปแบบการเอื้อนเหมือนกับเที่ยวที่ 1 และเที่ยวที่ 2 คือ ทำนองร้องมีความยาว และมีการเอื้อนสลับกับคำร้องตลอดทั้งเที่ยว มีการเว้นจังหวะช่องไฟ เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการเอื้อนการหายใจ พละกำลังในการขับร้องและการควบคุมระดับเสียงให้คงที่โดยไม่เพี้ยนเสียง

เที่ยวที่ 4

----	--- ทอด	-- อื้ออื้อ	ชะอือ กร	----	--- อ่อน	-- อื้ออื้อ	ชะอือ ระทวย
----	--- รัช	-- ชล	ทลรัท ท	----	--- ลท	-- ชล	ทลรัท ทท

อื้ออื้อ ฮีเออ	เออชะเอิงเงอ	ชะเออ ฮีงเออ	แฮ้อเออแฮ้อ แฮ้อ	เออเออ ฮีงเออ	เออเออ เอ้อ	--- เอ้อ	--- เออ
ชท - รัท	ลทลล	ทล - รัล	ทลช - ล	ชม - ชม	รท - รรม	--- ช	--- ล

ชะเออ ฮีเออ	แฮ้อเออ เอ้อ	เออเออ เอิง	- ฮีง - เอย	----	--- กรีด	--- อื้อ	ชะอือ กราย
ทล - รัช	ลช - ท	ลช - ลท	- รั - ล	----	--- ชม	--- ม	ลช - ช

----	--- เออ	-- เอ้ย	ฮี - เทพ	--- อื้อ	ชะอือ (พะ)โท	อื้อ - ฮีงเออ	เออชะ เอิง
----	--- ช	-- ลท	- รั - รัช	--- ช	ทล ทท	ท - รัท	ลท - ล

----	----	- เอ้อ แฮ้อ	เออชะเอิง เงอ	ชะเออ ฮีเออ	--- ทั้ง	--- อื้อ	ชะอือ หลาย
----	----	- ช - ท	ลท - ลล	ทล - รัช	--- ลท	--- ช	ทล - ลท

-- ฮีเออ	ชะเอิง แฮ้อ	----	-- เออเออ	เออเออเออ	ฮีเออ เออแฮ้อ	เออเอ้ย เจ้า	--- เอย
-- รั ช	ทล - ลท	----	-- ลช	- ทลท	รัท- ลท	ลช- ชร	--- ม

เอิงฮีงเออ	แฮ้อเออเอิง แฮ้อ	เออเออ เอ้อ	- เออ เอ้อ	-- ฮีงเออ	เออเออ เอ้ย	-- ก็เปรม	--- ปรีดี
- ฟ ลม	ฟมร - ท	ลช - ลท	- ร - ม	-- ชม	รท - รรม	-- ล ช	--- ล

----	----	ชะเออ เออเออ	--- เออ	----	----	เอิงฮีงเออ	แฮ้อเออเอิง แฮ้อ
----	----	ทล - ชม	--- ช	----	----	- ทรัล	ทลช - ล

เออเออ ฮีเออ	เออเออ เอ้อ	--- เอ้อ	--- เออ	- ฮี เออ	เออชะเออ แฮ้อ	เออเออ เออ	แฮ้อเออ เอ้ย
ชม - ชม	รท - รรม	--- ช	--- ล	- รั -ท	ลทล - ท	ลช - ล	ทลช - ลท

จากการขับร้องเพลงสระบุหรง เที่ยวที่ 4 จะเห็นว่า ทำนองร้องมีความยาว 9 ประโยค มีรูปแบบการเอื้อนที่มีความยาว สลับกับคำร้องตลอดทั้งเที่ยว มีการเว้นจังหวะช่องไฟ เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการเอื้อน การหายใจ พละกำลังในการขับร้อง และการควบคุมระดับเสียงให้คงที่โดยไม่เพี้ยนเสียง

เพลงบลูม

เที่ยวที่ 1

----	----	----	----	----	----	--- เมื่อ	---เอย
----	----	----	----	----	----	--- ล	- ช - ล
--- อ้อ	อ้ออ้อ - เออ	--- เอ้อ	เออ สะเอ็งเงอ	-- ฮีเออ	-- เออเอ้อ	เฮอเอ้อเอย	-- เจ้าเอย
--- ท	ลช - ล	--- ท	ล - ทลล	-- รท	-- ลช	- ชรช	-- ลท
----	----	--- เออ	สะเอย เมื่อ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	เอ้อเอ้ย นั้น
----	----	--- ล	ลท - ช	----	--- ช	-- ลท	ลทรี - ร
--- อ้อ	----	----	--- นาง	--- อ้อ	สะอ้อ เทพ	--- อ้อ	สะเอ็ง เงอ
--- ท	----	----	--- ท	--- ล	ด่ท - ทล	--- ล	ด่ท - ท
----	----	--- เออ	-- เอ้อเออ	-- สะเอ้อ	- เอ็ง เงย	ฮี (พะ)ธิ	--- ดา
----	----	--- ท	-- ลท	-- ม่ว	- ท - ท	รี - ลท	--- ล
--- ฮี	อ้ออ้อ - เออ	--- เอ้อ	เออ สะเอ็งเงอ	-- ฮีเออ	-- เออเอ้อ	เฮอเอ้อเอย	-- เจ้าเอย
--- ท	ลช - ล	--- ท	ล - ทลล	-- รท	-- ลช	- ชรช	-- ลท
----	----	--- เออ	สะเอย มา	--- ฮี	อ้ออ้อ - เอ้อ	-- เออเอ้ย	ฮี (ระ)ศรี
----	----	--- ล	ลท - ล	--- ท	ลช - ช	-- ลท	รี - ทท
-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	--- เออ	----	เอ้อ เออ	เอ้อ เอ้อ	เออสะเอ็ง เงย
-- รล	----	-- ช	--- ล	----	- ช - ล	- ช - ท	ลทลล

จากการขับร้องเพลงบลูม เที่ยวที่ 1 พบว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค รูปแบบการเอื้อนมีการเว้นจังหวะช่องไฟอย่างชัดเจน และตัวเพลงมีความยาว เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะด้านการใช้เสียงสูง เพิ่มพละกำลังในการขับร้อง การผ่อนคลายหายใจ การเว้นจังหวะช่องไฟให้ถูกต้อง และการรักษาระดับเสียงไม่ให้เกิดการเพี้ยนเสียง

เที่ยวที่ 2

----	-- กราย	--- อ้อ	สะอ้อ กร	--- เอย	--- ฮี	--- อ่อน	- ระทวย
----	--- ท	--- ล	ด่ท - ท	--- ท	--- ร	--- ลช	-- ลล
--- ฮี	อ้ออ้อ - เออ	--- เอ้อ	เออ สะเอ็งเงอ	-- ฮีเออ	-- เออเอ้อ	เฮอเอ้อเอย	-- เจ้าเอย
--- ท	ลช - ล	--- ท	ล - ทลล	-- รท	-- ลช	- ชรช	-- ลท

----	----	--- เออ	ฮะเอย ทั้ง	----	--- เอ่อ	-- เออเอ้อ	เอ๋อเอ้ย อินทรีย์
----	----	--- ล	ลท - ซ	----	--- ซ	-- ลท	ลทรี - รี่
---	----	----	-- ดังกิน	---	ฮะอือ (นะ)รี	---	ฮะเอิง เงอ
---	----	----	-- ท ท	---	คัท - ทล	---	คัท - ท
----	----	--- เออ	-- เอ่อเออ	-- ฮะเอ้อ	- เอิง เงย	ฮี้ -- ไร่	--- ฟ้อน
----	----	--- ท	-- ลท	-- มี่รี	- ท - ท	รี่ - ล	--- ลท
---	อืออือ - เออ	--- เอ้อ	เออ ฮะเอิงเงอ	-- ฮี้เออ	-- เออเอ่อ	เฮอเอ้อเอย	-- เจ้าเอย
---	ลซ - ล	--- ท	ล - ทลล	-- รี่ท	-- ลซ	- ซรซ	-- ลท
----	----	--- เออ	ฮะเอย ร่อน	---	อืออือ - เอ่อ	-- เออเอ้ย	ฮี้ -- ไร่
----	----	--- ล	ลท - ล	---	ลซ - ซ	-- ลท	รี่ -- ล
----	----	--- เอ่อ	---	---	เอ่อ เออ	เอ่อ เอ้อ	เออฮะเอิง เงย
----	----	-- ซ	---	---	- ซ - ล	- ซ - ท	ลทลล

จากการขับร้องเพลงบลูม ที่ยาวที่ 2 จะเห็นว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค รูปแบบการเอื้อนมีการเว้นจังหวะช่องไฟอย่างชัดเจน และตัวเพลงมีความยาว เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะด้านการใช้เสียงสูง เพิ่มพลังกำลังในการขับร้อง การผ่อนลมหายใจ การเว้นจังหวะช่องไฟให้ถูกต้อง และการรักษาระดับเสียงไม่ให้เกิดการเพี้ยนเสียงซึ่งมีลักษณะเหมือนกันกับที่ 1 ดังกล่าวมาข้างต้น

เที่ยวที่ 3

----	-- แล่วตี	---	ฮะอือ วง	---	---	---	---
----	-- รี่ ท	---	คัท - ท	---	---	---	-- ลท
---	อืออือ - เออ	--- เอ้อ	เออ ฮะเอิงเงอ	-- ฮี้เออ	-- เออเอ่อ	เฮอเอ้อเอย	-- เจ้าเอย
---	ลซ - ล	--- ท	ล - ทลล	-- รี่ท	-- ลซ	- ซรซ	-- ลท
----	----	--- เออ	ฮะเอย เกี้ยว	-- อืออือ	อืออือ - เอ่อ	-- เออเอ้อ	เอ่อเอ้ย กล
----	----	--- ล	ลท - ลซ	-- ล ท	ลซ - ซ	-- ลท	ลทรี - ท
----	----	----	- ประสาน	-- ฮี้เออ	ฮะอือ แทรก	---	ฮะเอิง เงอ
----	----	----	-- ท ท	-- รี่ ล	คัท - ทล	---	คัท - ท
----	----	--- เออ	-- เอ่อเออ	-- ฮะเอ้อ	- เอิง เงย	ฮี้ -- สัน	--- สน
----	----	--- ท	-- ลท	-- มี่รี	- ท - ท	รี่ -- ลรี	--- ลรี

--- ชื่อ	อืออือ - เออ	--- เขื่อ	เออ สะเอ็งเงอ	-- ชื่อ	-- เออเอ๋อ	เฮอเอ๋อเอย	-- เจ้าเอย
--- ท	ลช - ล	--- ท	ล - ทลล	-- รืท	-- ลช	- ชรช	-- ลท
----	----	--- เออ	เฮย ซ้าย	-- อืออือ	อืออือ - เอ๋อ	-- เออเอ้ย	ชี -- ขวา
----	----	--- ล	ลท - ลท	-- ล ท	ลช - ช	-- ลท	รื -- ทร
----	----	--- เอ๋อ	--- เออ	----	เอ๋อ เออ	เอ๋อ เขื่อ	เออสะเอ็ง เงย
----	----	-- ช	--- ล	----	- ช - ล	- ช - ท	ลทลล

จากการขับร้องเพลงบลูม ที่วิวที่ 3 จะเห็นว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค และมีรูปแบบการเอื้อนเหมือนกับที่วิวที่ 1 และที่วิวที่ 2 คือ รูปแบบการเอื้อนในท่อนนี้มีการเว้นจังหวะช่องไฟอย่างชัดเจน และตัวเพลงมีความยาว เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะด้านการใช้เสียงสูง เพิ่มพลังกำลังในการขับร้อง การผ่อนคลายใจ การเว้นจังหวะช่องไฟให้ถูกต้อง และการรักษาระดับเสียงไม่ให้เกิดการเพี้ยนเสียง

ที่วิวที่ 4

----	--- ทอด	--- อือ	เฮอือ กร	--- เอย	--- ชี	--- งอน	-- งาม
----	--- รืช	--- ล	ดืท - ท	--- ท	--- รื	--- ล	--- ล
--- ชื่อ	อืออือ - เออ	--- เขื่อ	เออ สะเอ็งเงอ	-- ชื่อ	-- เออเอ๋อ	เฮอเอ๋อเอย	-- เจ้าเอย
--- ท	ลช - ล	--- ท	ล - ทลล	-- รืท	-- ลช	- ชรช	-- ลท
----	----	--- เออ	เฮย กิ	--- ชื่อ	อืออือ - เอ๋อ	-- เออเอ๋อ	เอ๋อเอ้ย รียา
----	----	--- ล	ลท - ช	--- ท	ลช - ช	-- ลท	ลทรื - ทท
----	----	----	--- เท	--- อือ	เฮอือ วา	--- อือ	เฮอเอ็ง เงอ
----	----	----	--- ท	--- ล	ดืท - ท	--- ล	ดืท - ท
----	----	--- เออ	-- เอ๋อเออ	-- เฮอือ	- เอ็ง เงย	ชี -- ปฎิ	--- พัตน์
----	----	--- ท	-- ลท	-- มืร	- ท - ท	รื - ลช	--- ล
--- ชื่อ	อืออือ - เออ	--- เขื่อ	เออ สะเอ็งเงอ	-- ชื่อ	-- เออเอ๋อ	เฮอเอ๋อเอย	-- เจ้าเอย
--- ท	ลช - ล	--- ท	ล - ทลล	-- รืท	-- ลช	- ชรช	-- ลท
----	----	--- เออ	เฮย เปรม	--- ชื่อ	อืออือ - เอ๋อ	-- เออเอ้ย	ชี - ปรีดี
----	----	--- ล	ลท - ล	--- ท	ลช - ช	-- ลท	รื -- ล

----	----	--- เออ	--- เออ	----	เออ เออ	เออ เออ	เออเอเอิง เงย
----	----	-- ซ	--- ล	----	- ซ - ล	- ซ - ท	ลทลล

จากการขับร้องเพลงบลีม ที่ยวที่ 4 จะเห็นว่า ทำนองร้องมีความยาว 8 ประโยค และมีรูปแบบการเอื้อนเหมือนกับที่ยวที่ 1 ที่ยวที่ 2 และที่ยวที่ 3 โดยมีรูปแบบการเอื้อนมีการเว้นจังหวะช่องไฟอย่างชัดเจน และตัวเพลงมีความยาว เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะด้านการใช้เสียงสูง เพิ่มพลังกำลังในการขับร้อง การผ่อนลมหายใจ การเว้นจังหวะช่องไฟให้ถูกต้อง และการรักษาระดับเสียง ไม่ให้เกิดการเพี้ยนเสียง

จากการขับร้องด้นบ่าสืบทข้างต้น สรุปได้ว่า ด้นบ่าสืบท ประกอบด้วยเพลงจำนวน 4 เพลง ได้แก่ เพลงพระทอง เพลงเข้าหลุด เพลงสระบุหรง และเพลงบลีม โดยในแต่ละเพลงมีรายละเอียดดังนี้

- เพลงพระทอง เป็นเพลงท่อนเดียว มีความยาว 8 ประโยค จำนวน 6 ที่ยว
- เพลงเข้าหลุด เป็นเพลงท่อนเดียว มีความยาว 8 ประโยค จำนวน 6 ที่ยว
- เพลงสระบุหรง เป็นเพลงท่อนเดียว มีความยาว 9 ประโยค จำนวน 4 ที่ยว
- เพลงบลีม เป็นเพลงท่อนเดียว มีความยาว 8 ประโยค จำนวน 4 ที่ยว

จากการศึกษาจะเห็นว่า เพลงที่อยู่ในด้นบ่าสืบทนี้เมื่อร้องตามจำนวนที่ยวดังกล่าวจนครบ จะมีความยาวมาก ซึ่งในการขับร้องจะต้องใช้กำลังค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุชาติ ใสวัตร (สัมภาษณ์ : 2 ตุลาคม 2562) ที่ว่า

“ด้นบ่าสืบทเป็นฐานในการฝึกในเรื่องของ ความแม่นยำ ความนิ่งของเสียง กำลังเสียง ต้องร้องโดยสามารถยืนอยู่เสียงเดิม ไม่หย่อน ฝึกการใช้ลมยาวด้วยการผ่อนใช้ลมให้มีประสิทธิภาพ ต้องทำความเข้าใจบทร้องเพื่อช่วยให้สามารถจดจำได้ดียิ่งขึ้น และฝึกการหลบเสียงให้เหมาะสม การร้องด้นบ่าสืบท จะต้องใช้พลังกำลังของผู้ขับร้องมาก เนื่องจากทำนองร้องที่มีความยาว ประกอบกับระดับเสียงที่สูง ซึ่งยากต่อการร้อง เปรียบเหมือนยาขมสำหรับผู้ฝึกขับร้องใหม่ โดยด้นนี้ จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาทักษะทางด้านการใช้เสียงสูงได้อย่างดี นอกจากนี้ยังมีเพลงที่สามารถใช้ฝึกได้ เช่นเดียวกับด้นบ่าสืบท เช่น ด้นต้นเพลงฉิ่ง ด้นลมพัดชายเขา เป็นต้น”

ความข้างต้น พิจารณาได้ว่า การใช้เพลงด้นเพื่อฝึกฝนผู้เรียน มีประโยชน์ด้านความแม่นยำ มีกำลังเสียงเพียงพอเพื่อที่จะสามารถร้องจนจบตั้งแต่เพลงแรกถึงเพลงสุดท้ายได้ ประกอบกับหากทำความเข้าใจบทร้องถึงขั้นสามารถจดจำบทประพันธ์ได้ทั้งหมด จะช่วยให้เข้าถึงอารมณ์เพลง และ

สามารถฝึกการหลบเสียงให้เหมาะสมได้อีกประการหนึ่ง เมื่อพิจารณาให้ลึก เพลงดับจะช่วยพัฒนาทักษะด้านการใช้เสียงสูง และเสียงต่ำไปในคราวเดียวกันได้ดี ทั้งนี้ สามารถใช้เพลงดับอื่น ๆ เช่น ดับตันเพลงฉิ่ง ดับลมพัดชายเขา เพื่อนำมาฝึกฝนผู้เรียนได้เช่นกัน

บทที่ 5

ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

การสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง ผู้วิจัยสร้างชุดฝึกสำหรับเสริมศักยภาพของนักศึกษาในการขับร้องเพลงไทย โดยแบ่งชุดฝึกออกเป็น 3 ชุด ได้แก่ ชุดฝึกการออกเสียงเป็นเสียงต่าง ๆ ชุดฝึกการออกเสียงเป็นทำนอง และชุดฝึกการออกเสียงเป็นส่วนวนร่วมกับคำร้อง ซึ่งในการสร้างผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการบันทึกโน้ตในการสร้างชุดฝึกไว้ ดังแสดงต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยกำหนดใช้ตัวอักษรพยัญชนะไทย (ต ร ม ฟ) ในการบันทึกโน้ตทำนองดนตรีและทำนองร้อง
- 2) ผู้วิจัยกำหนดใช้เครื่องหมายพินทุ (ร) แสดงความหมายระดับของเสียงต่ำ และใช้เครื่องหมายนฤหิต (ม) แสดงความหมายระดับของเสียงสูง
- 3) ผู้วิจัยกำหนดความหมายของบรรทัดในการบันทึกโน้ตดังนี้
 - บรรทัดบนสุด หมายถึง โน้ตของเครื่องดนตรี
 - บรรทัดกลาง หมายถึง โน้ตของทำนองร้อง
 - บรรทัดล่างสุด หมายถึง คำเอื้อนและคำร้อง

5.1 ชุดฝึกการขับร้อง ชุดที่ 1

1.ออกเสียง เอ้ย ไ่ละระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ชู	----	----	----	--- ล
----	--- ร	----	--- ชู	----	--- ม	----	--- ล
----	---เอย	----	--- ฮี	----	---เอย	----	--- ฮี

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ด
----	--- ฟ	----	--- ท	----	--- ชู	----	--- ด
----	---เอย	----	--- ฮี	----	---เอย	----	--- ฮี

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ม
----	--- ล	----	--- ร	----	--- ท	----	--- ม
----	---เอย	----	--- ฮี	----	---เอย	----	--- ฮี

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ช
----	--- ด	----	--- ฟ	----	--- ร	----	--- ช
----	---เอย	----	--- ซี	----	---เอย	----	--- ซี

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
----	--- ม	----	--- ล	----	--- ฟ	----	--- ท
----	---เอย	----	--- ซี	----	---เอย	----	--- ซี

----	----	----	--- ตั	----	----	----	--- ะ
----	--- ช	----	--- ตั	----	--- ล	----	--- ะ
----	---เอย	----	--- ซี	----	---เอย	----	--- ซี

----	----	----	--- มั
----	--- ท	----	--- มั
----	---เอย	----	--- ซี

2.ออกเสียง เอ้ย ไ้ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	----	----	--- มั	----	----	----	--- ะ
----	--- ท	----	--- มั	----	--- ล	----	--- ะ
----	---เอย	----	--- ซี	----	---เอย	----	--- ซี

----	----	----	--- ตั	----	----	----	--- ท
----	--- ช	----	--- ตั	----	--- ฟ	----	--- ท
----	---เอย	----	--- ซี	----	---เอย	----	--- ซี

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
----	--- ม	----	--- ล	----	--- ร	----	--- ช
----	---เอย	----	--- ซี	----	---เอย	----	--- ซี

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
----	--- ด	----	--- ฟ	----	--- ท	----	--- ม
----	---เอย	----	--- ซี	----	---เอย	----	--- ซี

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ด
----	--- ล	----	--- ร	----	--- ช	----	--- ด
----	---เอย	----	--- ซี	----	---เอย	----	--- ซี

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ล
----	--- ฟ	----	--- ท	----	--- ม	----	--- ล
----	---เอย	----	--- ซี	----	---เอย	----	--- ซี

----	----	----	---ช
----	---จ	----	---ช
----	---เอย	----	---ฮ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 1 และ 2 เป็นการฝึกออกเสียง เอ้ย ไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 343) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียง เอ้ย ไว้ว่า “ต้องเปลี่ยนน้ำหนักเสียงในช่วงหางเสียงให้ไปอยู่ที่จมูก”

3.ออกเสียง เออ ไ่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	---จ	----	---ม	----	---ฟ	----	---ช
----	---จ	----	---ม	----	---ฟ	----	---ช
----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ
----	---ล	----	---ท	----	---ด	----	---ร
----	---ล	----	---ท	----	---ด	----	---ร
----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ
----	---ม	----	---ฟ	----	---ช	----	---ล
----	---ม	----	---ฟ	----	---ช	----	---ล
----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ
----	---ท	----	---ด	----	---ร	----	---ม
----	---ท	----	---ด	----	---ร	----	---ม
----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ

4.ออกเสียง เออ ไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	---ม	----	---ร	----	---ด	----	---ท
----	---ม	----	---ร	----	---ด	----	---ท
----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ
----	---ล	----	---ช	----	---ฟ	----	---ม
----	---ล	----	---ช	----	---ฟ	----	---ม
----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ
----	---ร	----	---ด	----	---ท	----	---ล
----	---ร	----	---ด	----	---ท	----	---ล
----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ

----	---ช	----	---ฟ	----	---ม	----	---ร
----	---ช	----	---ฟ	----	---ม	----	---ร
----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ	----	---เออ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 3 และ 4 เป็นการฝึกออกเสียง เออ ไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดบวงมหาวิทยาลัย (2554: 342) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียง เออ ไว้ว่า “ใช้น้ำหนักเสียงลิกนึ่งอยู่ที่โคนลิ้น บังคับคอให้แข็ง เพยอริมฝีปากเล็กน้อย แล้วเปล่งเสียงออกจากคอโดยตรง โดยไม่ขยับคางและไม่หุบปาก”

5.ออกเสียงกระทบไ่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	---ร	----	--- ม	----	---ฟ	----	---ช
----	- ร ม ร	----	- ม ฟ ม	----	- ฟ ช ฟ	----	- ช ล ช
----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ

----	---ล	----	--- ท	----	---ด	----	--- ร
----	- ล ท ล	----	- ท ด ท	----	- ด ร ด	----	- ร ม ร
----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ

----	---ม	----	--- ฟ	----	---ช	----	--- ล
----	- ม ฟ ม	----	- ฟ ช ฟ	----	- ช ล ช	----	- ล ท ล
----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ

----	---ท	----	--- ต	----	---ร	----	--- ม
----	- ท ต ท	----	- ต ร ต	----	- ร ม ร	----	- ม ฟ ม
----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ

6.ออกเสียงกระทบไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	---ม	----	--- ร	----	---ต	----	--- ท
----	- ม ฟ ม	----	- ร ม ร	----	- ต ร ต	----	- ท ต ท
----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ

----	---ล	----	--- ช	----	---ฟ	----	--- ม
----	- ล ท ล	----	- ช ล ช	----	- ฟ ช ฟ	----	- ม ฟ ม
----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ

----	---ร	----	--- ด	----	---ท	----	--- ล
----	- ร ม ร	----	- ด ร ด	----	- ท ด ท	----	- ล ท ล
----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ	----	- เออเอ้อเออ

----	---ช	----	---ฟ	----	---ม	----	---ร
----	-ช ล ช	----	-ฟ ช ฟ	----	-ม ฟ ม	----	-ร ม ร
----	-เออเอ้อเออ	----	-เออเอ้อเออ	----	-เออเอ้อเออ	----	-เออเอ้อเออ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 5 และ 6 เป็นการฝึกออกเสียงกระทบ ไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่โดยใช้คำว่า เออ และคำว่า เอ้อ หรือ เฮอ ในการออกเสียงกระทบ ซึ่งสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 342) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียง เอ้อ หรือ เฮอ ไว้ว่า “ต้องเปล่งเสียงออกจากลำคอ บังคับให้น้ำหนักเสียงมาอยู่ที่เพดาน และขึ้นนาสิก เปล่งเสียงให้กระทบทั้ง 2 ทาง แต่ผ่านทางปากมากกว่าทางจมูก”

7.ออกเสียง เอ้อ - เออ - เอ่อ ไ่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม
----	---ฟ	----	--ม ร	----	---ช	----	--ฟ ม
----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ	----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ช
----	---ล	----	--ช ฟ	----	---ท	----	--ล ช
----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ	----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
----	---ด	----	--ท ล	----	---ร	----	--ด ท
----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ	----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ

----	----	----	---ด	----	----	----	---ร
----	---ม	----	--ร ด	----	---ฟ	----	--ม ร
----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ	----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ

----	----	----	---ม	----	----	----	---ฟ
----	---ช	----	--ฟ ม	----	---ล	----	--ช ฟ
----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ	----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
----	---ท	----	--ล ช	----	---ด	----	--ท ล
----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ	----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ด
----	---ร	----	--ด ท	----	---ม	----	--ร ด
----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ	----	---เอ้อ	----	--เออเอ่อ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ม
----	--- ฟ	----	-- ม ร	----	--- ช	----	-- ฟ ม
----	--- เอ	----	-- เอเอ	----	--- เอ	----	-- เอเอ

8.ออกเสียง เอ - เอ - เอ ไล่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
----	--- ช	----	-- ฟ ม	----	--- ฟ	----	-- ม ร
----	--- เอ	----	-- เอเอ	----	--- เอ	----	-- เอเอ

----	----	----	--- ต	----	----	----	--- ท
----	--- ม	----	-- ร ต	----	--- ร	----	-- ต ท
----	--- เอ	----	-- เอเอ	----	--- เอ	----	-- เอเอ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
----	--- ต	----	-- ท ล	----	--- ท	----	-- ล ช
----	--- เอ	----	-- เอเอ	----	--- เอ	----	-- เอเอ

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
----	--- ล	----	-- ช ฟ	----	--- ช	----	-- ฟ ม
----	--- เอ	----	-- เอเอ	----	--- เอ	----	-- เอเอ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ด
----	--- ฟ	----	-- ม ร	----	--- ม	----	-- ร ด
----	--- เอ	----	-- เอเอ	----	--- เอ	----	-- เอเอ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ล
----	--- ร	----	-- ด ท	----	--- ด	----	-- ท ล
----	--- เอ	----	-- เอเอ	----	--- เอ	----	-- เอเอ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ฟ
----	--- ท	----	-- ล ช	----	--- ล	----	-- ช ฟ
----	--- เอ	----	-- เอเอ	----	--- เอ	----	-- เอเอ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
----	--- ช	----	-- ฟ ม	----	--- ฟ	----	-- ม ร
----	--- เอ	----	-- เอเอ	----	--- เอ	----	-- เอเอ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 7 และ 8 เป็นการฝึกออกเสียง เอ - เอ - เอ ไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยมีคำที่เพิ่มเติมมาจากแบบที่ก่อนหน้านี้ คือคำว่า เอ่อ ซึ่งสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 342) ได้อธิบายถึงวิธีการ

ทำเสียง เอ๋อ ไว้ว่า “ใช้การเปล่งเสียงเหมือนเสียง เออ แต่เปล่งเสียงออกจากทรวงอกแทนการเปล่งจากลำคอเพื่อให้เกิดเสียงต่ำ”

9.ออกเสียง เอื้อ - เออ - เอ๋อ - เออ - เอื้อ (สลับเสียง) ไ่่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม
----	---ร	--ด ท	--ด ร	----	---ม	--ร ด	--ร ม
----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ	----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ
----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ช
----	---ฟ	--ม ร	--ม ฟ	----	---ช	--ฟ ม	--ฟ ช
----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ	----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ
----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
----	---ล	--ช ฟ	--ช ล	----	---ท	--ล ช	--ล ท
----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ	----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ
----	----	----	---ด	----	----	----	---ร
----	---ด	--ท ล	--ท ด	----	---ร	--ด ท	--ด ร
----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ	----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ
----	----	----	---ม	----	----	----	---ฟ
----	---ม	--ร ด	--ร ม	----	---ฟ	--ม ร	--ม ฟ
----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ	----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ
----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
----	---ช	--ฟ ม	--ฟ ช	----	---ล	--ช ฟ	--ช ล
----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ	----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ
----	----	----	---ท	----	----	----	---ดี
----	---ท	--ล ช	--ล ท	----	---ดี	--ท ล	--ท ดี
----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ	----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ
----	----	----	---ร	----	----	----	---มิ
----	---ร	--ดี ท	--ดี ร	----	---มิ	--ร ดี	--ร มิ
----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ	----	---เอื้อ	--เออเอื้อ	--เออเอื้อ

10.ออกเสียง เอื้อ - เออ - เอ่อ - เออ - เอื้อ (สลับเสียง) ไหลระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- มี	----	----	----	--- ร
----	--- มี	-- ร ต	-- ร มี	----	--- ร	-- ต ท	-- ต ร
----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ	----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ
----	----	----	--- ต	----	----	----	--- ท
----	--- ต	-- ท ล	-- ท ต	----	--- ท	-- ล ช	-- ล ท
----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ	----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ
----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
----	--- ล	-- ช ฟ	-- ช ล	----	--- ช	-- ฟ ม	-- ฟ ช
----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ	----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ
----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
----	--- ฟ	-- ม ร	-- ม ฟ	----	--- ม	-- ร ต	-- ร ม
----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ	----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ
----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ต
----	--- ร	-- ต ท	-- ต ร	----	--- ต	-- ท ล	-- ท ต
----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ	----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ
----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ล
----	--- ท	-- ล ช	-- ล ท	----	--- ล	-- ช ฟ	-- ช ล
----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ	----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ
----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ฟ
----	--- ช	-- ฟ ม	-- ฟ ช	----	--- ฟ	-- ม ร	-- ม ฟ
----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ	----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ
----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
----	--- ม	-- ร ต	-- ร ม	----	--- ร	-- ต ท	-- ต ร
----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ	----	--- เอื้อ	-- เออเอื้อ	-- เออเอื้อ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 9 และ 10 เป็นการฝึกออกเสียง เอื้อ - เออ - เอ่อ - เออ - เอื้อ (สลับเสียง) ไหลระดับเสียงขึ้น และไหลระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยมีคำที่เพิ่มเติมมาจากแบบที่ก่อนหน้านี้ คือคำว่า เอื้อ ซึ่งสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 342) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียง เอื้อ ไว้ว่า “ใช้การเปล่งเสียงเหมือนเสียง เออ แต่เปล่งเสียงออกทางนาสิกแทนการเปล่งจากลำคอ”

11. การออกเสียง เอ็ง เงอ ไ้ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	--- ร	----	----	--- ม	----	----	--- ฟ
--- ร	--- ร	----	--- ม	--- ม	----	--- ฟ	--- ฟ
--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ

----	--- ช	----	----	--- ล	----	----	--- ท
--- ช	--- ช	----	--- ล	--- ล	----	--- ท	--- ท
--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ

----	--- ด	----	----	--- ร	----	----	--- ม
--- ด	--- ด	----	--- ร	--- ร	----	--- ม	--- ม
--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ

----	--- ฟ	----	----	--- ช	----	----	--- ล
--- ฟ	--- ฟ	----	--- ช	--- ช	----	--- ล	--- ล
--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ

----	--- ท	----	----	--- ต	----	----	--- ร
--- ท	--- ท	----	--- ต	--- ต	----	--- ร	--- ร
--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ

----	--- ม	
--- ม	--- ม	
--- เอ็ง	--- เงอ	

12.การออกเสียง เอ็ง เงอ ไ้ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	--- ม	----	----	--- ร	----	--- ต	----
--- ม	--- ม	----	--- ร	--- ร	--- ต	--- ต	--- ต
--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ	--- เอ็ง	--- เงอ	--- เอ็ง

----	--- ท	----	----	--- ล	----	----	--- ช
--- ท	--- ท	----	--- ล	--- ล	----	--- ช	--- ช
--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ

----	--- ฟ	----	----	--- ม	----	----	--- ร
--- ฟ	--- ฟ	----	--- ม	--- ม	----	--- ร	--- ร
--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ

----	--- ด	----	----	--- ท	----	----	--- ล
--- ด	--- ด	----	--- ท	--- ท	----	--- ล	--- ล
--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ	----	--- เอ็ง	--- เงอ

----	---ช	----	----	---ฟ	----	----	---ม
---ช	---ช	----	---ฟ	---ฟ	----	---ม	---ม
---เอ็ง	---เงอ	----	---เอ็ง	---เงอ	----	---เอ็ง	---เงอ

----	---ร
---ร	---ร
---เอ็ง	---เงอ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 11 และ 12 เป็นการฝึกออกเสียง เอ็ง เงอ ไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 342) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียง เอ็ง เงอ ไว้ว่า “เริ่มต้นด้วยการเปล่งเสียง เออ แล้วกระดกโคนลิ้นขึ้นไปสัมผัสชิดเพดานปาก เสียงจะออกทางจมูก และเกิดเสียง เอ็ง แล้วเปล่งเสียงต่อเหมือน เออ โดยติดเสียง “ง” มาด้วย”

13. การออกเสียงสระบัต ไ่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	---ร	----	----	---ม	----	----	---ฟ
---ฟ	--ดร	----	---ด	--รม	----	---ร	--มฟ
---เออ	--เออเออ	----	---เออ	--เออเออ	----	---เออ	--เออเออ

----	---ช	----	----	---ล	----	----	---ท
---ม	--ฟช	----	---ฟ	--ชล	----	---ช	--ลท
---เออ	--เออเออ	----	---เออ	--เออเออ	----	---เออ	--เออเออ

----	---ด	----	----	---ร	----	----	---ม
---ล	--ทด	----	---ท	--ดร	----	---ด	--รม
---เออ	--เออเออ	----	---เออ	--เออเออ	----	---เออ	--เออเออ

----	---ฟ	----	----	---ช	----	----	---ล
---ร	--มฟ	----	---ม	--ฟช	----	---ฟ	--ชล
---เออ	--เออเออ	----	---เออ	--เออเออ	----	---เออ	--เออเออ

----	---ท	----	----	---ด	----	----	---ร
---ช	--ลท	----	---ล	--ทด	----	---ท	--ดร
---เออ	--เออเออ	----	---เออ	--เออเออ	----	---เออ	--เออเออ

----	---มิ
---ด	--รมิ
---เออ	--เออเออ

14. การออกเสียงสระบัต ไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	--- มี	----	----	--- ร	----	----	--- ต
--- ต	-- มี	----	--- ท	-- ต	----	--- ล	-- ท
--- เอ	-- เอ	----	--- เอ	-- เอ	----	--- เอ	-- เอ

----	--- ท	----	----	--- ล	----	----	--- ช
--- ช	-- ล	----	--- ฟ	-- ล	----	--- ม	-- ฟ
--- เอ	-- เอ	----	--- เอ	-- เอ	----	--- เอ	-- เอ

----	--- ฟ	----	----	--- ม	----	----	--- ร
--- ร	-- ม	----	--- ด	-- ร	----	--- ท	-- ด
--- เอ	-- เอ	----	--- เอ	-- เอ	----	--- เอ	-- เอ

----	--- ด	----	----	--- ท	----	----	--- ล
--- ล	-- ท	----	--- ช	-- ล	----	--- ฟ	-- ช
--- เอ	-- เอ	----	--- เอ	-- เอ	----	--- เอ	-- เอ

----	--- ช	----	----	--- ฟ	----	----	--- ม
--- ม	-- ฟ	----	--- ร	-- ม	----	--- ด	-- ร
--- เอ	-- เอ	----	--- เอ	-- เอ	----	--- เอ	-- เอ

----	--- ร
--- ท	-- ด
--- เอ	-- เอ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 13 และ 14 เป็นการฝึกออกเสียงสระบัตไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่โดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 346) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียงสระบัตไ่ไว้ว่า “การทำเสียงตั้งแต่ 3 เสียงขึ้นไปในตอนท้ายบางช่วงของการเอื้อนให้ต่อเนื่องกันอย่างรวดเร็ว”

15. การออกเสียงควง ไ่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ช
----	----	ฟม - ม	ฟม- ลฟ ฟ	----	----	ชฟม - ฟ	ชฟ - ทช ช
----	----	เอเอเอเอ เอ	อะเอะ อีเอิงเอ	----	----	เอเอเอเอ เอ	อะเอะ อีเอิงเอ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
----	----	ลชฟ - ช	ลช - ดล ล	----	----	ทลช - ล	ทล - รท ท
----	----	เอเอเอเอ เอ	อะเอะ อีเอิงเอ	----	----	เอเอเอเอ เอ	อะเอะ อีเอิงเอ

----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ร
----	----	ดทล ท	ดท - มค ด	----	----	รดท - ค	รด - ฟร ร
----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ	----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ฟ
----	----	มรด - ร	มร - ชม ม	----	----	ฟมร - ม	ฟม- ลฟ ฟ
----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ	----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ล
----	----	ชฟม - ฟ	ชฟ - ทช ช	----	----	ลชฟ - ช	ลช - คัล ล
----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ	----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ค
----	----	ทลช - ล	ทล - ร้ท ท	----	----	ค้ทล ท	ค้ท - มค ค
----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ	----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ

16. การออกเสียงควง ไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ค	----	----	----	--- ท
----	----	ค้ทล ท	ค้ท - มค ค	----	----	ทลช - ล	ทล - ร้ท ท
----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ	----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
----	----	ลชฟ - ช	ลช - คัล ล	----	----	ชฟม - ฟ	ชฟ - ทช ช
----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ	----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
----	----	ฟมร - ม	ฟม- ลฟ ฟ	----	----	มรด - ร	มร - ชม ม
----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ	----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ด
----	----	รดท - ค	รด - ฟร ร	----	----	ดทล ท	ดท - มค ด
----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ	----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ค
----	----	ทลช - ล	ทล - ร้ท ท	----	----	ลชฟ - ช	ลช - คัล ล
----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ	----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ฟ
----	----	ชฟม - ฟ	ชฟ - ทช ช	----	----	ฟมร - ม	ฟม- ลฟ ฟ
----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ	----	----	เฮ้อเฮ้อเฮ้อ เฮอ	ฮะเฮอ ฮีเอ็งเงอ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 15 และ 16 เป็นการฝึกออกเสียงควบไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 352) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียงควบไ่ว่า “เป็นการทำเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ หรือเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูงในเสียงเดียวกัน”

17. การออกเสียง เออ สะเอ็งเงอ เอ่อ ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ม
----	----	--- ฟ	ขฟฟ - ร	----	----	--- ช	ลชช - ม
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ช
----	----	--- ล	ทลล - ฟ	----	----	--- ท	ดทท - ช
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
----	----	--- ด	รดด ล	----	----	--- ร	มรร - ท
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ร
----	----	--- ม	พมม - ด	----	----	--- ฟ	ขฟฟ - ร
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ฟ
----	----	--- ช	ลชช - ม	----	----	--- ล	ทลล - ฟ
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ล
----	----	--- ท	ดทท - ช	----	----	--- ด	ร็ดด - ล
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ด
----	----	--- ร	มรร - ท	----	----	--- ม	พมม - ด
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

18. การออกเสียง เออ สะเอ็งเงอ เอ่อ ไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	----	----	--- ตั	----	----	----	--- ท
----	----	--- มี่	พ่มี่ - ตั	----	----	--- รี่	มี่รี่ - ท
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
----	----	--- ตั	รตัตตั ล	----	----	--- ท	ตัทท - ช
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
----	----	--- ล	ทลล - ฟ	----	----	--- ช	ลชช - ม
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ด
----	----	--- ฟ	ชฟฟ - ร	----	----	--- ม	พมม - ด
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ล
----	----	--- ร	มรรร - ท	----	----	--- ด	รดด ล
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ฟ
----	----	--- ท	ดทท - ช	----	----	--- ล	ทลล - ฟ
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
----	----	--- ช	ลชช - ม	----	----	--- ฟ	ชฟฟ - ร
----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ	----	----	--- เออ	สะเอ็งเงอ เอ่อ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 17 และ 18 เป็นการฝึกออกเสียงเออ สะเอ็งเงอ เอ่อ ไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่ โดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 342 - 344) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียง เออ และ เอ่อ ไว้ว่า ใช้การเปล่งเสียงเหมือนเสียง เออ แต่เปล่งเสียงออกจากลำคอ ส่วนเสียง สะเอ็งเงอ เกิดจากการกระทบเสียงจากนั้นเปล่งเสียง เออ แล้วกระดกโคนลิ้นขึ้นไปสัมผัสชิดเพดานปาก เสียงจะออกทางจมูก และเกิดเสียง เอ็ง แล้วเปล่ง เสียงต่อเหมือน เออ โดยติดเสียง “ง” มาด้วย

19. การออกเสียง เออะเอะ อึงเออ ไ้ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม
----	---ร	--ม ร	--ช ร	----	---ม	--ฟ ม	--ล ม
----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ
----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ช
----	---ฟ	--ช ฟ	--ท ฟ	----	---ช	--ลช	--ด ช
----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ
----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
----	---ล	--ท ล	--ร ล	----	---ท	--ด ท	--ม ท
----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ
----	----	----	---ด	----	----	----	---ร
----	---ด	--ร ด	--ฟ ด	----	---ร	--ม ร	--ช ร
----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ
----	----	----	---ม	----	----	----	---ฟ
----	---ม	--ฟ ม	--ล ม	----	---ฟ	--ช ฟ	--ท ฟ
----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ
----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
----	---ช	--ลช	--ด ช	----	---ล	--ท ล	--ร ล
----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ
----	----	----	---ท	----	----	----	---ด
----	---ท	--ด ท	--ม ท	----	---ด	--ร ด	--ฟ ด
----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ

20. การออกเสียง เออะเอะ อึงเออ ไ้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	----	----	---ด	----	----	----	---ท
----	---ด	--ร ด	--ฟ ด	----	---ท	--ด ท	--ม ท
----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ
----	----	----	---ล	----	----	----	---ช
----	---ล	--ท ล	--ร ล	----	---ช	--ลช	--ด ช
----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ
----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ม
----	---ฟ	--ช ฟ	--ท ฟ	----	---ม	--ฟ ม	--ล ม
----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--อึงเออ

----	----	----	---ร	----	----	----	---ด
----	---ร	--ม ร	--ช ร	----	---ด	--ร ด	--ฟ ด
----	---เออ	--อะเออ	--ฮึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--ฮึงเออ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ล
----	---ท	--ด ท	--ม ท	----	---ล	--ท ล	--ร ล
----	---เออ	--อะเออ	--ฮึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--ฮึงเออ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ฟ
----	---ช	--ลช	--ด ช	----	---ฟ	--ช ฟ	--ท ฟ
----	---เออ	--อะเออ	--ฮึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--ฮึงเออ

----	----	----	---ม	----	----	----	---ร
----	---ม	--ฟ ม	--ล ม	----	---ร	--ม ร	--ช ร
----	---เออ	--อะเออ	--ฮึงเออ	----	---เออ	--อะเออ	--ฮึงเออ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 19 และ 20 เป็นการฝึกออกเสียง เอออะเออ ฮึงเออ ไ่ระดับเสียงขึ้นและไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่ โดยมีการเพิ่มเสียงจากแบบฝึกก่อนหน้านี้ คือเสียง ฮึง สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 344) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียง ฮึง ไว้ว่า ใช้วิธีการเปล่งเสียง “เออ” แต่ต้องออกเสียงให้น้ำหนักเสียง ขึ้นนาสิกแรงกว่าปกติ โดยยกลิ้นกระดกขึ้นหาเพดานปากแต่ไม่ชิดออกเสียงสะอาดให้สั้นกว่าเดิม โดยมีเสียง “ง” ติดมาด้วย

21. การสะบัดเสียง เอย อืออืออือ ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม
----	---ม	---ฟ	--ม ร	----	---ฟ	---ช	--ฟม
----	---เอย	---ฮือ	--ฮืออือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮืออือ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ช
----	---ช	---ล	--ชฟ	----	---ล	---ท	--ลช
----	---เอย	---ฮือ	--ฮืออือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮืออือ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
----	---ท	---ด	--ทล	----	---ด	---ร	--ด ท
----	---เอย	---ฮือ	--ฮืออือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮืออือ

----	----	----	---ด	----	----	----	---ร
----	---ร	---ม	--รด	----	---ม	---ฟ	--มร
----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ

----	----	----	---ม	----	----	----	---ฟ
----	---ฟ	---ช	--ฟม	----	---ช	---ล	--ชฟ
----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
----	---ล	---ท	--ลช	----	---ท	---ด	--ทล
----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ด
----	---ด	---ร	--ด ท	----	---ร	---ม	--รด
----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ

22. การสะบัดเสียง เอย ฮือฮือฮือ ให้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	----	----	---ด	----	----	----	---ท
----	---ร	---ม	--รด	----	---ด	---ร	--ด ท
----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ช
----	---ท	---ด	--ทล	----	---ล	---ท	--ลช
----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ม
----	---ช	---ล	--ชฟ	----	---ฟ	---ช	--ฟม
----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ

----	----	----	---ร	----	----	----	---ด
----	---ม	---ฟ	--มร	----	---ร	---ม	--รด
----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ล
----	---ด	---ร	--ด ท	----	---ท	---ด	--ทล
----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ฟ
----	---ล	---ท	--ลช	----	---ช	---ล	--ชฟ
----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ	----	---เอย	---ฮือ	--ฮือฮือ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
----	--- ฟ	--- ช	-- ฟม	----	--- ม	--- ฟ	-- มร
----	--- เอย	--- ฮือ	-- ฮือฮือ	----	--- เอย	--- ฮือ	-- ฮือฮือ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 21 และ 22 เป็นการฝึกออกเสียงเอย ฮือฮือฮือ ไ่ระดับเสียงขึ้น และ ไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยมีการเพิ่มเสียงจากแบบฝึกก่อนหน้านี้ คือเสียง เอย สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 343) ได้อธิบายถึงวิธีการ ทำเสียง เอย ไว้ว่ามีวิธีการเช่นเดียวกับวิธีการทำเสียง เออ จนเมื่อจะออกเสียง เอย ให้ยับโคนลิ้น กระดกขึ้นหาเพดานปากเล็กน้อยให้ขอบลิ้นสองข้างกระทบเพดานปาก แล้วแยกมุมปากออกเล็กน้อย ให้เกิดเป็นเสียง ฮี ที่ไม่ชัดเจนนักเมื่อสุดทางเสียงควบล้ำตามเสียงเอออออกมาพร้อมด้วย นิยมใช้เมื่อ สิ้นสุดการเอื้อนก่อนถึงคำร้อง

23. การออกเสียง ฮือ ฮือฮือฮือฮือฮือ ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ฟ
----	---	--- ฟ	มร- มฟม	----	---	--- ช	ฟม ฟชฟ
----	---	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ	----	---	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ล
----	----	--- ล	ชฟ - ชลช	----	----	--- ท	ลช - ลทล
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ด
----	----	--- ด	ทล - ทดท	----	----	--- ร	ดท - ดรด
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ม
----	----	--- ม	รด - รมร	----	----	--- ฟ	มร - มฟม
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ช
----	----	--- ช	ฟม- ฟชฟ	----	----	--- ล	ชฟ - ชลช
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
----	----	--- ท	ลช - ลทล	----	----	--- ค	ทล - ทคท
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ตั	----	----	----	--- ร
----	----	--- ร	ตท - ตร์ต	----	----	--- ม	รต - ร่มร
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ

24. การออกเสียง ฮือ ฮือฮือฮือ ฮือฮือ ไ้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ตั
----	----	--- ม	รต - ร่มร	----	----	--- ร	ตท - ตร์ต
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ล
----	----	--- ตั	ทล - ทดท	----	----	--- ท	ลช - ลทล
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ฟ
----	----	--- ล	ชฟ - ชลช	----	----	--- ช	ฟม- ฟชฟ
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
----	----	--- ฟ	มร - มฟม	----	----	--- ม	รต - ร่มร
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ท
----	----	--- ร	ดท - ดรต	----	----	--- ด	ทล - ทดท
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
----	----	--- ท	ลช - ลทล	----	----	--- ล	ชฟ - ชลช
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
----	----	--- ช	ฟม- ฟชฟ	----	----	--- ฟ	มร- มฟม
----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ	----	----	--- ฮือ	ฮือฮือฮือฮือฮือ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 23 และ 24 เป็นการฝึกออกเสียง ฮือ ฮือฮือฮือ ฮือฮือ ไ้ระดับเสียงขึ้น และไ้ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยมีการเพิ่มเสียงใช้มากในแบบฝึกนี้ คือเสียง ฮือ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 343) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียง ฮือ ไว้ว่าเผยอริมฝีปากออกจากกันเล็กน้อย เปล่งเสียงออกจากคอโดยตรง บังคับค้างไว้หนึ่งแล้วยกโคนลิ้นขึ้นเล็กน้อย เพื่อเปลี่ยนทางลมให้มากกระทบเพดานปาก และเปล่งเสียงให้ขึ้น

นาสิก และทางปากซึ่งสามารถผันให้เกิดเสียงอื่น ๆ ได้แก่เสียง อ้อ ด้วยการออกเสียงจากทรวงอกที่ทำให้เกิดเสียงที่ต่ำกว่าการออกเสียงจากลำคอ และนาสิก

25. การออกเสียง เออฮึงเออ เอ้อเออเอ่อ เอ้ย ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

-----	---- ชู	-----	-----	---- ล	-----	-----	---- ท
- มลม	ฟมร - มช	-----	- ฟทฟ	ชฟม - ฟล	-----	- ชตช	ลชฟ - ชท
- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย

-----	---- ด	-----	-----	---- ร	-----	-----	---- ม
- ลรล	ทลช - ลต	-----	- ทมท	ดทล - ทร	-----	- ดฟด	รคท - คม
- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย

-----	---- ฟ	-----	-----	---- ช	-----	-----	---- ล
- รชร	มรต - รฟ	-----	- มลม	ฟมร - มช	-----	- ฟทฟ	ชฟม - ฟล
- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย

-----	---- ท	-----	-----	---- ต	-----	-----	---- ร
- ชตช	ลชฟ - ชท	-----	- ลรล	ทลช - ลต	-----	- ทมท	ดทล - ทร
- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย

26.การออกเสียง เออฮึงเออ เอ้อเออเอ่อ เอ้ย ไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

-----	---- ร	-----	-----	---- ค	-----	-----	---- ท
- ทมท	ดทล - ทร	-----	- ลรล	ทลช - ลต	-----	- ชตช	ลชฟ - ชท
- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย

-----	---- ล	-----	-----	---- ช	-----	-----	---- ฟ
- ฟทฟ	ชฟม - ฟล	-----	- มลม	ฟมร - มช	-----	- รชร	มรต - รฟ
- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย

-----	---- ม	-----	-----	---- ร	-----	-----	---- ด
- ดฟด	รคท - คม	-----	- ทมท	ดทล - ทร	-----	- ลรล	ทลช - ลต
- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย

-----	---- ท	-----	-----	---- ล	-----	-----	---- ช
- ชตช	ลชฟ - ชท	-----	- ฟทฟ	ชฟม - ฟล	-----	- มลม	ฟมร - มช
- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย	-----	- เออฮึงเออ	เอ้อเออเอ่อ เอ้ย

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 25 และ 26 เป็นการฝึกออกเสียง เออฮึงเออ เอ้อเออเอ้อ เอ้ย ไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยมีการเพิ่มเสียงจากแบบฝึกก่อนหน้านี้ คือเสียง เอ้ย ซึ่งมีวิธีการเช่นเดียวกับวิธีการทำเสียงเอยแต่ผันเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน

27.การออกเสียง ฮึงเออ เอ้อะเออ เออเอ้อ ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	---ช	----	----	---ล	----	----	---ท
--ชม	รรม - มช	----	--ลฟ	มฟม - ฟล	----	--ทช	ฟชฟ - ชท
--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ

----	---ด	----	----	---ร	----	----	---ม
--ดล	ชลช - ลด	----	--รท	ลทล - ทร	----	--มด	ทดท - ดม
--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ

----	---ฟ	----	----	---ช	----	----	---ล
--ฟร	ดรด - รฟ	----	--ชม	รรม - มช	----	--ลฟ	มฟม - ฟล
--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ

----	---ท	----	----	---ด	----	----	---ร
--ทช	ฟชฟ - ชท	----	--ดล	ชลช - ลด	----	--รท	ลทล - ทร
--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ

----	---มี	
--มีด	ทดท - ดมี	
--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	

28.การออกเสียง ฮึงเออ เอ้อะเออ เออเอ้อ ไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	---มี	----	----	---ร	----	----	---ด
--มีด	ทดท - ดมี	----	--รท	ลทล - ทร	----	--ดล	ชลช - ลด
--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ

----	---ท	----	----	---ล	----	----	---ช
--ทช	ฟชฟ - ชท	----	--ลฟ	มฟม - ฟล	----	--ชม	รรม - มช
--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ

----	---ฟ	----	----	---ม	----	----	---ร
--ฟร	ดรด - รฟ	----	--มด	ทดท - ดม	----	--รท	ลทล - ทร
--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ	----	--ฮึงเออ	เอ้อะเออ เออเอ้อ

----	--- ด	----	----	--- ฑ	----	----	--- ล
-- ตล	ชลช - ลต	----	-- ฑช	ฟชฟ - ชท	----	-- ลฟ	มฟม - ฟช
-- ซึงเออ	เอออะเออ เออเอ้อ	----	-- ซึงเออ	เอออะเออ เออเอ้อ	----	-- ซึงเออ	เอออะเออ เออเอ้อ

----	--- ช
-- ชม	รมร - มช
-- ซึงเออ	เอออะเออ เออเอ้อ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 27 และ 28 เป็นการฝึกออกเสียง ซึงเออ เอ่ออะเออ เออเอ้อ ไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ เป็นการฝึกเอื้อนในเสียงที่มีวิธีการออกเสียงคล้ายกัน โดยมีการผันเสียงวรรณยุกต์เพื่อให้ระดับเสียงมีความต่างกัน

29.การม้วนเสียง ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	--- ร	----	----	--- ม	----	----	--- ฟ
-- มฟ	ชฟร - ร	----	-- ฟช	ลชม - ม	----	-- ชล	ทลฟ - ฟ
-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย

----	--- ช	----	----	--- ล	----	----	--- ฑ
-- ลท	ดทช - ช	----	-- ทด	รตล - ล	----	-- ตร	มรท - ฑ
-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย

----	--- ด	----	----	--- ร	----	----	--- ม
-- รม	ฟมด - ด	----	-- มฟ	ชฟร - ร	----	-- ฟช	ลชม - ม
-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย

----	--- ฟ	----	----	--- ช	----	----	--- ล
-- ชล	ทลฟ - ฟ	----	-- ลท	ดทช - ช	----	-- ทด	รตล - ล
-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย

----	--- ฑ
-- ตร์	มร์ท - ฑ
-- เอ้อเอ้อ	เอ้อเออเอิง เงย

30. การม้วนเสียง ไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	--- ท	----	----	--- ล	----	----	--- ช
-- คีร์	มืรท - ท	----	-- ทคิ	รืคต - ล	----	-- ลท	คืทช - ช
-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย

----	--- ฟ	----	----	--- ม	----	----	--- ร
-- ซล	ทลฟ - ฟ	----	-- ฟซ	ลซม - ม	----	-- มฟ	ซฟร - ร
-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย

----	--- ด	----	----	--- ท	----	----	--- ล
-- รม	ฟมด - ด	----	-- ดร	มรท - ท	----	-- ทด	รดล - ล
-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย

----	--- ช	----	----	--- ฟ	----	----	--- ม
-- ลท	ดทช - ช	----	-- ซล	ทลฟ - ฟ	----	-- ฟซ	ลซม - ม
-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย	----	-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย

----	--- ร
-- มฟ	ซฟร - ร
-- เอ้อเอ้อ	เฮ้อเออเอิง เงย

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 29 และ 30 เป็นการม้วนเสียง ไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 347) ได้อธิบายถึงวิธีการม้วนเสียง ไว้ว่า “เป็นการขับร้องที่ใช้ความหนัก-เบาของระดับเสียงแสดงความเด่นชัดของคำร้อง และการเอื้อน โดยเพิ่มความละเอียดของท่วงทำนอง ลักษณะนี้มักใช้ในตอนจบท่อนของเพลง”

31. การออกเสียง เอ้อเฮอ เอ้อ เอ้อเอ้อ ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	--- ฟ	----	----	--- ช	----	----	--- ล
--- ร	- มร - มฟ	----	--- ม	- ฟม - ฟซ	----	--- ฟ	- ซฟ - ซล
--- เอ้อ	เฮอเอ้อ เอ้อ	----	--- เอ้อ	เฮอเอ้อ เอ้อ	----	--- เอ้อ	เฮอเอ้อ เอ้อ

----	--- ท	----	----	--- ด	----	----	--- ร
--- ช	ลช - ลท	----	--- ล	ทล - ทด	----	---- - ท	ดท - ดร
--- เอ้อ	เฮอเอ้อ เอ้อ	----	--- เอ้อ	เฮอเอ้อ เอ้อ	----	--- เอ้อ	เฮอเอ้อ เอ้อ

----	---ม	----	----	---ฟ	----	----	---ช
---ค	-รด -คม	----	---ร	-มร -มฟ	----	---ม	-ฟม -ฟช
---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ

----	---ล	----	----	---ท	----	----	---ดี
---ฟ	-ชฟ -ชล	----	---ช	ลช -ลท	----	---ล	ทล -ทดี
---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ

----	---ร	----	----	---มี
----ท	ดท -ดร์	----	---ด	-รดี -ดมี
---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ

32.การออกเสียง เออเฮอ เออ เออเอ้อ ไ้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	---มี	----	----	---ร	----	----	---ดี
---ค	-รดี -ดมี	----	----ท	ดท -ดร์	----	---ล	ทล -ทดี
---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ

----	---ท	----	----	---ล	----	----	---ช
---ช	ลช -ลท	----	---ฟ	-ชฟ -ชล	----	---ม	-ฟม -ฟช
---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ

----	---ฟ	----	----	---ม	----	----	---ร
---ร	-มร -มฟ	----	---ค	-รด -คม	----	----ท	ดท -ดร
---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ

----	---ค	----	----	---ท	----	----	---ล
---ล	ทล -ทค	----	---ช	ลช -ลท	----	---ฟ	-ชฟ -ชล
---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ

----	---ช	----	----	---ฟ
---ม	-ฟม -ฟช	----	---ร	-มร -มฟ
---เออ	เฮอเออ เอ้อ	----	---เออ	เฮอเออ เอ้อ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 31 และ 32 เป็นการออกเสียง เออเฮอ เออ เออเอ้อ ไ้ระดับเสียงขึ้น และไ้ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยเสียงที่ใช้บ่อยคือเสียงในแบบที่นี้มีพื้นฐานมาจากเสียงเออ ซึ่งสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 347) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียงเออไว้ว่าเป็นการใช้หน้าหนักเสียงลิกนิงอยู่ที่โคนลิ้น บังคับคอให้แข็ง เพยอ

ริมฝีปากเล็กน้อย แล้วเปล่งเสียงออกจากลำคอโดยตรง โดยไม่ขยับคาง และไม่หุบปาก ซึ่งการทำเสียง
เออ สามารถไล่เสียงจากต่ำไปหาสูงได้ดังนี้ เสียงต่ำเกิดจากทรวงอก เสียงกลางเกิดจากลำคอ และ
เสียงสูงเกิดจากนาสิก

33.การออกเสียง ฮี้อือ เอออะเอิงเงอ (การโยกเสียง) ไ้ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	--- ร	----	----	--- ม	----	----	--- ฟ
-- ช ฟ	ร ม ร - ร	----	-- ล ช	ม ฟ ม - ม	----	-- ท ล	ฟ ช ฟ - ฟ
-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ

----	--- ช	----	----	--- ล	----	----	--- ท
-- ด ท	ช ล ช - ช	----	-- ร ด	ล ท ล - ล	----	-- ม ร	ท ด ท - ท
-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ

----	--- ด	----	----	--- ร	----	----	--- ม
-- ฟ ม	ด ร ด - ด	----	-- ช ฟ	ร ม ร - ร	----	-- ล ช	ม ฟ ม - ม
-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ

----	--- ฟ	----	----	--- ช	----	----	--- ล
-- ท ล	ฟ ช ฟ - ฟ	----	-- ด ท	ช ล ช - ช	----	-- ร ด	ล ท ล - ล
-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ

----	--- ท
-- ม ร	ท ด ท - ท
-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ

34.การออกเสียง ฮี้อือ เอออะเอิงเงอ (การโยกเสียง) ไ้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	--- ท	----	----	--- ล	----	----	--- ช
-- ม ร	ท ด ท - ท	----	-- ร ด	ล ท ล - ล	----	-- ด ท	ช ล ช - ช
-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ

----	--- ฟ	----	----	--- ม	----	----	--- ร
-- ท ล	ฟ ช ฟ - ฟ	----	-- ล ช	ม ฟ ม - ม	----	-- ช ฟ	ร ม ร - ร
-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ

----	--- ด	----	----	--- ท	----	----	--- ล
-- ฟ ม	ด ร ด - ด	----	-- ม ร	ท ด ท - ท	----	-- ร ด	ล ท ล - ล
-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ

----	--- ช	----	----	--- ฟ	----	----	--- ม
-- ดท	ชลช - ช	----	-- ทล	ฟชฟ - ฟ	----	-- ลช	มฟม - ม
-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ	----	-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ

----	--- ร
-- ช ฟ	รמר - ร
-- เอ้อเออ	เอออะเอิง เงอ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 33 และ 34 เป็นการออกเสียง ฮี้อ เอออะเอิงเงอ ไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยลักษณะการเอื้อน เป็นวิธีการโยกเสียง ซึ่งสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 350) ได้อธิบายถึงการโยกเสียงไว้ว่า “เป็นการทำเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ในระดับเสียงเดิม กลับไปกลับมาหลาย ๆ ครั้ง จนกว่าจะหมดทำนอง”

35.การออกเสียง เอ้อเออ เอิงฮียเอย ไ่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	--- ร	----	----	--- ม	----	----	--- ฟ
-- ลช	- มชร	----	-- ทล	- ฟลม	----	-- ดท	- ชทฟ
-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย

----	--- ช	----	----	--- ล	----	----	--- ท
-- รด	- ลดช	----	-- มร	- ทรล	----	-- ฟม	- ดมท
-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย

----	--- ด	----	----	--- ร	----	----	--- ม
-- ชฟ	- รฟด	----	-- ลช	- มชร	----	-- ทล	- ฟลม
-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย

----	--- ฟ	----	----	--- ช	----	----	--- ล
-- ดท	- ชทฟ	----	-- รด	- ลดช	----	-- มร	- ทรล
-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย

36.การออกเสียง เอ้อเออ เอิงฮียเอย ไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	--- ล	----	----	--- ช	----	----	--- ฟ
-- มร	- ทรล	----	-- รด	- ลดช	----	-- ดท	- ชทฟ
-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอิงฮียเอย

----	--- ม	----	----	--- ร	----	----	--- ด
-- ทล	- ฟลม	----	-- ลช	- มขร	----	-- ชฟ	- รพด
-- เอ้อเออ	- เอ็งฮึเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอ็งฮึเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอ็งฮึเอย

----	--- ท	----	----	--- ล	----	----	--- ช
-- ฟม	- ดมท	----	-- มร	- ทรล	----	-- รด	- ลดช
-- เอ้อเออ	- เอ็งฮึเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอ็งฮึเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอ็งฮึเอย

----	--- ฟ	----	----	--- ม	----	----	--- ร
-- ดท	- ชทฟ	----	-- ทล	- ฟลม	----	-- ลช	- มขร
-- เอ้อเออ	- เอ็งฮึเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอ็งฮึเอย	----	-- เอ้อเออ	- เอ็งฮึเอย

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 35 และ 36 เป็นการออกเสียง เอ้อเออ เอ็งฮึเอย ไ่ระดับเสียงขึ้นและไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 342 - 345) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียง เอ้อเออ เอ็งฮึเอย ไว้ว่า เริ่มต้นด้วยการเปล่งเสียงออกจากลำคอ บังคับให้น้ำหนักเสียงมาอยู่ที่เพดาน และขึ้นนาสิก เปล่งเสียงให้กระทบทั้ง 2 ทาง แต่ผ่านทางปากมากกว่า ทางจมูกออกเป็นเสียง เอ้อ จากนั้นใช้น้ำหนักเสียงลิกนิงอยู่ที่โคนลิ้น บังคับคอให้แข็ง เพยอริมฝีปากเล็กน้อย แล้วเปล่งเสียงออกจากลำคอโดยตรง โดยไม่ขยับคางและไม่หุบปาก ออกเป็นเสียง เออ ต่อจากนั้นเปล่งเสียง เออ แล้วกระดกโคนลิ้นขึ้นไปสัมผัสชิดเพดานปาก เสียงจะออกทางจมูก และเกิดเสียง เอิง แล้วใช้วิธีการเปล่งเสียง เออ แต่ออกเสียงให้น้ำหนักเสียง ขึ้นนาสิกแรงกว่าปกติ ยกลิ้นกระดกขึ้นหาเพดานปากแต่ไม่ชิด และทำให้เสียงสะดุดสั้นลง ออกเป็นเสียง ฮี และสุดท้ายใช้วิธีการเช่นเดียวกับวิธีการทำเสียง เออ จนเมื่อจะออกเสียง เอย ให้ขยับ โคนลิ้นกระดกขึ้นหาเพดานปากเล็กน้อยให้ขอบลิ้นสองข้างกระทบเพดานปาก แล้วแยกมุมปากออกเล็กน้อยให้เกิดเป็นเสียง ฮี ที่ไม่ชัดเจนนักเมื่อสุดทางเสียงควบก้ำลำตามเสียง เออ ออกมารวมด้วย

37.การออกเสียง เอิง ฮึงเอ่อ ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	--- ร	----	----	--- ม	----	----	--- ฟ
--- ท	- ร - ร	----	--- ด	- ม - ม	----	--- ร	- ฟ - ฟ
--- เอิง	- ฮึง - เออ	----	--- เอิง	- ฮึง - เออ	----	--- เอิง	- ฮึง - เออ

----	--- ช	----	----	--- ล	----	----	--- ท
--- ม	- ช - ช	----	--- ฟ	- ล - ล	----	--- ช	- ท - ท
--- เอิง	- ฮึง - เออ	----	--- เอิง	- ฮึง - เออ	----	--- เอิง	- ฮึง - เออ

----	---ด	----	----	---ร	----	----	---ม
---ล	-ด-ด	----	---ท	-ร-ร	----	---ด	-ม-ม
---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ	----	---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ	----	---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ

38.การออกเสียง เอ็ง ซึ่งเอ่อ ไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของพ้องวงใหญ่

----	---ม	----	----	---ร	----	----	---ด
---ด	-ม-ม	----	---ท	-ร-ร	----	---ล	-ด-ด
---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ	----	---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ	----	---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ

----	---ท	----	----	---ล	----	----	---ช
---ช	-ท-ท	----	---ฟ	-ล-ล	----	---ม	-ช-ช
---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ	----	---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ	----	---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ

----	---ฟ	----	----	---ม	----	----	---ร
---ร	-ฟ-ฟ	----	---ด	-ม-ม	----	---ท	-ร-ร
---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ	----	---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ	----	---เอ็ง	-ซึ่ง-เออ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 37 และ 38 เป็นการออกเสียง เอ็ง ซึ่งเอ่อ ไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของพ้องวงใหญ่ โดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 342 - 345) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียง เอ็ง ซึ่งเอ่อ ไว้ว่าเริ่มต้นด้วยการเปล่งเสียง เออ แล้วกระดกโคนลิ้นขึ้นไปสัมผัสชิดเพดานปาก เสียงจะออกทางจมูก และเกิดเสียง เอ็ง จากนั้นเปล่งเสียง ฮือ โดยติดเสียง “ง” มาด้วย จะออกเป็นเสียง ฮึ่ง และสุดท้ายเปล่งเสียง เออ โดยออกเสียงจากทรวงอกเพื่อให้เสียงต่ำลงออกเป็นเสียง เอ่อ

39.การออกเสียง เออเอื้อ เออเอื้อเออเอื้อ ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของพ้องวงใหญ่

----	---ร	----	----	---ม	----	----	---ฟ
--ฟช	ฟช-ฟร	----	--ชล	ชล-ชม	----	--ลท	ลท-ลฟ
--เออเอื้อ	เออเอื้อ เออเอื้อ	----	--เออเอื้อ	เออเอื้อ เออเอื้อ	----	--เออเอื้อ	เออเอื้อ เออเอื้อ

----	---ช	----	----	---ล	----	----	---ท
--ทด	ทด-ทช	----	--ดร	ดร-ดล	----	--รม	รม-รท
--เออเอื้อ	เออเอื้อ เออเอื้อ	----	--เออเอื้อ	เออเอื้อ เออเอื้อ	----	--เออเอื้อ	เออเอื้อ เออเอื้อ

----	---ด	----	----	---ร	----	----	---ม
--มฟ	มฟ-มด	----	--ฟช	ฟช-ฟร	----	--ชล	ชล-ชม
--เออเอื้อ	เออเอื้อ เออเอื้อ	----	--เออเอื้อ	เออเอื้อ เออเอื้อ	----	--เออเอื้อ	เออเอื้อ เออเอื้อ

----	--- ฟ	----	----	--- ช	----	----	--- ล
-- ลท	ลท - ลฟ	----	-- ทค	ทค - ทช	----	-- คร์	คร์ - คล
-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ	----	-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ	----	-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ

----	--- ท
-- รมี	รมี - รท
-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ

40.การออกเสียง เออเอ้อ เออเอ้อเออเอ่อ ไ้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	--- ท	----	----	--- ล	----	----	--- ช
-- รมี	รมี - รท	----	-- คร์	คร์ - คล	----	-- ทค	ทค - ทช
-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ	----	-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ	----	-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ

----	--- ฟ	----	----	--- ม	----	----	--- ร
-- ลท	ลท - ลฟ	----	-- ชล	ชล - ชม	----	-- ฟช	ฟช - ฟร
-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ	----	-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ	----	-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ

----	--- ค	----	----	--- ท	----	----	--- ล
-- มฟ	มฟ - มค	----	-- รม	รม - รท	----	-- ดร	ดร - คล
-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ	----	-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ	----	-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ

----	--- ช	----	----	--- ฟ	----	----	--- ม
-- ทค	ทค - ทช	----	-- ลท	ลท - ลฟ	----	-- ชล	ชล - ชม
-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ	----	-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ	----	-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ

----	--- ร
-- ฟช	ฟช - ฟร
-- เออเอ้อ	เออเอ้อ เออเอ่อ

จากชุดฝึกที่ 1 แบบที่ 37 และ 38 เป็นการออกเสียง เออเอ้อ เออเอ้อเออเอ่อ ไ้ระดับเสียงขึ้น และไ้ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ โดยมีเสียงที่ใช้ในการเอื้อน ได้แก่ เสียงเออ เสียงเอ้อ และเสียงเอ่อ ซึ่งสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2554: 342 - 345) ได้อธิบายถึงวิธีการทำเสียงทั้ง 3 เสียง ไว้ดังนี้ เสียงเออ ใช้น้ำหนักเสียงลึกลงอยู่ที่โคนลิ้น บังคับคอให้แข็ง เพยอริมฝีปากเล็กน้อย แล้วเปล่งเสียงออกจากลำคอโดยตรง โดยไม่ขยับคาง และไม่หุบปากซึ่งการทำเสียงเออ ส่วนเสียงเอ่อจะมีวิธีการคล้ายกับเสียงเออ แต่จะเปล่งเสียงจากทรวงอก และเสียงเอ้อมีวิธีการทำโดยเปล่งเสียงออกจากลำคอ บังคับให้น้ำหนักเสียงมาอยู่ที่เพดาน และขึ้นนาสิก เปล่งเสียงให้กระทบทั้ง 2 ทาง โดยผ่านทางปากมากกว่า ทางจมูก

จากชุดฝึกที่ 1 ผู้วิจัยนำวิธีการออกเสียงเอื้อนนำ ตามแบบอย่างมาจากสำนักมาตรฐาน
อุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยจัดทำแบบฝึกการออกเสียงเอื้อนแต่ละคำโดยใช้การ
ออกเสียงแต่ละเสียง ไหลระดับเสียงทีละ 1 ตัวโน้ต และใช้เครื่องดนตรีตีประกอบไปพร้อมกันกับการ
ออกเสียงเอื้อน ตั้งแต่เสียงต่ำไปจนถึงเสียงสูง และร้องเอื้อนจากระดับเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ จำนวน
แบบฝึกของการเอื้อนที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์ขึ้น มีจำนวน 40 แบบ ที่สามารถสร้างพัฒนาการด้านทักษะ
โดยไล่ระดับเสียงในลักษณะเอื้อนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถควบคุมเสียงไม่ให้เกิดการเพี้ยนได้
ทั้งยังเป็นการเสริมความรู้ในเรื่องของศัพท์สัทศาสตร์ที่ใช้ในการขับร้องแก่ผู้เรียน เนื่องจากแต่ละแบบฝึก
มีคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการขับร้องสอดแทรกอยู่ด้วย ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปฝึกได้ที่บ้านด้วยตนเอง

5.2 ชุดฝึกการขับร้อง ชุดที่ 2

1.ออกเสียงเป็นทำนอง ไหลระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม
----	---ร	---ม	ร ม ร - ร	----	---ม	---ฟ	ม ฟ ม - ม
----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ช
----	---ฟ	---ช	ฟ ช ฟ - ฟ	----	---ช	---ล	ช ล ช - ช
----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
----	---ล	---ท	ล ท ล - ล	----	---ท	---ด	ท ด ท - ท
----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ด	----	----	----	---ร
----	---ด	---ร	ด ร ด - ด	----	---ร	---ม	ร ม ร - ร
----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ม	----	----	----	---ฟ
----	---ม	---ฟ	ม ฟ ม - ม	----	---ฟ	---ช	ฟ ช ฟ - ฟ
----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
----	---ช	---ล	ช ล ช - ช	----	---ล	---ท	ล ท ล - ล
----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เอื้อ	เออเอื้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ดี
----	---ท	---ดี	ท ดี ท - ท	----	---ดี	---รี	ดี ร ดี - ดี
----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ

----	----	----	---รี
----	---รี	---มี	รี มี รี - รี
----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ

2.ออกเสียงเป็นทำนอง ไ้ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---รี	----	----	----	---ดี
----	---รี	---มี	รี มี รี - รี	----	---ดี	---รี	ดี ร ดี - ดี
----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ล
----	---ท	---ดี	ท ดี ท - ท	----	---ล	---ท	ล ท ล - ล
----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ซ	----	----	----	---ฟ
----	---ซ	---ล	ซ ล ซ - ซ	----	---ฟ	---ซ	ฟ ซ ฟ - ฟ
----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ม	----	----	----	---ร
----	---ม	---ฟ	ม ฟ ม - ม	----	---ร	---ม	ร ม ร - ร
----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ด	----	----	----	---ท
----	---ด	---ร	ด ร ด - ด	----	---ท	---ด	ท ด ท - ท
----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ซ
----	---ล	---ท	ล ท ล - ล	----	---ซ	---ล	ซ ล ซ - ซ
----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ม
----	---ฟ	---ซ	ฟ ซ ฟ - ฟ	----	---ม	---ฟ	ม ฟ ม - ม
----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ	----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ

----	----	----	---รี
----	---รี	---มี	รี มี รี - รี
----	---เออ	---เฮ้อ	เออเฮ้อเอิง - เงอ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 1 และ 2 เป็นการฝึกออกเสียงที่ใช้ทำนองที่มีโน้ตเพียง 2 เสียงสลับกัน และมีเสียงเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงเออ เสียงเฮ้อ และเสียงเอ็งเงอ โดยฝึกไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ซึ่งเป็นการนำวิธีการจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอดด้วยการออกเสียงเป็นทำนอง เพื่อฝึกพละกำลัง และความแม่นยำในการขับร้องระดับเสียงต่าง ๆ

3.ออกเสียงเป็นทำนอง ไล่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	----	----	----	----	--- ฟ
----	----	----	--- ร	----	--- ม	- ฟ ม ร	-- ม ฟ
----	----	----	--- เออ	----	--- เออ	- เอ้อเออเออ	-- เออเออ

----	----	----	----	----	----	----	--- ช
----	----	----	--- ม	----	--- ฟ	- ช ฟ ม	-- ฟ ช
----	----	----	--- เออ	----	--- เออ	- เอ้อเออเออ	-- เออเออ

----	----	----	----	----	----	----	--- ล
----	----	----	--- ฟ	----	--- ช	- ล ช ฟ	-- ช ล
----	----	----	--- เออ	----	--- เออ	- เอ้อเออเออ	-- เออเออ

----	----	----	----	----	----	----	--- ท
----	----	----	--- ช	----	--- ล	- ท ล ช	-- ล ท
----	----	----	--- เออ	----	--- เออ	- เอ้อเออเออ	-- เออเออ

----	----	----	----	----	----	----	--- ด
----	----	----	--- ล	----	--- ท	- ด ท ล	-- ท ด
----	----	----	--- เออ	----	--- เออ	- เอ้อเออเออ	-- เออเออ

----	----	----	----	----	----	----	--- ร
----	----	----	--- ท	----	--- ด	- ร ด ท	-- ด ร
----	----	----	--- เออ	----	--- เออ	- เอ้อเออเออ	-- เออเออ

----	----	----	----	----	----	----	--- ม
----	----	----	--- ด	----	--- ร	- ม ร ด	-- ร ม
----	----	----	--- เออ	----	--- เออ	- เอ้อเออเออ	-- เออเออ

----	----	----	----	----	----	----	--- ฟ
----	----	----	--- ร	----	--- ม	- ฟ ม ร	-- ม ฟ
----	----	----	--- เออ	----	--- เออ	- เอ้อเออเออ	-- เออเออ

----	----	----	----	----	----	----	---ช
----	----	----	---ม	----	---ฟ	-ช ฟ ม	--ฟ ช
----	----	----	---เอ๋อ	----	---เออ	-เฮ้อเออเอ๋อ	--เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	---ล
----	----	----	---ฟ	----	---ช	-ล ช ฟ	--ช ล
----	----	----	---เอ๋อ	----	---เออ	-เฮ้อเออเอ๋อ	--เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	---ท
----	----	----	---ช	----	---ล	-ท ล ช	--ล ท
----	----	----	---เอ๋อ	----	---เออ	-เฮ้อเออเอ๋อ	--เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	---ด
----	----	----	---ล	----	---ท	-ด ท ล	--ท ด
----	----	----	---เอ๋อ	----	---เออ	-เฮ้อเออเอ๋อ	--เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	---ร
----	----	----	---ท	----	---ด	-ร ด ท	--ด ร
----	----	----	---เอ๋อ	----	---เออ	-เฮ้อเออเอ๋อ	--เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	---ม
----	----	----	---ด	----	---ร	-ม ร ด	--ร ม
----	----	----	---เอ๋อ	----	---เออ	-เฮ้อเออเอ๋อ	--เออเอ๋อ

4.ออกเสียงเป็นทำนอง ไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	----	----	----	----	---ม
----	----	----	---ด	----	---ร	-ม ร ด	--ร ม
----	----	----	---เอ๋อ	----	---เออ	-เฮ้อเออเอ๋อ	--เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	---ร
----	----	----	---ท	----	---ด	-ร ด ท	--ด ร
----	----	----	---เอ๋อ	----	---เออ	-เฮ้อเออเอ๋อ	--เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	---ด
----	----	----	---ล	----	---ท	-ด ท ล	--ท ด
----	----	----	---เอ๋อ	----	---เออ	-เฮ้อเออเอ๋อ	--เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	---ท
----	----	----	---ช	----	---ล	-ท ล ช	--ล ท
----	----	----	---เอ๋อ	----	---เออ	-เฮ้อเออเอ๋อ	--เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	--- ล
----	----	----	--- ฟ	----	--- ช	- ล ช ฟ	-- ช ล
----	----	----	--- เอ๋อ	----	--- เออ	- เอ้อเออเอ๋อ	-- เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	--- ช
----	----	----	--- ม	----	--- ฟ	- ช ฟ ม	-- ฟ ช
----	----	----	--- เอ๋อ	----	--- เออ	- เอ้อเออเอ๋อ	-- เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	--- ฟ
----	----	----	--- ร	----	--- ม	- ฟ ม ร	-- ม ฟ
----	----	----	--- เอ๋อ	----	--- เออ	- เอ้อเออเอ๋อ	-- เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	--- ม
----	----	----	--- ด	----	--- ร	- ม ร ด	-- ร ม
----	----	----	--- เอ๋อ	----	--- เออ	- เอ้อเออเอ๋อ	-- เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	--- ร
----	----	----	--- ฑ	----	--- ด	- ร ด ฑ	-- ด ร
----	----	----	--- เอ๋อ	----	--- เออ	- เอ้อเออเอ๋อ	-- เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	--- ด
----	----	----	--- ล	----	--- ฑ	- ด ฑ ล	-- ฑ ด
----	----	----	--- เอ๋อ	----	--- เออ	- เอ้อเออเอ๋อ	-- เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	--- ฑ
----	----	----	--- ช	----	--- ล	- ฑ ล ช	-- ล ฑ
----	----	----	--- เอ๋อ	----	--- เออ	- เอ้อเออเอ๋อ	-- เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	--- ล
----	----	----	--- ฟ	----	--- ช	- ล ช ฟ	-- ช ล
----	----	----	--- เอ๋อ	----	--- เออ	- เอ้อเออเอ๋อ	-- เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	--- ช
----	----	----	--- ม	----	--- ฟ	- ช ฟ ม	-- ฟ ช
----	----	----	--- เอ๋อ	----	--- เออ	- เอ้อเออเอ๋อ	-- เออเอ๋อ

----	----	----	----	----	----	----	--- ฟ
----	----	----	--- ร	----	--- ม	- ฟ ม ร	-- ม ฟ
----	----	----	--- เอ๋อ	----	--- เออ	- เอ้อเออเอ๋อ	-- เออเอ๋อ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 3 และ 4 มีการฝึกออกเสียงที่ใช้ทำนองที่มีโน้ต 3 เสียง และเสียงในการเอื้อน ได้แก่ เสียงเออ เสียงเอ๋อ เสียงเอ้อ และเสียงเอื้อ โดยไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลง

ตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่ ซึ่งเป็นการนำวิธีการจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอด ด้วยการออกเสียงเป็นทำนองที่มีความยาวมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านพละกำลัง และความแม่นยำในการขับร้องระดับเสียงต่าง ๆ

5.ออกเสียงเป็นทำนอง ไ้ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม
----	- ล - ฟ	- ม ฟ ม	---ร	----	- ท - ช	- ฟ ช ฟ	---ม
----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ	----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ
----	----	----	----ฟ	----	----	----	---ช
----	- ด - ล	- ช ล ช	---ฟ	----	- ร - ท	- ล ท ล	---ช
----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ	----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ
----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
----	- ม - ด	- ท ด ท	---ล	----	- ฟ - ร	- ด ร ด	---ท
----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ	----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ
----	----	----	---ด	----	----	----	---ร
----	- ช - ม	- ร ม ร	---ด	----	- ล - ฟ	- ม ฟ ม	---ร
----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ	----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ
----	----	----	---ม	----	----	----	---ฟ
----	- ท - ช	- ฟ ช ฟ	---ม	----	- ด - ล	- ช ล ช	---ฟ
----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ	----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ
----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
----	- ร - ท	- ล ท ล	---ช	----	- ม - ด	- ท ด ท	---ล
----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ	----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ

6.ออกเสียงเป็นทำนอง ไ้ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	----	----	---ล	----	----	----	---ช
----	- ม - ด	- ท ด ท	---ล	----	- ร - ท	- ล ท ล	---ช
----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ	----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ
----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ม
----	- ด - ล	- ช ล ช	---ฟ	----	- ท - ช	- ฟ ช ฟ	---ม
----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ	----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ
----	----	----	---ร	----	----	----	---ด
----	- ล - ฟ	- ม ฟ ม	---ร	----	- ช - ม	- ร ม ร	---ด
----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ	----	- เอ้อ - เออ	- เออเอ้อเออ	---เออ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ล
----	-ฟ-ร	-ด ร ด	---ท	----	-ม-ด	-ท ด ท	---ล
----	-เฮ้อ-เออ	-เออเฮ้อเออ	---เออ	----	-เฮ้อ-เออ	-เออเฮ้อเออ	---เออ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ฟ
----	-ร-ท	-ล ท ล	---ช	----	-ด-ล	-ช ล ช	---ฟ
----	-เฮ้อ-เออ	-เออเฮ้อเออ	---เออ	----	-เฮ้อ-เออ	-เออเฮ้อเออ	---เออ

----	----	----	---ม	----	----	----	---ร
----	-ท-ช	-ฟ ช ฟ	---ม	----	-ล-ฟ	-ม ฟ ม	---ร
----	-เฮ้อ-เออ	-เออเฮ้อเออ	---เออ	----	-เฮ้อ-เออ	-เออเฮ้อเออ	---เออ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 5 และ 6 มีการฝึกออกเสียงเป็นทำนองที่มีลักษณะการร้องจากเสียงสูงลงมาเสียงต่ำโดยใช้เสียงในการเอื้อนคือ เสียงเออ และเสียงเฮ้อ ร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำวิธีการจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอด โดยออกเสียงเป็นทำนองที่มีความยาวมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านความแม่นยำในการเปลี่ยนระดับเสียง และฝึกผละกำลังในการขับร้อง

7.ออกเสียงเป็นทำนอง ไล่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ม	----	----	----	---ฟ
----	-ล-ฟ	--ล ฟ	ม ร -ม	----	-ท-ช	--ท ช	ฟ ม -ฟ
----	-เฮ้อ-เออ	--เฮ้อเออ	เออเอ่อ-เออ	----	-เฮ้อ-เออ	--เฮ้อเออ	เออเอ่อ-เออ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
----	-ด-ล	--ด ล	ช ฟ -ช	----	-ร-ท	--ร ท	ล ช -ล
----	-เฮ้อ-เออ	--เฮ้อเออ	เออเอ่อ-เออ	----	-เฮ้อ-เออ	--เฮ้อเออ	เออเอ่อ-เออ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ด
----	-ม-ด	--ม ด	ท ล -ท	----	-ฟ-ร	--ฟ ร	ด ท -ด
----	-เฮ้อ-เออ	--เฮ้อเออ	เออเอ่อ-เออ	----	-เฮ้อ-เออ	--เฮ้อเออ	เออเอ่อ-เออ

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม
----	-ช-ม	--ช ม	ร ด -ร	----	-ล-ฟ	--ล ฟ	ม ร -ม
----	-เฮ้อ-เออ	--เฮ้อเออ	เออเอ่อ-เออ	----	-เฮ้อ-เออ	--เฮ้อเออ	เออเอ่อ-เออ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ช
----	-ท-ช	--ท ช	ฟ ม -ฟ	----	-ด-ล	--ด ล	ช ฟ -ช
----	-เฮ้อ-เออ	--เฮ้อเออ	เออเอ่อ-เออ	----	-เฮ้อ-เออ	--เฮ้อเออ	เออเอ่อ-เออ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
----	- ร - ท	-- ร ท	ล ช - ล	----	- ม - ต	-- ม ต	ท ล - ท
----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ	----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ

8.ออกเสียงเป็นทำนอง ไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ท	----	----	----	---ล
----	- ม - ต	-- ม ต	ท ล - ท	----	- ร - ท	-- ร ท	ล ช - ล
----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ	----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ฟ
----	- ต - ล	-- ต ล	ช ฟ - ช	----	- ท - ช	-- ท ช	ฟ ม - ฟ
----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ	----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ

----	----	----	---ม	----	----	----	---ร
----	- ล - ฟ	-- ล ฟ	ม ร - ม	----	- ช - ม	-- ช ม	ร ต - ร
----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ	----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ

----	----	----	---ด	----	----	----	---ท
----	- ฟ - ร	-- ฟ ร	ด ท - ด	----	- ม - ด	-- ม ด	ท ล - ท
----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ	----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ช
----	- ร - ท	-- ร ท	ล ช - ล	----	- ด - ล	-- ด ล	ช ฟ - ช
----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ	----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ม
----	- ท - ช	-- ท ช	ฟ ม - ฟ	----	- ล - ฟ	-- ล ฟ	ม ร - ม
----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ	----	- เอื้อ - เออ	-- เอื้อเออ	เออเอื้อ - เออ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 7 และ 8 ใช้การฝึกออกเสียงเป็นทำนอง โดยใช้เสียงในการเอื้อน ได้แก่ เสียงเออ เสียงเอื้อ และเสียงเอื้อ ฝึกร้องไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำวิธีการจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอด เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านความแม่นยำในการเปลี่ยนระดับเสียง และฝึกพละกำลังในการขับร้อง

9.ออกเสียงเป็นทำนอง ไ่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
---ร	---ม	---ช	ล ช ม ช ล	---ม	---ฟ	---ล	ท ล ฟ ล ท
---เออ	---เอื้อ	---เออ	เอื้อเอื้อเอื้อเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	เอื้อเอื้อเอื้อเอื้อ

----	----	----	---ด	----	----	----	---ร
---ฟ	---ช	---ท	ด ท ช ท ด	---ช	---ล	---ด	ร ด ล ด ร
---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ

----	----	----	---ม	----	----	----	---ฟ
---ล	---ท	---ร	ม ร ท ร ม	---ท	---ด	---ม	ฟ ม ด ม ฟ
---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
---ด	---ร	---ฟ	ช ฟ ร ฟ ช	---ร	---ม	---ช	ล ช ม ช ล
---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ดี
---ม	---ฟ	---ล	ท ล ฟ ล ท	---ฟ	---ช	---ท	ดี ท ช ท ดี
---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ

----	----	----	---รี	----	----	----	---มี
---ช	---ล	---ดี	รี ดี ล ดี รี	---ล	---ท	---รี	มี รี ท รี มี
---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ

10.ออกเสียงเป็นทำนอง ไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---มี	----	----	----	---รี
---ล	---ท	---รี	มี รี ท รี มี	---ช	---ล	---ดี	รี ดี ล ดี รี
---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ

----	----	----	---ดี	----	----	----	---ท
---ฟ	---ช	---ท	ดี ท ช ท ดี	---ม	---ฟ	---ล	ท ล ฟ ล ท
---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ช
---ร	---ม	---ช	ล ช ม ช ล	---ด	---ร	---ฟ	ช ฟ ร ฟ ช
---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ม
---ท	---ด	---ม	ฟ ม ด ม ฟ	---ล	---ท	---ร	ม ร ท ร ม
---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ

----	----	----	---ร	----	----	----	---ด
---ช	---ล	---ด	ร ด ล ด ร	---ฟ	---ช	---ท	ด ท ช ท ด
---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	แซ่เออเอื้อ เออเอื้อ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ล
---ม	---ฟ	---ล	ท ล ฟ ล ท	---ร	---ม	---ช	ล ช ม ช ล
---เออ	---เอื้อ	---เออ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อเอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อเอื้อ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 9 และ 10 ใช้การฝึกออกเสียงเป็นทำนองที่มีลักษณะเริ่มจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง โดยใช้เสียงในการเอื้อน ได้แก่ เสียงเออ เสียงเอื้อ เสียงเอื้อ และเสียงเอื้อ นำมาใช้ฝึกร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ซึ่งวิธีการออกเสียงเอื้อนเป็นทำนองดังกล่าว ผู้วิจัยได้ต่อยอดมาจากชุดฝึกที่ 1 เพื่อใช้ฝึกทักษะด้านความแม่นยำในการเปลี่ยนระดับเสียงและฝึกพละกำลังในการขับร้อง

11.ออกเสียงเป็นทำนอง ไ้ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม
---ช	---ล	--ร ล	ช ล ช -ร	---ล	---ท	--ม ท	ล ท ล -ม
---เออ	---เอื้อ	---ฮึงเงอ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---ฮึงเงอ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ช
---ท	---ด	--ฟ ด	ท ด ท -ฟ	---ด	---ร	--ช ร	ด ร ด -ช
---เออ	---เอื้อ	---ฮึงเงอ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---ฮึงเงอ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
---ร	---ม	--ล ม	ร ม ร -ล	---ม	---ฟ	--ท ฟ	ม ฟ ม -ท
---เออ	---เอื้อ	---ฮึงเงอ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---ฮึงเงอ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อ

----	----	----	---ด	----	----	----	---ร
---ฟ	---ช	--ด ช	ฟ ช ฟ -ด	---ช	---ล	--ร ล	ช ล ช -ร
---เออ	---เอื้อ	---ฮึงเงอ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---ฮึงเงอ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อ

----	----	----	---ม
---ล	---ท	--ม ท	ล ท ล -ม
---เออ	---เอื้อ	---ฮึงเงอ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อ

12. ออกเสียงเป็นทำนอง ไ้ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ม	----	----	----	---ร
---ล	---ท	--ม ท	ล ท ล -ม	---ช	---ล	--ร ล	ช ล ช -ร
---เออ	---เอื้อ	---ฮึงเงอ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---ฮึงเงอ	เอื้อเอื้อเอื้อ เอื้อ

----	----	----	---ด	----	----	----	---ท
---ฟ	---ช	--คัซ	ฟซฟ-ด	---ม	---ฟ	--ทฟ	มฟม-ท
---เออ	---เอื้อ	---ฮิงเงอ	เออเฮอะเออ เอย	---เออ	---เอื้อ	---ฮิงเงอ	เออเฮอะเออ เอย

----	----	----	---ล	----	----	----	---ซ
---ร	---ม	--ล ม	ร ม ร - ล	---ด	---ร	--ซ ร	ด ร ด - ซ
---เออ	---เอื้อ	---ฮิงเงอ	เออเฮอะเออ เอย	---เออ	---เอื้อ	---ฮิงเงอ	เออเฮอะเออ เอย

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ม
---ท	---ด	--ฟ ด	ท ด ท - ฟ	---ล	---ท	--ม ท	ล ท ล - ม
---เออ	---เอื้อ	---ฮิงเงอ	เออเฮอะเออ เอย	---เออ	---เอื้อ	---ฮิงเงอ	เออเฮอะเออ เอย

----	----	----	---ร
---ซ	---ล	--ร ล	ซ ล ซ - ร
---เออ	---เอื้อ	---ฮิงเงอ	เออเฮอะเออ เอย

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 11 และ 12 ใช้การฝึกออกเสียงเป็นทำนองที่มีลักษณะเสียงเป็นคู่ 8 และมีเสียงการเอื้อน ได้แก่ เสียงเออ เสียงเอื้อ เสียงเฮอะ เสียงฮิงเงอ และเสียงเอย โดยนำมาใช้ฝึก ร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ซึ่งวิธีการออกเสียงเอื้อน เป็นทำนองดังกล่าว ผู้วิจัยได้ต่อยอดมาจากชุดฝึกที่ 1 เพื่อใช้ฝึกทักษะด้านความแม่นยำในการเปลี่ยน ระดับเสียง และฝึกพละกำลังในการขับร้อง

13.ออกเสียงเป็นทำนอง ไล่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ซ
----	---ร	---ม	ฟมร มฟ	----	---ม	---ฟ	ซฟม ฟซ
----	---เออ	---เอื้อ	ฮือฮือฮือ ฮือ	----	---เออ	---เอื้อ	ฮือฮือฮือ ฮือ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
----	---ฟ	---ซ	ลซฟ ซล	----	---ซ	---ล	ทลซ ลท
----	---เออ	---เอื้อ	ฮือฮือฮือ ฮือ	----	---เออ	---เอื้อ	ฮือฮือฮือ ฮือ

----	----	----	---ด	----	----	----	---ร
----	---ล	---ท	ดทล ทด	----	---ท	---ด	รตท ตร
----	---เออ	---เอื้อ	ฮือฮือฮือ ฮือ	----	---เออ	---เอื้อ	ฮือฮือฮือ ฮือ

----	----	----	---ม	----	----	----	---ฟ
----	---ด	---ร	มรด รม	----	---ร	---ม	ฟมร มฟ
----	---เออ	---เอื้อ	ฮือฮือฮือ ฮือ	----	---เออ	---เอื้อ	ฮือฮือฮือ ฮือ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
----	---ม	---ฟ	ชฟม ฟช	----	---ฟ	---ช	ลชฟ ชล
----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ	----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ต้
----	---ช	---ล	ทลช ลท	----	---ล	---ท	ต้ทล ทต้
----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ	----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม่
----	---ท	---ต้	รต้ท ต้ร	----	---ต้	---ร	ม่รต้ รม่
----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ	----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ

14.ออกเสียงเป็นทำนอง ไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ม่	----	----	----	---ร
----	---ต้	---ร	ม่รต้ รม่	----	---ท	---ต้	รต้ท ต้ร
----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ	----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ

----	----	----	---ต้	----	----	----	---ท
----	---ล	---ท	ต้ทล ทต้	----	---ช	---ล	ทลช ลท
----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ	----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ช
----	---ฟ	---ช	ลชฟ ชล	----	---ม	---ฟ	ชฟม ฟช
----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ	----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ม
----	---ร	---ม	ฟมร มฟ	----	---ค	---ร	มรค รม
----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ	----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ

----	----	----	---ร	----	----	----	---ค
----	---ท	---ค	รคท ตร	----	---ล	---ท	คทล ทค
----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ	----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ล
----	---ช	---ล	ทลช ลท	----	---ฟ	---ช	ลชฟ ชล
----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ	----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ฟ
----	---ม	---ฟ	ชฟม ฟช	----	---ร	---ม	ฟมร มฟ
----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ	----	---เออ	---เอื้อ	ชื้ออื้ออื้อ อื้อ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 13 และ 14 ใช้การฝึกออกเสียงเป็นทำนองที่มีลักษณะเริ่มจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงโดยมีเสียงการเอื้อน ได้แก่ เสียงเออ เสียงเอื้อ เสียงเฮอะ เสียงอื้อ เสียงอื้อ เสียงอื้อ และเสียงฮื้อ นำมาใช้ฝึกร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอด เพื่อใช้ฝึกทักษะด้านพละกำลังและความแม่นยำในการเปลี่ยนระดับเสียง

15. ออกเสียงเป็นทำนอง ไ้ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ร
-- ท ช	ฟร - ฟช	--- ท	--- ด	-- ด ล	ชม - ชล	--- ด	--- ร
-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ฟ
-- ร ท	ลฟ - ลท	--- ร	--- ม	-- ม ด	ทช - ทด	--- ม	--- ฟ
-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ล
-- ฟ ร	ดล - ดร	--- ฟ	--- ช	-- ช ม	รท - รม	--- ช	--- ล
-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ด์
-- ล ฟ	มด - มฟ	--- ล	--- ท	-- ท ช	ฟร - ฟช	--- ท	--- ด์
-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ม
-- ด์ ล	ชม - ชล	--- ด์	--- ร	-- ร ท	ลฟ - ลท	--- ร	--- ม
-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ

16. ออกเสียงเป็นทำนอง ไ้ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
-- ร ท	ลฟ - ลท	--- ร	--- ม	-- ด์ ล	ชม - ชล	--- ด์	--- ร
-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ

----	----	----	--- ด์	----	----	----	--- ท
-- ท ช	ฟร - ฟช	--- ท	--- ด์	-- ล ฟ	มด - มฟ	--- ล	--- ท
-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
-- ช ม	รท - รม	--- ช	--- ล	-- ฟ ร	ดล - ดร	--- ฟ	--- ช
-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออเอ้อ เออเอื้อ	--- เออ	--- เออ

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
-- ม ด	ทช - ทด	--- ม	--- ฟ	-- ร ท	ลฟ - ลท	--- ร	--- ม
-- ฮีเออ	เออเอ๋อ เออเอ้อ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออเอ๋อ เออเอ้อ	--- เออ	--- เออ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ด
-- ด ล	ชม - ชล	--- ด	--- ร	-- ท ช	ฟร - ฟช	--- ท	--- ด
-- ฮีเออ	เออเอ๋อ เออเอ้อ	--- เออ	--- เออ	-- ฮีเออ	เออเอ๋อ เออเอ้อ	--- เออ	--- เออ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 15 และ 16 ใช้การฝึกออกเสียงเป็นทำนองที่มีลักษณะเริ่มจากเสียงสูงลงเสียงต่ำ แล้วกลับไปหาเสียงสูง โดยมีเสียงการเอื้อน ได้แก่ เสียงฮี เสียงเออ เสียงเอ๋อ และเสียงเอ้อ นำมาใช้ฝึกร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอดเป็นการเอื้อนที่มีทำนอง ทั้งยังมีความยาวเพิ่มมากขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะด้านพละกำลัง และความแม่นยำในการเปลี่ยนระดับเสียง

17. ออกเสียงเป็นทำนอง ไล่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ช
----	--- ฟ	มร - ม	ฟมชฟ - ฟ	----	--- ช	ฟม - ฟ	มฟทช - ช
----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ	----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
----	--- ล	ชฟ - ช	ลชดล - ล	----	--- ท	ลช - ล	ทลรท - ท
----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ	----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ

----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ร
----	--- ด	ทล - ท	ทดมด - ด	----	--- ร	ดท - ด	รดฟร - ร
----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ	----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ฟ
----	--- ม	รด - ร	มรชม - ม	----	--- ฟ	มร - ม	ฟมชฟ - ฟ
----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ	----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ล
----	--- ช	ฟม - ฟ	มฟทช - ช	----	--- ล	ชฟ - ช	ลชดล - ล
----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ	----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ด
----	--- ท	ลช - ล	ทลรท - ท	----	--- ด	ทล - ท	ทดมด - ด
----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ	----	--- เอ้อ	เออเอ๋อ เออ	ฮือฮือฮะเอิง เงอ

18. ออกเสียงเป็นทำนอง ไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ตั้	----	----	----	--- ท
----	--- ตั้	ทล - ท	ทตัมตั้ - ตั้	----	--- ท	ลช - ล	ทลรท - ท
----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ	----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ
----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
----	--- ล	ชฟ - ช	ลชตล - ล	----	--- ช	ฟม - ฟ	มฟทช - ช
----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ	----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ
----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
----	--- ฟ	มร - ม	ฟมชฟ - ฟ	----	--- ม	รด - ร	มรชม - ม
----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ	----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ
----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ต
----	--- ร	ตท - ต	รดฟร - ร	----	--- ต	ทล - ท	ทตมต - ต
----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ	----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ
----	----	----	--- ทุ	----	----	----	--- ล
----	--- ทุ	ลช - ล	ทลรท - ทุ	----	--- ล	ชฟ - ช	ลชตล - ล
----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ	----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ
----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ฟ
----	--- ช	ฟม - ฟ	มฟทช - ช	----	--- ฟ	มร - ม	ฟมชฟ - ฟ
----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ	----	--- เอื้อ	เออเอื้อ เออ	ชื้ออื้อชะเอิง เงอ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 17 และ 18 ใช้การฝึกออกเสียงเป็นทำนองที่มีลักษณะเอื้อนลงเสียงต่ำ แล้วขึ้นมาเสียงสูง จากนั้นจึงกลับมาที่เสียงเดิม โดยเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงเออ เสียงเอื้อ เสียงเอื้ออ เสียงอื้อ เสียงฮื้อ เสียงชะ และเสียงเอิงเงอ ซึ่งนำมาใช้ฝึกร้องไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอดเป็นการเอื้อนที่มีความยาว ทั้งยังมีการเปลี่ยนระดับเสียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านพละกำลัง การเว้นจังหวะช่องไฟในการเอื้อน และสามารถขับร้องได้อย่างตรงเสียง

19. ออกเสียงเป็นทำนอง ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ฟ
-- ตล	ชลช ลต	--- ร	มรด รม	-- รท	ลทล - ทร	--- ม	ฟมร - มฟ
-- ฮึงเออ	เออชะเออ เอื้อ	--- เออ	เอื้อเอื้อ เอื้อ	-- ฮึงเออ	เออชะเออ เอื้อ	--- เออ	เอื้อเอื้อ เอื้อ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
--มค	ทตท - คม	---ฟ	ขฟม - ฟช	--ฟร	ครค - รฟ	---ช	ลขฟ - ขล
--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ	--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ

----	----	----	---ท	----	----	----	---คั
--ชม	รรม - มช	---ล	ทลช - ลท	--ลฟ	มฟม - ฟล	---ท	คัทล - ทคั
--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ	--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ

----	----	----	---รึ	----	----	----	---มี
--ทช	ฟขฟ - ขท	---คั	รึคัท - คัรึ	--คัล	ขลช ลคั	---รึ	มีคัท - คัมี
--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ	--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ

20. ออกเสียงเป็นทำนอง ไ้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---มี	----	----	----	---รึ
--คัล	ขลช ลคั	---รึ	มีคัท - คัมี	--ทช	ฟขฟ - ขท	---คั	รึคัท - คัรึ
--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ	--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ

----	----	----	---คั	----	----	----	---ท
--ลฟ	มฟม - ฟล	---ท	คัทล - ทคั	--ชม	รรม - มช	---ล	ทลช - ลท
--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ	--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ช
--ฟร	ครค - รฟ	---ช	ลขฟ - ขล	--มค	ทตท - คม	---ฟ	ขฟม - ฟช
--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ	--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ม
--รท	ลทล - ทร	---ม	ฟมร - มฟ	--คล	ขลช ลค	---ร	มรค รม
--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ	--ซึงเออ	เออชะเออ เอ้อ	---เออ	เอ้อเอ้อ เอ้อ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 19 และ 20 ใช้การฝึกออกเสียงเป็นทำนองที่มีลักษณะการเอื้อนจากเสียงสูงลงไปหาเสียงต่ำ แล้วกลับมาที่เสียงสูง โดยเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงซึง เสียงเออ เสียงเอ้อ เสียงเอื้อ เสียงชะ และเสียงเอ้อ ซึ่งนำมาใช้ฝึกร้องไ้ระดับเสียงขึ้น และไ้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอดเป็นการเอื้อนที่มีทำนองซับซ้อน ทั้งยังมีการเปลี่ยนระดับเสียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านพละกำลัง การเว้นจังหวะช่องไฟในการเอื้อน และสามารถขับร้องได้อย่างตรงเสียง

21. ออกเสียงทำนอง ไ้ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ม	----	----	----	---ฟ
----	---ฟ	มร - มฟ	--ลม	----	---ช	ฟม - ฟช	--ทฟ
----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย	----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย

----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
----	---ล	ชฟ - ชล	--ดช	----	---ท	ลช - ลท	--รล
----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย	----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย

----	----	----	---ท	----	----	----	---ด
----	---ด	ทล - ทด	--มท	----	---ร	ดท - ดร	--ฟด
----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย	----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม
----	---ม	รด - รม	--ชร	----	---ฟ	มร - มฟ	--ลม
----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย	----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ช
----	---ช	ฟม - ฟช	--ทฟ	----	---ล	ชฟ - ชล	--ดช
----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย	----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย

----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
----	---ท	ลช - ลท	--รล	----	---ด	ทล - ทด	--มท
----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย	----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย

22. ออกเสียงทำนอง ไ้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---ท	----	----	----	---ล
----	---ด	ทล - ทด	--มท	----	---ท	ลช - ลท	--รล
----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย	----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย

----	----	----	---ช	----	----	----	---ฟ
----	---ล	ชฟ - ชล	--ดช	----	---ช	ฟม - ฟช	--ทฟ
----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย	----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย

----	----	----	---ม	----	----	----	---ร
----	---ฟ	มร - มฟ	--ลม	----	---ม	รด - รม	--ชร
----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย	----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย

----	----	----	---ด	----	----	----	---ท
----	---ร	ดท - ดร	--ฟด	----	---ด	ทล - ทด	--มท
----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย	----	---เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	--ฮือย

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
----	--- ท	ลช - ลท	-- รล	----	--- ล	ชฟ - ชล	-- ดช
----	--- เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	-- ฮีเอย	----	--- เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	-- ฮีเอย

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
----	--- ช	ฟม - ฟช	-- ทฟ	----	--- ฟ	มร - มฟ	-- ลม
----	--- เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	-- ฮีเอย	----	--- เอ้อ	เออเอ้อ เอิง	-- ฮีเอย

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 21 และ 22 ใช้การฝึกออกเสียงเป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองกระโดดไปมา ซึ่งเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงเออ เสียงเอ้อ เสียงเอ้อ เสียงเอิง เสียงฮี และเสียงเอย โดยนำมาใช้ฝึกร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ทั้งนี้เป็นการต่อยอดมาจากวิธีการออกเสียงเอื้อนชุดฝึกที่ 1 โดยเพิ่มความซับซ้อนของทำนอง เพื่อพัฒนาทักษะด้านพละกำลัง ด้านจังหวะช่องไฟในการร้อง และการรักษาระดับเสียงให้คงที่

23. ออกเสียงทำนอง ไล่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ช
-- ลฟ	มฟม - ฟ	มร - ม	ฟมร - มฟ	-- ทช	ฟชฟ - ช	ฟม - ฟ	ชฟม - ฟช
-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
-- ดล	ชลช - ล	ชฟ - ช	ลชฟ - ชล	-- รท	ลทล ท	ลช - ล	ทลช ลท
-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ร
-- มด	ทดท - ด	ทล - ท	ดทล - ทด	-- ฟร	ดรด - ร	ดท - ด	รดท - ดร
-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ฟ
-- ชม	รรม - ม	รด - ร	มรด - รม	-- ลฟ	มฟม - ฟ	มร - ม	ฟมร - มฟ
-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ล
-- ทช	ฟชฟ - ช	ฟม - ฟ	ชฟม - ฟช	-- ดล	ชลช - ล	ชฟ - ช	ลชฟ - ชล
-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ดิ
-- รท	ลทล ท	ลช - ล	ทลช ลท	-- มดิ	ทดิท - ดิ	ทล - ท	ดิลท - ทดิ
-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ฮีเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

24. ออกเสียงทำนอง ไ่ระดับเสียงลง ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ดี	----	----	----	--- ท
-- มดี	ทตท - ดี	ทล - ท	ตทล - ทดี	-- รท	ลทล ท	ลช - - ล	ทลช ลท
-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
-- ดีล	ชลช - ล	ชฟ - ช	ลชฟ - ชล	-- ทช	ฟชฟ - ช	ฟม - ฟ	ชฟม - ฟช
-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
-- ลฟ	มฟม - ฟ	มร - ม	ฟมร - มฟ	-- ชม	รมร - ม	รด - ร	มรด - รม
-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ด
-- ฟร	ดรด - ร	ดท - ด	รดท - ดร	-- มด	ทดท - ด	ทล - ท	ดทล - ทด
-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ล
-- รท	ลทล ท	ลช - - ล	ทลช ลท	-- ดล	ชลช - ล	ชฟ - ช	ลชฟ - ชล
-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ฟ
-- ทช	ฟชฟ - ช	ฟม - ฟ	ชฟม - ฟช	-- ลฟ	มฟม - ฟ	มร - ม	ฟมร - มฟ
-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย	-- ซึงเออ	เออสะเออเอ้อ	เออเอ้อ เออ	เอ้อเออเอ้อ เอย

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 23 และ 24 เป็นการฝึกออกเสียงทำนองเอื้อน ซึ่งเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงซึง เสียงเออ เสียงเอ้อ เสียงสะ เสียงเอ้อ และเสียงเอย โดยนำมาใช้ฝึกร้องไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอด โดยเพิ่มความซับซ้อนของทำนอง เพื่อพัฒนาทักษะด้านพละกำลัง ด้านจังหวะชองไฟในการร้อง และการรักษาระดับเสียงให้คงที่

25. ออกเสียงทำนอง ไ่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
--- ร	--- ม	ฟม - ฟ	--- ล	--- ม	--- ฟ	ชฟ - - ช	--- ท
--- เอ้อ	--- เออ	สะเออ - เออ	--- เอ้อ	--- เอ้อ	--- เออ	สะเออ - เออ	--- เอ้อ

----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ร
--- ฟ	--- ช	ลช - - ล	--- ด	--- ช	--- ล	ทล - - ท	--- ร
--- เอ้อ	--- เออ	สะเออ - เออ	--- เอ้อ	--- เอ้อ	--- เออ	สะเออ - เออ	--- เอ้อ

----	----	----	---ม	----	----	----	---ฟ
---ค	---ท	รท - ร	---ม	---ท	---ด	รด - ร	---ฟ
---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ	---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ

----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
---ด	---ร	มร - ม	---ช	---ร	---ม	ฟม - ฟ	---ล
---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ	---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ดี
---ม	---ฟ	ชฟ - ช	---ท	---ฟ	---ช	ลช - ล	---ดี
---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ	---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ

----	----	----	---รี	----	----	----	---มี
---ช	---ล	ลท - ท	---รี	---ล	---ท	รท - รี	---มี
---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ	---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ

26. ออกเสียงทำนอง ไ้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---มี	----	----	----	---รี
---ล	---ท	รท - รี	---มี	---ช	---ล	ลท - ท	---รี
---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ	---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ

----	----	----	---ดี	----	----	----	---ท
---ฟ	---ช	ลช - ล	---ดี	---ม	---ฟ	ชฟ - ช	---ท
---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ	---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ช
---ร	---ม	ฟม - ฟ	---ล	---ด	---ร	มร - ม	---ช
---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ	---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ม
---ท	---ด	รด - ร	---ฟ	---ล	---ท	รท - ร	---ม
---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ	---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ

----	----	----	---รี	----	----	----	---ด
---ช	---ล	ทล - ท	---รี	---ฟ	---ช	ลช - ล	---ด
---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ	---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ล
---ม	---ฟ	ชฟ - ช	---ท	---ร	---ม	ฟม - ฟ	---ล
---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ	---เอ๋อ	---เออ	สะเออ - เออ	---เอ๋อ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 25 และ 26 ใช้การฝึกออกเสียงเอื้อนเป็นทำนองที่มีลักษณะเริ่มต้นด้วยเสียงต่ำเอื้อนไปหาเสียงสูง ซึ่งเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงเออ เสียงเอื้อ เสียงฮะ และเสียงเอื้อ โดยนำมาใช้ฝึกร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนที่ต่อยอดมาจากชุดฝึกที่ 1 โดยเพิ่มระดับความยากของทำนองให้มีความซับซ้อนและยาวมากขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะด้านพละกำลัง ด้านจังหวะช่องไฟในการร้อง และการรักษาระดับเสียงให้คงที่

27. ออกเสียงทำนอง ไล่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	----	----	---ช	----	----	----	---ล
---ฟ	ชฟ - ร	---ฟ	---ช	---ช	ลช - ม	---ช	---ล
---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ด
---ล	ทล - ฟ	---ล	---ท	---ท	ดท - ช	---ท	---ด
---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม
---ด	รด - ล	---ด	---ร	---ร	มร - ท	---ร	---ม
---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ช
---ม	ฟม - ด	---ม	---ฟ	---ฟ	ชฟ - ร	---ฟ	---ช
---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
---ช	ลช - ม	---ช	---ล	---ล	ทล - ฟ	---ล	---ท
---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ด	----	----	----	---ร
---ท	ดท - ช	---ท	---ด	---ด	รด - ล	---ด	---ร
---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ม				
---ร	มร - ท	---ร	---ม				
---เออ	ฮะเออ - เอื้อ	---เออ	---เอื้อ				

28. ออกเสียงทำนอง ไหลระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	---มี	----	----	----	---รี
---รี	มีรี - ท	---รี	---มี	---ดี	รีดี - ล	---ดี	---รี
---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ดี	----	----	----	---ท
---ท	ดีท - ช	---ท	---ดี	---ล	ทล - ฟ	---ล	---ท
---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ล	----	----	----	---ช
---ช	ลช - ม	---ช	---ล	---ฟ	ชฟ - ร	---ฟ	---ช
---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ม
---ม	ฟม - ด	---ม	---ฟ	---ร	มร - ท	---ร	---ม
---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ร	----	----	----	---ด
---ด	รด - ล	---ด	---ร	---ท	ดท - ช	---ท	---ด
---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ท	----	----	----	---ล
---ล	ทล - ฟ	---ล	---ท	---ช	ลช - ม	---ช	---ล
---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ	---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ

----	----	----	---ช
---ฟ	ชฟ - ร	---ฟ	---ช
---เออ	สะเออ - เอ่อ	---เออ	---เอื้อ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 27 และ 28 ใช้การฝึกออกเสียงเอื้อนเป็นทำนองที่มีลักษณะเริ่มต้นด้วยเสียงสูงเอื้อนไปหาเสียงต่ำ แล้วกลับไปเสียงสูง ซึ่งเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงเออ เสียงเอื้อ เสียงสะ และเสียงเอื้อ โดยนำมาใช้ฝึกร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนที่ต่อยอดมาจากชุดฝึกที่ 1 โดยเพิ่มระดับของทำนองให้มีความซับซ้อน และยาวมากขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะด้านพละกำลังด้านจังหวะช่องไฟในการร้อง และการรักษาระดับเสียงให้คงที่

29. ออกเสียงทำนอง ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ม
----	- ม - ช	ลช - ดล	ชม - ชร	----	- พ - ล	ทล - รท	ลพ - ลม
----	เอ๋อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ	----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ

----	----	----	--- พ	----	----	----	--- ช
----	- ช - ท	ดท - มค	ทช - ทพ	----	- ล - ด	รด - พร	ดล - ดช
----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ	----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
----	- ท - ร	มร - ชม	รท - รล	----	- ด - ม	ฟม - ลพ	มค - มท
----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ	----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ

----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ร
----	- ร - พ	ชพ - ทช	พร - พด	----	- ม - ช	ลช - ดล	ชม - ชร
----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ	----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- พ
----	- พ - ล	ทล - รท	ลพ - ลม	----	- ช - ท	ดท - มค	ทช - ทพ
----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ	----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ

30. ออกเสียงทำนอง ไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- พ	----	----	----	--- ม
----	- ช - ท	ดท - มค	ทช - ทพ	----	- พ - ล	ทล - รท	ลพ - ลม
----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ	----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ด
----	- ม - ช	ลช - ดล	ชม - ชร	----	- ร - พ	ชพ - ทช	พร - พด
----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ	----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ล
----	- ด - ม	ฟม - ลพ	มค - มท	----	- ท - ร	มร - ชม	รท - รล
----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ	----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- พ
----	- ล - ด	รด - พร	ดล - ดช	----	- ช - ท	ดท - มค	ทช - ทพ
----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ	----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
----	- พ - ล	ทล - รท	ลพ - ลม	----	- ม - ช	ลช - ดล	ชม - ชร
----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ	----	เอื้อ - เอื้อ	ชะเออ ซึงเออ	เออเอื้อ ซึงเออ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 29 และ 30 ใช้การฝึกออกเสียงเอื้อนเป็นทำนอง ซึ่งเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงเออ เสียงเอ่อ เสียงแอ้อ เสียงอะ และเสียงฮิง โดยนำมาใช้ฝึกร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนที่ต่อยอดมาจากชุดฝึกที่ 1 โดยเพิ่มระดับความยากของทำนองให้มีความซับซ้อน และมีความยาวมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะด้านพละกำลัง ด้านจังหวะช่องไฟในการร้อง และการรักษาระดับเสียงให้คงที่

31. ออกเสียงทำนอง ไล่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ม
--- ล	-- ดช	ลช - ม	- ช - ร	--- ท	-- รล	ทล - ฟ	- ล - ม
--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ	--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ช
--- ด	-- มท	ดท - ช	- ท - ฟ	--- ร	-- ฟด	รด - ล	- ด - ช
--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ	--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
--- ม	-- ชร	มร - ท	- ร - ล	--- ฟ	-- ลม	ฟม - ด	- ม - ท
--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ	--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ

----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ร
--- ช	-- ทฟ	ชฟ - ร	- ฟ - ด	--- ล	-- ดช	ลช - ม	- ช - ร
--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ	--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ฟ
--- ท	-- รล	ทล - ฟ	- ล - ม	--- ด	-- มท	ดท - ช	- ท - ฟ
--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ	--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ

32. ออกเสียงทำนอง ไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
--- ด	-- มท	ดท - ช	- ท - ฟ	--- ท	-- รล	ทล - ฟ	- ล - ม
--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ	--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ด
--- ล	-- ดช	ลช - ม	- ช - ร	--- ช	-- ทฟ	ชฟ - ร	- ฟ - ด
--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ	--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ล
--- ฟ	-- ลม	ฟม - ด	- ม - ท	--- ม	-- ชร	มร - ท	- ร - ล
--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ	--- เอิง	-- ฮีเออ	อะเออ - เอิง	- ฮี - เออ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ฟ
--- ร	-- ฟด	รด - ล	- ด - ช	--- ด	-- มท	ดท - ช	- ท - ฟ
--- เอิง	-- ฮีเออ	ชะเออ - เอิง	- ฮี - เออ	--- เอิง	-- ฮีเออ	ชะเออ - เอิง	- ฮี - เออ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
--- ท	-- รล	ทล - ฟ	- ล - ม	--- ล	-- ดช	ลช - ม	- ช - ร
--- เอิง	-- ฮีเออ	ชะเออ - เอิง	- ฮี - เออ	--- เอิง	-- ฮีเออ	ชะเออ - เอิง	- ฮี - เออ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 31 และ 32 ใช้การฝึกออกเสียงเอื้อนเป็นทำนอง ซึ่งเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงเอิง เสียงฮี เสียงเออ และเสียงชะ โดยนำมาใช้ฝึกร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอดโดยเพิ่มระดับความยากของทำนองเอื้อนให้มีความซับซ้อนและยาวมากขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะด้านพละกำลัง ด้านจังหวะช่องไฟในการร้อง และการรักษาระดับเสียงให้คงที่

33. ออกเสียงทำนอง ไล่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ล
--- ช	ลช - ม	-- ชม	รมร - มช	--- ล	ทล - ฟ	-- ลฟ	มฟม - ฟล
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ด
--- ท	ดท - ช	-- ทช	ฟชฟ - ชท	--- ด	รด - ล	-- ดล	ชลช - ลด
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ม
--- ร	มร - ท	-- รท	ลทล - ทร	--- ม	ฟม - ด	-- มด	ทดท - ดม
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ช
--- ฟ	ชฟ - ร	-- ฟร	ดรด - รฟ	--- ช	ลช - ม	-- ชม	รมร - มช
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
--- ล	ทล - ฟ	-- ลฟ	มฟม - ฟล	--- ท	ดท - ช	-- ทช	ฟชฟ - ชท
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

----	----	----	--- ต	----	----	----	--- ร
--- ต	รต - ล	-- ตล	ชลช - ลต	--- ร	มร - ท	-- รท	ลทล - ทร
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

34. ออกเสียงทำนอง ไ้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	----	--- รุ	----	----	--- ตั
--- รุ	มรุ - ท	-- รุท	ลทล - ทรุ	--- ตั	รุติ - ล	-- ตลิ	ชลช - ลติ
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ล
--- ท	ตัท - ช	-- ทช	ฟชฟ - ชท	--- ล	ทล - ฟ	-- ลฟ	มฟม - ฟล
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ฟ
--- ช	ลช - ม	-- ชม	รמר - มช	--- ฟ	ชฟ - ร	-- ฟร	ดรด - รฟ
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
--- ม	ฟม - ต	-- มต	ทตท - ตม	--- ร	มร - ท	-- รท	ลทล - ทร
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ท
--- ด	รด - ล	-- ดล	ชุลช - ลด	--- ท	ดท - ช	-- ทช	ฟชฟ - ชท
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
--- ล	ทล - ฟ	-- ลฟ	มฟม - ฟล	--- ช	ลช - ม	-- ชม	รמר - มช
--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ	--- เออ	ชะเอิง เออ	-- ฮีเออ	เออชะเออ เอ้อ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 33 และ 34 ใช้การฝึกออกเสียงเอื้อนเป็นทำนองที่มีลักษณะการเอื้อนขึ้น ๆ ลง ๆ แล้วกลับมายังเสียงเดิม ซึ่งเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงเออ เสียงชะ เสียงเอิง เสียงฮี และเสียงเอ้อ โดยนำมาใช้ฝึกร้องไ้ระดับเสียงขึ้น และไ้ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอด โดยเพิ่มระดับความยากของทำนองเอื้อนให้มีความซับซ้อน และยาวมากขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะด้านพละกำลัง ด้านจังหวะช่องไฟในการร้อง และการรักษาระดับเสียงให้คงที่

35. ออกเสียงทำนอง ไ้ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
----	-- ลม	ฟมร - ม	- ฟ - ล	----	-- ทฟ	ชฟม - ฟ	- ล - ท
----	-- ฮีเออ	เอ้อเอ้อเออ เออ	- เออ - เอ้อ	----	-- ฮีเออ	เอ้อเอ้อเออ เออ	- เออ - เอ้อ

----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ร
----	-- ด ช	ลชฟ - ช	- ล - ด	----	-- รล	ทลช - ล	- ท - ร
----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ	----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ฟ
----	-- มท	คทล - ท	- ด - ม	----	-- ฟด	รดท - ด	- ร - ฟ
----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ	----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ล
----	-- ชร	มรด - ร	- ม - ช	----	-- ลม	ฟมร - ม	- ฟ - ล
----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ	----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ต
----	-- ทฟ	ชฟม - ฟ	- ล - ท	----	-- ด ช	ลชฟ - ช	- ล - ต
----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ	----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ม
----	-- รล	ทลช - ล	- ท - ร	----	-- มท	คทล - ท	- ต - ม
----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ	----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ

36. ออกเสียงทำนอง ไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
----	-- มท	คทล - ท	- ต - ม	----	-- รล	ทลช - ล	- ท - ร
----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ	----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ

----	----	----	--- ต	----	----	----	--- ท
----	-- ด ช	ลชฟ - ช	- ล - ต	----	-- ทฟ	ชฟม - ฟ	- ล - ท
----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ	----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
----	-- ลม	ฟมร - ม	- ฟ - ล	----	-- ชร	มรด - ร	- ม - ช
----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ	----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
----	-- ฟด	รดท - ด	- ร - ฟ	----	-- มท	คทล - ท	- ด - ม
----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ	----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ด
----	-- รล	ทลช - ล	- ท - ร	----	-- ด ช	ลชฟ - ช	- ล - ด
----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ	----	-- ซึงเออ	เข็เออเออ เออ	- เออ - เอื้อ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ล
----	-- ทฟ	ขฟม - ฟ	- ล - ท	----	-- ลม	ฟมร - ม	- ฟ - ล
----	-- ซึงเออ	เอ้อเอ้อเออ เออ	- เออ - เอ้อ	----	-- ซึงเออ	เอ้อเอ้อเออ เออ	- เออ - เอ้อ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 35 และ 36 ใช้การฝึกออกเสียงเอื้อนเป็นทำนองที่มีเริ่มต้นด้วยเสียงสูง เอื้อนไปหาเสียงต่ำ แล้วกลับมายังเสียงสูงดังเดิม ซึ่งเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงฮิง เสียงเออ เสียงเฮ้อ เสียงเอ้อ และเสียงเอื้อ โดยนำมาใช้ฝึกร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตาม ขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอด โดยเพิ่ม ระดับความยากให้ทำนองเอื้อนมีความซับซ้อน และมีความยาวมากขึ้น เพื่อช่วยเสริมทักษะด้าน พลกำลังด้านการรักษาระดับเสียงให้คงที่ และด้านจังหวะช่องไฟในการร้อง

37. ออกเสียงทำนอง ไล่ระดับเสียงขึ้น ตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ฟ
----	--- ร	-- มฟ	-- ลม	----	--- ม	-- ฟช	-- ทฟ
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ล
----	--- ฟ	-- ชล	-- ด ช	----	--- ช	-- ลท	-- รล
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ด
----	--- ล	-- ทด	-- มท	----	--- ท	-- ดร	-- ฟด
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ

----	----	----	--- ร	----	----	----	--- ม
----	--- ด	-- รม	-- ชร	----	--- ร	-- มฟ	-- ลม
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ

----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ช
----	--- ม	-- ฟช	-- ทฟ	----	--- ฟ	-- ชล	-- ด ช
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ

----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ท
----	--- ช	-- ลท	-- รล	----	--- ล	-- ทด	-- มท
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ

38. ออกเสียงทำนอง ไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ล
----	--- ล	-- ทด	-- มท	----	--- ช	-- ลท	-- รล
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ
----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ฟ
----	--- ฟ	-- ชล	-- ด ช	----	--- ม	-- ฟช	-- ทฟ
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ
----	----	----	--- ม	----	----	----	--- ร
----	--- ร	-- มฟ	-- ลม	----	--- ด	-- รม	-- ชร
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ
----	----	----	--- ด	----	----	----	--- ท
----	--- ท	-- ดร	-- ฟด	----	--- ล	-- ทด	-- มท
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ
----	----	----	--- ล	----	----	----	--- ช
----	--- ช	-- ลท	-- รล	----	--- ฟ	-- ชล	-- ด ช
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ
----	----	----	--- ฟ	----	----	----	--- ม
----	--- ม	-- ฟช	-- ทฟ	----	--- ร	-- มฟ	-- ลม
----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ	----	--- เอ้อ	-- เออเอ้อ	-- ฮีเออ

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 37 และ 38 ใช้การฝึกออกเสียงเอื้อนเป็นทำนองที่มีเริ่มต้นด้วยเสียงต่ำ เอื้อนไปหาเสียงสูง แล้วกลับมาเสียงต่ำ ซึ่งเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงเอื้อ เสียงเออ เสียงเอ้อ และเสียงฮี โดยนำมาใช้ฝึกร้องไ่ระดับเสียงขึ้น และไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอด เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านจังหวะช่องไฟในการร้องด้านพละกำลัง และด้านการรักษาระดับเสียงให้คงที่

39. ออกเสียงทำนอง ไ่ระดับเสียงขึ้นตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่

----	----	----	--- ช	----	----	----	--- ล
--- ร	--- ม	ฟม - ลม	- ฟ - ช	--- ม	--- ฟ	ชฟ - ทฟ	- ช - ล
--- เอ้อ	--- เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	--- เอ้อ	--- เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย
----	----	----	--- ท	----	----	----	--- ด
--- ฟ	--- ช	ลช - ดช	- ล - ท	--- ช	--- ล	ทล - รล	- ท - ด
--- เอ้อ	--- เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	--- เอ้อ	--- เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย

----	----	----	---ร	----	----	----	---ม
---ล	---ท	ดท - มท	- ด - ร	---ท	---ด	รด - ฟด	- ร - ม
---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย

----	----	----	---ฟ	----	----	----	---ช
---ด	---ร	มร - ชร	- ม - ฟ	---ร	---ม	ฟม - ลม	- ฟ - ช
---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย

----	----	----	---ล	----	----	----	---ท
---ม	---ฟ	ชฟ - ทฟ	- ช - ล	---ฟ	---ช	ลช - ดัช	- ล - ท
---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย

----	----	----	---ดี	----	----	----	---รี
---ช	---ล	ทล - รล	- ท - ดี	---ล	---ท	ดัท - มัท	- ดี - รี
---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย

40. ออกเสียงทำนอง ไ่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของห้องวงใหญ่

----	----	----	---รี	----	----	----	---ดี
---ล	---ท	ดัท - มัท	- ดี - รี	---ช	---ล	ทล - รล	- ท - ดี
---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย

----	----	----	---ท	----	----	----	---ล
---ฟ	---ช	ลช - ดัช	- ล - ท	---ม	---ฟ	ชฟ - ทฟ	- ช - ล
---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย

----	----	----	---ช	----	----	----	---ฟ
---ร	---ม	ฟม - ลม	- ฟ - ช	---ด	---ร	มร - ชร	- ม - ฟ
---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย

----	----	----	---ม	----	----	----	---ร
---ท	---ด	รด - ฟด	- ร - ม	---ล	---ท	ดท - มท	- ด - ร
---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย

----	----	----	---ด	----	----	----	---ท
---ช	---ล	ทล - รล	- ท - ด	---ฟ	---ช	ลช - ดช	- ล - ท
---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย

----	----	----	---ล	----	----	----	---ช
---ม	---ฟ	ชฟ - ทฟ	- ช - ล	---ร	---ม	ฟม - ลม	- ฟ - ช
---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย	---เอ๋อ	---เออ	ชะเออ ฮีเออ	- เออ - เอย

จากชุดฝึกที่ 2 แบบที่ 39 และ 40 ใช้การฝึกออกเสียงเอื้อนเป็นทำนองที่มีเริ่มต้นด้วยเสียงต่ำ เอื้อนไปหาเสียงสูง ซึ่งเสียงการเอื้อนที่ใช้ฝึก ได้แก่ เสียงเอ่อ เสียงเออ เสียงอะ เสียงอี และเสียงเอย โดยนำมาใช้ฝึกร้องไล่ระดับเสียงขึ้น และไล่ระดับเสียงลงตามขอบเขตเสียงของฆ้องวงใหญ่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการออกเสียงเอื้อนชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอด โดยการเพิ่มความยากของทำนองเอื้อนให้มีลักษณะที่ซับซ้อนมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านจังหวะช่องไฟในการร้องด้านพละกำลัง และด้านการรักษา ระดับเสียงให้คงที่

จากแบบฝึกชุดที่ 2 จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยได้นำวิธีการฝึกเอื้อนจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอดโดยการเพิ่มระดับความยากของทำนองเอื้อนให้มีความซับซ้อน ทั้งนี้ ยังคงรักษาการฝึกไล่ระดับเสียง ตั้งแต่ เสียงต่ำไปจนถึงเสียงสูง และจากระดับเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ มีจำนวนทั้งหมด 40 แบบ แบ่งออกเป็นการออกเสียงเป็นทำนองไล่ระดับเสียงขึ้น 20 แบบ และออกเสียงเป็นทำนองไล่ระดับเสียงลง 20 แบบ โดยผู้วิจัยใช้เครื่องดนตรีตีประกอบไปพร้อมกันกับการออกเสียงคำร้อง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเสียงร้องว่าร้องสูงหรือต่ำกว่าเสียงดนตรีเพียงใด และนำแบบที่ฝึกผลาดกลับมาแก้ไขได้อย่างตรงจุด นอกจากนี้การฝึกชุดฝึกที่ 2 จะช่วยเสริมสร้างพละกำลังในการขับร้องให้กับผู้เรียน ประกอบกับทำให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับจังหวะช่องไฟในบริบทต่าง ๆ อันเป็นรากฐานที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการขับร้องเพลงอื่น ๆ ได้ ทำให้ผู้เรียนควบคุมระดับเสียงได้ถูกต้อง ตรงตามเสียงของเครื่องดนตรีโดยไม่เพี้ยน ทั้งยังสามารถนำไปฝึกฝนด้วยตนเองได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดวินัยในตนเอง

5.3 ชุดฝึกการขับร้อง ชุดที่ 3

1.การออกเสียงเป็นส่วนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	---- ร
----	--- ตั	-- รัดล	-- ตตั	----	- ฟ - ลฟ	--- ช	ล --- ล
----	--- ดัง	--- เทพ	-- ธิตา	----	- จาก - ฟ้า	--- มา	ฮือ -- ดิน

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 1 ใช้การออกเสียงเป็นส่วนร่วมกับคำร้อง โดยในแบบที่มีคำร้องเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นระดับเริ่มต้นจึงยังไม่มีการเอื้อน และจังหวะช่องไฟที่ซับซ้อน

2.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ร
--- มี	- ช - ร	มี ร ช ร	- มี ร ต	--- ล	-- ต ล	-- ต ล	ร ต - ร
--- เออ	- ชิง - เงอ	เฮอะเออชิงเงอ	- เฮ้อเออเอ้อ	--- เอ้อ	-- สลัด	-- อืออือ	ฮืออือ - กร

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 2 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง โดยมีลักษณะการเอื้อนที่ตรงไปตรงมา และมีจังหวะที่ไม่ซับซ้อน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการเอื้อนขั้นพื้นฐาน

3.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ด
- ล - ต	- ล ต ช	- ฟ - ม	- ร - ต	--- ม	-- ช ร	ม ร - ต	-- ต ต
- เออ - เอ้อ	- เออชิงเงอ	- เออ - เออ	- เออ - เอ้อ	--- เออ	-- ชิงเงอ	เฮอะเออ - ดัง	-- กลางวัน

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 3 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง มีลักษณะการเอื้อนที่มีความยาวมากขึ้น โดยการเอื้อนยังเป็นลักษณะที่ไม่ซับซ้อน และมีคำร้องอยู่ในห้องที่ 7 และห้องที่ 8 ซึ่งเป็นการร้องโดยใช้ช่วงเสียงกลาง

4.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ร
----	--- ร	-- ร มี	ร ต - ต	ร ต ล - ตล	ชม - ชล	--- ต	-- ร ร
----	--- แว	-- อืออือ	อืออือ - แว	ฮือฮือฮือ ฮือเออ	เออเออ เอ้ย	--- อยู่	-- ข้างใน

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 4 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง มีลักษณะการเอื้อนที่สลับกับคำร้องมากยิ่งขึ้น โดยมีคำร้องอยู่ในห้องที่ 2 4 7 และ 8 ทั้งนี้ การขับร้องในแบบที่ 4 เป็นการขับร้องโดยใช้ระดับเสียงสูงไปหาเสียงต่ำ และจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง

5.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ร
----	--- มี	-- ร มี	ร ต - รช	- ล - รล	ทลช ลต	--- มี	ช - - ร
----	--- พระ	-- อืออือ	อืออือ ลูกขึ้น	- เออ ฮือเออ	เฮ้อเออ เอ้ย	-- เหลียว	ฮือ - - แล

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 5 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง มีลักษณะการเอื้อนที่เริ่มจากเสียงสูงลงไปหาเสียงต่ำ แล้วกลับไปเสียงสูง โดยการเอื้อนยังเป็นลักษณะที่ไม่ซับซ้อน และมีคำร้องอยู่ในห้องที่ 2 4 7 และ 8

6.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ร
----	- ม - ร	--- ม	รต - - ช	- ล - รล	ทลช ลต	--- ร	--- ร
----	- นจ - จา	--- ฮือ	ฮือฮือ - เจ้า	- เออ ฮือเออ	เฮ้อเอ้อ เอ้ย	--- วัน	--- ทอง

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 6 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง มีลักษณะการเอื้อนที่เริ่มจากเสียงสูงลงไปหาเสียงต่ำ แล้วกลับไปเสียงสูง โดยการเอื้อนยังเป็นลักษณะที่ไม่ซับซ้อน และมีคำร้องอยู่ในห้องที่ 2 4 7 และ 8

7.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ต
----	--- ต	รต - ฟต	รตฟ - ล	- ช - ตช	ลชฟ - ชท	--- ต	--- ต
----	--- เออ	อะเออ ฮือเออ	เฮ้อเออเออ เออ	เออ ฮือเออ	เฮ้อเอ้อ เอ้ย	--- ลม	--- ต

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 7 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง มีลักษณะการเอื้อนที่ขึ้นเสียงสูงแล้วลงเสียงต่ำ จากนั้นจึงกลับไปเสียงสูงดังเดิม โดยการเอื้อนมีความยาว และซับซ้อนเพิ่มขึ้นจากเดิม ทั้งนี้ในห้องที่ 7 และ 8 ไม่มีการเอื้อน มีคำร้องเพียงอย่างเดียว

8.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ช
----	--- ล	-- ชฟช	ลชตล - ล	-- ตช	ลชฟ - ชล	--- ช	-- ชช
----	--- เอ้อ	- เออเอ้อเออ	อะเออฮือเอ็ง เงอ	-- ฮือเออ	เฮ้อเอ้อ เอ้ย	--- พวง	-- พยอม

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 8 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง มีลักษณะการเอื้อนที่จากเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง แล้วลงเสียงต่ำ โดยลักษณะของการเอื้อนมีความละเอียดซับซ้อนมากขึ้น จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ห้องที่ 2 ถึงห้องที่ 6 เพียงการเอื้อนเพียงอย่างเดียว และมีคำร้องในห้องที่ 7 และ 8 เท่านั้น ซึ่งพิจารณาได้ว่าเป็นแบบฝึกที่เน้นในเรื่องของการเอื้อน และจังหวะช่องไฟในการขับร้องเป็นหลัก

9.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ม
----	--- ล	-- ตล	ชลช - ลต	----	----	--- ม	-- ม ม
----	--- เออ	-- ฮือเออ	เอ้ออะเออ เอ้ย	----	----	--- เพลง	-- ดนตรี

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 9 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง มีลักษณะการเอื้อนที่จากเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง โดยลักษณะของการเอื้อนมีการเว้นจังหวะช่องไฟในการขับร้อง

10.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ช
----	-- ริล	--- ท	ลช - ลท	----	-- ร ร	-- ชร	มรท รม- - ช
----	-- ฮีเออ	--- เอ้อ	เอ่อ - เอ้ย	----	-- เสนอ	-- ฮีฮือ	ฮือฮือ ฮือ นวล

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 10 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง ที่มีการเอื้อนจากเสียงสูงลงมาเสียงต่ำ โดยลักษณะการเอื้อนแบบสั้น ๆ เพื่อฝึกการเว้นจังหวะช่องไฟในการขับร้องทั้งยังมีการเอื้อนที่สอดแทรกระหว่างคำร้องแต่ละคำ

11.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ร
----	- ด - ร	-- ชร	ดทดร์ - ร	----	----	--- ร	--- ร
----	- กลับ - เสีย	-- ฮีฮือ	ฮือฮือฮือฮือ ใจ	----	----	--- อา	--- ลัย

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 11 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง มีลักษณะการเอื้อนที่ไ้ระดับเสียงสูง โดยมีการเอื้อนสอดแทรกระหว่างคำร้อง ซึ่งในแบบฝึกแบบนี้มีคำร้องเป็นส่วนใหญ่ในห้องที่ 2 4 7 และ 8 จะสังเกตได้ว่าการเอื้อนในห้องที่ 3 และ 4 เท่านั้น เพื่อต้องการฝึกการเว้นจังหวะช่องไฟในทำนองที่มีลักษณะการขังร้องแบบห่าง ๆ ดังทำนองที่กล่าวมาข้างต้น

12.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ร
--- ด	--- ร	มร - ม	--- ช	ลช - ดล	ชลช - -	-- ดท	ด - - ร
--- เอ้อ	--- เออ	ชะเออ - เออ	--- เอ้อ	ชะเออ ฮีเออ	เออชะเออ -	-- สนิท	ฮือ - - นาง

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 12 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง มีลักษณะการเอื้อนที่เริ่มต้นด้วยเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง แล้วกลับลงมาเสียงต่ำ โดยเป็นการเอื้อนที่มีความยาว และความซับซ้อนในเรื่องจังหวะช่องไฟเพิ่มมากขึ้น

13.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ร
--- ล	-- ตั ช	ลช - ตัช	ลชฟ - ช	ฟร - ฟร	ดรด - ร	ดล - ด	--- ร
--- เออ	-- ฮีเออ	เฮเออ - ฮีเออ	เฮ้อเอ้อ - เฮ้อ	เออเอย - ฮีเออ	เออเฮเออ เฮ้อ	เออเอย - ตริก	--- ไตร

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 13 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง มีลักษณะการเอื้อนที่ขึ้นเสียงสูงแล้วลงเสียงต่ำในวรรคแรก ส่วนวรรคหลังเป็นการร้องลงเสียงต่ำแล้วกลับมาเสียงสูงดังเดิม ซึ่งเป็นการเอื้อนที่มีความยาว และความซับซ้อน เป็นการทบทวนการเอื้อนในลักษณะต่าง ๆ จากแบบฝึกชุดที่ 1 และชุดที่ 2 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการขับร้องเพลงอื่น ๆ

14.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ตั
----	--- ช	--- ล	ชลช - ช	- ลตช	ลชฟ - ช	- ร - ตั	--- ตั
----	--- เออ	--- เฮ้อ	เออเฮเอิง เงอ	- เออฮีเออ	เฮ้อเอ้อ เอย	เพราะ- งวย	--- ง

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 14 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง ในวรรคแรกมีลักษณะการเอื้อนที่ใช้วิธีการโยกเสียง ส่วนวรรคหลังเป็นการร้องลงเสียงต่ำแล้วขึ้นไปจบที่เสียงสูง ซึ่งเป็นการเอื้อนที่มีความยากสำหรับผู้เรียนที่ต้องฝึกวิธีการควบคุมระดับเสียงให้คงที่ ซึ่งเป็นการนำวิธีการฝึกจากแบบฝึกชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มาต่อยอด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ และเตรียมสำหรับการฝึกในเพลงอื่น ๆ

15.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ล
----	--- ร	-- ฟร	ดรด - รฟ	----	----	--- ตั	-- ชล
----	--- เออ	-- ฮีเออ	เออเฮเออ เออเอ้ย	----	----	--- พระ	-- บิดา

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 15 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง ในวรรคแรกเป็นการเอื้อนเพียงอย่างเดียวมีลักษณะเริ่มจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง ส่วนวรรคหลังเป็นคำร้องเพียงอย่างเดียวที่เริ่มจากเสียงสูงมาเสียงต่ำ ซึ่งเป็นการเอื้อนที่ฝึกการเว้นจังหวะช่องไฟ และฝึกการควบคุมระดับเสียงให้คงที่ โดยผู้วิจัยได้นำวิธีการฝึกจากแบบฝึกชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มาต่อยอด เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกพัฒนาทักษะด้านการออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

16.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---ร
---ท	ด่ท - ดร์	- ฟิ - ร	ดร์ด - ร	-- ด่ท	-----	---รฟิ	---ร
---เอ่อ	เอ้อเอ่อ เอ้อ	- ฮี - เออ	เอออะเออ - เอ้อ	-- เออเอ้ย	-----	---น้ำ	---คำ

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 16 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง ตั้งแต่ห้องที่ 1 ถึงห้องที่ 5 เป็นการเอื้อนเพียงอย่างเดียว เริ่มจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง แล้วกลับมาเสียงต่ำดังเดิม ส่วนที่เป็นคำร้องเพียงอย่างเดียวจะอยู่ในห้องที่ 7 และ 8 ซึ่งเป็นการเอื้อนที่มีระดับความยากเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยฝึกการเว้นจังหวะช่องไฟ และฝึกการควบคุมระดับเสียงของผู้เรียนให้คงที่ โดยผู้วิจัยได้นำวิธีการฝึกจากแบบฝึกชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มาต่อยอด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะด้านการออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

17.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---ล
-- ช่ม	ร่มร - ท	ลช - ลท	- ร - ม	-----	- ช - ม	-- ช ล	ชฟชล - ล
-- ฮือฮือ	เอออะเออ เอ้อ	เออเอ่อ เอ้อ	- เออ - เอย	-----	- ต้อง - จาก	-- ฮือฮือ	ฮือฮือฮือฮือ - โกล

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 17 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง โดยในวรรคแรกเป็นการเอื้อนเพียงอย่างเดียว เริ่มต้นด้วยระดับเสียงสูงลงไปเสียงต่ำ แล้วกลับมาที่เสียงสูง ส่วนวรรคหลังเป็นคำร้องสลับกับการเอื้อนที่เริ่มด้วยเสียงสูงลงไปเสียงต่ำ แล้วกลับมาที่เสียงสูงเช่นเดียวกันกับวรรคแรก ซึ่งการเอื้อนที่มีลักษณะทำนองดังกล่าว ต้องใช้การฝึกฝนในเรื่องการเว้นจังหวะช่องไฟ และการควบคุมระดับเสียงให้คงที่จึงจะสามารถขับร้องได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำวิธีการฝึกจากแบบฝึกชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มาต่อยอด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะในการออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

18.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---มี
-----	-----	---ช	- ม - ม	-- ชม	รมร - มช	ร - - มี	---มี
-----	-----	---พระ	- ทรง - ฟัง	-- ฮือฮือ	ฮืออะฮือ เอ้ย	ฮี - - วัง	---เวง

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 18 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง ในวรรคแรกเป็นการออกเสียงคำร้องเพียงอย่างเดียว ส่วนวรรคหลังเป็นการเอื้อนสลับกับคำร้อง โดยลักษณะของทำนองเริ่มจากเสียงต่ำขึ้นไปเสียงสูง ซึ่งผู้วิจัยได้นำวิธีการฝึกจากแบบฝึกชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มาต่อยอด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะในการออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

19.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ตั
----	--- ร	-- ฟร	ดรี ตั ล	-- ตัล	ลขฟ - ชล	--- ตั	--- ตั
----	--- จวน	-- ฮีเออ	เออฮะเออ ล่วง	-- ฮีเออ	เฮ้อเออ เอ้ย	--- เว	--- ลา

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 19 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง ในวรรคแรกเริ่มต้นจากเสียงสูงลงมาเสียงต่ำ ส่วนวรรคหลังเริ่มจากเสียงสูงลงมาเสียงต่ำ และกลับไปเสียงสูง โดยมีลักษณะการเอื้อน และจังหวะช่องไฟที่พบบ่อยในเพลงไทย ซึ่งผู้วิจัยได้นำวิธีการฝึกจากแบบฝึกชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มาต่อยอด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะในการออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

20.การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง

----	----	----	----	----	----	----	--- ตั
----	----	--- ช	- ม - ช	-- ดัช	ลขม - ชล	--- ตั	--- ตั
----	----	--- ดวง	- บุป - ผา	-- ฮีฮือ	ฮือฮือ - ฮือ	--- มา	--- ลี

จากแบบฝึกชุดที่ 3 แบบที่ 20 ใช้การออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้อง ในวรรคแรกเป็นคำร้องเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ส่วนวรรคหลังเป็นการเอื้อนและคำร้อง โดยมีลักษณะทำนองและจังหวะช่องไฟที่พบบ่อยในเพลงไทย ซึ่งผู้วิจัยได้นำวิธีการฝึกจากแบบฝึกชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มาต่อยอด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ และช่วยพัฒนาทักษะการออกเสียงเป็นสำนวนร่วมกับคำร้องให้กับผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

จากแบบฝึกชุดที่ 3 ผู้วิจัยใช้หลักการเดียวกันกับการฝึกการเอื้อนและคำร้อง นำมาต่อยอดและสร้างแบบฝึกที่มีการเอื้อน และคำร้องผสมผสานอยู่ด้วยกัน มีจำนวน 20 แบบ ซึ่งในแบบฝึกชุดที่ 3 ดังกล่าว ผู้วิจัยมุ่งเน้นในเรื่องการฝึกที่นำวิธีการเปล่งเสียงเอื้อนต่าง ๆ การออกเสียงคำร้อง การเว้นจังหวะช่องไฟ และการควบคุมระดับเสียงให้คงที่ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยในการขับร้องที่มีความหลากหลาย เกิดความเข้าใจในทำนองการขับร้อง สามารถควบคุมระดับเสียงให้ตรงกับเสียงของเครื่องดนตรีโดยไม่เพี้ยน และสามารถนำวิธีการดังกล่าวไปใช้ในเพลงอื่น ๆ หรือการเรียนในระดับที่สูงขึ้นได้ เพื่อเป็นการช่วยย่นระยะเวลาในการต่อเพลงของครู และสร้างมาตรฐานในการขับร้องเพลงไทยให้อยู่ในระดับที่ดีมากยิ่งขึ้น

จากการขับร้องเพลงเหาะเสียงที่ 1 เป็นการขับร้องโดยใช้ระดับเสียงในซึ่งใช้ในการบรรเลง
เพลงพิธีกรรม และละครใน

เสียงที่ 2 ท่อน 1

----	---มี	--ซมี	มีมี - มีมี	---ล	ล - ซล	---มี	---มี
----	---ลอย	--ฮือฮือ	ฮือฮือ ลีว	---เออ	เออเออเออ	---ปลิว	---มา

---ซ	---ล	---ดี	ซล - ซล	----	--ซม	ซ - มี	--มีมี
---เออ	---เออ	---ฮือฮือ	เออเออเออ	----	--เออเออ	ฮือ - กลาง	--โพยม

--มีมี	--มีมี	---ซมี	---ซ	--ดี	ลซ - ซล	---ล	---ดี
--ฮือฮือ	--ฮือฮือ	---แสง	---โสม	--ฮือฮือ	ฮือฮือฮือ	---ส่อง	---องค์

----	---มี	---มี	มีมี - มีมี	--ซมี	มีมี - มีมี	มีมี - มีมี	---ดี
----	---เออ	---เออ	เออเออเออ	--ฮือฮือ	เออเออเออ	เออ พระทรง	---ศรี

--มีมี
--ฮือฮือ

ท่อน 2

----	---ท	-ทลซ	ทล - ทล	---มี	มีมี - มีมี	มีมี - ทล	---ลซ
----	---เหาะ	ฮือฮือฮือ	ฮือ - ผ่าน	---เออ	เออเออเออ	เออ พิมาน	---เมฆ

--ลท	ลซ - ซ	---ล	ซล - ซ	---ลท	--มีมี	---ดี	--ดีดี
--ฮือฮือ	ฮือ - เออ	---เออ	เออเออเออ	---เออ	--ฮือฮือ	---ยาม	--ราตรี

----	----	-ซมี - ซมี	---มี	--ซล	ซม - ซล	---ดี	---ดี
----	----	เหมือน โสม	---ส่อง	--ฮือฮือ	ฮือฮือฮือ	---อิน	---ทรี

----	---มี	---มี	มีมี - มีมี	--ซมี	มีมี - มีมี	มีมี - มีมี	--ดีดี
----	---เออ	---เออ	เออเออเออ	--ฮือฮือ	เออเออเออ	เออ - เทพ	-(พระ)ไท

จากการขับร้องเพลงเหาะเสียงที่ 2 เป็นการขับร้องโดยใช้ระดับเสียงนอก หรือเพิ่มจากเสียง
ในสูงขึ้น 5 ระดับเสียง ใช้กับละครนอก ละครโนราชาตรี

-- ดัร	-- ดัม	--- ฟท	--- ฟ	-- ทฟ	ชฟร - ฟช	--- ช	--- ท
-- อือฮือ	-- อืออือ	--- แสง	--- โสม	-- ฮือฮือ	ฮือฮือฮือ ฮือ	--- ส่อง	--- องค์

----	--- ตี	--- ไร่	ตี่ตีตี - ตี่	-- ฟรี	ตี่ตีตี - ตี่ตี	ตีท - ตี่ท	--- ทตี
----	--- เออ	--- เข้อย	เออฮะเอ็งงอ	-- อีเออ	เออฮะเอ็ง เข้อย	เอ่ย พระทรง	--- ศรี

-- มាំ
-- ซื่อ

ตอนที่ 2

----	--- ล	- ล ช ฟ	ชล - ลต	--- ร	ฬร - ตร	ตล - ลช	--- ชฟ
----	--- เหาะ	ฮือฮือฮือ	ฮือ - ผ่าน	--- เออ	เฮือเอิง เฮือ	เฮย พิมาน	--- เมฆ

-- ซล	ซฟ - ฟ	--- จ	ฟซฟ - ฟ	--- ซล	-- คัซ	--- ท	-- ท ท
-- อือฮือ	อือ - เออ	--- เขื่อ	เออฮะเอิงงอ	--- เอิง	-- ฮีเอย	--- ยาม	-- ราวดี

----	----	- ฟท - ฟท	--- ร	-- ฟ ช	ฟร - ฟช	--- ท	--- ท
----	----	เหมือน โสม	--- ส่อง	-- อืออือ	อืออือ อือ	--- อิน	--- ทรีย

----	--- ตี	--- รี่	ตี่รตี - ตี่	-- ฟี่	ตี่รตี - ตี่	ตี่ท - ทช	- ท - ท
----	--- เออ	--- เฮ้อ	เออเฮเอ็งเอ	-- อีเออ	เออเฮเอ็ง เฮ้อ	เอ้ย - เทพ	-(พะ)เ

จากการขับร้องเพลงหาเสียงที่ 4 เป็นการขับร้องโดยใช้ระดับเสียงเพียงรอบนซึ่งเป็นระดับเสียงที่ใช้กับวงมโหรี และวงเครื่องสาย

เสียงที่ 5 ท่อน 1

----	--- ช	-- ๗๗	ฟชฟ - ฟม	--- ด	ด๗ - ดม	--- ช	--- ช
----	--- ลอย	-- อีอี	อือฮะอือ ลี	--- เออ	เฮอเอ๋อเอ้ย	--- ปลิ	--- มา

--- ท	--- ค	-- มัด	ทตท - ทค	----	-- ทช	ท - ฟ	-- ฟ ฟ
--- เออ	--- เอื้อ	-- ฮีเออ	เออฮะเอิง เอื้อ	----	เออเอ่ย	ฮี - กลาง	-- โยม

-- ฟช	-- ฟม	--- ทม	--- ท	-- มท	ดทช - ทด	--- ม	--- ม
-- อืออือ	-- อืออือ	--- แสง	--- โสม	-- ฮือฮือ	ฮือฮืออืออือ อือ	--- สอง	--- องค์

----	--- ฟ	--- ช	ฟชฟ - ฟ	-- ทช	ฟชฟ - ช	ฟม - ฟม	--- มฟ
----	--- เออ	--- เอื้อ	เออชเอิงเออ	-- อีเออ	เออชเอิง เอื้อ	เอ่ย พระทรง	--- ศรี

-- ลม
-- ชื่อ

ท่อน 2

----	--- ร	- รคท	ดร - รฟ	--- ช	ทช - ฟช	ฟร - รค	--- คท
----	--- เหาะ	ฮือฮือฮือ	ฮือ - ผ่าน	--- เออ	เฮ้อเฮ้ง เฮ้อ	เอย พิมาน	--- เมฆ
-- ดร	คท - ท	--- ค	ทคท - ท	--- ดร	-- ฟค	--- ม	-- ม ม
-- ฮือฮือ	ฮือ - เออ	--- เฮ้อ	เออฮะเอ็งเออ	--- เอ็ง	-- ฮีเอย	--- ยาม	-- ราตรี
----	----	- ทม - ทม	--- ช	-- ทค	ทช - ทค	--- ม	--- ม
----	----	เหมือน โสม	--- สอง	-- ฮือฮือ	ฮือฮือ ฮือ	--- อิน	--- ทรี
----	--- ฟ	--- ช	ฟชฟ - ฟ	-- ทช	ฟชฟ - ช	ฟม - มค	-- ม ม
----	--- เออ	--- เฮ้อ	เออฮะเอ็งเออ	-- ฮีเออ	เออฮะเอ็ง เฮ้อ	เอย - เทพ	- (พะ)โท

จากการขับร้องเพลงเหาะเสียงที่ 5 เป็นการขับร้องโดยใช้ระดับเสียงขาซึ่งเป็นระดับเสียงที่ใช้กับวงที่มีปี่ขวา เช่น วงเครื่องสายปี่ขวา เป็นต้น เนื่องด้วยสะดวกต่อระบบนิ้วปี่ขวา

เสียงที่ 6 ท่อน 1

----	--- คี	-- มคี	ทคท - ทล	--- ฟ	ฟ - ฟ ม ล	--- คี	--- คี
----	--- ลอย	-- ฮีฮือ	ฮือฮะฮือ ลิว	--- เออ	เฮ้อเอ้อเอ้ย	--- ปลิว	--- มา
--- ม	--- ฟ	-- ลีฟ	มฟฟ - ฟ	----	-- มคี	ม - ท	-- ท ท
--- เออ	--- เอ้อ	-- ฮีเออ	เออฮะเอ็ง เอ้อ	----	-- เออเอ้ย	ฮี - กลาง	-- โทม
-- ทค	-- ทล	--- ม	--- ม	-- ลม	ฟมค - มฟ	--- ลฟ	--- ล
-- ฮือฮือ	-- ฮือฮือ	--- แสง	--- โสม	-- ฮีฮือ	ฮือฮือฮือ ฮือ	--- สอง	--- องค์
----	--- ท	--- คี	ทคท - ท	-- มคี	ทคท - ทค	ทล - ทล	--- ลท
----	--- เออ	--- เฮ้อ	เออฮะเอ็งเออ	-- ฮีเออ	เออฮะเอ็ง เอ้อ	เอย พระทรง	--- ศรี
-- รี ล							
-- ฮีฮือ							

ท่อน 2

----	--- ช	- ช ฟ ม	ฟช - ชท	--- คี	มคี - ทค	ทช - ช ฟ	--- ฟม
----	--- เหาะ	ฮือฮือฮือ	ฮือ - ผ่าน	--- เออ	เฮ้อเฮ้ง เฮ้อ	เอย พิมาน	--- เมฆ
-- ฟ ช	ฟม - ม	--- ฟ	มฟม - ม	--- ช	-- ท ฟ	--- ล	-- ล ล
-- ฮือฮือ	ฮือ - เออ	--- เฮ้อ	เออฮะเอ็งเออ	--- เอ็ง	-- ฮีเอย	--- ยาม	-- ราตรี
----	----	- มล - มล	--- ค	-- มฟ	มค - มฟ	--- ล	--- ล
----	----	เหมือน โสม	--- สอง	-- ฮือฮือ	ฮือฮือ ฮือ	--- อิน	--- ทรี

----	--- ท	--- ด	ทตท - ท	-- มีด	ทตท - ทต	ทล - ลฟ	-- ล ล
----	--- เออ	--- เอื้อ	เอออะเอิงเอ	-- อีเออ	เอออะเอิง เอื้อ	เอ่ย - เทพ	- (พะ)โท

จากการขับร้องเพลงเหาะเสียงที่ 6 เป็นการขับร้องโดยใช้ระดับเสียงกลางซึ่งเป็นระดับเสียงที่ใช้กับการเล่นหนังใหญ่ และสะดวกกับนิ้วของปีกกลาง

เสียงที่ 7 ท่อน 1

----	--- ฟ	-- ลฟ	มฟม - มร	--- ท	ท- ลทร	--- ฟ	--- ฟ
----	--- ลอย	-- ซือ้อ	อืออะอือ ลิว	--- เออ	เออเอื้อเอัย	--- ปลิว	--- มา

--- ล	--- ท	-- รืท	ลทล - ลท	-----	-- ลฟ	ล -- ม	-- ม ม
--- เออ	--- เอื้อ	-- ซือเออ	เอออะเอิง เอื้อ	-----	- เออเอัย	ฮี้ - กลาง	-- โทมม

-- มฟ	-- มร	--- ลร	--- ล	-- รล	ทลฟ- ลท	--- ร	--- ร
-- อืออือ	-- อืออือ	--- แสง	--- โสม	-- ซือ้อ	อืออืออือ อือ	--- ส่อง	--- องค์

----	--- ม	--- ฟ	มฟม - ม	-- ลฟ	มฟม - ฟ	มร - มร	--- รร
----	--- เออ	--- เอื้อ	เอออะเอิงเอ	-- อีเออ	เอออะเอิง เอื้อ	เอัย พระทรง	--- ศรี

-- ชร
-- ซือ้อ

ท่อน 2

----	--- ด	ดทล - ท	ด -- ตม	--- ฟ	ลฟ - มฟ	มด - ดท	--- ทล
----	--- เหาะ	อืออืออือ	อือ - ผ่าน	--- เออ	เอื้อเอิง เอื้อ	เอัย พิมาน	--- เมฆ

-- ทด	ทล - ล	--- ท	ลทล - ล	--- ทด	-- มท	--- ร	-- ร ร
-- อืออือ	อือ - เออ	--- เอื้อ	เอออะเอิงเอ	--- เอิง	-- ฮีเอัย	--- ยาม	-- ราตรี

----	----	- ลร - ลร	--- ฟ	-- ลท	ลฟ - ลท	--- ร	--- ร
----	----	เหมือน โสม	--- ส่อง	-- อืออือ	อืออือ อือ	--- อิน	--- ทรี

----	--- ม	--- ฟ	มฟม - ม	-- ลฟ	มฟม - ฟ	มร - รท	-- ร ร
----	--- เออ	--- เอื้อ	เอออะเอิงเอ	-- อีเออ	เอออะเอิง เอื้อ	เอัย - เทพ	- (พะ)โท

จากการขับร้องเพลงเหาะเสียงที่ 7 เป็นการขับร้องโดยใช้ระดับเสียงกลางแหบซึ่งเป็นระดับเสียงที่สะดวกกับนิ้วของปีกกลางอีกระดับเสียงหนึ่ง

จากการขับร้องเพลงเหาะทั้ง 7 เสียงข้างต้น จะเห็นว่า การนำเพลงเหาะทั้ง 7 เสียงนี้มาใช้ในการฝึก จะทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางด้านการขับร้อง และสามารถขับร้องในระดับเสียงต่าง ๆ ได้

ซึ่งครอบคลุมการขับร้องเพลงไทยในทุกรูปแบบ โดยมีการเรียงลำดับการขับร้องเพลงเหาะ โดยเริ่มตั้งแต่ เสียงโน เสียงนอก เสียงเพียงออล่าง เสียงเพียงออบน เสียงขวา เสียงกลาง และเสียงกลางแหบ ตามลำดับ ซึ่งจากการเรียงลำดับดังกล่าวข้างต้น เป็นวิธีการเรียงลำดับของการบรรเลงเพลงเหาะที่ใช้ในวงดนตรีปี่พาทย์ โดยไชยยะ ทางมีศรี (8 กันยายน 2563: สัมภาษณ์) ได้อธิบายถึงวิธีการเรียงลำดับของเสียงในเพลงเหาะไว้ว่า

“การเปลี่ยนเสียงในเพลงเหาะ เป็นการเปลี่ยนเสียงที่เรียกว่าพัน หรือโอดพัน หมายถึงเปลี่ยนเสียงไปทุก 5 เสียง คือ จากเสียงที่ 1 ไปเสียงที่ 2 จะต่างกัน 5 เสียง ไปจนถึงเสียงที่ 7 โดยเพลงเหาะเริ่มจากเสียงโน เสียงนอก เสียงเพียงออล่าง เสียงเพียงออบน เสียงขวา เสียงกลาง และเสียงกลางแหบ ซึ่งประโยชน์ของการเปลี่ยนเสียงคือ ทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรของกลอน ตัวอย่างเช่น ปี่ มีการลดนิ้วเพิ่มนิ้ว ทำให้เกิดความคล่องตัวของปี่เลาเดียวที่สามารถเป่าได้ทั้ง 7 ระดับเสียง” สอดคล้องกับเป้าหมายของผู้วิจัยที่ต้องการนำเพลงเหาะ 7 เสียง มาใช้เป็นชุดฝึกเพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกขับร้องได้ครบทุกระดับเสียงภายในเพลง ๆ เดียว เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะด้านพละกำลังในการขับร้องให้สามารถขับร้องได้จนจบเพลงโดยยังคงมีคุณภาพเสียงที่ดี ฝึกการควบคุมลมหายใจในการขับร้อง การควบคุมระดับเสียงไม่ให้เกิดการเพี้ยนเสียง สามารถขับร้องได้ถูกต้องตามจังหวะช่องไฟของเพลง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำชุดฝึกดังกล่าวไปฝึกฝนด้วยตนเองได้ทุกที่ นอกจากการพัฒนาทักษะในการขับร้องทุก ๆ ด้านดังกล่าวมาข้างต้น การใช้เพลงเหาะ 7 เสียงในการฝึกขับร้อง ยังสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในการขับร้องระดับเสียงของประเภทต่าง ๆ ได้ตรงกับเสียงของเครื่องดนตรี และไม่เกิดการเพี้ยนเสียง

บทที่ 6

บทวิพากษ์ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

การวิพากษ์งานวิจัยเรื่องชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง ผู้วิจัยแบ่งหัวข้อเป็น 2 ข้อ คือ 1. ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และ 2. ผลการประเมินคุณภาพการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ดังแสดงรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 ข้อคิดเห็นจากการวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

บุญช่วย โสวัตร (สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2564) กล่าวไว้ว่า

“การริเริ่มให้มาตรฐานวิชาชีพคีตศิลป์ไทย มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้นจากเดิม โดยเฉพาะในประเด็นที่น่าเสนอ ซึ่งมีสิ่งที่อยากจะฝากไว้ก็คือ คุณสมบัติของความเป็นแบบเรียน การขับร้องเพลงไทยในศาสตร์ของคีตศิลป์ไทยมีความเป็นลักษณะเฉพาะอยู่ เพราะฉะนั้นความเป็นแบบที่เป็นบรรทัดฐาน ของศาสตร์สาขาคีตศิลป์ไทยนี้ มีความเป็นประจักษ์ แต่ในด้านของภูมิปัญญาไทย ไม่ได้ศึกษาผ่านในมิติกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป คือเรียนจากองค์รวมไล่ไปหาส่วนย่อย แต่ถ้าเป็นทางวิทยาศาสตร์จะเรียนจากส่วนย่อยไล่ไปหาองค์รวม ดังนั้นความแตกต่างตรงนี้ ซึ่งปัจจัยตรงนี้นับว่าเป็นอุปสรรคของความช้าความเร็วในการประสบความสำเร็จของการศึกษาศาสตร์ที่มีลักษณะเฉพาะ

ข้อดีของภูมิปัญญาเดิมในบรรทัดฐานภูมิปัญญาชาติ นับเป็นการขัดเกลาโดยต่อเนื่อง แต่มีข้อด้อยตรงที่ขาดครูไม่ได้ ส่วนในการออกแบบที่เป็นมิติใหม่ ข้อดีก็คือสามารถทำได้เหมือนกันโดยที่ไม่ต้องใช้ครู ใช้มาตรฐานของการแต่งเพลงนี้พัฒนาไปสู่ความสำเร็จ แต่ถึงกระนั้นการที่ไม่มีครูคอยกำกับความสำเร็จก็ยังมีข้อจำกัดอย่างบอกไม่หมด แต่ถ้าหากในภูมิปัญญานั้น ความสำเร็จนั้นลุ่มลึกไปสู่พื้นนิสัยของความเป็นนักวิชาชีพอย่างสมดุล สรุปลักษณะสำคัญก็คือ ความเป็นแบบของภูมิปัญญา คีตศิลป์ไทย เรามีแบบมีมิติของเขายู่ เรามีกระบวนการ มีลำดับมีขั้นตอน ซึ่งเป็นข้อเท็จจริง แต่มันอาจจะขัดด้วยการสืบทอดการศึกษามา นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ภาวะของการขับเคลื่อนการศึกษานั้นมีข้อแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ดังนั้นโอกาสที่จะพิสูจน์ความเป็นรากเหง้าของตนเองให้ชัดเจนก็เป็นข้อจำกัดอยู่ อยากจะฝากคนรุ่นใหม่ว่าไม่ควรจะมองประเด็นที่ว่า เขาไม่มีหรือเขามีไม่พอ เหตุที่ยืนยันก็คือ เหตุที่เขาไม่เครื่องค้ำยันปรากฏอยู่นั้น คือความเป็นผู้มีชื่อเสียงในอดีตถึงอย่างไรก็เห็นว่าย่างหาอะไรไปปล้ำไม่ได้ ตราบใดที่เราปล้ำไม่ได้ก็ไม่สามารถที่จะปฏิเสธความจริงเหล่านั้นได้ แต่วิถีสังคมก็มีข้อจำกัดเสียจนต้องคอยหาวิธี อย่างการเลือกใช้วิธีที่เข้ามาทดแทน

บุคคล ซึ่งจะทำให้ลดภาระเรื่องการรองรับอารมณ์ ส่วนเรื่องแบบฝึกหัดอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ เหลือแต่เพียงว่าแบบฝึกหัดในแต่ละแบบนั้น มีลำดับในการแก้ปัญหาจริงหรือเปล่า ขณะนี้ถ้าจะตอบว่าไม่จริงก็เร็วไป ถ้าจะบอกว่าจริงก็น่าจะต้องรอเวลา สุดท้ายถ้าจะบอกว่า มีประโยชน์หรือไม่ก็ต้องดูว่าสามารถเข้าไปทดแทนความเป็นกระบวนการเดิมนั้นได้หรือไม่ และต้องสามารถคงประสิทธิภาพนั้นได้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

แบบเรียนสำเร็จรูปนี้ ทำเพื่อแก้ปัญหาหรืออะไรแน่ ทำเพื่อแก้ปัญหาผลผลิตที่ไม่เพียงพอต่อการที่จะสร้างพัฒนาการ หรือแก้ปัญหาเพราะว่าศาสตร์นี้ขาดครู เครื่องมือนี้ใช้เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเหตุหรือไม่ เช่นการศึกษายังบกพร่องอยู่ยังไม่ครบ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ทางด้านการศึกษาอย่างสมบูรณ์ และไม่มีทางแก้ไขเป็นอย่างอื่นได้ ถ้าถึงขนาดนี้ก็ถือว่าเป็นประโยชน์ได้ ซึ่งอยากให้ระมัดระวังเพราะสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ถือเป็นส่วนกลางที่ต้องตอบได้ทุกคำถาม ทุกปัญหาทุกกรณี ในศาสตร์นี้ ขอชื่นชมผู้วิจัยที่ทำงานที่ไม่มีปรากฏให้จับต้องได้โดยปราศจากอคติ เพราะสิ่งเหล่านี้จำเป็นที่จะต้องมีความบริสุทธิ์แห่งศาสตร์ ต้องพิสูจน์ตัวเองได้ เพราะฉะนั้นการเริ่มต้นจากการทำให้มีสิ่งที่จะจับต้องได้ วัดได้ พิสูจน์ได้ ถือเป็นสิ่งที่สำคัญ แบบฝึกหัดในครั้งนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นการพัฒนา ศาสตร์ทางด้านคีตศิลป์ไทย ให้เจริญก้าวหน้า”

บุษยา ชิตท้วม (สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2564) กล่าวไว้ว่า

“การใช้เพลงตับ เช่น ตับลมพัดชายเขา สำหรับเป็นการฝึกให้ผู้ขับร้องเกิดศักยภาพ เห็นว่าเหมาะสมช่วยฝึกเรื่องพลังกำลังของผู้ขับร้อง เนื่องจากเพลงมีความยาว มีช่วงเสียงในการร้องที่ครบได้แก่ สูง กลาง และต่ำ สามารถนำมาใช้ฝึกขับร้องเพื่อช่วยแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ ทั้งผู้ที่ไม่ถนัดเสียงสูง และไม่ถนัดเสียงต่ำ ตับลมพัดชายเขานี้บรรจุอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพดนตรีไทย ของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งใช้ฝึกผู้ขับร้องตามลำดับขั้น จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ฝึกผู้ขับร้องให้มีศักยภาพได้ สิ่งที่มีมองเห็นลำดับแรกเรื่องเครื่องมือที่นำมาใช้ ขาดไม่ได้เลยคือทฤษฎีการขับร้อง เพราะเป็นเรื่องสำคัญมาก ซึ่งผู้วิจัยทำให้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร และผู้วิจัยได้ผ่านกระบวนการในการใช้ทฤษฎีเพื่อพัฒนาตนเองมาพอสมควรตั้งแต่อยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อมีโครงการปีพาทย์ดึกดำบรรพ์ ต้องใช้ทรัพยากรที่มีความพร้อมพอที่จะบรรเลงได้ขับร้องได้ดี ให้เหมาะกับการบรรเลงปีพาทย์ดึกดำบรรพ์ เพราะฉะนั้นจึงได้มีโอกาสที่จะฝึกฝนตรงนั้น ข้อที่ดี คือ เกิดระบบการฝึกที่ดีมันเข้าไปนั่งเคาะเสียงเครื่องดนตรีควบคู่ไปในขณะฝึกขับร้อง ก็เพราะว่า ปัญหามาจากประสบการณ์ที่ตนเองเรียนร้องเพลงมาแต่ไม่ได้ถูกกำกับด้วยเครื่องมืออีกตัวหนึ่ง เพื่อให้สามารถรู้เรื่องกระบวนการตรวจสอบเสียงตัวเองได้ จึงริเริ่มคิดและสร้างพัฒนาการเอง จนนำไปสู่การพิสูจน์ทฤษฎีการขับร้องตั้งแต่นั้นมา เมื่อเข้าไปสอนที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านอาจารย์บุญช่วย โสวัตรจะกำกับมาก ขนาดตนเองคิดว่าจบวิทยาลัยนาฏศิลป์ ระดับปริญญาตรีไปแล้วน่าจะเพียงพอที่จะทำ

การสอนได้ แต่ว่าพอเจออาจารย์บุญช่วยถามคำถามแต่ละครั้ง ทำให้ไปแทบไม่เป็น อย่างเช่นอาจารย์จะสอนโดยยึดระดับเสียงใดเป็นหลัก อย่างนี้เป็นต้น ตอนแรกก็กังวลว่าระดับเสียงไหนเป็นหลัก เพราะเรื่องระดับเสียงมีความจำเป็นอย่างมาก

หลังจากที่ดูแบบฝึกหัด และพูดคุยกับอาจารย์บุญช่วยก็มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน แบบฝึกหัดทั้ง 2 ระดับ ตั้งแต่ระดับมัธยมและระดับอุดมศึกษา มีเป้าหมายมีการอธิบายชัดเจน และเป้าหมายนั้นเป็นไปตามทฤษฎีของการขับร้อง อย่างทั้งชุดที่ 1, ชุดที่ 2 หรือชุดที่ 3 เป้าหมายของอาจารย์ต้องการให้ผู้เรียนขับร้องตรงเสียง และมีผลกำลังในการขับร้อง อย่างเช่นว่า หลักระบบการหายใจถูกต้อง มีการระบุศัพท์สังคิต “เสียงกระทบ” เป็นต้น ซึ่งเป็นทฤษฎีดุริยางค์ไทย และองค์ประกอบเพลงไทย เป็นทฤษฎีของทางด้านดุริยางค์ไทย ที่ใช้ร่วมกันได้ทั้งหมดทั้งปี่พาทย์ เครื่องสาย ขับร้อง ซึ่งทฤษฎีดุริยางค์ไทยองค์ประกอบเพลงไทยนี้ มีรากของแหล่งที่มาจากราชสำนักเป็นมาตรฐานที่เราสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่กรมมหรสพ เพียงแต่ว่าข้อมูลความรู้การจัดกระจายไม่มีใครจัดเรียงรวบรวมเข้าด้วยกัน อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของชุดฝึกจัดได้นำไปใช้ฝึกผู้เรียนได้ และถือว่าเป็นเครื่องมือที่ดีในการช่วยพัฒนาผู้เรียนได้อีกเครื่องมือหนึ่ง”

จินตนา สืบสังัด (สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2564) กล่าวไว้ว่า

“การนำชุดฝึกทั้ง 3 ชุด ของผู้วิจัยไปทดลองใช้กับผู้เรียน ในช่วงก่อนที่จะเริ่มทบทวนเพลงหรือต่อเพลง ทั้งนี้ จะใช้ระยะเวลาใช้การฝึก 30 นาทีถึง 1 ชั่วโมง ก่อนเริ่มทำการต่อเพลง อธิบายได้ว่า ในระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ออกเสียงชัดเจน มีผลกำลังในการขับร้องเพิ่มขึ้น เห็นผลชัดเจนว่าผู้เรียนขับร้องได้ตรงเสียง ลดการขับร้องเพี้ยนเสียงลงไปได้มาก เมื่อได้นำเพลงเหาะ (7 เสียง) มาใช้สำหรับทดสอบการขับร้องของผู้เรียน ยังพบว่าสามารถขับร้องได้ทุกระดับเสียงโดยไม่เพี้ยน ประกอบกับชุดฝึกนี้ยังสามารถมอบหมายให้ผู้เรียนนำกลับไปฝึกฝนตนเองที่บ้านได้ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่ดีชนิดหนึ่ง ซึ่งช่วยผ่อนแรงครูผู้สอนในการพัฒนาผู้เรียนได้อีกมิติหนึ่ง”

สุระชัย สืบบุผา (สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2564) กล่าวไว้ว่า

“ชุดฝึกขับร้องประกอบด้วย ชุดที่ 1 ชุดที่ 2 และชุดที่ 3 กระบวนการที่เรียกว่าชุดฝึก มีการเอื้อนฝึกเสียง การออกเสียง การหายใจ การฝึกจังหวะ การฝึกเอื้อนให้ครบชุดฝึกขับร้อง พอเป็นดังนี้ ถ้าหากไม่ครบชุดกระบวนการฝึก จะมีการไล่เสียง ถ้าหากจะฝึกการเอื้อน ผมมีเนื้อหาตอนปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อปี พ.ศ. 2541 ที่จะแนะนำให้ผู้วิจัยนำมาเพิ่มเติมได้ จะมีเรื่องการบริหารร่างกายเพราะว่าอาจารย์เจริญใจเป็นคนทันสมัยมาก ก่อนจะมาฝึกขับร้องท่านจะดูว่าสุขภาพดีหรือยัง จะดูถึงขนาดก่อนฝึกขับร้องให้ฝึกอ้าปาก อย่างนั้นอย่างนี้

อยากเสนอแนะเพิ่มเติม คือให้ลงรายละเอียดถึงปัญหาหรือที่มาให้ลึกกว่านี้ เพื่อเป็นเหตุให้นำมาสู่การทำชุดฝึก ส่วนเหตุผลที่ชัดเจนมากเลยในการทำเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่าในวิทยาลัยของเราการเรียนการสอนในรูปแบบนามประธรรม ไม่ค่อยมีเอกสาร สมัยก่อนบันทึกเสียงก็ไม่ได้ จึงต้องจดจำเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงส่งผลให้ต้องทำชุดฝึกเปลี่ยนจากนามประธรรมให้เป็นรูปธรรมโดยการเขียนโน้ต และจัดเก็บข้อมูล

ความพึงพอใจของผู้ใช้เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมี เพราะแบบฝึกที่ทำมามีจำนวนมาก ใช้เวลา 3 ชั่วโมง คงหมดเวลาแล้วไม่ได้สอน ซึ่งโดยส่วนตัวเคยทำไว้ให้นักเรียนฝึกหายใจ ฝึกเปล่งเสียง ฝึกจังหวะ อย่างละ 5 นาที อย่างในสื่อบทเพลงดังมาฝึกตั้งแต่เสียงเออ เออ เงย กระทบ พื้นฐานพวกนี้ในการฝึกเหมือนเป็นการวอร์มเสียงไปในตัว ก่อนที่จะมาเข้าสอนร้องเพลงตามลำดับ”

คุณพล จันทน์หอม (สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2564) กล่าวไว้ว่า

“จากการอ่านแบบฝึกหัดชุดนี้ ประการแรกสังเกตเห็นว่าการฝึกหัดให้ได้เป็นสเกลไปเป็นลำดับขั้นประการที่ 2 มีการนำวิธีการมาสร้างเป็นแบบฝึกหัดไปที่ละสเต็ป ประการที่ 3 มีการฝึกหัดเบื้องต้นจนถึงการฝึกหัดระดับกลางหรือขั้นสูงอยู่ในตัว โดยในแบบฝึกที่เป็นสเกลไล่เสียงนั้นเป็นการดีแต่น่าจะมีตัวข้อมูลแนบไว้ด้วย เช่น นี่เป็นโน้ตเสียงไทย แต่จะใช้โน้ตตัวนี้แทนเสียง เป็นต้น เพื่อให้เห็นว่าเป็นของไทยจริง ๆ ในการฝึกสเกลไล่เสียงลักษณะนี้ กับการฝึกในลักษณะเป็นคลื่นเสียงไป ต้องพิจารณาว่าแบบไหนยากง่ายกว่ากัน แบบฝึกที่จัดทำขึ้นนี้อาจจะยังไม่สามารถจะฝึกได้ด้วยตัวเอง เบื้องต้นต้องให้ครูมาช่วยฝึกก่อน เมื่อสอนเสร็จจึงให้เด็กกลับไปฝึกด้วยตนเองต่อ ส่วนตัวคิดว่าแบบฝึกหัดนี้มีประโยชน์สำหรับคนที่ต้องการความช่วยเหลือนอกเหนือจากครูในการพัฒนาทักษะ

แบบฝึกฉบับนี้ เน้นเรื่องการไล่เสียง อาจเป็นผลดีถ้าหากทำแบบฝึกเพิ่มเติม เช่น แบบการฝึก “ฮือฮือ หรือ ฮือเออ” เนื่องจากกลุ่มประชากรที่ไปทำการทดลองช่วงอายุแตกต่างกันพอสมควร ซึ่งไม่แน่ใจว่าช่วงเสียงของนักเรียนชั้นมัธยมต้นกับนักศึกษาปริญญาตรีแตกต่างกันหรือไม่ และเราได้ทำการแยกช่วงเสียงหรือเปล่า ถ้าแบบฝึกหัดช่วยครูฉบับนี้สามารถแยกประเภท ผู้ชาย ผู้หญิง และช่วงอายุได้ว่าให้ทำการเริ่มฝึกจากตรงไหน ก็อาจจะเป็นประโยชน์เพิ่มขึ้นไปอีก ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ร่วมกันให้เกิดประโยชน์ เช่น อัปเดตวิดีโอลงสื่อออนไลน์ แล้วทำคิวอาร์โค้ดให้นักเรียนสแกน เพื่อทำการฝึก โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ 1) เสียงเคาะ พร้อมการขับร้อง 2) เสียงเคาะเพียงอย่างเดียว เพื่อให้นักเรียนฝึกร้องเพลงด้วยตนเองได้อีกทางหนึ่ง”

6.2 ผลการประเมินชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยมีผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 5.1 ผลการประเมินคุณภาพชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

รายการประเมิน	ระดับความเห็นเฉลี่ย
1. เนื้อหาของชุดฝึกมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.8
2. เนื้อหาของชุดฝึกมีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย	4.8
3. เนื้อหาของชุดฝึกสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการออกเสียงได้ชัดเจน	5
4. การเรียงลำดับของเนื้อหาเหมาะสม	4.6
5. ปริมาณของเนื้อหาเหมาะสม	5
6. บทเพลง (เพลงเหาะ) ที่นำมาใช้กับชุดฝึกการขับร้องมีความเหมาะสม	5
7. ชุดฝึกที่สร้างขึ้นใหม่เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องได้	5
8. ระยะเวลาในการทดลองใช้ชุดฝึกการขับร้องมีความเหมาะสม	4.8
9. กลุ่มอาสาสมัครระดับมัธยมต้นและระดับอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัย มีความเหมาะสม	4.8
10. ภาพรวมของชุดฝึกการขับร้องมีความสมบูรณ์	5

จากตารางผลการประเมินคุณภาพชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องที่แสดงข้างต้น อธิบายได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินคุณภาพของชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ในแต่ละรายการประเมิน มีผลการประเมินดังแสดงต่อไปนี้

1. เนื้อหาของชุดฝึกมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.8 คะแนน เนื่องจากเนื้อหาของชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องมีการจัดลำดับในการเรียนรู้ตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการปฏิบัติและสามารถนำทักษะและวิธีการขับร้องเพลงไทยในชุดฝึกนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดศักยภาพกับผู้ฝึกได้อย่างเหมาะสม

2. เนื้อหาของชุดฝึกมีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.8 คะแนน เนื่องจากในการสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องผู้วิจัยได้ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยซึ่งแสดงวิธีการเปล่งเสียงเอื้อน และ

การใช้คำในการขับร้องไว้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวคิดในการสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

3. เนื้อหาของชุดฝึกสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการออกเสียงได้ชัดเจน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 5 คะแนน เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการฝึกปฏิบัติการขับร้องเพลงไทยจากเอกสารทางวิชาการ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทย เพื่อนำมาสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง และให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการขับร้องเพลงไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. การเรียงลำดับของเนื้อหามีความเหมาะสม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.6 คะแนน เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการการขับร้องเพลงไทยจากเอกสารทางวิชาการ เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทย เพื่อนำมาสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

5. ปริมาณของเนื้อหามีความเหมาะสม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 5 คะแนน เนื่องจากผู้วิจัยจัดลำดับเนื้อหาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตั้งแต่ชุดฝึกขั้นพื้นฐาน เช่น เพลงดับต้น เพลงฉิ่ง เพลงดับลมพัดชายเขา และเพลงดับระบำสี่บท เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะปฏิบัติให้ได้คุณภาพของระดับเสียงที่ตรงกับเสียงเครื่องดนตรี มีความเข้าใจด้านจังหวะในการขับร้อง รวมถึงมีผลกำลังในการขับร้องเพิ่มมากขึ้น

6. เพลงเหาะ (7 เสียง) ที่นำมาใช้กับชุดฝึกการขับร้องมีความเหมาะสม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 5 คะแนน เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้เพลงเหาะ (7 เสียง) สำหรับฝึกให้ผู้เรียนสามารถขับร้องได้ทุกระดับเสียง เพื่อนำไปสู่การขับร้องร่วมกับวงดนตรีไทยได้ทุกวง เช่น วงปี่พาทย์ไม้แข็ง วงปี่พาทย์ไม้นวม วงเครื่องสาย วงเครื่องสายปี่ชวา และวงมโหรี เป็นต้น

7. ชุดฝึกที่สร้างขึ้นใหม่เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องได้ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 5 คะแนน เนื่องจากมีจำนวน 3 ชุด โดยชุดที่ 1 เป็นการนำการเอื้อนมาเป็นแบบฝึก มีจำนวน 40 แบบ ชุดที่ 2 ผู้วิจัยได้นำวิธีการฝึกเอื้อนจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอดโดยการเพิ่มระดับความยากของทำนองเอื้อนให้มีความซับซ้อน ทั้งนี้ยังคงรักษาการฝึกไล่ระดับเสียงตั้งแต่เสียงต่ำไปจนถึงเสียงสูง และจากระดับเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ มีจำนวนทั้งหมด 40 แบบ แบ่งออกเป็นการออกเสียงเป็นทำนองไล่ระดับเสียงขึ้น 20 แบบ และออกเสียงเป็นทำนองไล่ระดับเสียงลง 20 แบบ และชุดที่ 3 เป็นการนำการเอื้อนและคำร้องมาผสมผสานเป็นแบบฝึก มีจำนวน 20 แบบ

8. ระยะเวลาในการทดลองใช้ชุดฝึกการขับร้องมีความเหมาะสม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.8 คะแนน เนื่องจากผู้วิจัยกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการดีขึ้น สามารถขับร้องได้ตรงระดับเสียงของเครื่องดนตรีและขับร้องได้ทุกระดับเสียงที่ใช้กับวงดนตรีไทยทุกวง รวมถึงมีผลกำลังในการขับร้อง

สามารถขับร้องได้ต่อเนื่องยาวนาน โดยยังคงรักษาคุณภาพของระดับเสียงที่ไม่เพี้ยนไปได้ อย่างไรก็ตาม การนำชุดฝึกไปใช้จะต้องมีการฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม พร้อมทั้งเปิดรับความรู้ใหม่ในแต่ละชุดฝึก ซึ่งนับว่าเป็นการลดระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. กลุ่มอาสาสมัครระดับมัธยมต้นและระดับอุดมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัย มีความเหมาะสม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.8 คะแนน

10. ภาพรวมของชุดฝึกการขับร้องมีความสมบูรณ์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.4 คะแนน เนื่องจากเนื้อหาในชุดฝึกการขับร้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย การจัดลำดับเนื้อหาช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการขับร้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเพลงอื่น ๆ ได้

จากผลการประเมินคุณภาพชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง จากระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิต่อคุณภาพชุดฝึกการขับร้อง แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมของชุดฝึกการขับร้องอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากชุดฝึกการขับร้องเป็นประโยชน์ต่อการฝึกฝนของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะที่ดีจากการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้น โดยสร้างพื้นฐานในการฝึกการขับร้องไปจนถึงการนำทักษะต่าง ๆ ไปพัฒนาต่อยอดการเรียนรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเพลงอื่น ๆ ได้

บทที่ 7

บทสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง ผู้วิจัยจะสรุปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ เพื่อศึกษาชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทย และเพื่อสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง ดังแสดงการสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ ต่อไปนี้

7.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลของการศึกษาชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทย ได้ดังนี้

7.1.1 ชุดฝึกในการขับร้องเป็นการวางพื้นฐานจากชั้นง่ายไปจนถึงชั้นยาก เพื่อให้เกิดความชำนาญ มีผลกำลังเพียงพอสำหรับการขับร้องเพลงที่มีความยาว ประกอบกับเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ขับร้องได้แสดงความสามารถเก็บเกี่ยวประสบการณ์ กระทั่งเกิดความรักและชื่นชอบในการขับร้อง แต่เดิมการฝึกขับร้อง ครูอาจารย์หลายท่านใช้เพลงเป็นเครื่องมือในการวางรากฐาน เริ่มต้นด้วยเพลงระดับต้นเพลงฉิ่ง 3 ชั้น จากนั้นอาจใช้เพลงอื่น ๆ เช่น เพลงตับลมพัดชายเขา หรือเพลงตับระบำสืบท และหรือเพลงที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ หรือสถาบันอื่น ๆ การใช้เพลงดับในการฝึกนี้ มีทั้งการใช้เอื้อนประกอบไปกับการใช้คำร้องเป็นทำนองของการขับร้อง นอกจากผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทำนองเพลงทั้งหมดแล้ว ยังต้องฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องจนเกิดความแม่นยำของทำนองการขับร้อง เกิดความแม่นยำของจังหวะช่องไฟ เมื่อผู้เรียนได้รับการทบทวนซ้ำแล้วซ้ำอีกจะสามารถจดจำบทร้อง และทำนองได้อย่างแม่นยำ ส่วนระดับเสียงที่ต้องขับร้องให้ตรงกับเสียงเครื่องดนตรีทุก ๆ ครั้ง ต้องใช้การฝึกฝนด้วยระยะเวลายาวนานพอสมควรจึงสามารถจดจำระดับเสียงเพื่อร้องไม่ให้เพี้ยนเสียงได้ อย่างไรก็ตาม ลักษณะการวางรากฐานการฝึกขับร้อง แต่เดิมเริ่มต้นด้วยเพลงระดับต้นเพลงฉิ่งเป็นปฐมบท จากนั้นจึงให้เรียนรู้เพลงอื่น ๆ ตามที่หลักสูตรได้บรรจุไว้ หรืออาจฝึกฝนโดยนำบทเพลงที่บรรจุไว้ในเกณฑ์ทบทวนมหาวิทยาลัยมาใช้ฝึกฝนก็สามารถนำมาใช้ฝึกผู้เรียนได้ แต่การฝึกโดยใช้เพลงเป็นเครื่องมือต้องอยู่ในการควบคุมดูแลของอาจารย์ผู้สอนโดยตลอด เนื่องจากครูผู้สอนจะคอยชี้แนะปรับปรุงให้ผู้เรียนได้ขับร้องอย่างถูกต้องทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้ครูผู้สอนยังใช้เครื่องดนตรีหรืออุปกรณ์สำหรับตีกำกับจังหวะให้กับผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้เกิดความแม่นยำของจังหวะไปในคราวเดียวกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การฝึกหัดขับร้องโดยเริ่มจากใช้เพลงต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการฝึกหัดและเรียนรู้ต้องอาศัยระยะเวลาที่ค่อนข้างยาวนาน จึงจะช่วยให้ผู้ขับร้องสามารถขับร้องได้อย่างไพเราะ

7.1.2 การสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง ผู้วิจัยมีแนวคิดสร้างชุดฝึกทักษะการขับร้องขึ้น 3 ชุด สรุปได้ดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 เป็นการนำการเอื้อนมาเป็นแบบฝึก มีจำนวน 40 แบบ ผู้วิจัยนำวิธีการออกเสียงเอื้อนนำ ตามแบบอย่างมาจากสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยโดยจัดทำแบบฝึกการออกเสียงเอื้อนแต่ละคำโดยใช้การออกเสียงแต่ละเสียง ไล่ระดับเสียงทีละ 1 ตัวโน้ต และใช้เครื่องดนตรีตีประกอบไปพร้อมกันกับการออกเสียงเอื้อนตั้งแต่เสียงต่ำไปจนถึงเสียงสูง และร้องเอื้อนจากระดับเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ จำนวนแบบฝึกของการเอื้อนที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์ขึ้น มีจำนวน 40 แบบที่สามารถสร้างพัฒนาการด้านทักษะโดยไล่ระดับเสียงในลักษณะเอื้อนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถควบคุมเสียงไม่ให้เกิดการเพี้ยนได้ ทั้งยังเป็นการเสริมความรู้ในเรื่องของศัพท์สังคีตที่ใช้ในการขับร้องแก่ผู้เรียน เนื่องจากแต่ละแบบฝึกมีคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการขับร้องสอดแทรกอยู่ด้วย ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปฝึกได้ที่บ้านด้วยตนเอง

ชุดที่ 2 ผู้วิจัยได้นำวิธีการฝึกเอื้อนจากชุดฝึกที่ 1 มาต่อยอดโดยการเพิ่มระดับความยากของทำนองเอื้อนให้มีความซับซ้อนทั้งนี้ยังคงรักษาการฝึกไล่ระดับเสียง ตั้งแต่เสียงต่ำไปจนถึงเสียงสูง และจากระดับเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ มีจำนวนทั้งหมด 40 แบบ แบ่งออกเป็นการออกเสียงเป็นทำนองไล่ระดับเสียงขึ้น 20 แบบ และออกเสียงเป็นทำนองไล่ระดับเสียงลง 20 แบบ โดยผู้วิจัยใช้เครื่องดนตรีตีประกอบไปพร้อมกันกับการออกเสียงคำร้อง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเสียงร้องว่าร้องสูงหรือต่ำกว่าเสียงดนตรีเพียงใด นอกจากนี้การฝึกชุดฝึกที่ 2 จะช่วยเสริมสร้างผลกำลังในการขับร้องให้กับผู้เรียน ประกอบกับทำให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับจังหวะช่องไฟ อันเป็นรากฐานที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการขับร้องเพลงอื่น ๆ ได้

ชุดที่ 3 เป็นการนำการเอื้อนและคำร้องมาผสมผสานเป็นแบบฝึก มีจำนวน 20 แบบ ทั้งนี้การออกเสียงเอื้อนนำแบบอย่างมาจากเกณฑ์ทบวงมหาวิทยาลัย จากนั้นจัดทำแบบฝึกการออกเสียงเอื้อนแต่ละคำโดยใช้การออกเสียงแต่ละเสียง ไล่ระดับเสียงทีละ 1 ตัวโน้ต และใช้เครื่องดนตรีตีประกอบไปพร้อมกันกับการออกเสียงเอื้อนตั้งแต่เสียงต่ำไปจนถึงเสียงสูง และร้องเอื้อนจากระดับเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ จำนวนแบบฝึกของการเอื้อนที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์ขึ้น ส่วนคำร้องผู้วิจัยนำคำร้องบางคำที่ปรากฏอยู่ในบทร้องเพลงไทยมาใช้เป็นแบบฝึก โดยใช้วิธีการฝึกขับร้องแบบเดียวกันกับการฝึกเอื้อน กล่าวคือ เป็นการฝึกไล่ระดับเสียง ตั้งแต่เสียงต่ำไปจนถึงเสียงสูง และจากระดับเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ ประกอบกับยังคงใช้เครื่องดนตรีตีประกอบไปพร้อมกันกับการออกเสียงคำร้อง ส่วนแบบฝึกการเอื้อนและคำร้องผสมผสานอยู่ด้วยกัน มีจำนวน 20 แบบ ซึ่งในแบบฝึกชุดที่ 3 ดังกล่าว ผู้วิจัยมุ่งเน้นในเรื่องการฝึกที่นำวิธีการเปล่งเสียงเอื้อนต่าง ๆ การออกเสียงคำร้อง การเว้นจังหวะช่องไฟ และการควบคุมระดับเสียงให้คงที่ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยในการขับร้องที่มีความ

หลากหลาย เกิดความเข้าใจในทำนองการขับร้อง สามารถควบคุมระดับเสียงให้ตรงกับเสียงของเครื่องดนตรีโดยไม่เพี้ยน และสามารถนำวิธีการดังกล่าวไปใช้ในเพลงอื่น ๆ หรือการเรียนในระดับที่สูงขึ้นได้

เมื่อนำแบบฝึกทั้ง 3 ชุดไปใช้กับอาสาสมัคร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนระดับมัธยมต้น และกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ใช้ระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา พบว่า แบบฝึกทั้ง 3 ชุด ช่วยให้ผู้ขับร้องสามารถควบคุมระดับเสียงให้คงที่ได้ เปล่งเสียงเอื้อนได้ตรงกับระดับเสียงของเครื่องดนตรี การออกเสียงคำร้องมีความชัดเจน การจัดระเบียบ จังหวะ ช้องไฟ ในการขับร้องมีความสมบูรณ์ จึงสรุปได้ว่า ทำให้ผู้ขับร้องมีพัฒนาการและมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

7.2 อภิปรายผลการวิจัย

7.2.1 จากการศึกษาชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทย อภิปรายผลได้ว่า กระบวนการการถ่ายทอดการขับร้องเพลงไทยเบื้องต้น ในเพลงตับตันเพลงฉิ่ง รับการถ่ายทอดการขับร้องเพลงไทยมาจากแนววิธีของครูท่อม ประสิทธิ์กุล เช่น บุคลิก ท่าทางการขับร้อง การแบ่งวรรคตอนการประพันธ์ การเอื้อน โดยใช้เพลงตับตันเพลงฉิ่ง 3 ชั้น มาใช้วางพื้นฐานในการขับร้องเพลงไทยเบื้องต้น และยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ บรรจุเป็นหลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พบว่าผู้ขับร้องสามารถขับร้องได้ถูกต้อง ตามทำนองเพลงที่ผู้สอนได้ถ่ายทอดให้ มีผลกำลังเพียงพอในการขับร้องตลอดทั้งตับ ซึ่งตับตันเพลงฉิ่งนี้ถูกจัดอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ เพื่อวางรากฐานในการขับร้องให้แก่ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับการเอื้อน การใช้คำร้อง การใช้เอื้อนและคำร้องผสมผสานอยู่ด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของกรมวิทย์ พันไพศาล และสุระชัย สิบบุผา ที่อธิบายถึงความสำคัญของตับตันเพลงฉิ่งไว้ว่า

“การเรียนขับร้องเพลงไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์ รับการถ่ายทอดการขับร้องเพลงไทยมาจากแนววิธีของครูท่อม ประสิทธิ์กุล ลำดับแรกทุกคนต้องผ่านการต่อตับตันเพลงฉิ่ง เพราะเป็นเพลงพื้นฐานของการขับร้อง เหมือนในทางละครที่มีการต่อรำแม่บท เพราะการเอื้อนต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมีอยู่ในตับตันเพลงฉิ่ง” กรมวิทย์ พันไพศาล (สัมภาษณ์ : 7 ตุลาคม 2562)

“เหตุที่นำตับตันเพลงฉิ่งมาเป็นเพลงแรกในการสอน เพราะว่า เพลงตับตันเพลงฉิ่ง มีลักษณะและกระบวนการเอื้อนหรือถ้อยคำในการขับร้องที่ไม่ยุ่งยาก และไม่สับสน โดยเป็นการเอื้อนตรงไปตรงมา ไม่มีความซับซ้อน ซึ่งง่ายต่อการจำของนักเรียนในระดับเบื้องต้น” สุระชัย สิบบุผา (สัมภาษณ์ : 7 ตุลาคม 2562)

ผลของการใช้เพลงตับลมพัดชายเขาสำหรับใช้เป็นแบบฝึก พบว่า อาสาสมัครที่เข้ารับการฝึกสามารถขับร้องได้ตรงเสียงทั้งระดับเสียงสูง ระดับเสียงกลาง และระดับเสียงต่ำ เนื่องจากเพลงตับลมพัดชายเขา ช่วยแก้ปัญหของผู้ขับร้องที่ไม่ถนัดระดับเสียงใดระดับเสียงหนึ่งให้กลับมาสามารถขับร้องได้ทุกระดับเสียง สอดคล้องกับคำกล่าวของบุษยา ชิตท้วม ที่กล่าวไว้ว่า

“ตำบลพัตชายเขาช่วยฝึกเรื่องพละกำลังของผู้ขับร้อง เนื่องจากเพลงมีความยาว มีช่วงเสียงในการร้องที่ครบ ได้แก่ สูง กลาง และต่ำ สามารถนำมาใช้ฝึกขับร้องเพื่อช่วยแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ ทั้งผู้ที่ไม่ถนัดเสียงสูง และไม่ถนัดเสียงต่ำ ตำบลพัตชายเขานี้บรรจุอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพดนตรีไทย ของทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งใช้ฝึกผู้ขับร้องตามลำดับขั้น จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ฝึกผู้ขับร้องให้มีศักยภาพได้ ” (บุษยา ชิตท้วม สัมภาษณ์ : 5 ตุลาคม 2563)

เมื่อพิจารณาผลของการใช้ตำบลบ้ำสี่บท มาใช้เป็นแบบฝึกในการขับร้อง พบว่า ช่วยพัฒนาผู้ขับร้องให้ขับร้องในระดับเสียงสูงได้เป็นอย่างดี ประกอบกับช่วยพัฒนาพละกำลังให้สามารถขับร้องได้อย่างยาวนาน สอดคล้องกับคำกล่าวของ สุชาดา ไสวัตร ที่กล่าวไว้ว่า

“ตำบลบ้ำสี่บทเป็นฐานในการฝึกในเรื่องของ ความแน่นเสียง ความนิ่งของเสียง กำลังเสียง ต้องร้องโดยสามารถยืนอยู่เสียงเดิม ไม่หย่อน ฝึกการใช้ลมยาวด้วยการผ่อนใช้ลมให้มีประสิทธิภาพ ต้องทำความเข้าใจบทร้องเพื่อช่วยให้สามารถจดจำได้ดียิ่งขึ้น และฝึกการหลบเสียงให้เหมาะสม การร้องตำบลบ้ำสี่บท จะต้องใช้พละกำลังของผู้ขับร้องมาก เนื่องจากทำนองร้องที่มีความยาว ประกอบกับระดับเสียงที่สูง ซึ่งยากต่อการร้อง เปรียบเหมือนยาขมสำหรับผู้ฝึกขับร้องใหม่ โดยตอนนี้จะช่วยเสริมสร้างพัฒนาทักษะทางด้านการใช้เสียงสูงได้ดี นอกจากนี้นี้ยังมีเพลงที่สามารถใช้ฝึกได้ เช่นเดียวกับตำบลบ้ำสี่บท เช่น ตับตันเพลงฉิ่ง ตำบลพัตชายเขา เป็นต้น” สุชาดา ไสวัตร (2 ตุลาคม 2562, สัมภาษณ์)

จากความข้างต้น ผู้วิจัยอธิบายได้ว่า การเรียนการสอนขับร้องเพลงไทยที่ปรากฏ มุ่งเน้นเรื่องการขับร้องด้วยวิธีการต่อเพลงเป็นหลัก ครูผู้สอนจะคัดเลือกเพลงที่มีความเหมาะสม เช่น ตับตันเพลงฉิ่ง ตำบลพัตชายเขา ตำบลบ้ำสี่บท หรือคัดเลือกเพลงตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพดนตรีไทย ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนขับร้องใช้สร้างเสริมศักยภาพของผู้ขับร้อง เป็นระดับขั้น โดยจัดเรียงลำดับตั้งแต่ขั้นพื้นฐานที่มีความง่าย ไม่มีความซับซ้อนไปจนถึงขั้นที่มีความยาก เมื่อนำเพลงดับมาเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง ทั้งในระดับมัธยมต้น และในระดับอุดมศึกษา พบว่าอาสาสมัครที่เข้ารับกระบวนการฝึกโดยใช้เพลงดับ มีลักษณะและกระบวนการเอื้อนหรือถ้อยคำในการขับร้องที่ถูกต้องเหมาะสม การเอื้อนตรงกับระดับเสียงของเครื่องดนตรี มีพละกำลังในการขับร้อง สามารถขับร้องได้ต่อเนื่อง และขับร้องได้ครบทุกระดับเสียง ได้แก่ เสียงสูง เสียงกลาง และเสียงต่ำ มีความแน่นเสียง มีความนิ่งของเสียง มีกำลังเสียงไม่หย่อน สามารถใช้ลมยาวด้วยการผ่อนใช้ลมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการหลบเสียงได้เหมาะสม จึงกล่าวได้ว่า การฝึกฝนด้วยการใช้เพลงดับจะช่วยเสริมสร้างทักษะ และพัฒนาการของผู้ขับร้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2.2 จากการศึกษาการสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง อภิปรายผลได้ว่า

การสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบผู้ขับร้องก่อนการได้รับการถ่ายทอดชุดฝึก โดยผู้วิจัยสร้างแบบประเมินเพื่อทำการทดสอบ ศักยภาพผู้เรียนก่อนได้รับการเรียนรู้ชุดฝึก พบว่า ผู้เรียนบางคนไม่แม่นยำจังหวะและช่องไฟ ไม่แม่นยำทำนองเพลง และไม่แม่นยำระดับเสียง หลังจากที่ได้รับการฝึกด้วยชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องทั้ง 3 ชุด รวมถึงใช้เพลงเหาะ (7 เสียง) เป็นเครื่องทดสอบ ศักยภาพของผู้ขับร้อง พบว่า ผู้ขับร้องที่เป็นอาสาสมัคร สามารถแบ่งวรรคตอนการหายใจได้อย่างถูกต้อง มีความแม่นยำระดับเสียง มีความแม่นยำทำนองเพลง จังหวะในการขับร้องมีความมั่นคง สามารถขับร้องเพลงเหาะ (7 เสียง) ได้โดยไม่เพี้ยน สอดคล้องกับคำกล่าวของ จินตนา สืบสัจด์ ทีกกล่าวไว้ว่า

“การนำชุดฝึกทั้ง 3 ชุด ของผู้วิจัยไปทดลองใช้กับผู้เรียน ในช่วงก่อนที่จะเริ่มทบทวนเพลง หรือต่อเพลง ทั้งนี้ จะใช้ระยะเวลาใช้การฝึก 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ก่อนเริ่มทำการต่อเพลง อธิบายได้ว่า ในระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ออกเสียงชัดเจน มีผลกำลังในการขับร้องเพิ่มขึ้น เห็นผลชัดเจนว่าผู้เรียนขับร้องได้ตรงเสียง ลดการขับร้องเพี้ยนเสียง ลงไปได้มาก เมื่อได้นำเพลงเหาะ (7 เสียง) มาใช้สำหรับทดสอบการขับร้องของผู้เรียน ยังพบว่า สามารถขับร้องได้ทุกระดับเสียงโดยไม่เพี้ยน ประกอบกับชุดฝึกนี้ยังสามารถมอบหมายให้ผู้เรียนนำกลับไปฝึกฝนตนเองที่บ้านได้ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่ดีชนิดหนึ่ง ซึ่งช่วยผ่อนแรงครูผู้สอน ในการพัฒนาผู้เรียนได้อีกมิติหนึ่ง”

จากความข้างต้น จึงอภิปรายผลได้ว่า ผู้ที่ผ่านกระบวนการฝึกด้วยชุดฝึกการขับร้องเพลงไทย สำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องทั้ง 3 ชุด จะสามารถขับร้องได้อย่างตรงระดับเสียง จึงเกิดความไพเราะ ประกอบกับเมื่อนำเพลงเหาะ 7 เสียงเข้ามาใช้ทดสอบศักยภาพของผู้เรียน จะทำให้สามารถร้องได้ทุกระดับเสียง ซึ่งส่งผลให้ใช้ขับร้องร่วมกับวงดนตรีได้ทั้งวงเครื่องสายปี่ชวา วงปี่พาทย์ไม้แข็ง วงปี่พาทย์ไม้นวม วงเครื่องสาย และวงมโหรี เนื่องด้วย แต่ละวงดนตรีใช้ระดับเสียงต่างกัน ดังนั้น เมื่อผู้ขับร้องได้รับการฝึกด้วยเพลงเหาะ 7 เสียง จะสามารถขับร้องได้ทั้งทางนอก ทางใน ทางกลาง ทางแหบ ทางขวา เพียงอล่าง เพียงอบบน สอดคล้องกับคำกล่าวของ ไชยยะ ทางมีศรี ทีกกล่าวไว้ว่า

“การเปลี่ยนเสียงในเพลงเหาะ เป็นการเปลี่ยนเสียงที่เรียกว่าพัน หรือโอดพัน หมายถึง เปลี่ยนเสียงไปทุก 5 เสียง คือ จากเสียงที่ 1 ไปเสียงที่ 2 จะต่างกัน 5 เสียง ไปจนถึงเสียงที่ 7 โดย เพลงเหาะเริ่มจากเสียงใน เสียงนอก เสียงเพียงอล่าง เสียงเพียงอบบน เสียงขวา เสียงกลาง และ เสียงกลางแหบ ซึ่งประโยชน์ของการเปลี่ยนเสียงคือ ทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรของกลอน ตัวอย่างเช่น ปี่ มีการลดนิ้วเพิ่มนิ้ว ทำให้เกิดความคล่องตัวของปี่เลาเดียวที่สามารถเป่าได้ทั้ง 7 ระดับเสียง”

ความข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า เป้าหมายของผู้วิจัยที่ต้องการนำเพลงเหาะ 7 เสียงมาใช้เป็นชุดฝึก เพื่อให้ผู้เรียนสามารถได้ฝึกขับร้องได้ครบทุกระดับเสียงภายในเพลง ๆ เดียว เป็นการพัฒนาทักษะด้านพลังกำลังในการขับร้องของผู้เรียนให้สามารถขับร้องได้จนจบเพลงโดยยังคงมีคุณภาพเสียงที่ดี อีกทั้งยังเป็นการฝึกการควบคุมลมหายใจในการขับร้อง สามารถควบคุมระดับเสียงไม่ให้เกิดการเพี้ยนเสียง ประกอบกับจะช่วยให้ขับร้องได้ถูกต้องตามจังหวะช่องไฟของเพลง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำชุดฝึกดังกล่าวไปฝึกฝนด้วยตนเองได้ทุกที่ นอกจากการพัฒนาทักษะในการขับร้องทุก ๆ ด้านดังกล่าวมาข้างต้น การใช้เพลงเหาะ 7 เสียงในการฝึกขับร้อง ยังสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ร้องร่วมกับวงดนตรีของไทยได้ทุกวง

7.3 ข้อเสนอแนะ

7.3.1 ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องในวิจัยฉบับนี้เป็นแนวทางขั้นต้นสำหรับการพัฒนาผู้ขับร้องให้เกิดศักยภาพ เพราะชุดฝึกยังมีจำนวนไม่มากเท่าใดนัก หากมีผู้สนใจช่วยกันสร้างสรรค์ชุดฝึกการขับร้องให้มีจำนวนมากยิ่งขึ้นจะช่วยให้ผู้เรียนมีตัวอย่างในการเลือกใช้ชุดฝึกให้เหมาะสมกับตนเอง และแต่ละบุคคลมากยิ่งขึ้น

7.3.2 การวิจัยเรื่องชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องฉบับนี้มีประโยชน์สำหรับผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือนอกเหนือจากครูผู้สอนในการพัฒนาทักษะการขับร้อง ซึ่งชุดฝึกนี้อาจจะยังไม่สามารถให้ผู้เรียนนำไปใช้ฝึกได้ด้วยตัวเองโดยลำพัง ดังนั้น เบื้องต้นควรต้องให้ครูผู้สอนมาช่วยฝึกฝนก่อน จากนั้นเมื่อสอนเสร็จจึงให้ผู้เรียนนำกลับไปใช้ฝึกฝนด้วยตนเองต่อไป

7.3.3 การวิจัยเรื่อง ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาให้ผู้ขับร้องเกิดศักยภาพ สามารถขับร้องได้อย่างไพเราะ หากมีผู้สนใจจะสร้างเครื่องมือที่เป็นชุดฝึก อาจนำแนววิธีนี้ไปใช้สร้างสรรค์ชุดฝึกสำหรับพัฒนาผู้เรียน สำหรับเครื่องดนตรีไทยชนิดต่าง ๆ ทั้งเครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี และเครื่องเป่า จะช่วยให้ผู้เรียนมีเครื่องมือสำหรับฝึกฝนทักษะปฏิบัติของตนเองให้ก้าวหน้าได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และนำไปสู่การก่อเกิดประโยชน์ด้านความไพเราะจากการบรรเลงเป็นอันมาก

7.3.4 งานวิจัยเรื่องชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้องฉบับนี้เป็นการสร้างชุดฝึกสำหรับใช้ฝึกผู้เรียนได้ทุกเพศและทุกวัย ทั้งผู้ชายและผู้หญิง หากมีผู้สนใจสร้างชุดฝึกเพื่อใช้สำหรับพัฒนาผู้เรียนโดยแยกเป็นชุดฝึกการขับร้องสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ชาย สำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้หญิง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมต้น ระดับมัธยมปลาย หรือในระดับอุดมศึกษา จะช่วยให้มองเห็นพัฒนาการหรือศักยภาพของผู้เรียนได้ละเอียดเพิ่มมากยิ่งขึ้น รวมถึงจะทำให้มองเห็นว่าการเริ่มฝึกฝนด้วยชุดฝึกจะเริ่มต้นจากช่วงวัยใดจึงจะเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพที่สุด

บรรณานุกรม

กมลพร ขาวนวล. (สัมภาษณ์). 7 ตุลาคม 2563.

กรณ์วรัญญ์ พันไพศาล. (สัมภาษณ์). 8 มิถุนายน 2563.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2506). เอกสารประกอบความรู้ ศิลปะศึกษา วิชา ขับร้อง ฟ้อนรำ ดนตรี.
กรุงเทพฯ: ศิริพัศดิ์ จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมดนตรีไทย เล่ม 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุ
สภาลาดพร้าว.

กิตตินันท์ ชินสำราญ. (2561). คุชฎีนิพนธ์งานสร้างสรรค์การแสดงขับร้อง: บทเพลงร้องศิลป์ไทย.
วิทยานิพนธ์ (ศป.ด.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณพล จันทน์หอม. (2539). การขับร้องเพลงไทย. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.

ไชยยะ ทางมีศรี. (สัมภาษณ์). 8 กันยายน 2563.

ดนตรี พูลสวัสดิ์ และพงศ์จักร ยามสุข. (2558). การสร้างแบบฝึกทักษะฆ้องวงใหญ่เพื่อการบรรเลง
เพลงเดี่ยว. ศิลปนิพนธ์ สาขาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา ภาควิชาดุริยางคศิลป์ศึกษา
คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

ถวัลย์ มาศจรัส. (2546). นวัตกรรมการศึกษาชุด แบบฝึกหัด - แบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาผู้เรียน
และการจัดทำผลงานทางวิชาการอาจารย์ 3 และบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์ธารอักษร.

ทิตนา แหมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรวัฒน์ นพเสาร์. (2558). แบบฝึกไล่มือฆ้องวงใหญ่ตามแนวทางของครูประสิทธิ์ ถาวร
เพื่อประสิทธิผลในการต่อเพลงเดี่ยว. วิทยานิพนธ์ สาขาดุริยางคศิลป์ไทย บัณฑิตศึกษา
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

ธีรศักดิ์ คชสาร, เบญจวรรณ วงษ์จันทร์ และวศิน สุระสัจจะ (2555). กระบวนการถ่ายทอดการขับ
ร้องเพลงไทยเบื้องต้นในวิทยาลัยนาฏศิลป์เขตภาคกลาง. ศิลปนิพนธ์ สาขาดนตรีคีตศิลป์
ไทยศึกษา ภาควิชาดุริยางคศิลป์ศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

- น้ำอ้อย อริยสุขสกุล. (2546). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประถมศึกษา, บัณฑิต
วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นุสรา สอนสังข์ และคณะ (บรรณธิการ). คิดถึงครู ครูประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ. (น.82).
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษยา ชิตท้วม. (สัมภาษณ์). 5 ตุลาคม 2563.
- ประสิทธิ์ ถาวร. (2562). บทความทางวิชาการของครูประสิทธิ์ ถาวร.
- พรรณี (ชูทัย) เจนจิต. (2528). จิตวิทยาการเรียนการสอน จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน.
พิมพ์ครั้งที่ 3 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- เพชรสุดา ภูมิพันธ์. (2533). การสร้างชุดจุลบท เรื่องการสืบทอด วิชาปฏิบัติเครื่องสาย 1 สำหรับ
นักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษา ในวิทยาลัยครูบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ยุวรัตน์ คนหาญ. (2549). ผลการใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดิสหงสาราม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เรณู โกศินานนท์. (2519). การขับร้องระดับมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิทยา ศรีม่วง. (2561). การสร้างสรรค์ทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่จากมือโล่ฆ้องของครูประสิทธิ์ ถาวร.
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- สมพงษ์ กาญจนผลิน. (2552). ทักษะการขับร้องเพลงไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). หนังสือพระราชทาน
เพลงศพ ครูท้วม ประสิทธิ์กุล. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย
และเกณฑ์การประเมิน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สำเร็จ คำโมง. (2551). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานดนตรี ม.4. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์ จำกัด.
- สิริชัยชาญ พักจำรูญ. (2539). วิวัฒนาการและอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในการพัฒนา
ศิลปวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกิจ ศรีพรหม (2541). ชุดการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. วารสารวิชาการ.

สุกรี เจริญสุข และคณะ. (2541). การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและคุณลักษณะนิสัย ศิลปะ
กีฬา การปฏิรูปการเรียนรู้ ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ.

สุจิต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรชัย. (2538). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ
: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชาดา ไสวัตร. (สัมภาษณ์). 2 ตุลาคม 2563.

สุดใจ ทศพร. (2551). ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ ม.1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544. อักษรเจริญทัศน์ จำกัด.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อรรวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ. (2546). ดุริยางคศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา อาคาร
ประชาธิปไตย - ราไพพรรณี ชั้น 9 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อังศุมาลิน เพิ่มผล. (2542). การสร้างแบบฝึกหัดทักษะการคิดคำนวณวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง วงกลม
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผล
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุคลากรกรม

กรณ์วรวิญญู พันไพศาล. (14 มกราคม 2564). สัมภาษณ์.

กัลยา เพิ่มลาภ. (11 พฤศจิกายน 2563). สัมภาษณ์.

คนพล จันทน์หอม. (26 กุมภาพันธ์ 2564). สัมภาษณ์.

จินตนา สืบสัจด์. (26 กุมภาพันธ์ 2564). สัมภาษณ์.

ไชยยะ ทางมีศรี. (19 พฤศจิกายน 2563). สัมภาษณ์.

นพคุณ สุดประเสริฐ. (15 กุมภาพันธ์ 2564). สัมภาษณ์.

บุญช่วย โสวัตร. (26 กุมภาพันธ์ 2563). สัมภาษณ์.

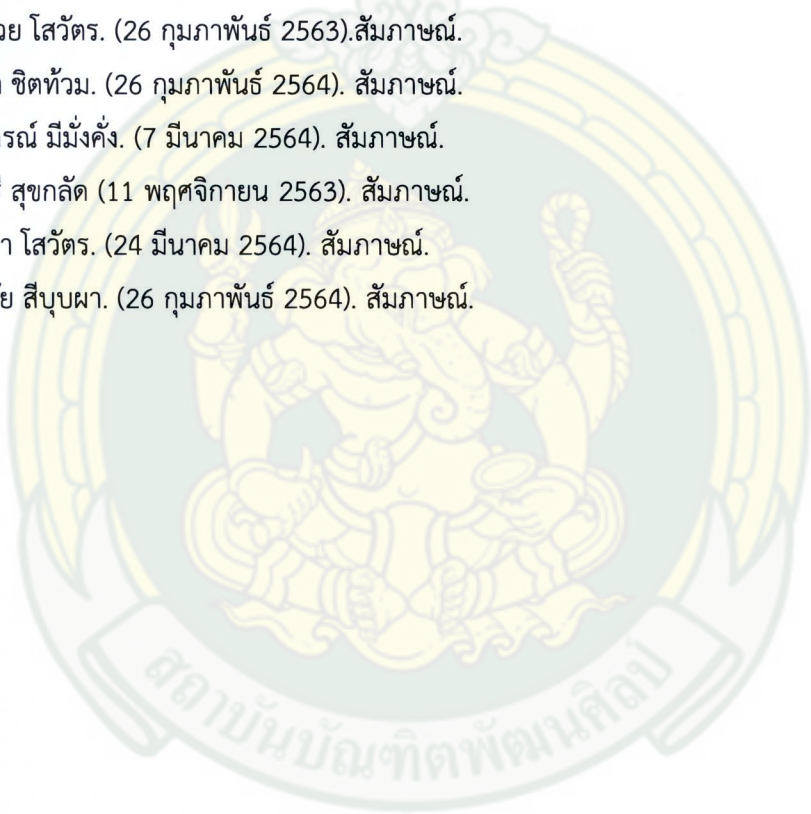
บุษยา ชิตท้วม. (26 กุมภาพันธ์ 2564). สัมภาษณ์.

ปิยาภรณ์ มีมั่งคั่ง. (7 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

มนตรี สุขกลัด. (11 พฤศจิกายน 2563). สัมภาษณ์.

สุชาดา โสวัตร. (24 มีนาคม 2564). สัมภาษณ์.

สุระชัย สืบบุผา. (26 กุมภาพันธ์ 2564). สัมภาษณ์.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวิทยา ศรีผ่อง
วัน เดือน ปีเกิด	5 พฤษภาคม 2512
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	349/95 หมู่บ้านมหามงคล ซอย 7 ถนน พุทธมณฑล 2 แขวงบางไผ่ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 10160
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศิลป์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เลขที่ 2 ถนนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ขั้นต้น วิทยาลัยนาฏศิลป์
พ.ศ. 2530	ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ขั้นกลาง วิทยาลัยนาฏศิลป์
พ.ศ. 2530	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) ดุริยางค์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2534	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) ดุริยางคศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ภาพที่ 1 สัมภาษณ์อาจารย์มนตรี สุขกลัด
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาพที่ 2 สัมภาษณ์ ดร.สุระชัย สิบบุผา
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาพที่ 3 สัมภาษณ์อาจารย์กัลยา เพิ่มลาภ
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาพที่ 4 สัมภาษณ์อาจารย์ปิยาภรณ์ มีมั่งคั่ง
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาพที่ 5 สัมภาษณ์อาจารย์กรรณัท พันธุ์ไพศาล
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาพที่ 6 สัมภาษณ์ ดร.สุชาดา โสวัตร
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

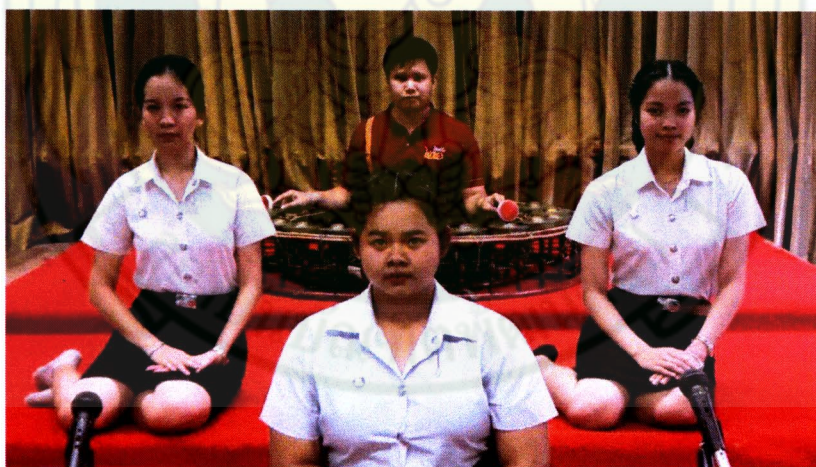
ภาพที่ 7 สัมภาษณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพคุณ สุดประเสริฐ
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาพที่ 8 สัมภาษณ์ อาจารย์ไชยยะ ทางมีศรี
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาพที่ 9 อาสาสมัครผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

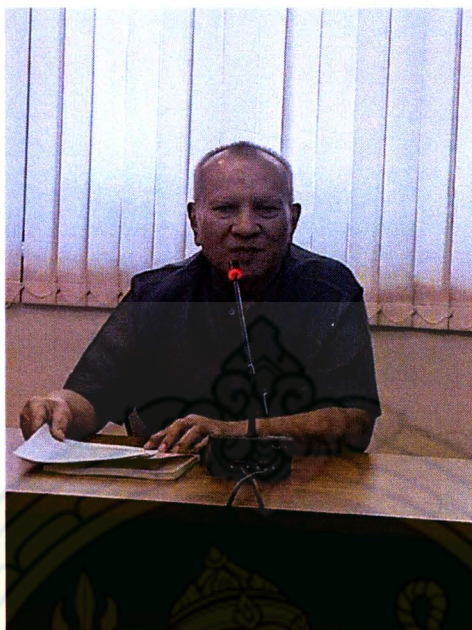

ภาพที่ 10 อาสาสมัครผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาคผนวก ข

วิพากษ์ผลงานการสร้างชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

ภาพที่ 11 การวิพากษ์ผลงานชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง
โดยอาจารย์บุญช่วย โสวัตร
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

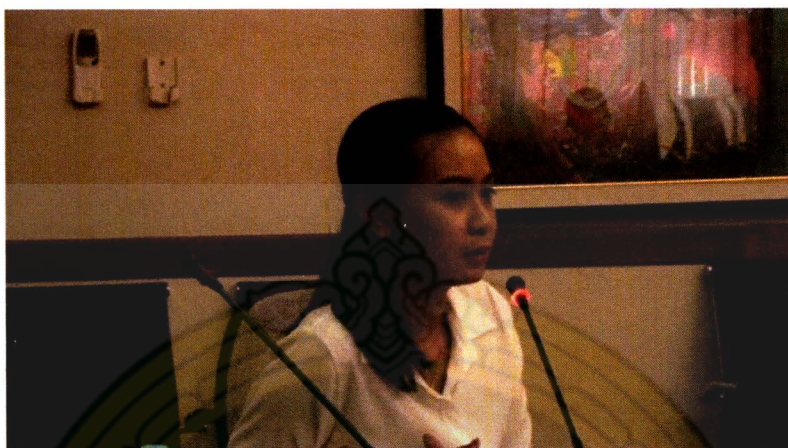
ภาพที่ 12 การวิพากษ์ผลงานชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง
โดย ดร.สุระชัย สิบบุผา
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

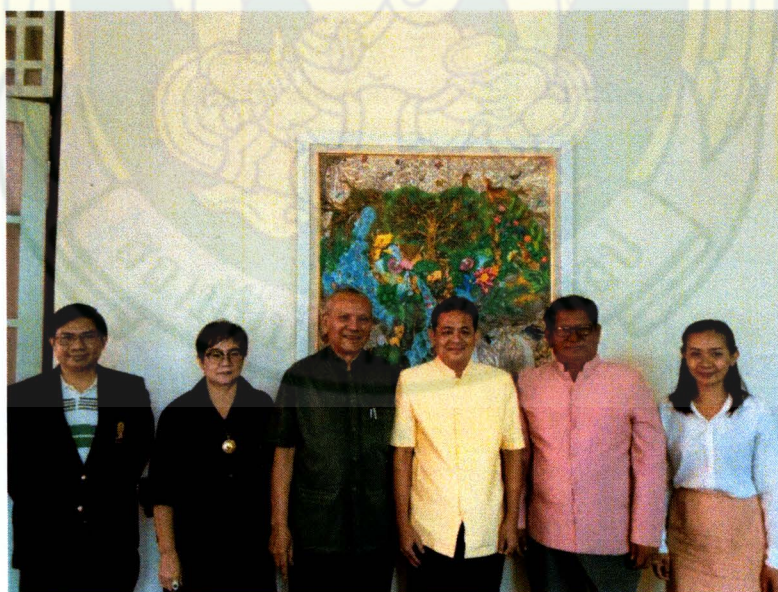
ภาพที่ 13 การวิพากษ์ผลงานชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง
โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุษยา ชิตท้วม
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาพที่ 14 การวิพากษ์ผลงานชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง
โดยศาสตราจารย์ ดร.คนพล จันทน์หอม
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาพที่ 15 การวิพากษ์ผลงานชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง
โดยอาจารย์จินตนา สืบสังัด
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาพที่ 16 ผู้วิจัยและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
การวิพากษ์ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง
ที่มาภาพ : นพนรรจ์ แยมบุญมี

ภาคผนวก ค
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการวิจัย

	สำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
	เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย (Informed Consent Form)

การวิจัยเรื่องชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง.....
วันที่ให้คำยินยอม วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....
ที่อยู่.....

ได้อ่านรายละเอียดจากเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยวิจัยที่แนบมาฉบับวันที่.....
และข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยสมัครใจ

ข้าพเจ้าได้รับสำเนาเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยที่ข้าพเจ้าได้ลงนาม
และวันที่ พร้อมด้วยเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ทั้งนี้ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมให้
ทำการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระยะเวลาของการทำ
วิจัย วิธีการวิจัย อันตราย หรืออาการที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการ
วิจัย ข้าพเจ้ามีเวลาและโอกาสเพียงพอในการซักถามข้อสงสัยจนมีความเข้าใจอย่างดีแล้ว โดยผู้วิจัย
ได้ตอบคำถามต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

ข้าพเจ้ารับทราบจากผู้วิจัยว่าหากเกิดอันตรายใด ๆ จากการวิจัยดังกล่าว ข้าพเจ้าจะได้รับการ
การรักษาพยาบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (แต่จะไม่ได้รับการชดเชยจากผู้สนับสนุนการวิจัย)

ข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกเข้าร่วมในโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งเหตุผล
และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้ จะไม่มีผลต่อการรักษาโรคหรือสิทธิอื่น ๆ ที่ข้าพเจ้าจะพึง
ได้รับต่อไป

ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะเมื่อ
ได้รับการยินยอมจากข้าพเจ้าเท่านั้น บุคคลอื่นในนามของบริษัทผู้สนับสนุนการวิจัย คณะกรรมการ
พิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน อาจได้รับอนุญาตให้เข้ามาตรวจและประมวลข้อมูลของข้าพเจ้า
ทั้งนี้จะต้องกระทำไปเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเท่านั้น โดยการตกลงที่จะ
เข้าร่วมการศึกษานี้ข้าพเจ้าได้ให้คำยินยอมที่จะให้มีการตรวจสอบข้อมูลประวัติทางการแพทย์ของ
ข้าพเจ้าได้

ผู้วิจัยรับรองว่าจะไม่มีการเก็บข้อมูลใด ๆ เพิ่มเติม หลังจากที่ข้าพเจ้าขอยกเลิกการเข้าร่วม
โครงการวิจัยและต้องการให้ทำลายเอกสาร และ/หรือตัวอย่างที่ใช้ตรวจสอบทั้งหมดที่สามารถสืบค้น
ถึงตัวข้าพเจ้าได้

ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่จะตรวจสอบหรือแก้ไขข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าและสามารถยกเลิกการให้สิทธิในการใช้ข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าได้ โดยต้องแจ้งให้ผู้วิจัยรับทราบ

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นและมีความเข้าใจดีทุกประการแล้ว ยินดีเข้าร่วมในการวิจัยด้วยความเต็มใจ

จึงได้ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมนี้

.....ลงนามผู้ให้ความยินยอม

(.....) ชื่อผู้ยินยอมตัวบรรจง

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้าได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย หรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียด ให้ผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัยตามนามข้างต้นได้ทราบและมีความเข้าใจดีแล้ว พร้อมลงนามลงในเอกสารแสดงความยินยอมด้วยความเต็มใจ

.....ลงนามผู้ทำวิจัย

(.....) ชื่อผู้ทำวิจัย ตัวบรรจง

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

.....ลงนามพยาน

(.....) ชื่อพยาน ตัวบรรจง

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

ใบสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัย
“ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง”

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้า..... อายุ..... ปี ระดับชั้น.....
สาขา.....สถานศึกษา.....
อาศัยอยู่บ้านเลขที่..... ถนน..... ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....

ข้าพเจ้ามีความประสงค์เป็นอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัย เรื่อง ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทย
สำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

ข้าพเจ้าได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและจุดมุ่งหมายในการทำวิจัยรายละเอียด
ขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย ความ
เสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งแนวทางป้องกันและแก้ไขหากเกิดอันตรายขึ้น
โดยได้อ่านข้อความที่มีรายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด อีกทั้งยังได้รับ
คำอธิบายและตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้วิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยไม่มีสิ่งใด
ปิดบังซ่อนเร้นข้าพเจ้าจึงสมัครใจให้เด็กในปกครองของข้าพเจ้าเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้

หากข้าพเจ้ารู้สึกมีผลกระทบต่อจิตใจของข้าพเจ้าเกิดขึ้นระหว่างการวิจัย ข้าพเจ้าจะแจ้ง
ผู้วิจัยโดยเร็วที่สุด และหากข้าพเจ้ามีข้อสงสัยเกี่ยวกับขั้นตอนการวิจัย หรือหากเกิดผลข้างเคียงที่ไม่
พึงประสงค์จากการวิจัยขึ้นกับข้าพเจ้านั้นข้าพเจ้าได้ทราบถึงสิทธิ์ที่ข้าพเจ้าจะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมทั้ง
ทางด้านประโยชน์และโทษจากการเข้าร่วมการวิจัย และสามารถถอนตัวหรืองดเข้าร่วมการวิจัยได้ทุก
เมื่อ โดยจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการเรียนของข้าพเจ้าที่เข้าร่วมการวิจัย แต่จะไม่เผยแพร่ต่อ
สาธารณะเป็นรายบุคคล โดยจะนำเสนอเป็นข้อมูลโดยรวมจากการวิจัยเท่านั้น

ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมนี้
โดยตลอดแล้วจึงลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ.....อาสาสมัคร ลงชื่อ..... หัวหน้า
โครงการวิจัย/ผู้วิจัย
(.....)
(นายวิทยา ศรีม่วง)

เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย
(สำหรับอาสาสมัครที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และผู้ปกครอง)

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้า..... อายุ..... ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่.....
 ถนน..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....

ข้าพเจ้า/เด็กในปกครองของข้าพเจ้าขอแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย เรื่อง ชุดฝึก
 การขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง

โดยข้าพเจ้า/เด็กในปกครองของข้าพเจ้าได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับที่มาและจุดมุ่งหมาย
 ในการทำวิจัยรายละเอียดขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติหรือได้รับการปฏิบัติ ประโยชน์ที่คาดว่าจะ
 ได้รับของการวิจัย ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งแนวทางป้องกันและ
 แก้ไขหากเกิดอันตรายขึ้น ค่าใช้จ่ายที่ข้าพเจ้าจะต้องรับผิดชอบจ่ายเองโดยได้อ่านข้อความที่มี
 รายละเอียดอยู่ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยตลอด อีกทั้งยังได้รับคำอธิบายและตอบข้อสงสัย
 จากหัวหน้าโครงการวิจัยหรือผู้วิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น

ข้าพเจ้า/เด็กในปกครองของข้าพเจ้าจึงสมัครใจให้เด็กในปกครองของข้าพเจ้าเข้าร่วมใน
 โครงการวิจัยนี้

หากข้าพเจ้า/เด็กในปกครองของข้าพเจ้ามีอาการผิดปกติ รู้สึกไม่สบายกาย หรือมีผลกระทบ
 ต่อจิตใจของข้าพเจ้า/เด็กในปกครองของข้าพเจ้าเกิดขึ้นระหว่างการวิจัย ข้าพเจ้า/เด็กในปกครองของ
 ข้าพเจ้าจะแจ้งผู้วิจัยโดยเร็วที่สุด และหากข้าพเจ้า/เด็กในปกครองของข้าพเจ้ามีข้อข้องใจเกี่ยวกับ
 ขั้นตอนการวิจัย หรือหากเกิดผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์จากการวิจัยขึ้นกับข้าพเจ้า/เด็กในปกครอง
 ของข้าพเจ้านั้น

ข้าพเจ้า/เด็กในปกครองของข้าพเจ้าได้ทราบถึงสิทธิ์ที่ข้าพเจ้าจะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมทั้ง
 ทางด้านประโยชน์และโทษจากการเข้าร่วมการวิจัย และสามารถถอนตัวหรืองดเข้าร่วมการวิจัยได้ทุก
 เมื่อ โดยจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการเรียน และการคัดตัวเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาของข้าพเจ้า/เด็ก
 ในปกครองของข้าพเจ้าที่ได้รับจากการวิจัย แต่จะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล โดยจะ
 นำเสนอเป็นข้อมูลโดยรวมจากการวิจัยเท่านั้น

ข้าพเจ้า/เด็กในปกครองของข้าพเจ้าเข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และ
 หนังสือแสดงเจตนายินยอมนี้โดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ.....อาสาสมัคร ลงชื่อ.....ผู้ปกครอง
(.....) (.....)

ลงชื่อ..... หัวหน้าโครงการวิจัย/ผู้วิจัย
(นายวิทยา ศรีผ่อง)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ...สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ...โทร. ๐ ๒๔๘๒ ต่อ ๑๓๑.
ที่.วธ.๐๘๐๕/ ...วันที่.....
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัย.....

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยา ศรีผ่อง อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ เรื่อง “ชุดฝึกการขับร้องเพลงไทยสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้ขับร้อง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาชุดฝึกในการขับร้องเพลงไทย และเพื่อสร้างชุดฝึกสำหรับเสริมศักยภาพของนักเรียนนักศึกษาในการขับร้องเพลงไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ และนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ ๑ สาขาคีตศิลป์ไทย

ในการนี้ใคร่ขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักเรียน นักศึกษาในสังกัดของท่าน เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในโครงการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิทยา ศรีผ่อง)
อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศิลป์
คณะศิลปนาฏดุริยางค์